

FREDERIK FORSIT:
KVINTET

DEN PRVNÍ – ÚTERÝ

Jediným, kdo to všechno viděl, byl majitel rohového obchůdku se smíšeným zbožím. Přínejmenším to tvrdil.

Byl uvnitř, ale blízko přední výlohy, přerovnával zbo-ží, aby vypadalo co nejlépe, a když se podíval ven, uviděl naproti přes ulici muže. Ten byl docela nepozoruhodný a hokynář by býval zase jen uhnul pohledem – nebýt toho kulhání. Později dosvědčil, že v tu chvíli na ulici nebyl nikdo jiný. Toho dne bylo horko, mraky visely jako še-divý škraloup a vzduch byl hustý a dusný. Ulice, které pošetile dali jméno Rajská třída, byla stejně nevýrazná a ošuntělá jako vždycky; obchodní ulice ve středu jednoho z těch posprejovaných, vyčerpaných, zločinem trýzněných nových sídlišť, která hyzdí krajinu mezi Ley-tonem, Edmontonem, Dalstonem a Tottenhamem.

Před třiceti lety, když to tu s velikou slávou otvírali, všichni chválili nové sídliště Meadowdene Grove jako příklad nového stylu finančně nenáročného nájemného bydlení pro pracující. Už samo jméno mělo prozradit, jak to dopadne. „Meadow“, „děně“ a „grove“: louka to tedy nebyla, údolíčko už teprve ne – a hájek tu rostl snad naposlědy ve středověku. Ba naopak, byl to zasedlý betonový gulag pořízený radnicí obvodu, nad jejíž střechou zrovna vlála rudá vlajka světového komunismu, a navržený architekty, kteří sami pro sebe stavěli raději zimolezem obrostlé venkovské vilky.

A pak už to s Meadowdene Grove šlo z kopce rych-

leji než s pelotonem Tour de France, když sjíždí z Py-renejí. Kolem roku 1996 byla změt průchodů, podchodů a uliček, jež oddělovaly pochmurné obytné bloky, pokryta krustou špíny, smrděla močí a ožívala jen za tmy, kdy party místních nezaměstnaných a nezaměstnatelných mladíků obcházely svá území a vybíraly poplatky od pouličních prodavačů drog. Penzionovaní dělníci, mer-momoci se snažící udržet si úctyhodnost, staré morální hodnoty a konejšivé jistoty svého mládí, žili za zpevně-nými dveřmi ve strachu z vlčích smeček, které obcháze-ly venku.

Mezi bloky, které měly všechny sedm pater a před jejichž dveřmi stály nekryté vchody se špinavými .scho-dišti na obou koncích, byly skvrny čehosi, co bývalo tráv-níkem. Na cestičkách, které vedly křížem přes náměstíčka původně určená k odpočinku a z nichž vycházely můst-ky přímo na Rajskou třídu, se krčilo pár opuštěných aut, rezavějících a očesaných až na karoserii.

Hlavní třída s obchody kdysi drobným obchodním ruchem opravdu jen hýřila, ale většina majitelů už zavře-la, protože je unavil věčný boj s drobnými i většími krá-dežemi, vandalstvím, rozbíjením oken a rasistickými uto-ky. Více než polovina jich teď byla zabetonována ohyzdnou lepenkou a ty nepočtené, co ještě pořád fungovaly, se snažily ochránit se kovovými sítěmi a ostrnatým drátem. Pan vidžaj Patel se se svým obchůdkem na rohu lo-potil dál. Když mu bylo deset, přijel sem s rodiči z Ugan-dy, odkud je vyhnala brutalita Idiho Amina. Británie je přijala. Byl jí za to vděčný. Ještě pořád svou novou vlast měl rád, dodržoval zákony, snažil se být dobrým obča-nem a mohl si ukrotit hlavu nad neustálým pustnutím mravů, které je pro devadesátá léta příznačné.

V některých částech toho, čemu londýnská policie říká Severovýchodní kvadrant, je pro cizího velmi nerozváž-né se potulovat. A kulhavý muž tu cizí byl. Byl ani ne patnáct metrů od rohu, když tu se z betonové uličky mezi

10

dvěma lepenkou zabetonovanými obchody vynořili dva muži a zastavili jej. Pan Patel ztuhl a díval se. Byli každý jiný, ale oba působili hrozivě. Oba tyhle typy dobře znal. Je-den z nich měl býci šíji, vyholenou lebku a prasečí tvář. I na těch třicet metrů pan Patel zahlédl, jak se mu v levém ušním lalůčku zaleskl kroužek. Chlapík měl na sobě plan-davé džíny a špinavé tričko. Přes široký kožený pásek se dralo pívni panděro. Zaujal postavení přímo před ci-zím mužem, takže ten neměl na vybranou a musel za-stavit.

Druhý byl štíhlejší, na sobě měl světlé šustákové tep-láky a šedivou větrovku na zip. Zplhlé a mastné vlasy mu rostly až přes uši. Proklouzl kořisti za záda a tam čekal.

Pořízek zvedl muže, který měl být oloupen, pravou pěst až ke tváři. Pan Patel zahlédl, jak se na pěsti zablýskl kov. Nic neuslyšel, ale spatřil, jak se pořízkova ústa po-hybují, jak cizímu muži cosi říká. Oběti nezbyvalo než odevzdat penězku, hodinky a případně i další cenno-sti. Když bude mít kliku, lupiči seberou kořist a utečou; třeba to i přežije ve zdraví.

Kvintet

Udělat to, co udělal, bylo nejspíš hloupé. Bylo jich víc a měli i váhovou převahu. On byl soudě podle šedivých vlasů vyššího středního věku a kulhání naznačovalo, že se nemůže zcela volně pohybovat. Přesto se bránil. Pan Patel uviděl, jak od mužova boku vyšvihla ne-smírně rychle vzhůru pravička. Jako by se mírně protočil v bocích a ramena sebou mávla, aby vložil do rány víc síly. Pořízek to schytl přímo do nosu. Dosavadní pantomimu narušil bolestný výkřik, který pan Patel za-slechl i přes silné sklo výlohy. Pořízek se zapotácel, přitiskl si na obličej obě ruce a pan Patel uviděl, jak mu mezi prsty vytryskla krev. Když vypovídal, musel na tomto místě udělat přestávku, aby se přesně a ve správném pořadí rozpomněl, co se dělo pak. Mastnovlasek mu zasadil tvrdý úder zezadu do led-

11

vin a pak staršího muže nakopl do zdravé nohy ve výšce kolena. Stačilo to. Oběť padla na dlažbu.

V Meadowdene Grove se nosily buď sportovní boty (to aby se dobře utíkalo), anebo pořádná bagančata (to aby se dobře kopalo). Oba útočníci měli ty druhé. Muž se na dlažbě schoulil do embryonální polohy, aby si chránil životně důležité orgány, ale mířily na něj čtyři nohy a pořízek, který si ještě pořád jednou rukou držel nos, se zaměřil na hlavu.

Jak majitel obchůdku později odhadl, kopanců bylo asi tak dvacet, možná víc, dopadaly, dokud se oběť ne-přestala kroutit a otáčet. Pak se k přepadenému Mastno-vlasek sklonil, rozevřel mu sako a zašátral v jeho kapse.

Pan Patel viděl, jak ruka vyklouzla ven a mezi uka-zovákem a palcem držela peněženku. Oba muži se po-tom narovnali, otočili se, odběhli betonovým průchodem a zmizeli ve spleti uliček, která křižovala celou čtvrt. Než se vypařili, pořízek si z džín vytáhl tričko a pak si je dr-žel u nosu, aby zastavil krev, která z něj tekla.

Hokynář se díval, jak mizejí, a pak se došoural za kasu, kde měl telefon. Vytočil tři devítky, nahlásil jmé-no a adresu, protože spojovatel trval na tom, že dokud se nedozví, kdo to volá, nemůže vyslat žádnou pohoto-vost. Když bylo po formalitách, pan Patel požádal o po-licií a o sanitku. Pak se zase vrátil k výloze. Muž stále ležel na protějším chodníku a ani trochu se nehýbal. Ni-kdo se o něj nezačal starat. Na téhle ulici se lidé nechtě-jí do ničeho plést. Pan Patel by býval mohl přejít ulici a udělat, co půjde, ale vůbec se nevyznal v první pomo-ci, a tak se bál, že kdyby s tím mužem pohnul, něco po-kazí, a také měl strach o svůj obchod a z toho. Že se lu-piči vrátí. A tak jen čekal.

Policejní auto přijelo první a netrvalo mu to víc než čtyři minuty. Dva policisté, kteří v něm seděli, dostali hlášku šťastnou náhodou ani ne půl kilometru odsud, na Upper High Road. Oba znali čtvrt a věděli, kde je Ráj-12 ská třída. Oba byli ve službě na jaře, kdy tu došlo k ra-sovým nepokojům. Když služební vůz se skřipěním brzd zastavil a zvuk sirén odezněl, jeden z policistů vyskočil ze strany pro spolujezdce a doběhl k postavě ležící na chodníku. Dru-hý zůstal za volantem a vysílačkou se ujišťoval, jestli už jede sanitka. Pan Patel spatřil, jak se oba policisté zadí-VALI přes ulici na jeho obchod a ověřili si adresu místa, odkud volali na číslo 999, ale ani jeden k němu nešel. To počká. Raději se zadívali na sanitku, která se s blikajícím světelným majákem a kvílející sirénou vy-nořila zpoza rohu. Na Rajské třídě se už tu a tam shluk-lo pár čumilů, ale drželi se dost z ruky. Policie seje poz-ději pokusí vyslechnout a získat nějaká svědectví, ale bude to jen ztráta času. V Meadowdene Grove kdekdo okukoval pro pobavení, ale nikdo nepomáhal chlupatým.

Oba zdravotníci byli šikovní a zkušení. Stejně jako pro policisty pro ně byla procedura vším, proceduru bylo tře-ba dodržet do puntíku. „Vypadá to, že ho oloupili a zko-pali.“ poznamenal policista, který klečel u těla oběti. „A zřejmě dost pořádné.“

Sanitáci přikývli a dali se do práce. Nemuseli zasta-vovat žádné krvácení, a tak bylo nejdříve ze všeho třeba stabilizovat krční páteř. Oběti autonehod a bití můžete ihned a na místě dorazit, pokud byly porušeny krční ob-ratle. a zranění se pak ještě zhorší neobratným zacháze-ním. Ti dva rychle připevnili muži tuhý ohebný límec, aby se krk nekýval sem a tam.

Nato bylo třeba jej dostat na páteřní dlahu, aby zne-hybnili kromě krku i záda. To udělali rovnou na chodní-ku. Teprve pak jej mohli zvednout na nosítka a naložit do sanitky. Sanitáci jednali rychle a efektivně. Pět minut po tom, co přirazili k chodníku, už byli zase připraveni vyjet.

„Budu muset s váma,“ oznámil ten strážník, který byl na ulici. „Třeba bude vypovídat.“

ně vědí, kdo dělá co a proč. Šetří to čas. Zdravotník při-kývl. Sanitka je jeho panstvím a on ji řídí, ale i policajti mají svoje povinnosti. Nicméně věděl, jak naprosto mi-zivá je možnost, že zraněný utrousí byt jediné slovo, a tak ucedil: „Ale držte se stranou. Je to zlý.“

Policista nastoupil a usadil se vepředu, až u přepážky za kabinou řidiče; řidič zabouchl dveře a upaloval do-předu. Jeho kolega se sklonil k muži na nosítkách. Dvě vteřiny nato se už sanitka řítí po Rajské třídě kolem čumilů, a když prudce zabočila na High Road, kde byl silný provoz, sirénou se ječivě dožadovala volného prů-jezdu. Policista se držel a sledoval jiné profíky při práci. Dýchací cesty, vždycky je potřeba udržet průchodné dýchací cesty. Když se průdušnice ucpe krví nebo hle-nem, může pacient zemřít na udušení téměř tak rychle jako po zásahu kulkou. Zdravotník pumpičkou vysál tro-chu hlenu, asi jako mívá v krku kuřák, a i krve dostal ven jen málo. Vzduch může dovnitř, pacient dýchá měl-ce, ale k udržení života dostatečně. Saniták pro jistotu nasadil na opuchlý obličej kyslíkovou masku s připojenou nádržkou. Právě ten rychle postupující otok jej znepoko-joval; znal ten příznak až příliš dobře. Změřil tep; pravidelný, ale příliš rychlý: další příznak možné mozkové příhody. Glasgowská stupnice komatu měří činnost lidského mozku na patnácti stupních. Na-prosto vědomý a činný mozek je na stupni patnáct z pat-nácti. Měření prokázalo, že pacient je na jedenáctce a klesá. Trojka je hluboké koma, pod ním už je jen smrt.

„Královská londýnská,“ přeřval ječení sirén. „Poho-tovost a neuro.“ Řidič kývl, projel přes velkou křižovat-ku na červenou před nosem uhýbajícím autům a nákla-dákům a pak změnil směr na whitechapel. Královská londýnská nemocnice na Whitechapel Road má špičko-vé neurochirurgické pracoviště; ta bližší je neměla, ale jestli bude potřeba neurologického zákroku, těch pár mi-nut jízdy navíc se vrchovatě vyplatí.

14

Řidič si promluvil s ústředím, nahlásil přesnou polo-hu v jižním Tottenhamu, odhadl, kdy dorazí do Králov-ské londýnské, a požádal, ať tam čeká nachystaný kom-pletní úrazový a pohotovostní tým. Zdravotník sedící vzadu měl pravdu. Jedním z možných příznaků toho, že došlo k vážnému poranění mozku, hlavně po napadení, je, že měkké tkáně celého obličje rychle napuchnou a tvář se změní v odulý, k nepoznání rozšklebený chrlič. A tvář raněného se začala nafukovat už tam na chodní-ku; když sanitka zajížděla u Královské na stanoviště ur-čené pro příjem na úrazové a pohotovostní, podobal se už jeho obličej fotbalovému míči. Dveře se rozletěly;

nosítka putovala dolů, do péče pohotovostního týmu. Byli tu tři lékaři, kterým šéfoval doktor Caři Bateman, speci-alista na úrazy; dále anesteziolog, dva medicí a tři sestry.

Obklopili nosítka, zvedli pacienta, který byl stále ještě na páteřní dlaze, položili jej na jeden z vlastních vozíků a odvezli.

„Tu dlahu budu potřebovat vrátit,“ křičel za nimi sa-nitak, ale nikdo ho neposlouchal. Bude si ji muset vy-zvednout zítra. Policista se vyštrachal ven.

„Kudy mám jít?“ zajímal se.

„Támhle,“ kývl zdravotník, „ale moc se jim neplette.“

Policista poslušně přikývl a vkráčel dovnitř létacími dveřmi, protože se ještě stále nevzdal naděje, že se do-čká nějaké výpovědi. Dočkal se ale jen pokynu od hlav-ní sestry. „Tady sedte a neplette se.“

Do půl hodiny už na Rajské třídě vládl čilý ruch. Ve-lení převzal uniformovaný inspektor z policejní stanice na Doverské ulici, které se tady v okolí říkalo prostě „Doverskej chládek“. Kus na obě strany od místa, kde došlo k napadení, zahrádili ulici pruhovanými páskami. Po okolí šmejdila desítka policistů, kteří se soustředili na obchody na Rajské a na byty v těch šesti patrech, jež se tyčila nad nimi. Obzvlášť je zajímaly byty naproti přes ulici, protože kdyby se někdo díval z jejich oken, mohl

15

všechno velice dobře vidět. Byla to ale namáhavá práce. Reakce byly různé, od upřímné omluvy přes po volsku tupé mlčení až po přímé urážky. Dál obcházelí jedny dveře po druhých.

Inspektor si brzy povolal kolegu se stejnou hodností, ale z vyšetřovačky, protože bylo jasné, že tohle je práce pro detektiva. Na Doverské odvolali

Kvintet

16

 $\wedge \wedge$

Doktora Carla Batemana nezajímalo jméno ani adre-sa muže ležícího na vozíku - a zatím ani, kdo mu to pro-vedl. Staral se jedině o to, aby jej udržel naživu. Od pří-jmu pro sanitky zavezli vozík přímo na ARO, kde se úrazový a pohotovostní tým dal do práce. Pan Bateman věděl jistě, že má co dělat z mnohočetnými poraněními, ale pravidla hovoří jasně: nejdřív ta poškození, která ohrožují život, ostatní počká. A tak začali probírat pěk-ně jedno po druhém. Nejdřív dýchání. V tom odvedli dobrou práci sanitáci. Dýchací cesty byly průchodné, jen trochu to v nich hvízdalo. Páteř byla znehybněna.

Stránka 4

Kvintet

A pacient i přes přelámaná žebra dýchal stále pra-videlně. Je k ničemu provádět okázalé chirurgické zákroky, když se pacient rozhodne, že přestane dýchat. Starosti mu dělal pulz; od obvyklé osmdesátky se vyšplhal někam přes stovku. To je příliš rychlé a nejspíš to vypovídá o vnitřním zranění. Dál krevní oběh. Doktor Bateman ani ne za minutu umístil dvě nitrožilné sondy. Jedna odebrala dvacet mililitrů krve pro okamžitý rozbor; vyšetření pokračovalo dál a z obou kapaček začal do mužových paží proudit litr čiré tekutiny. Další životní funkce. To byla bída. Obličej a hlava už byly naběhlé, až bylo sotva poznat, že patří člověku, a na glasgowské stupnici se pacient dostal na pouhých šest z patnácti a stále to nebezpečně klesalo. Došlo u něj k vážnému poranění mozku; doktor Caři Bateman zda-

18

léká ne poprvé děkoval neznámému sanitákovi, který věnoval pár minut navíc tomu, aby zraněného dostal do královské a na její neurochirurgické oddělení. Zavolał na skenerové pracoviště a oznámil, že tam s pacientem budou za pět minut. Pak sehnal svého kolegu, doktora Paula Willise, hlavního neurochirurga. „Paule, mám dojem, že tu mám velký intrakraniální hematoma. Na glasgowské má pět a jde pořád dolů.“

„Přivez ho co nejdřív, jen co budeš pro mě mít sken,“ prohlásil neurochirurg. Když muže srazili na zem. měl na sobě ponožky a boty, slipy, košili s rozhalenkou, kalhoty s páskem, sako a lehký pršiplášť. Od pasu dolů to nebyl problém, prostě z něj všechno stáhli. Nicméně plášť, sako a košili rozstříhali, aby mu nehýbali krkem a hlavou. Pak všechno dali do pytle, nic nevyndávali z kapes a pytel předali nadšenému policistovi, který ještě pořád čekal venku. Toho brzy vystřídali a on mohl donést kořist zpátky na Doverskou čekajícímu Jacku Burnsovi.

Skener potvrdil Batemanovy nejčernější předtuchy. Krvácení do mozku. Krev tlačila na samotný mozek tak silně, že to brzy bude smrtelné nebo to povede k nevratnému poškození.

Ve čtvrt na devět přivezli zraněného na neurochirurgický operační sál. Díky skenu, který přesně ukázal, kde je nitrolebeční tlak největší, se doktor Willis dostal k hematoma jediným zákrokem. Do lebky vyvrtali tři drobné otvory a ty pak spojili řezy pilkou, takže vznikl pra-videlný trojúhelník. Běžný postup. Když odstranili trojúhelníkový kus kosti, vysušili na hematoma krev, která způsobovala tlak, a zasvorkovali poškozené arterie, ze kterých do mozkové výdutě vnikala krev. Jakmile krevní váčky zmizely, tlak pominul a mozek se zase mohl plně vrátit do prostoru, kam přirozeně patří. Trojúhelník kosti vrátili na místo a přes něj zašili cíp kůže. Oboje budou držet na místě důkladné obvazy,

19

dokud to nepřevezme příroda a nezačne hojení. Pan Willis doufal, že i přes všechny škody zasáhli včas. Tělo je rozmarná věc. Dokáže si umřít od velkých žihadel, ale taky přestat obrovská poranění. Když odstraní hematoma a mozek zase zaplní patřičný prostor v lebce, pacient někdy nabude vědomí a chová se pár dnů zcela normálně. To se ale nikdo nedozví ještě čtyřicet hodin, než pominou účinky anestezie. Pokud by se druhý den jeho stav nelepšil, bude důvod ke znepokojení. Pan Willis si vydrbal ruce, převlékl se a jel domů do St Johns Wood.

„Kurve drát,“ prohlásil Jack Burns a prohlížel si šaty a osobní věci přepadeného. Z těch tu byla jen napůl vykouřená krabička cigaret, napůl vyškrtaná krabička sirek, nějaké ty mince, špinavý kapesník a jediný klíč na stužce, podle všeho k nějakým dveřím od bytu. To všechno bylo v kapsách kalhot. V saku nic. Jestli měl u sebe ještě něco jiného, nejspíš to všechno bylo v peněženke.

„Pán je na pořádek,“ prohlásil Skinner, který si právě prohlížel šaty. „Boty jsou levné a spravované, ale snažil se je naleštit. Kalhoty taky levné a obnošené, ale na obou nohavicích mají nažehlené puky až dolů. Košile je odřená u límce a na manžetách, ale taky vyžehlená. Peněz moc neměl, ale snažil se vypadat dobře.“

„Byl bych radši, kdyby měl v zadní kapse kalhot kre-ditku nebo dopis s vlastní adresou,“ zavrčel Burns, který se ještě pořád hmoždil se sáhodlouhým vyplňováním formulářů, jež se dneska po policistech požaduje. „Za tím budu muset napsat MDN.“

Američané takovým dávají jméno John Doe. Londýnská Metropolitní policie používá zkratku - Muž, dospělý, neidentifikovaný. Když oba policisté skončili s popisováním a usoudili, že před odchodem domů mají čas ještě ve spěchu vypít jeden püllitr, bylo pořád teplo, ale už byla tma, že se dala krájet.

Kilometr dva od nich ležel pořádkumilovný pán na

20

zádech na ARO Královské londýnské, dýchal mělce, leč pravidelně, pulz měl pořád dost vysoký a sestra, která měla noční službu, ho co chvíli chodila obhlížet. Jack Burns se pořádně napil piva.

„Tak kdo to sakra je?“ postěžoval si, aniž by se ptal někoho konkrétního.

„Jen klid, šéfičku, brzy na to přijdem,“ ujišťoval jej Luke Skinner. Jenže to se mylil.

DEN DRUHÝ – STŘEDA

Pro detektiva inspektora Jacka Burnse to byl odpor-ně rušný den. Přinesl mu dva triumfy, dvě zklamání a houf dosud nezodpovězených otázek. To ale bylo vcelku běžné. Detektivovi se zřídka dostane takového pozech-nání. aby mu případ přistál přímo na psací stůl vyřešený a zabalený jako pod stromeček.

První úspěch zaznamenal s panem Patelem. Hokynář se v recepci objevil na chlup přesně v jedenáct a byl ochoten jim pomoci, jako vždy.

„Buďte tak hodný a prohlédněte si tyhle snímky,“ vy-bídl jej Burns, když se usadili před čímsi, co vypadalo jako televize. Za jeho mládí ještě měla kriminálka fotky v tom, čemu tu říkali „rodinná alba“, v jednom či více objemných zásobnících na fotografie, v umělohmotných kapsičkách. Burns tomu stále dával přednost, protože svědek mohl listovat tam a zase zpět, dokud si nevybral. Teď to ale probíhalo elektronicky a tváře se objevovaly na obrazovce. Pro začátek jich byla asi stovka a patřily k nim ně-ktelé z „těžkých případů“, které policie v severovýchod-ním kvadrantu Londýna a okolí dobře znala. Ne že by jich víc než sto nebylo, zdaleka ne, ale Burns začal vý-běrem těch, které dobře znají tady v Doverském chlád-ku. A z pana Vidžaje Patela se vyklubal všech detektivů ideál.

21

..Tenhle,“ prohlásil, když se na obrazovce objevilo číslo dvacet osm.

Dívali se na násilnický obličej, na němž se nemalá hloupost spojovala s nemenší zlovolností. Pořízek s vy-lepanou hlavou a kroužkem v uchu.

„Víte to jistě? Nikdy dřív jste ho neviděl? Nebyl tře-ba někdy u vás v obchodě?“

„Ne, tenhle ne. Zato je to ten, co dostal do nosu.“

Mark Frice, stálo dole. a u toho identifikační číslo. U sedmdesát sedmičky našel pan Patel i druhého, toho s protáhlou bledou tváří a zplihlými vlasy, které po obou stranách visely k uším. Harry Cornish, Ani u jednoho svědek nezapochoyboval a u žádného z ostatních obličej-jů se ani nezastavil na víc než na vteřinu. Burns přístroj vypnul. Z archivu mu dají na oba úplné složky.

„Až je najdu a zatкну, požádám vás. abyste přišel na identifikaci,“ prohlásil Burns. Majitel obchodu přikývl. Přijde.

„Teda šéfe.“ poznamenal Luke Skinner, když svědek odešel, „takovejch víc.“ Čekali, až jim počítač dodá kompletní údaje o Priceovi a Cornishovi, a Jack Burns zatím nakoukl za roh do slu-žebny. Muž, kterého potřeboval, se hrbil nad stolem. Zase nějaké formuláře.

„Charlie, máš chvíli?“

Charlie Coulter byl pořád jen detektivem seržantem, i když byl starší než Burns a na Doverské si odkroutil už patnáct let. Co se týkalo místních lotrů, znal je do jed-noho.

„Tihle dva?“ odfrkl si. „To je sběr, Jacku. Napodobě-niny člověka. Nejsou místní, je to tak tři roky, co se sem přistěhovali. Dělají hlavně menší věci, na které není po-třeba moc inteligence. Krádeže zavazadel, loupeže, krá-deže v obchodech, rvačky, výtržnosti na fotbale. Plus pár ublížení na zdraví. Oba seděli. Co je s nima?“

„Tentokrát to je těžké ublížení na zdraví,“ vysvětlil

Burns. „Včera zkopali jednoho staršího muže do bezvě-domí. Máš jejich adresy?“

„Teď hned ne,“ pokrčil rameny Coulter. „Co vím. na-posledy bydleli oba ve squatu někde kousek od High Road.“

„Takže ne v Grove?“

„Mám dojem, že ne. Obyčejně to není jejich flek. Museli být u někoho na návštěvě a kápnout na to náho-dou.“

„Patří k nějakému gangu?“

„Kdepak. Dělají sami. Potloukají se spolu.“

„Gayové?“

„O tom nic nesvědčí. Podle všeho ne. Cornish měl na krku obvinění z pokusu o znásilnění. Zeny. Ale prošlo mu to. Rozmyslela si to. Nejspíš ji Price vyděsil.“

„Berou?“

„O tom nic nevím. Spiš chlastají. specializují se na hospodské rvačky.“

Kvintet

V té chvíli Coulterovi zazvonil telefon a Burns ho nechal být. Naběhly jim složky, ze kterých se dozvěděli adresu. Burns zašel za svým nadřízeným, superintendan-tem Alanem Parfitem, a dostal to, co chtěl. Kolem dru-hé odpolední soudce podepsal povolení k prohlídce a dva policisté si ze zbrojnice vyzvedli zbraně. Tým doplnili na celkových deset Burns. Skinner a šest dalších, z toho je-den zkušený vyražeč dveří.

Zásah proběhl ve tři. Dům byl starý a olezlý a byl ur-čen k demolici, jen co stavební firma získá celou jejich řadu: prozatím jej zatloukli prkny a odřízli od všech sítí.

Oprýskané dveře vydržely jeden zkusmý úder. pak už odborník na vyrazení roztrástil zámek a oni se hrnuli na-horu po schodech. Dva vrahouni bydleli v prvním patře, ve dvou pokojích, které nikdy nestály za mnoho, ale teď se dopracovaly opravdu pozoruhodné odpornosti. Ani jeden z těch dvou nebyl doma. Dva ozbrojení policisté vrátili zbraně do pouzder a začalo se s prohlídkou.

23

Hledali cokoli a všechno. Peněženku, její obsah, šaty, boty... Nechovali se nijak obzvlášt ohleduplně. Už když přišli, byl to zaneřáděný squat, ale když odešli, ještě o hodně méně to připomínalo načančaný domov spora-dané rodiny. Ukořistili však jen jednu jedinou věc. Za otrhanou starou pohovkou bylo nacpané srolované trič-ko, které mělo vepředu zaschlou krev. Dali je do sáčku a označili. Stejný osud potkal všechno další nalezené šat-stvo. Pokud v laborce najdou vlákna nebo cokoli, co jis-tě pochází ze šatů oběti, dokážou tím, že ti dva grázlové byli na onom místě v onu dobu a že se kulhavého muže dotýkali.

Zatímco pátrací tým odváděl svou práci, Burns a Ski-nner si obešli ulici. Sousedí ty dva většinou znali jmé-nem a ani jeden onich nemluvil v dobrém, hlavně kvůli jejich zvyku hlučně si to přihasit domů nad ránem opilí, ale také nikdo nevěděl, kde asi tak v půli srpnového od-poledne jsou nebo by mohli být. Po návratu na stanici se Jack Burns vrhl po telefonu. Požádal, aby po dvou hledaných bylo vyhlášeno všeo-bečné pátrání, pak absolvoval rychlý hovor, při němž po-ložil jeden prostý dotaz doktoru Carlu Batemanovi, po-hotovostnímu chirurgovi z Královské londýnské, a nato si obvolal pohotovostní oddělení tří dalších nemocnic. Kliku měl u lékaře z nemocnice na ulici Svaté Anny.

„A mám tě," rozkřikl se, ještě než odložil sluchátko. Dobrý detektiv má instinkt lovce, a když sbírá důkazy, těší se na pěkný nával adrenalinu. Oslovil seržanta Skinnera.

„Zajeď ke Svatý Anně. Na pohotovosti najdi doktora Melrose. Dostán z něj úplné a podepsané prohlášení. Vem si s sebou kvůli identifikaci fotku Marka Price. Ofot si záznamy o všech příjmech na úrazové ambulanci za vče-rejší odpoledne. A pak mi to všechno přines."

„Co se stalo?" zeptal se Skinner, který zachytil změ-nu atmosféry.

„Včera k nim přišel muž odpovídající popisu Marka

24

Price a s rozbitým nosem. Doktor Melrose zjistil, že ho má zlomený na dvakrát. Až toho šmejda najdeme, bude mít ten nos narovnávaný a pořádně obvázaný. A Melrose nám ho napevno identifikuje."

„Kdy to bylo, šéfe?"

„Hádej. Včera v pět odpoledne."

„Tři hodiny po tom, co ji na Rajské třídě schytil. Ty-hle dostaneme za katr."

„Jasně, chlapče, myslím, že dostaneme. Tak tam skoč."

Když byl Skinner pryč, zavolal Burnsovi seržant, kte-rý vedl tým POLSA. Zklamal jej. Do soumraku včerej-šího dne po všech čtyřech prolezli a přehrabali každou píď sídliště. Vlezli do všech koutů a růžků, prohlédli všechny průchody a uličky, probrali všechny kousky sko-mírající trávy a všechny oslizlé kanály. Sebrali a vy-prázdnili jediných pět odpadkových košů, které tam našli.

Získali sbírku použitých kondomů, špinavých jehel a mastných papírů od jídla, jaká je pro podobná místa obvyklá. Nenašli ale ani krev, ani peněženku.

Bída. Cornish si podle všeho strčil ukradenou peně-ženku do kapsy na dobu, kdy si bude moc kořist pro-hlédnout po libosti. Hotovost si vezme a utratí, zbytek někde zahodí, ovšem ne v Meadowdene Grove. A bydlí skoro kilometr odtud. To je lán země a je tam příliš veli-ká spousta odpadkových košů. příliš mnoho uliček a stavebních kontejnerů na suť. Může to být kdekoli. Ba dokonce to, svatá prostoto, může pořád ještě být u něj v kapse. Když se rozdávala chytrost, on i Price si přišli s dost malinkou lžičkou.

Co se Fricé týkala, držel si asi tričko u nosu dost pev-ně, aby krev nekapala na dlažbu, a to dokud nebyl dale-ko od čtvrti. Ale i tak, jeden prvotřídní očitý svědek a důkaz o tom, že si tři hodiny po rvačce přišel se zlo-meným nosem ke

Kvintet

Svaté Anně, to není zajeden den špatný výsledek.
Potom zavolał doktoru Batemanovi. I od něj se do-
25

čkal mírného zklamání, ale nebylo to nic katastrofální-ho. A poslední hovor byl prostě skvělý. Zavolał mu de-ektiv seržant Coulter, který měl venku na ulicích víc svých čmuchalů než kdo jiný. A nějaký vyšeptalý hlas mu v telefonu řekl, že Cornish a Price hrají kulečník v jedné herně v Dalstonu. Luke Skinner zrovna vcházel dovnitř, když se Burns hrnul dolů po schodech. Luke měl úplnou výpověď doktora Melrose, jasnou identifikaci a kopii seznamu příjmů, ve které Price uvedl své pravé jméno. Burns mu nakázal, ať důkazní materiál zamkne a jde za ním do auta.

Když policie dorazila na místo, oba raubíři ještě po-řád hráli kulečník. Burns to provedl stručně a věcně. K jeho podpoře tu byla dodávka se čtyřmi uniformova-nými policisty, kteří teď střežili všechny dveře. Ostatní hráči se jen dívali s oním účastným zájmem lidí, kteří nejsou v maléru a mohou pozorovat někoho, kdo je.

Price si Burnse měřil a prasečí očička měl lemovaná širokým pruhem lepicí pásky na kořeni nosu.

„Marku Price, zatýkám vás pro podezření z vážného ublížení na zdraví, kterého jste se dopustil na neidentifi-kovaném dospělém muži zhruba ve dvě hodiny dvacet minut včera na Rajské třídě ve čtvrti Edmonton. Nemu-síte vypovídat, ale pokud se nezmíníte o něčem, co by později u soudu mohlo svědčit ve váš prospěch, můžete tím poškodit svou obhajobu. Cokoli, co řeknete, může být použito proti vám.“

Price zděšeně střelil pohledem po Cornishovi, který v jejich dvojce očividně hrál roli myslitele. Cornish jen mírně potřásl hlavou.

„Jdi do pice, vole,“ utrousil Price. Otočili ho. nasadi-li mu želízka a odvedli ho. Dvě minuty poté za ním ná-sledoval Cornish. Oba naložili do dodávky k šesti stráž-níkům a malá kolona se vrátila na Doverskou.

Procedury, nic než procedury. Už cestou zpátky v autě požádal Burns, aby naléhavě povolali policejního léka-

26

re. Jestli něco rozhodně nepotřeboval, tak aby později čelil obvinění z toho, že ke stavu pachatelova nosu při-spěla policejní brutalita. Kromě toho chtěl mít vzorek krve, který porovná s krví na tričku. A jestli najdou na tričku i trošku krve oběti, bude hotovo.

Čekal, kdy mu přivezou vzorek krve muže ležícího v bezvědomí, ale ještě předtím jej čekalo zklamání z do-tazu na stav jeho pravé pěsti.

Vypadalo to na dlouhou noc. K zatčení došlo ve čtvrt na osm. Má tedy čtyřiaadvacet hodin, pak mu jeho šéf, superintendant, může dát dalších dvanáct, nebo soudce dalších čtyřiaadvacet.

Protože zatčení provedl osobně, bude muset sepsat další hlášení, podepsat je a doložit svědectvími. Bude potřebovat prohlášení policejního lékaře, že oba zatčení byli v dost dobrém stavu, aby mohli být vyslýcháni. Dál bude potřebovat jejich oblečení do poslední nitky, obsah jejich kapes a vzorky krve.

Už když je vedli ven z kulečnickové herny do dodáv-ky, Luke Skinner je sledoval jako ostříž a dával pozor, aby ani jeden z nich nic nevyhodil z kapes. Nemohli ale zabránit Cornishovi, aby řekl strážníkům, že chce právn-íka a že ho chce rychle. Bez něj neřekne ani slovo. To prohlášení nebylo určeno pro policisty, ale pro jeho při-troublého komplice. A Price to dobře a zcela pochopil.

Procedury trvaly přes hodinu. Smrákalo se. Policejní lékař odešel a zanechal jim prohlášení o zdravotním sta-vu dvou mužů, kteří mají být vyslechnuti, a o tom, jak to v okamžiku zatčení vypadalo s Priceho nosem.

Oba lotry zavřeli do oddělených cel a dali jim papí-rové kombinézy. Oba dostali šálek čaje a později dosta-nou ještě ohřáté jídlo z jídelny. Podle předpisů, všechno pěkně podle předpisů.

Burns zaskočil k Priceovi.

„Chci právního zástupce,“ prohlásil zatčený. „Jinak nic neříkám.“

27

S Cornishem to bylo totéž. Jen se usmíval a trval na právníkovi.

Službu jako policejní právní poradce měl pan Lou Sla-de. Vyrušili jej u večere, ale trval na tom, že chce své kli-enty vidět, ještě než je zavrou na noc. Na Doverskou ulici dorazil chvílku před devátou. Seznámil se s oběma svými novými klienty a strávil s nimi hodinu o samotě v hovorně.

Kvintet

„Pane inspektore, jestli chcete, můžete v mé přítomnosti provést výslech," hlásil, když odtud vyšel. „Musím vám ale oznámit, že moji klienti nebudou vypovídat. Všechna obvinění popírají. Říkají, že v dotyčné době na dotyčném místě vůbec nebyli."

Byl to zkušený právník a podobných případů už pár měl. Klienty prokoukl a nevěřil jim ani slovo, ale byla to jeho práce.

„Jak si přejete," pokrčil rameny Burns. „Máme ale proti nim velice silné důkazy a pracujeme úspěšně na dalších. Kdyby se chtěli přiznat, možná bych i uvěřil, že se oběť do hlavy udeřila po pádu na zem. Při jejich rejs-třících by to hodilo... řekněme jen tak dva roky ve Ville."

Burns ovšem věděl, že na hlavě raněného je více stop po kopnutí, a Slade věděl, že to ví.

„To mi trochu smrdí, pane Burnsi. A nezbaštím vám to. Jsou rozhodnutí zapírat. Všech důkazů, které máte, se budu dožadovat na základě ustanovení o povinné dostup-nosti informací."

„I na to v patřičné době dojde, pane Slade. A já zase časem budu potřebovat jejich prohlášení o alibi, jestli nějaké bude. Znáte přece pravidla stejně dobře jako já."

„Jak dlouho je můžete zadržet?" chtěl vědět Slade.

„Do sedmi patnácti zítra večer. Dvanáct hodin navíc od mého nadřízeného nebude stačit. Zítra asi kolem páté, při posledním odpoledním slyšení, budu téměř jistě požadovat od soudce prodloužení vazby."

„Nebudu se proti tomu stavět," kývl Slade. Věděl, kdy nemá marnit čas a snahu.

Ti dva grázlové přizabíli Clo-

28

veka. Soud odklepne prodloužení vazby bez mrknutí oka. ..Co se týče výslechu, předpokládám, že ačkoli na mou radu neřeknou nic, budete na něm trvat."

„Obávám se, že ano."

„Pak tedy, vzhledem k tomu, že oba taky občas cho-díme domů, navrhuji devět hodin zítra dopoledne."

Na tom se shodli. Slade jel domů. Price a Comishe zavřeli přes noc. Burns si ještě jednou, naposledy zavola-l. Když jej spojili do královské londýnské, požádal o sestru sloužící na JIPu. Co kdyby raněný náhodou při-šel k sobě? Pozdě do noci pracoval i doktor Paul Willis. Opero-val mladého motocyklistu, který se zřejmě pokoušel na svahu z Archway Hillu překonat rychlostní rekord. Neurochirurg udělal, co mohl, ale v duchu dával závodníkovi šance tak půl na půl. že se dožije příštího týdne. O tom. že volal Burns, se dozvěděl, až když sestra zavěsila.

Oněch čtyřadvacet hodin od chvíle, kdy nasadili ane-stezii, už uplynulo.

Doufal, že až její účinky odeznějí. dostaví se první příznaky probouzení. Než se vydal domů, zašel se na kulhavého pána podívat.

Žádná změna. Monitory ukazovaly, že srdce tepe pra-videlně, ale krevní tlak byl pořád příliš vysoký, což je jeden z příznaků poškození mozku. I glasgowská stup-nice ukazovala, že muž se stále potácí někde nad třemi z patnácti, a tedy je v hlubokém komatu.

„Vidím to ještě tak na šestatřicet hodin," řekl sestře. „Doufal jsem, že se tenhle víkend dostanu ven, ale za-jdu se v sobotu ráno podívat. Leda kdyby do té doby je-vil známky uzdravování. Pak bych nepřišel. Necháte tu prosím poznámku, aby mě informovali, kdyby se to s ním měnilo k lepšímu, a to ať už budu tady, nebo doma? Jestli nenastanou žádné změny do soboty do devíti ráno, budu chtít další sken. Objednejte mi ho, prosím."

Druhý den skončil tím, že se Price a Cornish nacpali ohřátým jídlem a chrněli každý ve své cele v Doverském

29

chládku. Přepadený muž ležel připojený ke třem moni-torovacím zařízením pod tlumeným modrým světlem a prodléval kdesi daleko, ve svém vnitřním světě.

Doktor Willis si na nějakou dobu vyhnal z hlavy všechny myšlenky na pacienty a ve svém elegantním domě na St Johns wood Terrace se podíval na starý spa-ghetti western s Clintem Eastwoodem. Detektiv seržant Luke Skinner přišel právě včas na rande s velice hezkou studentkou herectví z Hampstead School. se kterou se před měsícem seznámil v nacpaném baru po koncertě Beethovenovy hudby. O tom, jaký má vkus (myšlen Beethoven, ne dívky), se pro jistotu v jídelně Doverské-ho chládku s nikým moc nebavil.

Detektiv inspektor Jack Burns se vrátil do prázdného domu v Camden Townu, uklouhnil si toust s pečenými fazolemi a zatoužil po tom, aby se už Jenny a kluci vrá-tili z dovolené. Odjeli do Salcombe v jejím rodném De-vonu a on z duše litoval, že nemohl jet s nimi. Ten sr-pen, pomyslel si, ten mizeměj srpen.

Kvintet

DEN TŘETÍ - ČTVRTEK

Výslech Price a Cornishe nebyl k ničemu. Nikoli vi-nou Jacka Burnse; ten byl obratný a zkušený vyslychající. Jako prvního vzal Frice, protože věděl, že je z těch dvou hloupější. Lou Slade se mlčky usadil vedle klienta a zkoušel to po dobrém a rozumně.

„Tak podívej. Marku, máme tě na lopatě. Jeden svě-dek to všechno viděl. všechno. Od začátku do konce. A dosvědčí to.“

Počkal. Nic.

„Pro záznam: můj klient odmítá vypovídat,“ ucedil Slade.

„Taky tě praštil do nosu. Marku. Rozbil ti rypák. Žád-ný div, že ti ujely nervy. Proč to proboha takový starý pán udělal?“

30

Jen kdyby Price zašeptal „Nevim“ nebo třeba „Ten starej kokot“. To by u soudu stačilo. Jako přiznání, že byl na místě činu. Alibi by šlo do háje. Price pouliil oči, ale mlčel.

„A pak je tu tvoje krev. Marku. Kapala ti z nosu. Máme vzorky, chlapče.“

Dal si pozor, aby neuvedl, že má krev jen ze trička, ne z dlažby, ale také přímo nelhal. Price vyděšeně střelil pohledem po Sladeovi, který se také zatvářil znepokoje-ně. Právnik dobře věděl, že pokud na zemi poblíž zbité-ho muže našli krev a analýza DNA prokáže, že patří Pri-ceovi a nikomu jinému, nebude obrany.

Na změnu obhajoby, pokud bude nutná, ale měl pořád dost času. Na základě ustanovení o povinné dostupnosti informací bude žádat, aby mu Bums odhalil všechno, co na Price má, a to dlouho před soudem. A tak jen zavrtěl hlavou a klient mlčel dál.

Bums se u obou zatčených snažil hodinu, jak uměl, a pak to sbalil.

„Budu muset požádat o prodloužení vazby,“ ohlásil Sladeovi, když Price a Cornishe zase odvedli do cel. „Ve čtyři dnes odpoledne?“

Slade přikývl. Bude tam, ale neřekne prakticky nic. K čemu taky.

„A zítra dopoledne na ulici Svaté Anny pořádám dvě předváděčky. Jestli mi svědci u obou identifikují po-dezřelé, podám trestní oznámení a pak i žádost o opětné vzetí do vyšetřovací vazby,“ dodal. Slade přikývl a odešel.

První poradce ex offio jel zpátky do své kanceláře a vůbec nepochyboval, že se jeho klientům zle povede. Burns dělá svou práci dobře; je pečlivý a důkladný, ne-dopouští se hloupých chyb, kterých by obhájce mohl využít. Kromě toho byl Slade v duchu přesvědčen, že jeho klienti jsou zaručeně vinni. Viděl jejich rejstřík a uvidí jej odpoledne i soudce. Ať už je ten neznámý

31

svědek kdokoli, pokud je počestná osoba a bude trvat na svém, Frice a Cornish nebudou vidat širé nebe hezky dlouho.

Před lety se identifikační předváděčky konaly na po-licejních stanicích. Podle nové metody bylo lepší mít identifikační prostory rozmístěné po celém městě. Ta nejbližší Doverskému chládku byla na ulici Svaté Anny, jen kousek od nemocnice, kde pracoval doktor Melrose a kde si Price nechal ošetřit nos. Bylo to účinnější. Všechny místnosti pro identifikaci měly pódia, osvětlení a zevnitř průhledná zrcadla, zpoza nichž mohli být zlo-činci rozpoznáni, aniž by hrozilo, že nějaký drsný chla-pík svědka vyleká a přinutí jej radši mlčet. Byly tu k dispozici i seznamy telefonických čísel na muže a ženy různých velikostí a vzhledu, kteří byli s to přijít na „pa-rádu“ na zavolání. Za to, že přijdou, stoupnou si do řady a pak zase odejdou, se dobrovolníkům platilo po patnácti librách. Burns požádal o dvě předváděčky na jedenáctou dopoledne následujícího dne a poskytl důkladné popisy svých vězňů.

Styk s médii, k nimž měl Burns hluboký odpor, do-stal na starost Luke Skinner. Detektiv seržant v tom byl tak jako tak lepší. Policista se vzděláním z elitní školy, to je velice vzácný přírodní úkaz; z jeho uhlazenosti si sice v jídelně ostatní často utahovali, ale příležitostně to bylo velmi užitečné.

Všechny novinářské dotazy musely jít přes Scotland Yard, který měl celé oddělení pro styk s veřejností, a tam došla žádost jen o krátké prohlášení. Pořád to byl nepří-liš zajímavý případ, ale kromě vážného ublížení na zdraví tu byl ještě fakt, že oběť je neznámé totožnosti. Skinne-rovi ovšem působilo potíže, že nemá dobrý popis a už vůbec ne fotku, protože raněný byl s odulou hlavou za-motanou v obvazech prostě nepopsatelný.

A tak se Skinner jen pídil po někom, kdo v úterý ode-šel z domova či práce v okolí Tottenhamu či Edmonto-

32

nu a pak jej už neviděli. Po muži, který výrazně kulhá, je mu mezi padesáti a pětapadesáti, má krátké šedé vla-sy, je středně vysoký a středně urostlý. V

Kvintet

srpnu je o no-vinky nouze; v médiích by se to mohlo ocitnout, ale ne-bude to nic velkého.

Byly tu ovšem jedny noviny, které by mohly té zprá-vě dát dost prostoru, a on na ně měl spojem. Poobědval se zpravodajem místního plátku jménem Edmontonský a Tottenhamský expres, který se zabýval stejným územím jako policejní stanice na Doverské. Novinář si udělal poznámky a slíbil, že zařídí, co jen půjde.

Občanské soudy si někdy dopřávají dlouhých letních prázdnin, ale síť trestních soudů nepřestává pracovat ni-kdy. Rukama jim projde přes devadesát případů poruše-ní zákona a výkon spravedlnosti musí probíhat sedm dnů v týdnu a po celý rok. Většinu drobné práce provádějí soudci z lidu, kteří za práci nepobírají plat a berou ji jako občanskou povinnost. Starají se o masu drobnějších zá-ležitostí - o dopravní přestupky, vydávání zatykačů či příkazů k prohlídce, prodlužování řidičských průkazů, drobné krádeže, výtržnosti. A také vyřizují žádosti o pro-dloužení předběžného zadržení nebo vyšetřovací vazby. Moderním zvykem je, že za soudcovský stolec zasedne placený soudce, kvalifikovaný právník, teprve když se jedná o vážnější případ.

To odpoledne v soudní místnosti číslo tři na soudě v Highbury Corner úřadovali tři soudci z lidu, přičemž předsedou byl pan Henry Spellar, penzionovaný ředitel školy. Věc byla tak prostá, že zabrala jen pár vteřin.

Když bylo po všem, Price a Cornishe odvedli a zavezli zpátky na Doverskou. Burns šel na hlášení k superinten-dantu Parfittovi.

„Jak to jde, Jacku?“ zeptal se šéf celého vyšetřovací-ho oddělení policejní stanice na Doverské ulici.

„Bída, pane. Začalo to dobře a šlo to rychle, získali jsme vynikajícího svědka, který viděl všechno. Od začát-

33

ku do konce. Počestný majitel obchodu naproti přes uli-ci. Spořádaný občan. S identifikací nezaváhal a byl ocho-ten svědčit. Ale nemám tu peněženku, co vzali oběti. A taky mi schází jasný důkaz, který by Price a Cornishe usvědčil, že byli na tom místě v tu dobu. Friche má zlo-mený nos a mám svědectví, že mu ho ošetřili u Svaté Anny jen tři hodiny po činu. Dokonale to souhlasí s oči-tým svědectvím.”

„Tak co tě drží?”

„Potřebuju tu peněženku, ta dokáže, že v tom ti gráz-lové jeli; potřebuju, aby si ve forenzním pospíšili, a rád bych taky identifikoval oběť. Pořád je to MDN.”

„Podáš na ně žalobu?”

„Jestli je zítra na parádě pan Patel pozná, tak ano, pane. Tohle jim nesmí projít. Oba jsou vinni, to je jasná věc.”

Alan Parfitt přikývl.

„Tak dobře, Jacku. Zkusím laborku popohnat. Průběž-ně mě a šéfa informuj.”

Nad Královskou londýnskou se už zase stmívalo, ale muž ležící na JIPu to neviděl. Od jeho operace uběhlo osmačtyřicet hodin; účinky anestetika dávno pominuly, ale on ani nemrkl. Pořád byl někde hluboko ve vlastním světě.

DEN ČTVRTÝ - PATEK

V novinách dali Luku Skinnerovi docela velký pro-stor. Článek byl druhý nejvýznamnější na titulní straně. Kdo je neznámý kulhající muž? ptá se policie. Tak zněl titulek. Pak následoval popis napadení a poznámka o dvou místních, kteří „pomáhají policii při vyšetřová-ní”. Tenhle často užívaný výraz je z rodu těch z lékař-ských zpráv pro tisk, v nichž se stav lidí, co mají smrt na jazyku, popisuje jako „stabilizovaný”. Znamená to pravý opak a každý to ví.

34

Reportér podal dobrý popis oběti, popsal mužovu výš-ku a postavu, šedé vlasy a výmluvné kulhání, načež text zakončil výzvou vyvedenou verzálkami: „NESPATŘIL NĚKDO ONOHO KULHAVÉHO MUŽE?” Detektiv seržant Skinner si jeden výtisk vzal a odnesl do jídelny ke snídani. Potěšilo ho, nakolik se tomu věnují. Drobná poznámka po straně se zmiňovala o tom, že obnovili vazbu podezřelých na dalších čtyřiaadvacet hodin.

V jedenáct odvezli Price a Cornishe dodávkou do identifikační místnosti na ulici Svaté Anny. Po chvíli tam dorazili Burns a Skinner s panem Patelem. Předváděčky byly dvě a při každé bylo s podezřelým osm dalších, zhruba tělesně podobných mužů. Vzhledem ke stavu Pri-ceova nosu nechali i ostatním osmi statným mužům z jeho skupiny zalepit kořen nosu páskou.

Pan Patel nezaváhal. Ve dvaceti minutách jistě iden-tifikoval oba muže a znovu potvrdil, že dosvědčí to, co už vypověděl. Bumse to potěšilo. Ani jeden raubíř ho ne-viděl a ani jeden nepatří k nějakému gangu. Při troše štěs-tí jim pana Patela nikdo nevyleká a neodradí.

Odvezli jej zpátky do obchodu. Dobrovolníky vypla-tili a propustili. Price a

Kvintet

Cornishe vrátili do cel, kde jim chtěl Burns po návratu formálně oznámit podání žaloby.

Zrovna se Skinnerem vycházeli na stanici a chystali se to udělat, když na ně zavolal seržant od příjmu.

„Jacku, někdo tě volal.“ Nakoukl do záznamníku. „Slečna Armitageová. Květinářka.“

Burns nechápal. Žádné květiny si neobjednal. Ovšem příští týden se vrací Jenny.

Kytice by mohla přispět k vy-tvoření pěkné atmosféry. Dobrý nápad.

„Šlo o toho kulhavého,“ dodal seržant. Burns si vzal adresu a se Skinnerem se vrátili do auta.

Slečny Armitageovy, postarší sestry a navíc dvojča-ta, vedly menší květinářství na Upper High Road. Polo-vinu zboží měly uvnitř obchodu, druhou vystavenou na chodníku. Tady květiny bojovaly o život s valícími se

35

mraky zplodin z kamionů ženoucích se na jih k Highbury nebo na sever k průmyslovým zónám.

„Mohl by to být on,“ prohlašovala slečna Verity Ar-mitageová. „Mám dojem, že popis odpovídá. Říkal jste přece v úterý dopoledne, že ano?“

Detektiv inspektor Burns ji ujistil, že úterní dopoled-ne odpovídá skvěle.

„Koupil si kytici. Ne moc drahou, vlastně spíš tu nej-levnější v obchodě.

Kopretiny, mám dojem, že sedm. Podle vzhledu myslím, že neměl moc peněz, chudák sta-rá. A v novinách psali, že ho zranili.“

„Vážně zranili, slečno. Není s to mluvit. Je v bez-vědomí. Jak platil?“

„Jak? Hotově.“

„Mincemi z kapes u kalhot?“

„Ne. Pětilibrovou bankovkou. Vyndal ji z peněženky. Vzpomínám si, že mu upadla a já jsem ji kvůli té jeho noze zvedla za něj.“

„Co to bylo za peněženku?“

„Levná. Z umělé kůže. Černá. Pak jsem mu ji vrátila.“

„Všímla jste si, kam si ji dal?“

„Do kapsy. Do vnitřní kapsy u saka.“

„Můžete mi ukázat, jak vypadá taková kytička kop-retin?“

Naobědvali se v jídelně na Doverské. Burns se mra-čil a byl zklamán. Kdyby platil kartou, nechal by zá-znam; měli by jméno a od firmy by dostali adresu nebo číslo účtu. Prostě něco. Ale hotově...

„Co bys asi tak dopoledne v srpnu dělal s pugétem?“ zeptal se Skinnera.

„Nesl bych ho holce? Nebo matce?“

Oba odstrčili talíře a kabonili se do sklenic s pivem.

„Promiňte, pane...“ Hlas zněl stydlivě a ozýval se z místa o kousek dál u dlouhého stolu. Patřil policistce, hodně mladé, která k nim sotva přišla ze školy. Jack Burns se po ní podíval.

36

„Hm?“

„Jenom mě něco napadlo. Mluvíte o tom kulhavém muži?“

„Ano. A dobrý nápad bych potřeboval. Tak co to je?“

Celá zružověla. Málokdy se stává, aby takový ze-le-náč rušil v úvahách detektiva inspektora.

„Tam, kde byl, pane, mohl jít na High Road, to je tak půl kilometru. Staví tam autobusy. A půl kilometru za ním je zase hřbitov.“

Burns odložil sklenici.

„Co teď máte na práci?“ zeptal se dívky.

„Třídím karty, pane.“

„To počká. Zajedeme se podívat na hřbitov. Pojdte.“

Jako obvykle řídil Skinner. Mladá policistka, která byla odtud ze čtvrti, mu ukazovala cestu. Hřbitov byl veliký, se stovkami hrobů vyrovnanými v řadách.

Patřil městské čtvrti a byl mizerně udržovaný. Začali v rohu a probírali každý jednu řadu náhrobků. Trvalo to skoro hodinu. Hrob našla dívka.

Květiny byly samozřejmě zaschlé, ale byly to kopre-tiny: zmíraly ve sklenici od džemu plně zatuchlé vody. Na náhrobku stálo, že ukrývá pozemské ostatky Mavis June Hallové. Bylo tam datum narození, datum úmrtí a písmena ŘÍP. Zemřela před dvaceti lety a tehdy jí bylo přes sedmdesát.

„Koukněte na to datum narození, šéfe. Srpen 1906. Minulé úterý měla narozeniny.“

„Kdo ale sakra byl ten kulhavý?“

„Asi její syn.“

„Třeba. Takže by se mohl jmenovat Halí,“ utrousil Burns.

Cestou zpátky se stavili v květinářství sester Armita-geových a slečna Verity

téměř jistě potvrdila, že květiny jsou od ní. Když se vrátili na Doverskou, přeptal se Bums na jméno Halí v oddělení pohřešovaných. Měli tři, ale dvě byly Hallové a jedno bylo dítě.

37

„Někdo ho sakra znát musel. Proč nehlásili, že zmi-zel?" zuřil Burns. Jedno ubíjející zklamání po druhém.

Hezká a chytrá mladá policistka se vrátila do archi-vu. Burns a Skinner zašli do cel a formálně oznámili Pri-ceovi a Cornishovi, že jsou obviněni z těžkého ublížení na zdraví, kterého se měli dopustit na muži neznámé totožnosti. Patnáct minut před čtvrtou vyrazili na Highbu-ry Corner a hlavní tajemník soudu jim výjimečně na po-slední chvíli vyšetřil místočko vjednacím pořádku. Ten-tokrát se dva lotrasové na Doverskou nevrátí. Burns měl v úmyslu svěřit je na týden skutečnému vězení, nejspíš do Pentonville, kterému se tady říkávalo zkráceně „ville".

U soudu to tentokrát vypadalo jinak. Šli do čísla jed-na, kde ohrádka pro obžalované není v rohu, ale upro-střed, proti soudci. A soudil je tentokrát placený úředník, jmenovitě zkušený a kvalifikovaný pan soudce Jonathan Stein. Price a Cornish znovu dorazili policejní dodávkou, ale venku už na ně čekalo jiné auto se znaky královské sprá-vy věznic, které je odveze. Pan Lou Slade seděl u svého stolu proti soudci, za KVP podávala žádost o vazbu mla-dá právnická. Před lety si policie vedla své žaloby celým systémem soudů sama a mnozí pamětníci tvrdí, že to bylo lepší. Nyní už ale dlouho má žalobu na starosti od první in-stance až po poslední projednávání, pokud k nějakému dojde, jediná instituce. Královská veřejná prokuratura. K jejím úkolům patří zvážit, jestli policií přichystaný pří-pad má reálnou šanci, aby se před soudcem a porotou domohl odsuzujícího rozsudku. Pokud KVP soudí, že nemá, žaloba je stažena. Nejeden otrávený detektiv, kte-rý dlouho a těžce pracoval proti skutečnému zločinci, načež mu žalobu stáhnou, už usoudil, že zkratka té in-stitu-ce znamená spíš kriminálníkům velice Pomáháme. Vztah prokuratury s policií není vždycky ideální.

Náramná potíž s KVP je v tom, že je nedofinancova-

38

na, přetížená a její zaměstnanci mají bídné platy. Jak se dá předvídat, výsledkem je, že je někdy brána jen jako odrazový můstek pro mladé a nezkušené, než si najdou místo v soukromé advokacii a začnou se zabývat něčím lepším. Slečna Prabani Sundaranová byla velice chytrá a velice hezká a její rodiče, narození na Srí Lañce, se v ní viděli. Byl to její první větší případ. To by ale neměl být problém.

Obnovit vazbu bude pouhá formalita. Pan Stein ani náhodou nepustí Price a Cornishe na kauci. Jejich trest-ní rejstřík, to je přehledka násilností, a navíc je má pří-mo před sebou. Vazbu může prodloužit jen o týden, tak-že to bude muset zopakovat ještě mnohokrát, než bude vybrán a schválen obhájce a připravena obhajoba. Tepr-ve pak předloží prokuratura veškerý důkazní materiál a soudce pošle ty dva před porotní trestní soud. To už bude slečna Sundaranová jen k ruce samotnému státní-mu radovi, dokonce možná i královskému radovi, které-ho KVP vyšle, aby se pokusil dosáhnout odsouzení. Ona sama nemusí dělat mnoho, jen dodržet všechny proce-dury... a nic než procedury.

Pan Stein na ni kývl a ona povstala a z poznámek pře-četla stručné shrnutí obžaloby. Povstal Slade.

„Mojí klienti popírají obžalobu a v patřičnou dobu předstoupí s úplnou obhajobou," prohlásil.

„Požadujeme týdenní prodloužení vazby, pane." ozná-mila slečna Sundaranová.

„Pane Slade?" Soudce se ptal, jestli má pan Slade v úmyslu požádat o propuštění na kauci. Slade zavrtěl hlavou. Pan Stein jej odměnil mrazivým úsměvem.

„Velmi rozumné. Vazba prodloužena o týden. Odklá-dám...", zamžoural na oba právníky přes poloviční brý-le. „Odkládám slyšení na příští pátek dopoledne." Všichni u soudu velice dobře věděli, co tím myslí: za týden obdrží další žádost o prodloužení vazby, vyhoví jí,

39

a tak to bude pokračovat, dokud žaloba i obhajoba ne-budou připraveny stanout před trestním soudem.

Price a Cornish, stále s želízky na rukou, ale teď už doprovázeni vězeňskými dozorcí, zmizeli kdesi v podpalubí a cestovali kamsi k Ville. Pan Slade se vrá-til k sobě do kanceláře a věděl, že do pondělka dostane odpověď na svou

Kvintet

žádost o bezplatnou právní pomoc. Jeho klienti evidentně nemají čím za obhajobu zaplatit, a tak se jim bude muset snažit najít obhájce z některé ze čtyř právnických kolejí v Londýně, který to vezme i za ty drobné od státu. Už měl v pácu pár soudních kanceláří, jejichž všemocní hlavní tajemníci by to mohli zvážit, ale i tak věděl, že bude nejspíš třeba buď nějakého zelená-če, co sotva vyšel ze školy a potřebuje nabrat zkušenosti, anebo starého páprdu, kterému přijde vhod i ten nízký honorář. Svět je stále víc plný násilí a kvůli jednomu těžkému ublížení na zdraví se nezboří.

Jack Burns se vrátil na Doverskou. Stůl měl zavale-ný. Pořád měl práce nad hlavu a utíkala mu. Hodně toho k dořešení zbývalo i v případě kulhavého muže.

DEN PÁTÝ - SOBOTA

Doktor Paul Willis přišel v sobotu v devět po ránu, jak slíbil. Stav jeho pacienta se nezměnil a jemu to začalo dělat těžkou hlavu. Rychle pořídili nový sken a chirurg si jeho výsledky pečlivě prohlížel.

Pokračující koma rozhodně nemohl mít na svědomí nějaký nový hematom. Z cév, které podvázal, určitě krev ne-tekla. Na mozek netlačí žádná krev. Rychle zaujal celé své místo v lebce a nabyl obvyklých rozměrů. Nevzniklo žádné nové krvácení, které by vyvolalo tlak na jiném místě.

Nitrolebeční tlak nicméně zůstal pořád příliš vysoký a s krevním tlakem to bylo stejné. Začínal se bát toho, co je noční můrou každého neurochirurga. Pokud došlo následkem kopanců k výraznému a rozšířenému axonál-

40

nímu narušení, nepozná to, ani na skenu ne. A pokud by byl nenapravitelně poškozen mozkový kmen nebo kortex, zůstane pacient v trvalém vegetativním stavu, dokud nevypnou přístroje udržující životní funkce - nebo do-kud prostě nezemře. Rozhodl se, že po víkendu nechá vy-šetřit mozkový kmen. Jeho žena se ohromně těšila na ví-kendový oběd v Oxfordshiru s manželi, se kterými se seznámili na Korfu, a čeká na něj dole v autě. Znovu se podíval na pacienta a odešel.

Aduové vybíhali z mrtvého úhlu vedle staré kamenné pevnosti a byly jich desítky. Už je v téhle kruté a uta-jené válce viděl předtím, to když byl na obhlídce s družstvem B, ale tehdy se jen rýsovali proti temné šedohně-dým pahorkům jako vzdálené postavičky a ukazovali se po jednom po dvou. Zato tohle je nefalšovaný hromad-ný útok a ti fanatičtí hajzlové se hemží všude.

Jich bylo jenom deset, on a jeho kamarádi; kromě toho asi padesátka různých askanů ze severu, pár místních policajtů a nějakí ti branci, necvičení a vztekla naslepo střelující firgové. V jeho jednotce byli dva Ruperti, dva seržanti, jeden svobodník a čtyři vojáci. Už teď odhadl po-čet aduů na více než dvě stovky, blížili se ze všech stran.

Ležel přitisknutý ke střeše BATTovny, jak vždycky říkali domu, kde se jednotka usídlila, vyhlížel přes hledi samopalů a sundal tři aduy dřív, než jim mohlo dojít, odkud palba přichází. Nic divného, protože hluk od houf-nic, děl i ručních zbraní na chvíli neustával.

Nebýt jediného výstřelu, který padl, když se vzbou-řenci asi před hodinou přehnali přes postavení předsunuté hlídky na Džebel Ali, bývalo by už bylo po nich. Takhle dostali pár minut na to, aby zaujali pozice dřív, než se k drátěným překážkám dožene první vlna útočníků. Ale i tak prostá početní převaha měnila situaci z bídné ve zcela zoufalou.

41

Spatřil, jak dole na hlinité cestě, která tu hrála roli hlavní ulice, leží tváří dolů tělo jednoho z askariů. Ka-pitán Mike se ještě stále snažil přeběhnout ty čtyři stov-ky metrů mezi ním a místem, kde svobodník Labalaba, nehorázně odvážný Fidžijec s uštělenou půlkou čelisti, pálil z obstarožního pětadvacetilibrového polního děla přes nekrytá obranná postavení z vražedné blízkosti do blížících se řad kmenových válečníků.

Zpoza dragounské pevnosti po jeho pravici se vyno-řily dvě hlavy v kefijích, a tak je obě sestřelil. Po jeho levici se zpoza pozvolného vrchu vynořily tři další. Po-koušejí se na otevřeném terénu dostat krčícího se a uhý-bajícího kapitána. Věnoval jim zbytek zásobníku, jedno-ho zastřelil a zbylé dva zahnal. Převalil se na záda, že vymění zásobník, a nad hla-vou mu přeletěla kurevsky velká raketa z tarasnice Čaři Gustav. Půl metru níž a byla by z něj sekaná do hamburgeru. Zpod stropních trámů, na kterých ležel, slyšel svého vlastního Ruperta, jak volá vysílačkou na základ-nu a dožaduje se. aby nasrali na nízkou oblačnost a poslali na nálet Strikemastery. S novým zásobníkem zaměřil další dva

Kvintet

aduy na otevřeném terénu a sundal je dřív, než mohli dostat kapitána Mika, který i se zdravotníkem Tobinem ve chvíli zmizel v zákopu pro dělo, aby se pokusili pomoci oběma Fidžijcům.

Tehdy to nemohl vědět, dozvěděl se to až později, ale nebojácný Labalaba tou dobou dostal druhý zásah a tento-krát kulka prošla čelem a zabila jej; nevěděl ani, že To-bin byl smrtelně raněn chvíli poté, co sešil vojína Tiho, který dostal tři kulky, ale kupodivu byl stále naživu. Se štěstím se mu podařilo najít teroristu s tarasnicí, který ho právě málem zabil. Adu se krčil mezi dvěma pytli s pís-kem kousek vedle rozervané a děravé linie obrany z ostnatých drátů. Velice přesně mu poslal jednu pěknou sedm dvašedesátku s mědiniklovým pláštěm z výzbroje NATO přímo skrz krk. Caři Gustav zmlkl, ale dál se ozý-

42

valy ohlušující výbuchy ze dvou houfnic a jednoho zbý-vajícího bezzákluzového pětasedmdesátimilimetrového děla, které aduové používali.

Nakonec přece jen přiletěly Strikemastery, přehnaly se od moře pod mraky ve výšce snad jen třicet metrů. Bomby a střely z kulometů konečně zlomily vůli aduů útočit dál. Útok zakolísal a pak se rozpadl. Začali utíkat a odnášeli s sebou raněné i většinu mrtvých. Později zjis-til, že on a jeho kamarádi odrazili něco mezi třemi a čtyř-mi stovkami útočníků a asi stovku z nich poslali do ráje. Ležel na střeše, palba utichala, on se úlevou rozesmál a napadlo ho. co by mu teď asi řekla tetička May.

Kulhavý pán na JIPu Královské londýnské nemocni-ce byl stále kdesi velmi, velmi daleko.

DEN ŠESTÝ - NEDĚLE

Jack Burns měl rád prostá potěšení a jedním z nich bylo. že si v neděli ráno přispí. Dneska mu to nemělo být dopřáno. Telefon zazvonil ve čtvrt na osm. Volal ser-žant. který měl službu na Doverské na příjmu.

„Zrovna sem přišel jeden pán, kterej ráno chodí věn-čit psa," hlásil seržant. Burns malátně přemýšlel, jak dlouho by mu při troše upřímné snahy trvalo, než seržanta uškrtí.

„Má s sebou peněženku," pokračoval policista. „Že přej ji jeho pes našel na skládce asi půl kilometru od toho sídliště."

Burns byl vmžiku vzhůru. „Levná, z umělé kůže, černá."

„Vy jste ji už viděl?"

„Zadržte ho. Nenechte ho odejít. Jsem tam za dvacet minut."

Majitelem psa byl důchodce, pan Robert Whittaker,

43

rovný jako pravítko a upravený, seděl v jedné hovorně a držel ve dlaních šálek čaje.

Pan Whittakerjim poskytl výpověď, podepsal ji a ode-šel. Burns povolal tým POLSA a jeho nabručeného ve-doucího požádal, ať prohledá píď po pídi půl akru sklád-ky. Do večera chce mít hlášení. Nepršelo už čtyři dny, ale mraky jsou ztěžklé a šedivé; nechtěl, aby se cokoli, co snad z peněženky vypadlo, deštěm úplně rozmočilo.

Konečně si šrajtofli prohlédl. Viděl mělké důlky od psích zubů a trošku psích slin. Co jiného by mu tak mohla říct? Pinzetou ji přenesl do umělohmotného sáčku na důkazy a zavolal na oddělení otisků prstů. Ano, vím, že je neděle, opakoval jim stále znovu, ale jde o naléhavou záležitost.

Pátrací přes den přeložili do osmi kontejnerů svinstvo ze smetiště a uschlého trávníku podél Mandelovy ulice a jeho zkoumání trvalo do tmy.

Nenašli ale nic, co by mohlo pocházet z peněženky;

ta, jak hlásil už pan Whittaker a jak mohl Burns jen po-tvrdit. byla naprosto prázdná.

DEN SEDMÝ - PONDĚLÍ

Ležel schoulený a vystrašený v téměř úplné tmě, je-diné tlumené noční světlo poblikávalo na konci místnosti a vrhalo na strop podivné pohybující se stíny. Slyšel, jak v ložnici sirotčince ostatní chlapci mluví ze spaní, občas se ozvalo i zaupění někoho, komu se zdál zlý sen. Teď, když maminka a tatínek už nebyli, nevěděl, kam se po-děje a co s ním bude. Věděl jen. že se v tomhle novém prostředí cítí sám a bojí se.

Možná i zadržmal, ale zase se probudil, jen co se ote-vřely dveře a z chodby do ložnice se položil obdélník světla. A pak už se k němu skláněla, šetrně mu přitaho-vala blíž k tělu přikrývku a shrnovala mu propocené vlasy z obličeje.

44

„Jen klid, klid, hošíčku. Ještě nespíš? Pěkně usni jako hodný chlapec. Bůh i andělé se o tebe budou starat až do rána - a pak se k tobě tetička May vrátí."

Kvintet

Nechal se ukonejšit a sklouzl zase zpátky do vleku-cí se, vlahé temnoty bez konce.

Volal mu službu konající lékař z JIPu v Královské londýnské. Zkoušel to i na Doverskou, ale Burns už před-tím nechal na JIPu pro naléhavé případy své číslo domů.

„Detektiv inspektor Burns? Královská londýnská. Je mi líto, ale musím vám oznámit, že ten pacient, o kterého jste se zajímal - ano, ten neznámý na intenzivce... ze-mřel dnes ráno v šest deset.“

Jack Burns položil sluchátko; čeká ho další nabitý den. Vyšetřuje teď vraždu. Aspoň se případ dostane výš na žebříčku priorit. Dojde k pitvě a on se jí bude muset zúčastnit. Ta dvě zvířata budou muset přivést z Ville zpát-ky a změnit žalobu.

To znamená, že bude třeba informovat tajemníka sou-du a také obhájce Lou Sladea. Procedury, další a další procedury, ale je třeba je provést a provést správně. Ani nápad, že by se Price a Cornish dostali ven jen proto, že nějaký vyčuraný právník najde v postupu formální záva-du. Burns chtěl, aby ti dva zůstali za zdmi z šedého ka-mene ještě roky a roky.

Královská londýnská má vlastní malou márnici s pitevnou, a tak pitva proběhla tady, hned v poledne. Prováděl ji patolog ministerstva vnitra, pan Laurence Hamilton.

Soudní lékaři jsou prazvláštní ptáčci, aspoň takového názoru se v duchu držel Burns. Jejich práce ho znechu-covala. Někteří byli jiskřivě rozverní a při rozřezávání a porcování mrtvého těla na kousky se oddávali zábav-né konverzaci. Jiní zase byli profesorštější, svým nále-zům se věnovali s chlapeckým nadšením, asi jako když lepidopterolog chytí úžasného a dosud neznámého mo-

45

týla. Další byli zarputilí a mluvili jednoslabičně. Doktor Hamilton patřil k prvnímu druhu. Co se jej týkalo, život ani nemohl být lepší a jeho práce úžasnější.

Jack Burns už za svou profesní dráhu pěkných pár pitev zažil, ale i tak se mu z pachu éteru a formaldehydu skoro vždycky dělalo zle. Když se kotouč pilky zakousl do lebky, uhnul pohledem a začal si prohlížet tabule na stěnách.

„Bože na nebi, toho tedy zmlátili,“ utrousil Hamilton, když si prohlíželi bledé a podlitinami pokryté tělo ležící obličejem vzhůru na pitevním stole.

„Ukopali ho k smrti. Minulé úterý,“ odtušil Burns. „Jen mu trvalo šest dnů, než umřel.“

„Naneštěstí nemůžete čekat, že jako výsledek pitvy vám tam napíšu: smrt nastala v důsledku ukopání,“ pro-hlásil zviálně Hamilton. Začal rezat a diktoval nález sálové sestře; ta držela mikrofon napojený na magneto-fon a s ním v ruce obcházela za patologem kolem stolu.

Trvalo to dobře hodinu. Poškození bylo hodně, něja-kou dobu strávil doktor Hamilton u starého zranění, kdysi dávno roztráštěného pravého femuru a kyčle, které měl muž pospojované kovovými hřeby, takže byl odsouzen do smrti kulhat.

„To vypadá, jako by ho srazil nákladák,“ utrousil Ha-milton. „Příšerné poranění.“ Ukázal na jizvy v místech, kde pokožkou pronikly zpřelámané kosti, i na tu rovněj-ší tam. kde chirurg pořídil otvor, aby se dostal k poranění.

Všechno ostatní, a nebylo toho málo, pocházelo z minulého úterý: rozdrčená levá ruka, kterou přišlápli ke dlažbě, vyražené přední zuby, tři zlomená žebra, zlo-mená lícni kost. Burns se podíval na pravou pěst, ale doktor Bateman měl pravdu. Žádné poranění. Podivné.

„Příčina smrti?“ zeptal se posléze.

„Všechno budete mít v oficiální zprávě, pane Burn-si.“ No jistě. A kromě toho bude významným svědkem obžaloby u soudu. „Mezi námi to ale bylo masivní axo-

46

nální poškození mozku. Neurochirurg udělal, co se dalo, ale tohle vidět nemohl. Nepozná se to ani na skenu. A k tomu všeobecný šok způsobený mnohočetnými po-raněními, která jednotlivě neohrožovala jeho život, ale jejichž účinek se sečetl. Dám ho zase dohromady... kvůli příbuzným. Má nějaké příbuzné?”

„Nevím,“ zavrčel Burns. „Já ani nevím, kdo to je.“

Celé odpoledne si vyřizoval formality na zítřek; jed-nal s tajemníkem soudu a s věznicí v Pentonville. Lou Slade vyjádřil patřičnou lítost. Poslali mu povolení se-hnat bezplatnou právní pomoc a on se celé dopoledne po-koušel najít obhájce, který případ vezme. Stejně jako Burns byl až po uši v srpnovém syndromu: půlku z lidí, které obvolával, nezastihl. Když jde o vraždu, aspoň o to bude větší

zájem. Všechno zlé je pro něco dobré.

„Stejně je musím hájit," prohlásil.

„Tak se aspoň moc nesnažte, pane Slade," odsekl Bums a položil telefon.

Odpoledne si přichystalo špatnou zprávu, ale ta byla přehlušena jednou dobrou zprávou. Ve forenzním si díky tomu, že je superintendent Parfitt popohnal, přispíšili a dodali výsledky. V krvi a vzorcích vláken z Priceho a Cornishových šatů nebylo nic, co by je přímo spojilo se zavražděným. Krev na tričku byla z jednoho jediného zdroje a tím byl jeho majitel, Price.

Burns to vzal filozoficky. Kdyby se rvali tělo na tělo, přešly by stopy vláken z jedné látky na druhou. Price a Cornish byli příliš pitomí, než aby věděli, jak pozoru-hodný pokrok udělaly forenzní technologie za posledních dvacet let.

Dneska se používají důkazy, o kterých se v dobách, kdy Burns jako uniformovaný polda šlapal v Paigntonu, nikomu ani nezdálo.

Jenomže kulhavého muže srazili na zem ranou a kopancem do podkolení. A jak tak ležel, bušily do něj jen špičky bot, a když Priceovy a Cornishovy boty po čtyřiaadvaceti hodinách získali, byly oklepané a zaprášené

47

po dalším dnu nošení, takže na nich nenašli nic, co by u soudu obstálo.

Všechno mu to ale vynahradil hovor s oddělením otis-ků. Kromě psích slin se našly i tři sady otisků. Jedny odpovídaly otiskům mrtvého, který tedy jasně byl maji-telem peněženky. Druhá sada patřila panu Whittakerovi, který po výpovědi souhlasil s tím, aby mu je odebrali. Ta třetí patřila Harrymu Cornishovi. Burns byl tak na-dšen, že se sluchátkem v ruce vstal.

„A je to jisté? Žádná mýlka?"

„Jacku, k dokonalé shodě potřebuju šestnáct shodných prvků. Našel jsem jich jedenadvacet. Je to na víc než na sto procent."

I technik z oddělení otisků bude klíčovým svědkem u soudu. Burns mu poděkoval a odložil telefon.

„A mám tě, šmejde," ohlásil kytce v květináči.

Zbýval ale ještě jeden problém, který ho trápil. Kdo je zavražděný? Co jej přivedlo do Edmontonu? Zašel sem, jen aby položil levnou kytíčku na hrob dávno ze-snulé ženy? Měl příbuzné, kteří třeba jsou na prázdní-nách někde u moře, jako je jeho Jenny? Měl práci a ko-legy? Proč si nikdo nevšiml, že zmizel? Jak to, že Priceovi zasadil tak tvrdou ránu na kořen nosu, a přece si neporanil klouby? A proč se vůbec bránil, kvůli mi-zerné peněženke s pár bankovkami?

S nápadem přišel Luke Skinner.

„Co ten první strážník, který přijel na místo činu? Skláněl se k němu a viděl mu do tváře dřív, než začala opuchat. A ten první saniták, co ho ošetřoval na chodní-ku a v sanitce? Kdybychom je vzali oba dva a nechali udělat portrét..."

Burns si našel přes Londýnskou sanitní službu zdra-votníka; když se muž doslechl, že jeho pacient zemřel, kývl, že jim pomůže. Druhý den měl ranní, ale po druhé odpoledne skončí a rád jim věnuje trochu času.

Policiista byl u nich na Doverské a našli ho prostě

48

v rozpisu služeb a hlášení o události. Obratný policejní kreslíř ze Scotland Yardu jim slíbil, že nazítří ve dvě při-jde.

Burns zakončil pracovní den dlouhou taktickou pora-dou s Alanem Parfitem.

Vedoucí detektivů si prohlédl všechen důkazní materiál, který mu Bums předložil, a na-konec kývl.

„Myslím, že tohle uhradíme, pane. Máme svědectví pana Patela, ten taky oba identifikoval, pak ten zlomený nos, který tři hodiny na to ošetřoval doktor Melrose, a tu peněženku. Můžeme je dostat na doživotí."

„Ano, myslím, že můžeme," souhlasil Parfitt. „Pod-pořím tě. Zítra se sejdu s jedním hlavounem na prokura-tuře a podaří se mi ho zřejmě přesvědčit, že tenhle pří-pad by před soud jít měl."

Výpovědi, výpovědi a zase výpovědi. Složka už byla tlustá na tři prsty. A to ještě nedošly kompletní zprávy o pitvě a z oddělení otisků prstů, ty je k tomu potřeba přidat. Oba detektivové se shodli, že tomuhle případu je nutno dát zelenou, a Parfitt nepochyboval, že o tomtéž přesvědčí i prokuraturu.

DEN OSMÝ - ÚTERÝ

Price a Cornish se vrátili k ohrádce v soudní místnosti č. 1 u soudu na Highbury Corner druhý den. Předsedal pan Stein. Korunu zastupovala slečna Sundaranová a její rodiče za skleněnou stěnou oddělující prostor pro veřej-nost hrdostí jen zářili, protože to byl její první případ vraždy. Pan Slade se tvářil poněkud

pochmurně.

Pan Stein řídil jednání stručně a efektivně. Tajemník přečetl nové obvinění, z vraždy, pak povstal pan Slade a znovu prohlásil, že jeho klienti obvinění popírají a vy-hrazují si právo obhajoby. Pan Stein nakrčil obočí na sleč-nu Sundaranovou, která požádala o další týdenní prodlou-žení vazby.

49

„Pane Slade?“ nadhodil.

„Nežádám o kauci, pane.“

„Pak vám prodloužení schvaluji, slečno Sundarano-vá. Slyšení proběhne příští úterý hodinu před polednem. Odveďte je.“

Price a Comishe odvedli do vězeňské dodávky. Sleč-ně Sundaranové teď už dali kompletní složku a ona z ní měla radost. Když se vrátila do kanceláře, pověděli jí, že případ se téměř jistě dostane k trestnímu soudu a ona že bude u toho. Lze očekávat, že obžalovací spis předá KVP panu Sladeovi během čtyřiaadvaceti hodin. Může začít příprava na obhajobu.

„Těžký oříšek,“ pomyslel si Slade, i když se ještě do případu moc neponořil. „Ty dva by dostal ven leda tak génus v paruce.“

Kreslení portrétu proběhlo dobře. Zdravotník a stráž-ník se zhruba shodli na podobě muže, kterého před týd-nem viděli ležet na dlažbě, a kreslíř se dal do díla. Byla to týmová práce. Črtal, mazal, črtal znova. Začala se vynořovat tvář. Poloha očí, vlasy krátce střižené vzadu i na spáncích, tvar brady. Oba oběť viděli jen se zavře-nýma očima. Kreslíř mu je otevřel a na ně se náhle díval člověk, který býval a už není, ze kterého je teď rozmlá-cené a rozřezané tělo v chladicím boxu.

Pak věc převzal Luke Skinner. Znal se s vysoko po-staveným pracovníkem tiskového odboru Scotland Yar-du a chtěl po něm, aby dostal kresbu do zítřejšího Eve-ning Standardu. Ještě ten den večer se oba sešli s šéfem kriminální rubriky večerníku. Všichni věděli, že v srpnu je okurková sezóna. Zpráv je málo. A tohle je něčí při-běh. Reportér to vzal. Už teď viděl titulky: UBIT K SMRTI. ZNÁ JEJ NĚKDO? Pod kresbu se do rámeč-ku dá text s úplným popisem, kde se položí důraz na kdysi rozdrcenou pravou nohu a kyčel a na výrazné kul-hání. Skinner věděl, že nic lepšího už udělat nemůžou a že je to jejich poslední šance.

50

DEN DEVÁTÝ - STŘEDA

Evening Standard je jediným londýnským večerníkem a prodává se nejen v hlavním městě, ale i ve většině ji-hovýchodu země. Skinner měl štěstí. Večerní zprávy byly výjimečně slabé, a tak noviny umístily kresbu upřeně se dívajícího muže na první stranu. „ZNÁTE TOHOTO ČLOVĚKA?“ ptal se titulky a dole byl odkaz na to, že další podrobnosti jsou uvnitř listu.

V rámečku se uváděl přibližný věk, výška, typ posta-vy, barva vlasů a očí, oblečení, které na sobě měl při napadení, a domněnka, že před přepadením navštívil na místním hřbitově hrob Mavis Hallové, položil tam květiny a vrátil se na stanici autobusu. Výraznou podrob-ností byla noha rozdrcená asi před dvaceti lety a kulhání.

Burns a Skinner plni naděje čekali celý den, ale ni-kdo nezavolal. Ani den nato a ani popozitří. Naděje mi-zela.

Koroner zahájil řízení, ale okamžitě je odročil. Od-mítl povolit městu, aby muže pohřbilo do neoznačeného hrobu, leda by se něco zjistilo.

„Zvláštní a smutná věc, šéfe,“ nadhodil Skinner, když se s Burnsem vraceli na stanici. „Člověk může žít v tak svinsky velkém městě, jako je Londýn, kde se kolem něj motají miliony lidí, ale když se stará jen sám o sebe, jako to určitě dělal on, nikdo si ani nevšimne, že existuje.“

„Někdo o něm vědět musel,“ nedař se Burns. „Kole-ga, soused. Nejspíš jsou na prázdninách. To ten srpen, ten mizernej srpen.“

DEN DESÁTÝ - ČTVRTEK

Ctihodný pan James Vansittart, královský rada, stál u arkýřového okna svého pokoje a upřeně se díval přes zahradu k Temži. Ve dvaapadesáti byl jedním z nejpro-slulejších a nejúspěšnějších trestních obhájců londýnské advokátní komory. Do hedvábí královského rady se ob-al

lek již v pozoruhodně nízkém věku třiadvaceti let, což bylo ještě o to nezvyklejší, že předtím byl členem komory jen osmáct let. Prály mu ale štěstí a vlastní dovednost. O deset let dřív, když pracoval jako asistent o mnoho staršího královského rady, který uprostřed případu one-mocněl, se zalíbil soudci, který nechtěl případ přerušo-vat a začínat znovu, tím, že pokračoval dál

Kvintet

bez svého nadřazeného. V kanceláři královského rady to trochu obručeli, ale vyplatilo se to, protože dosáhl triumfálního osvobození obžalovaného. Komora uznala, že porotu ovlivnila nejprve Vansittartova právnická zdatnost a řečnické umění, teprve pak později opatřené důkazy o tom, že obžalovaný není vinen. Když rok poté Vansittart požádal o titul rady. na Nej-vyšším soudu, který byl tehdy v rukou konzervativní vlády, nenarazil na vážnější odpor. A nejspíš mu vůbec neuškodilo ani to, že jeho otec, hrabě z Essendonu, byl předsedou parlamentního klubu toryů ve Sněmovně lordů. V komoře i v klubech na St James převládalo pře-svědčení, že druhý syn Johnnyho Essendona je na to místo ten pravý. Kromě toho je i chytrý, no ale s tím se nedá moc dělat. Vansittart se odvrátil od okna, došel k psacímu stolu a stisknutím tlačítka si povolal svého hlavního tajemníka. Michael „Mike“ Creedy řídil práci dvanácti obhájců v téhle advokátní kanceláři s přesností dobře naolejovaného stroje a dělal to tak už dvacet let. Mladého Vansittarta si všiml hned poté, co se stal členem komory, a tehdejšího šéfa kanceláře přesvědčil, aby mladíka vy-bídl, ať nastoupí k nim. Jeho úsudek byl správný; za pat-náct let se někdejší nováček vypracoval na zástupce ve-doucího kanceláře a stal se advokátní hvězdou. Obraz vhodně doplňují okouzlující manželka, takto nadaná por-trétní malířka, zámeček v Berkshiru a dva synové studu-jící na Harrow. Dveře se otevřely a Mike Creedy vešel do elegantního pokoje s kazetovým obložení stěn.

52

„Miku, vy víte, že případy na státní právní pomoc беру málokdy.“

„Mně to málokdy stačí, pane.“

„Co takhle jednou za čas? Řekněme za rok? Aby člo-věk dostál povinností a prospěl vlastní image?“

„Jednou za rok. to je slušné. Ani do pudinku se ne-smí dát příliš mnoho vajec.“

Vansittart se zasmál. Creedy měl na starosti finance, a i když jejich kancelář velice prosperovala, strašně ne-rad vídal, když „jeho“ advokáti brali směšné peníze za zastupování ex offio. Ale přál jim jejich rozmary. Když to nebude moc často...

„Máte na mysli něco konkrétního?“

„Dozvěděl jsem se o jednom případě na Highbury Corner. Dva mladíky obvinili, že oloupili a zabili náhod-ného chodce. Tvrdí, že jsou nevinní. Mohla by to být i pravda. Jmenují se Frice a Cornish. Mohl byste zjistit, kdo je jejich právním zástupcem, a požádat ho, aby si se mnou promluvil?“

Hodinu nato Lou Slade seděl a civěl na telefon, jako kdyby se náhle proměnil ve zlatý a diamanty posázený.

„Vansittart?“ zasípěl. „Sám pan James Vansittart, aby ho husa kopla?“

Pak se zase vzpamatoval a promluvil znovu do tele-fonu; na druhém konci linky čekal Mike Creedy.

„Ano. ovšem. Veliká čest. A překvapení, to připouš-tím. Ovšem, počkám.“

Po pár vteřinách jej přepojili a ozval se královský rada.

„Pane Slade, rád s vámi mluvím.“

Hlas zněl pohodově, sebejistě, byl zdvořilý a skvěle ovládaný. Eton, možná Harrow, a taky Královský gardo-vý pluk, pomyslel si Slade.

Rozhovor byl krátký, ale obsáhl všechno, co obsáh-nout měl. Slade s radostí poučil pana Vansittarta o stavu pře Jejího veličenstva s Fricem a Cornishem.

Ano, má

53

složku z prokuratury, doručili mu ji dnes ráno a on rád přijde do Templu na první taktickou poradou s novým obhájcem svých klientů. Schůzka byla určena na dvě hodiny odpoledne.

Ukázalo se, že Vansittart je právě takový, jak Slade očekával; uhlazený, okouzlující a zdvořilý. Dal hostu předložit čaj v jemném kostním porcelánu, a když si povšiml slabé žluté skvrny na palci a ukazováku jeho pravé ruky, nabídl mu stříbrnou krabičku s doutníky Balkán Sobranie. Slade si vděčně zapálil. Byl to rodák z East Endu a v přítomnosti téhle smetánky býval ner-vózní. Vansittart se podíval na složku, ale neotevřel ji.

„Pane Slade, povězte mi, jak se na případ díváte? Prostě mi to shrňte.“

Sladeovi to vcelku přirozeně zalichotilo. Už tak má velký den. Probral zběžně události posledních osmi dnů, od chvíle, kdy jej odvolali od večere na stanici v Do-verské ulici.

„Takže se zdá, že pan Patel je klíčovým, ale zato je-diným svědkem,“ utrousil Vansittart, když Slade skončil. „Zbytek jsou jen laboratorní analýzy a nepřímá svědec-tví. A je to tu všechno?“

„Ano, je tam všechno.“

Kvintet

Slade měl na to, aby složku z KVP prolistoval, jen hodinu ve své kanceláři a pak další v taxíku, ale stačilo to. „Myslím si ovšem, že to je docela silná obžaloba. A klienti nemají žádné alibi kromě toho, co si dosvěd-čují navzájem. Tvrdí, že zčásti vyspávali doma ve squa-tu a zčásti spolu courali po ulicích." Vansittart vstal a přinutil tím Sladea. aby odložil ne-dopitý šálek čaje, zamáčkl nedopalek a povstal také. „Je od vás velice hezké, že jste přijel osobně," pozna-menal Vansittart a vedl Sladea ke dveřím. „Odkáživa si myslím, že když s někým má člověk pracovat, není nad to se hned osobně sejít. A jsem vám vděčen za rady."

54

Pak dodal, že je rozhodnut si ten večer pročíst celou složku a zavolá Sladeovi nazítří do kanceláře. Slade mu vysvětlil, že celé dopoledne je u soudu, a tak se dohodli, že si zavolají ve tři odpoledne.

DEN JEDENÁCTÝ - PÁTEK

A Vansittart také přesně ve tři zavolal.

„Zajímavý případ, pane Slade, co říkáte? Žaloba je silná, ale snad ne neprůstředná."

„Bude stačit, pokud si obhájí očitě svědectví pana Patela, pane Vansittarte."

„Přesně k tomu jsem také dospěl. Poslyšte, poskytni vám klienti nějaké vysvětlení toho, jak se otisky jedno-ho dostaly na peněženku a proč druhému ošetřovali nos právě tři hodiny po loupeži?"

„Ne. Pořád odpovídají jenom Nevím nebo Nepama-tuju se. Nejsou moc chytrí."

„No co, s tím se nedá nic dělat. Ale pár rozumných vysvětlení myslím potřebujeme. Mám dojem, že je čas na první konzultaci. Rád bych je navštívil ve Ville."

Slade z toho byl bez sebe. Ten to tedy žene.

„Bohužel jsem celé pondělí u soudu," omlouval se. „V úterý podávají další žádost o prodloužení vazby. Můžeme se s nimi sejít v hovorně na Highbury Corner, než je pak odvezou."

„Hmmm? Doufal jsem, že v úterý už budu moci in-tervenovat. A bylo by lepší, kdybych předtím věděl, na-kolik pevnou půdu mám pod nohama. Strašně nerad ka-zím druhým víkend, ale hodilo by se vám to zítra?"

Slade byl z toho celý pryč ještě víc. Intervenovat? Nikdy by ho nenapadlo, že by si proslulý královský rada mohl přát přítomen u obyčejného projednávání zá-dosti o prodloužení vazby. Dohodli se, že se sejdou v pen-tonvilleské věznici zítra v deset. Slade to dohodne s vě-zeňskou správou.

55

DEN DVANÁCTÝ - SOBOTA

Pan Vansittart si to musel nějak poplést. Dorazil do věznice ve tři čtvrtě na devět. S dozorcem, který měl služ-bu v recepci pro návštěvy, mluvil zdvořile, ale neoblom-ně. Dohodli se na devátou, ne na desátou, a on je zaměst-naný člověk. Pan Slade bezpochyby přijde později. Dozorci se poradil s nadřízeným a pak požádal kolegu, ať zavede advokáta do hovorny. Pět minut po deváté tam zavedli oba vězně. Mračili se na právníka, ale s tím to ani nehnulo.

„Je mi líto, ale pan Slade se trochu opozdil," začal. „Jistě brzy dorazí. Já se jmenuji James Vansittart a budu vás hájit u soudu. Posadte se."

Bachař, který je doprovázel, odešel. Oba muži se po-sadili za stůl proti Vansittartovi. Ten si přitáhl židli a vyn-dal složku s obžalobou. Pak jim poslal přes stůl krabič-ku cigaret a zápalky. Oba si nedočkavě zapálili. Cornish stopil krabičku do kapsy. Vansittart je obdařil žoviálním úsměvem.

„Myslím, že jste se dostali maličko do maléru, mlá-deži."

Listoval složkou a oni jej sledovali skrz oblak kouře. „Pane Comishi...", loupł očima po tom s rovnými vla-sy, „jedním z našich problémů je ta peněženka. Jak se zdá, nalezl ji minulou neděli pán věncící psa, jak leží na skládce, mezi trávou, kousek za Mandelovou ulicí. Bez-pochyby patřila mrtvému; byly na ní jeho otisky. Nane-štěstí i vaše."

„Já nic nevím," zavrčel Cornish.

„Já chápu, že když má člověk napilno, vzpomínky se rychle vytrácejí. Ale nějaké nevinné vysvětlení mít mu-síme. Předpokládám, že mi teď nějaké poskytnete: třeba že jste v pátek ráno, den po přepadení, šel po Mandelo-vě ulici se někam naobědvat a uviděl jste, jak u plotu ve škarpě leží peněženka."

Cornish možná v jejich dvojce platil za myslitele, ale

nebyl skutečně chytrý, jen vychytralý. Přesto se mu teď zalesklo v očích.

„Nojo," kýval, „taklenc to bylo."

„Pokud si mi přejete něco takového říct, jako váš obhájce bych tomu ovšem měl věřit. A k vaší verzi bez-pochyby patří, že vás přirozeně jako každého překvapi-lo, co dělá peněženka ve škarpe, a tak jste ji zvedl, takže se na ni dostaly vaše otisky."

„Jasně," souhlasil Cornish. „Todlenc to sem udělal."

„Jenže peněženka byla naneštěstí prázdná, že? Neby-lo v ní vůbec nic. A tak jste ji klidně mohl bez přemýš-lení vyhodit, vysoko jako kartu, až přeletěla přes ohradu na skládku, a tam si ležela na trávě, dokud ji nenašel ten pes. Tak nějak?"

„Jasný." kývl Cornish. Jeho nový obhájce se mu za-číнал líbit. Chytřej hajzlík. Vansittart vytáhl z aktovky štůsek listů linkovaného papíru. Spěšně sepsal prohláše-ní.

„Udělal jsem si o tom prohlášení poznámky. Pročtete si je, prosím, a pokud souhlasíte, že tak se to skutečně stalo, mohla by to být slušná obhajoba. Takže to můžete podepsat."

Cornish moc rychle nečetl, ale podpis nadržal i tak.

„Tak. A naším druhým problémem je váš nos, pane Price."

Lepicí páska zmizela, ale nos byl pořád napuchlý a za-rudlý.

„Podle záznamů jste si jej zašel nechat ošetřit do ne-mocnice na ulici svaté Anny asi v pět hodin toho odpo-ledne, kdy na Rajské třídě přepadli onoho nešťastníka. Prokuratura kolem toho dělá hodně hluku."

„Bolelo to," utrousil jen Price.

„Chodíváte spolu někdy na pivo?"

Přikývl.

„A zašli jste si na něj i v pondělí večer?"

Zatvářili se tupě. Pak Cornish přikývl.

57

„Ke Králově hlavě na Farrowový."

„A tam vás viděli popíjet jiní lidé včetně hostin-ského?"

Znovu přikývl.

„V pondělí večer, to bylo den před tím přepadením?"

Kývnul.

„A nemají se věci tak, že se mi chystáte vyprávět, jak to tady pan Price s pitím pořádně přehnal? A že cestou domů se chtěl vymočit do kanálu, ale zakopl na kočičí hlavě a praštil se do hlavy o auto zaparkované vedle, takže si rozbil nos?"

Cornish rýpl do Price loktem.

„Tak si vzpomeň. Marku. Právě taklenc se to stalo."

„Takže z nosu nám vesele teče krev na chodník. Vy si tedy svléknete tričko a držíte si je u obličej, dokud nedojdete domů a krvácení nepřestane. A protože jste opilý, usnete jako špalek a spíte až do úterního poledne, že?"

Cornish se zazubil.

„Takle to bylo do puntíku. No ne. Marku?"

„Do návštěvy v nemocnici ovšem pořád zbývá pět hodin. Určitě mi chcete říct, že jste s tím nechtěl plašit, protože vám nedošlo, že by nos mohl být zlomený, a teprve když to zase začalo bolet, váš kamarád vás ko-nečně přemluvil, abyste si to nechal ošetřit. Takže jste kolem páté zašel do nemocnice nechat se prohlédnout."

Price nadšeně přikyvoval.

„To vše ovšem samozřejmě až po obědě. Nejspíš jste si oba dali nějaké ohřívání jídlo v nějaké dělnické jídel-ně a seděli jste tam od jedné až do půl třetí, ne? Na stole ležel Sun, tak jste si četli výsledky dostihů, co já vím? A na jméno té hospody se už nepamatujete, že ne?"

Oba vrtěli hlavami.

„To je ovšem jedno. Po okolí je jich náramná spous-ta. Ale k Meadowdene Grove jste se celý den ani nepři-blížili, že ne?"

„Nojaban," souhlasil Cornish, „prostě jsme šli do ty knajpy a dali smě si hranolky s vajíčkama a byli smě tam až do půl třetí."

„Ale nebylo to místo, kde byste obědvali obyčejně."

„Depak. Prostě smě tam zašli z ulice. Na méno si nepamatujem."

„No vida, to vypadá přesvědčivě. Porota by tomu měla věřit. Pokud se toho budete pevně držet. Žádné změny. Všechno vykládat krátce a prostě. Jasně?"

Přikývl. Pan Vansittart napsal na papír další prohlá-šení s Priceovou verzí toho, jak přišel k rozbitému nosu. Price skoro neuměl číst. Přesto to podepsal. Právnick obě prohlášení uložil do tlusté složky. Dvnitř vešel dosti poplašený

Kvintet

Lou Slade. Vansittart vstal.

„Můj milý pane Slade. Strašlivě moc mě mrzí, jak jsem to popletl. Myslel jsem, že jste říkal v devět. Ale to nevádí. Právě jsem s klienty skončil.“

Obrátil se s rozzářeným přátelským úsměvem k Pri-ceovi a Comishovi.

„Uvidíme se u soudu v úterý, ale promluvit si nebudeme moci. Kdyby vás dali do společné cely s někým dalším, neříkejte mu naprosto nic. Někdy takhle nasazují špicly.“

Nabídl otrávenému policejnímu obhájci, že ho svým bentleyem zaveze domů. Cestou si Slade přečetl dvě nová prohlášení.

„To už je lepší.“ soudil. „O hodně lepší. Velice silná obhajoba. Překvapuje mě. že mi to všechno neřekli. Zbývá tedy Patel...“

„Ano, ovšem, pan Vidžaj Patel. Čestný muž. Poctivý muž. Možná je dost poctivý, aby uznal, že se možná, jen možná zmylil.“

Pan Slade o tom měl jisté pochybnosti, ale pak si vzpomněl, že Vansittart jako místra křížového výsledku provází pověst, již se mu vyrovná jen George Carman. Dnešek mu začal připadat o dost veselejší. A obhájce má

59

v úmyslu ukázat se v úterý na Highbury Corner. Bez ohlášení. To by s některými lidmi mělo zacloumat. Sla-de se začal usmívat.

DEN PATNÁCTÝ - ÚTERÝ

Opravdu to s nimi zacloumalo. Slečna Prabani Sundaranová byla na svém místě u dlouhého stolu proti soudcovské stolici, když James Vansittart vešel do soudní místnosti a usadil se pár metrů od ní, na místě, kde se dávají obhájci.

Několikrát mrkla. Advokát na ni přátel-sky kývl a usmál se.

Pan soudce Jonathan Stein si dělal poznámky o před-chozím případu. Díky letům cviku se mu podařilo skrýt jakoukoli změnu výrazu. Eou Slade seděl za Vansittartem.

„Přiveďte Price a Cornishe,“ vyvolal tajemník.

Dva raubíře přivedli za ohradku: byli v želízkách a doprovázeli je dozorcí z věznic. Vansittart vstal.

„Když soud dovolí, jsem James Vansittart a zastupuji obžalované. Mým asistentem je pan Louis Slade.“

Posadil se. Soudce si jej zamyšleně prohlížel.

„Pane Vansittarte, rozumím tomu správně, že při tom-to slyšení jde o žádost o další týdenní prodloužení vaz-by obviněných?“

Málem použil slovo pouze. Vansittart zase vyskočil.

„Bez nejmenší pochyby, pane.“

„Výborně. Slečno Sundaranová, můžete pokračovat.“

Stein přemítal, co to všechno má propána znamenat. Vansittart už ale zase byl na nohou.

„Obhajoba by však chtěla předložit soudu jinou žádost.“

„Prosím.“

„Obhajoba si přeje vědět, pane, zda ještě obžaloba hodlá prošetřovat nějaké další záležitosti, anebo zda je případ, jak byl obhajobě na základě ustanovení o dostup-nosti informací předán, nyní úplný.“

Posadil se a zadíval se na slečnu Sundaranovou. Ta se udržela, ale uvnitř to divoce vřelo. Byla zvyklá na předem jasný scénář, jak ji tomu učili na fakultě. A teď to někdo zničil.

Ze zadu k ní došel detektiv inspektor Jack Bums a cosi jí pošeptal do ucha.

„Pokud to dobře chápu, pane,“ vděčně přijala nápo-vědu, „zesnulý dosud nebyl identifikován a v tomto smě-ru vyšetřování stále pokračuje.“

Vansittart zase vyskočil.

„Když soud dovolí, obhajoba nijak nepopírá, že tomu člověku kdosi za tragických okolností způsobil smrt. Z toho důvodu nyní dotyčný nebude s to poskytnout svě-dectví nebo jakkoli ke kauze přispět. Jeho přesná totož-nost tudíž není relevantní. Obhajoba proto musí opako-vat otázku: je koruna připravena případ postoupit dál?“

Nastalo ticho.

„Slečno Sundaranová?“ zeptal se Stein mile.

Byla jako pilot na svém prvním samostatném letu. Zrovna jí shořel motor a někdo se jí ptá, co s tím bude dělat.

„Myslím, že případ je úplný, pane.“

Vansittart opět vstal.

„V tom případě bych, pane soudce, rád požádal, aby úplné předběžné řízení proběhlo za týden. Oba přece známe ono rčení, že oddalovaná spravedlnost je upíraná spravedlnost. Moji klienti jsou ve vazbě nyní již dva týd-ny. a to za

Kvintet

zločin, jehož spáchání jednoznačně popírají. Protože jak Koruna, tak obhajoba jsou připraveny, žádá-me, aby již nebyly žádné další odklady." Jonathan Stein se zadumal. Vansittart nasadil vysoce rizikovou strategii. Úlohou soudu při takovémto řízení není rozhodnout, zda jsou obvinění vinni či ne; má pros-tě jen posoudit, zda kauza vůbec prima facie existuje a zda bylo předloženo dost důkazů k tomu, aby byla postoupe-na dál a výš k Ústřednímu trestnímu soudu, proslulému

61

Old Bailey. Obhájci v trestních věcech se obyčejně uka-zují až tam. Pokud se úžasný pan Vansittart, královský rada, rozhodl přijít rovnou k soudu na Highbury Comer, znamená to, že zvolil jinou taktiku, při níž chce dokázat, že případ není ani třeba předat trestnímu soudu. „Žádosti se vyhovuje," kývl. „Takže za týden." „Pane, obhajoba bude požadovat, ba požaduje už nyní, aby Koruna k řízení povolala všechny své svědky ke křížovému výslechu." Takže bude kompletní generálka i s kostýmy. Když obhájce provádí křížový výslech, odhaluje celou váhu obhajoby. Obyčejně musí naopak obžaloba obhajobě odhalit všechno, co má. zatímco obhajoba veškerou svou strategii tají až k trestnímu soudu, ovšem až na nějaká překvapivá alibi, co spadla z modrého nebe. protože ta tajit nesmí.

„Vyhovuje se. Slečno Sundaranová, máte týden na přípravu svědků a jejich předvolání."

DEN ŠESTNÁCTÝ - STŘEDA

Prabani Sundaranová ztratila nervy a obavy přenesla i na svého nadřízeného na prokuratuře.

„Pane, budu v úterý potřebovat, aby mě vedl někdo zkušenější. Na Vansittarta nestačím."

„Jenže budete muset, Prabani." namítl vedoucí jejího odboru. „Půlka lidí je pryč. Však víte, to ten mizerný srpen. A všichni ostatní toho mají až nad hlavu."

„Ale bude tam Vansittart, pane. Ten svědky obžaloby přímo usmaží."

„Jděte, je to jenom předběžné řízení. Formalita. Vy-bral si velice rizikovou strategii a riziko je příliš vysoké i na něj. A soudní záznam nám poskytne jeho celou ob-hajobu. Skvělé. Kdyby to tak bylo pokaždé."

„Jenže co když tu kauzu pan Stein shodí ze stolu?" „Poslyšte, Prabani, to už je trochu moc; musíte pros-

62

tě udržet nervy na uzdě. Stein to nesmete. Pozná kauzu s pevnými důkazy, když ji vidí. Jsou tu ty identifikace pana Patela a jeho svědectví je pevné jako skála. Když se nedá, Stein to na Bailey pošle. Bez Patela bychom do toho stejně nešli. A vy se jenom držte."

Odpoledne ještě přituhlo. Volal jí tajemník ze soudu. Má takový problém. Mají volno celý pátek. Mohla by to stihnout už ten den? Prabani Sundaranová honem pře-mýšlela. Kromě dvou svědků, pana Patela a pejskaře pana Whittakera, tam má samé profesionály. Ti by si čas měli udělat. Požádala o hodinku a obvolala si to. Ve čtyři se soudnímu tajemníkovi ozvala a souhlasila s návrhem.

Jamesi Vansittartovi zavolali v pět. I on souhlasil. Informovali vedení věznice v Pentonville. Bude to v pá-tek v deset dopoledne. Soudní místnost číslo 1. Předse-dá pan Jonathan Stein.

DEN OSMNÁCTÝ - PATEK

Koruna měla jedenáct svědků a začala prvním poli-cistou, který dorazil na místo činu. Dosvědčil, že toho dne krátce po druhé odpoledne s kolegou seděl v zapar-kovaném hlídkovém voze a pak jim z ústředny zavolali, že je jich třeba na Rajské třídě, protože tam na dlažbě leží přepadený muž. Dorazili tam čtyři minuty po výzvě. On se snažil co nejlépe postarat o ležícího muže a jeho parták volal posily. Do dalších pěti minut přijela sanit-ka, která pak oběť odvezla do nemocnice. A za dalších patnáct minut dorazil uniformovaný inspektor, který pře-vzal šetření.

James Vansittart se na mladíka usmál.

„Nemám otázky," prohlásil, načež strážník s úlevou zaujal opět své místo v zadní části soudní místnosti. Dru-hým svědkem byl uniformovaný inspektor. I s ním pro-brala slečna Sundaranová jeho výpověď. Když skončili, vstal Vansittart.

63

„Inspektore, když jste dorazil na místo činu, sešli se už na ulici nějací diváci?"

„Ano, pane."

„Měl jste s sebou další policisty?"

„Ano, pane. Celkem jich tam bylo deset."

„Nařídil jste jim, aby si se všemi promluvili a pokusili se získat případné další očitě svědectví?"

„Jistě, pane."

„Přiměl jste také svých deset kolegů, aby navštívili všechny byty a domy, odkud by mohl být výhled na místo činu, a to s tímž záměrem?"

„Ano, pane."

„A pokračovali vaši kolegové v pátrání po svědcích i poté, co průchodem, jímž pachatelé unikli, vešli dovnitř sídliště?"

„Ano, pane."

„Kolik hodin jste tím celkem strávili?"

„Odvolal jsem skupinu za soumraku, asi tak v osm."

„Takže vašich deset mužů zastavovalo ve čtvrti chod-ce a obcházelobyty téměř šest hodin?"

„Ano, pane."

„Našli za tu dobu jednoho jediného svědka, který by buď viděl přepadení, anebo spatřil dva muže odpovídající popisu mých klientů, jak z místa utíkají?"

„Ne, pane."

„Takže jste po... řekněme po více než stovce poho-vorů nenašli jediný důkaz o tom, že by moji klienti byli v danou dobu na daném místě?"

„Ne, pane."

„Děkuji, pane inspektore. Nemám další otázky."

Dál přišel na řadu Jack Burns. Probrali s ním jeho dlouhé prohlášení, jež začalo ve chvíli, kdy ho zavolali do jídelny, a vedlo až k formální obžalobě Price a Cornishe z vraždy. Potom povstal Vansittart.

„Vedl jste vyšetřování velmi důkladně, pane Burnsi?"

„To doufám, pane."

64

„Neopomněl jste vůbec nic?"

„Rád bych si to myslel."

„Kolik policistů tvořilo pátrací skupinu POLSA?"

„Kolem deseti, pane."

„Nícméně nenašli na místě zločinu ani poblíž stopy po krvi pana Price?"

„Ne, pane."

„Takže ačkoli došlo k vážnému zranění nosu a krev jen stříkala, přece na dlažbu nedopadla ani kapička?"

„Žádnou jsme nenašli, pane."

Burns byl dost chytrý, aby se nenechal právníkem nalákat do pastí.

„Jak chápete, pane Burnsi, můj klient bude tvrdit, že žádnou jeho krev jste tam nenašli jedině proto, že si nos nezlomil na tom místě, kde ostatně v úterý vůbec nebyl. Takže, pane Burnsi..."

Vansittart se místo otázky uchýlil k menšímu proslo-vu. Věděl, že tu není žádná porota, na niž by mohl za-působit. Mluvil kvůli soudci Jonathanu Steinovi, který se na něj bez výrazu díval a dělal si poznámky. Něco si zuřivě čárala i slečna Sundaranová.

„Prohledala vaše pátrací skupina POLSA vnitřek síd-liště, jestli tam pachatelé nezanechali něco jiného?"

„Ano, pane."

„Kolik kontejnerů se jim podařilo naplnit?"

„Dvacet, pane."

„A procesali jejich obsah co nejdůkladněji?"

„Ano, pane."

„A ani ve dvaceti kontejnerech nenašli sebemenší důkaz, který by spojoval moje klienty s místem a dobou činu?"

„Ne, pane."

„Přesto jste už následující den aktivně hledal pana Price a pana Cornishe s úmyslem je zatknout. Proč to?"

„Protože mezi jedenáctou a dvanáctou následujícího dne jsem získal dvě jasné identifikace."

Kvintet

„Z fotoarchivu, tedy takzvaného alba zločinců?"

„Ano, pane."

„A poznal je majitel místního obchodu pan Vidžaj Patel?"

„Ano, pane."

„Povězte mi, inspektore, kolik fotografií si pan Patel prohlédl?"

Jack Burns nahlédl do poznámek.

„Sedmdesát sedm."

„A proč sedmdesát sedm?"

„Protože dvacátou osmou fotografii pozitivně určil jako snímek Marka Price a na sedmdesáté sedmé poznal Harryho Cornishe."

„Je snad sedmdesát sedm celkový počet bělošských mladíků, kteří se kdy stali předmětem zájmu policie v se-verovýchodním kvadrantu Londýna?"

„Ne, pane."

„Jejich počet je vyšší?"

„Ano, pane."

„Kolik snímků jste měl to dopoledne celkem k dispo-zici, pane Burnsi?"

„Tak čtyři sta."

„Čtyři sta. A přesto jste přestal u sedmdesáti sedmi."

„Identifikace byly naprosto jednoznačné."

„Něméně pan Patel nikdy nedostal příležitost podí-vat se na těch zbývajících tři sta triadvacet?"

Dlouho bylo ticho.

„Ne, pane."

„Detektive inspektore Burnsi, můj klient pan Price, když jej vidíte jen od krku výš, je zavalitý bělošský mla-dík mezi dvacítkou a třicítkou a s vyholenou hlavou. Chcete tomuto soudu namluvit, že mezi vašimi čtyřmi stovkami snímků nejsou žádní další podobní?"

„To nemohu říct."

„Dovolím si vytušit, že jich tam bude hodně. Dneska je podsaditých mladíků, kteří si usmyslí vyholit lebku,

66

habaděj. Přesto pan Patel nedostal nikdy možnost porov-nat fotografii pana Price s žádnou podobnou tváří ve zbytku těch čtyř stovek?"

Ticho.

„Musíte odpovědět, pane Burnsi," vybídl detektiva zdvořile soudce.

„Ne, pane, nedostal."

„Takže dál se mohla nalézat jiná tvář, výrazně podob-ná tváři pana Price, ale pan Patel neměl možnost si je porovnat, vracet se zpět a zase tam, podívat se na obě, než se rozhodne?"

„Snad mohla."

„Děkuji, pane Burnsi. Nemám další otázku."

Bylo to drtivé. Odkaz na to, že podsaditých mladíků s vyholenou hlavou je dnes „habaděj", u pana Steina zabodoval. I on se díval na televizi a vídal fotbalové výtržníky v akci.

Svědectví pana Carla Batemana bylo čistě faktické. Prostě popsal, jak na Královskou londýnskou přivezli muže v bezvědomí a co všechno pro něj udělal, než pa-cienta odvezli na neurochirurgii. I přesto Vansittart vstal, když svědek skončil.

„Jen kratičkou záležitost, pane Batemane. Prohlédl jste si pacientovu pravou pěst?"

Bateman se zmateně zamračil.

„Ano, prohlédl."

„Když jej přijali, nebo později?"

„Později."

„A to na něčí žádost?"

„Ano."

„Na čí, prosím?"

„Na žádost detektiva inspektora Burnse."

„Pan Burns vás žádal, abyste se podíval, zda nejsou klouby poškozené?"

„Ano, žádal."

„A byly?"

67

„Ne."

„Jak dlouho pracujete na pohotovosti?" „Deset let."

„Máte tedy mnoho zkušeností. Musel jste vidět řadu následků prudkých ran vedených pěstí, a to jak na lid-ském obličejí, tak na pěsti samotné, že?"

Kvintet

„Ano, nejspíš ano.“

„Když pěst udeří tak silně, že přerazí nos mnohem silnějšímu muži, čekal byste, že klouby budou poškozené?“

„Snad.“

„A jaká by byla pravděpodobnost, že k takovým po-raněním dojde? Osmdesát procent?“ „Rekněme.“

„Byla by rozseknutá pokožka na kloubech? Nebo podlitiny na záprstí, na těch tenkých a křehkých kůstkách, které vedou na hřbetu ruky od kloubů k zápěstí?“

„Spíš to druhé.“

„Něco jako mívají boxeři?“

„Ano.“

„Na pravé ruce muže, který je nyní naneštěstí už mrtev, ale nic takového nebylo?“

„Ne.“

„Děkuji vám, pane Batemane.“

Carl Bateman nemohl vědět jistou věc, totiž že když kulhavý muž udeřil Price do tváře, nepoužil sevřenou pěst, ale mnohem nebezpečnější úder. Švihl rukou od pasu vzhůru a zasáhl protivníka tvrdou hranou ruky, takže úder šel na nos zespodu. Kdyby neměl Price téměř býčí sílu a nebyl uvyklý rvačkám, rána by jej srazila a možná i omráčila.

Svědectví poskytl neurochirurg, pan Paul Willis. Jenž pak bez otázek od pana Vansittarta opustil ohrádku pro svědky, ale tak snadno z toho nevyšel doktor Melrose z nemocnice na ulici Svaté Anny.

„Pane doktore, když jste mezi pátou a půl šestou před-

68

minulé úterý odpoledne vyšetřil nos pana Price, našel jste uvnitř nozder krev?“

„Ano, byla tam.“

„Sražená, anebo ještě tekutá?“

„Obojí. U chrípí byly kousky sražené krve, ale dál dovnitř byla ještě tekutá.“

„A vy jste zjistil, že nosní kost byla na dvou místech zlomena a chrupavka posunuta stranou?“

„Zjistil.“

„Takže jste napravil kost, vrátil nosu tvar a pak jste to zafixoval, aby se to začalo hojit?“

„Ano, tak.“

„Kdyby se pacient před návštěvou nemocnice velice pošetile a i přes bolest pokoušel narovnat si nos sám. způsobilo by to nové krvácení?“

„Ano, způsobilo.“

„Když uvážíte toto, můžete uvést, kolik hodin před tím, než jste nos viděl, došlo k poranění?“

„Jistě několik hodin.“

„Takže tři? Deset? Ještě víc?“

„To je těžko říct s naprostou přesností.“

„Pak tedy dovoluji, abych vám předložil jistou možnost. Mladík si v pondělí večer vyjde ven, v hospodě se politováníhodně opije a cestou domů se zkusí vymocit do kanálu. Zakopne ovšem na kočičích hlavách, padá dopředu a rozbije si nos o zadní nárazník nákladního auta stavební firmy zaparkovaného u chodníku. Mohlo by tohle způsobit zranění, které jste viděl? Den předem?“

„Možná.“

„Pane doktore Melrosi, tak ano nebo ne? Je to možné?“

„Ano.“

„Děkuji vám, pane doktore. Nemám další otázky.“

Vansittart mluvil opět k Jonathanu Steinovi; zašifrovaně, ale bylo to jasné a zřetelné. Říkal mu: přesně tohle vypovídá můj klient, a když se toho bude pevně držet, víme oba, že mu to žaloba nevyvrátí.

69

Jack Burns seděl vzadu v soudní místnosti a v duchu klel. Proč nemohl ten Melrose jednoduše trvat na tom, že ke zranění nejspíš nemohlo dojít víc než čtyři hodiny před tím, než je ošetřil? Nikdo by to nikdy nezjistil. Za-tracená cháska puntičkářská počestná doktorská.

Pan Paul Finch byl vedoucím forenzního oddělení. Nebyl to policista, protože Metropolitní policie už léta používala pro forenzní práci civilní vědce.

„Svěřili vám značné množství kusů oděvu, které ode-brali obviněným?“

„Ano, svěřili.“

Kvintet

„A také veškeré šatstvo, které měl na sobě v době napadení poškozený?" „Ano."
„A vy jste vše prozkoumal za pomoci nejmodernější technologie, abyste zjistil, zda se na první skupině šatů nenaleznou nějaká vlákna z té druhé skupiny?"

„Ano."

„Byly tam takové stopy?"

„Ne."

„Také jste obdržel tričko prosáklé krví?" „Ano."

„A vzorek krve mého klienta pana Price?" „Ano."

„Shodovaly se?" „Shodovaly."

„Byla na onom tričku i krev někoho jiného?"

„Ne."

„Dostal jste nějaké vzorky krve odebrané pod nákladním autem stavební firmy na Farrow Road nebo kolem něj?"

Pan Finch na to koukal jako jelen. Sklouzl pohledem k soudcovské stolici, ale pomoci se nedočkal. Detektiv inspektor Burns si držel hlavu ve dlaních. Slečna Sun-daranová se tvářila, jako že ztrácí půdu pod nohama.

„Na Farrow Road? Ne."

70

„No právě. Nemám další otázky."

Pan Hamilton vypověděl o výsledcích pitvy radostně a sebevědomě. Za příčinu smrti prohlásil vážné axonální poškození mozkového kmene způsobené opakovanými tvrdými údery do lebky, které by odpovídaly úderům těžkých bot.

„Zkoumal jste při pitvě tělo do posledního kousku?" chtěl vědět James

Vansittart.

„Samozřejmě."

„Včetně pravé ruky?"

Pan Hamilton se podíval do zápisů.

„0 pravé ruce tu nic nemám."

„Protože na ní nebylo žádné poškození?"

„Jiný důvod k tomu nebude."

„Děkuji vám, pane Hamiltone."

Postarší pejskař pan Whittaker byl na rozdíl od profesionálů poněkud nervózní a náležitě se na to oblékl. Vzal si sako s odznakem královského dělostřelectva.

Měl na to právo, na vojně byl velitelem baterie.

Když se v jeho důchodcovském klubu přeslechlo, že bude svědčit u soudu projednávajícího případ vraždy, vyvolalo to radostné hemžení a vděčného, leč nechápajícího Mitche kdekdo drbal za ušima.

Popsal soudu v osobě slečny Sundaranové, jak vzal Mitche hned po svítání na pravidelnou vycházku, ale protože se bál, že začne pršet, prolezl jen v místě, kde chyběl jeden panel stěny, do ohrazeného prostoru pro skládku a vzal to domů zkratkou. Vysvětlil, jak se k němu Mitch, kterého měl na volno, vrátil a cosi držel v hubě. Byla to peněženka; vzpomněl si na výzvu v pátečních novinách a odnesl ji na policejní stanici na Doverské.

Když skončil, povstal nějaký muž, ten v obleku z West Endu. Pan Whittaker věděl, že obhajuje ty dva hajzly za ohrádkou. Za jeho mládí by je pověsili a byl by od nich pokoj. Takže tohle je jeho nepřítel. Ten pán se ale velice přátelsky usmíval.

71

„Takové časně ráno je nejlepší z celého dne, že? Je chládek, klid, nikde nikdo..." „Ano. Proto mám tu dobu rád."

„Já také. Často v tu dobu chodím ven se svým Jack Russell teriérem."

Znovu se opravdu moc přátelsky usmál. Snad to na-konec nebude tak špatný patron. Mitch byl sice voříšek, ale když ještě pan Whittaker řídil autobus, míval taky Jack Russell teriéra. Ten blondák nemůže být až tak zlý.

„Takže vy jste šel přes skládku a Mitch si pobíhal volně?"

„Ano."

„A on se najednou vynořil u vás a něco nesl v tlamě?" „Ano."

„Viděl jste přesně, kde to našel?" „Přesně ne. to ne."

„Mohlo to být řekněme deset metrů od plotu?" „No, já jsem od něj byl tak dvacet metrů. Mitch mě doběhl zezadu."

„Takže klidně mohl peněženku najít tak deset metrů za tím plotem z vlnitého plechu?"

Kvintet

„Ano, nejspíš mohl.“

„Děkuji vám, pane Whittakere.“

Starší pán z toho byl celý pryč. Soudní sluha mu po-kynul, ať jde z místa pro svědky. To je celé? Dovedli ho dozadu a našli mu místo.

Otisky prstů jsou další disciplínou, pro kterou si Me-tropolitní najímá civilní odborníky – a jedním takovým byl pan dive Adams.

Popsal peněženku, kterou mu dodali; promluvil o třech souborech otisků, jež našel; vyličil, jak vyloučil otisky nálezce, pana Whittakera, a nyní mrtvého majitele. A jak porovnáním určil, že třetí soubor otisků patří Harrymu Cornishovi. Pan Vansittart vstal.

„Byly nějaké rozmazané otisky?“

„Pár.“

72

„Jak to vzniká, pane Adamsi?“

„Jak? Jeden otisk překrývá druhý a rozmaže ho, tak-že se pak nedá použít jako důkaz. Anebo se předmět otře o jiný povrch.“

„Třeba o vnitřek kapsy?“

„Ano.“

„Které otisky byly nejčistší?“

„Pana Whittakera a Cornishovy.“

„A ty byly na vnějšku peněženky?“

„Ano, ale dva Cornishovy otisky byly i na vnitřním povrchu.“

„Takže otisky pana Whittakera se dostaly na umělou kůži, když peněženku držel v ruce, a nerozmazaly se tím, že by si ji strčil do stísněného prostoru v kapse?“

„Zdá se.“

„Kdyby někdo prchal z místa zločinu, otevřel peně-ženku, vybral z ní všechn obsah a pak si ji strčil do zadní kapsy džin, zanechal by na vnějším povrchu umělé kůže otisky?“

„Ano, zanechal.“

„Ale kdyby pak urazil řekněme půl kilometru, a když vezmeme v úvahu, jak vypadá džínovina, že kapsy džin jsou těsné a při běhu se třou, nerozmazaly by se otisky?“

„Ano, tak by to bylo.“

„Takže kdyby náš běžec po půl kilometru vytáhl prázdnou peněženku ze zadní kapsy palcem a ukazo-vákem, aby ji mohl zahodit, zanechal by pro vás jen ty-hle dva otisky?“

„Ano.“

„Když ale peněženku vzal nálezce a pokryl umělý povrch vlastními otisky, nemohl by otisk palce a uka-zováku přemazat?“

„To by asi mohl.“

„Jenže jak vidno, vaše zpráva říká, že tam byly jisté rozmazané otisky, překryté čerstvějšími otisky, a ty prv-ní mohly pocházet od jiné osoby.“

73

„Jsou to jen šmouhy. I ty rozmazané mohly patřit majiteli nebo Cornishovi.“

Jacka Burnse sedícího vzadu chytila žaludeční křeč. Slečna Verity Armitageová.

Ta přece zvedla peněženku, když u ní v květinářství upadla na podlahu.

„Pane Adamsi, zesnulému někdo vytáhl peněženku z kapsy krátce po druhé předminulé úterý. O téže hodi-ně ve středu nebo krátce poté byl už pan Cornish v po-licejní cele. Takže musel otisky na peněženke zanechat v dotyčném čtyřadvacetihodinovém období, že?“

„Ano.“

„Ale peněženka byla nalezena až v neděli ráno. Mu-sela v trávě ležet něco mezi čtyřmi a půl a pěti a půl dny. Přesto byly otisky zřetelné.“

„Nebylo tam ani stopy, že by je smyla voda, pane. Za naprostého sucha je to zcela možné.“

„Můžete tudíž říct přesně, zda se otisky pana Corni-she ocitly na umělé kůži v úterý odpoledne, anebo ve středu dopoledne?“

„Ne, pane.“

„Ve středu dopoledne šli dva mladíci po Mandelově ulici, když tu uviděli ve škarpě peněženku. Se zcela při-rozenou zvědavostí se zastavili a jeden z nich ji zvedl. Otevřel ji. aby zjistil, co v ní je. Nebylo tam ale nic, ani peníze, ani doklady. A je to levná peněženka, k ničemu. Zahodil ji vysoko přes plot z vlnitého plechu, který od-děluje Mandelovu ulici od skládky; přistála snad tak de-set metrů za ním a ležela ve vysoké trávě, dokud ji v ne-děli nenašel pes. Je

to reálné?"

„Asi ano.“

„Ano nebo ne, pane Adamsi. Shodovaly by se pak otisky s těmi, které jste našel?"

„Ano.“

Další vzkaz pro Jonathana Steina. Harry Cornish bude trvat na tom, že se to stalo takhle, a dokonale to vysvětluje, kde se jeho otisky na peněžence vzaly. Pan

Jonathan Stein zamyšleně klopil zraky a dělal si po-známky.

Zbýval pan Vidžaj Patel. Jeho dvě identifikace a jeho svědectví byly naprosto jednoznačné. Slečna Sundarano-vá s ním prošla jeho výpovědí krok po kroku. Vzadu sedící Burns se uvolnil. Přece jen to k trestnímu dosta-ne. Vansittart vstal.

„Pane Patele, vy jste poctivý člověk.“

„Doufám.“

„Člověk, který, kdyby si myslel, kdyby se domníval, že snad mohl udělat chybu, by nebyl tak pyšný, aby si tu možnost nepřipustil?"

„Také doufám.“

„Ve své výpovědi tvrdíte, že pana Pricejste viděl zcela jasně, protože byl obrácen tváří k vám.“

„Ano. Byl vpravo ode mě před výlohou, takže ke mně byl otočený ze tří čtvrtin.“

„Ale byl také obrácený k napadenému. Takže ten byl odvrácen od vás. Proto jste později nemohl pomoci s určením podoby jeho tváře.“

„Ano.“

„A říkáte, že druhý lupič, o němž se domníváte, že to byl pan Cornish, stál za obětí. Takže i on byl od vás od-vrácen, že?"

„No jistě.“

„Tak jak jste mohl vidět jeho obličej?"

Pan Patel se zatvářil znepokojeně.

„Neviděl jsem ho... v tu chvíli. To až pak, když začal obcházet ležícího a kopat do něj.“

„Pane Patele, kdybyste kopal do někoho, kdo leží na zemi, kam byste se díval?"

„Přece na něho.“

„Takže dolů?"

„Ano.“

„Rád bych o něco požádal soud, pane. Pane Corni-shi, povstal byste?"

74

75

Harry Cornish se za ohrádkou pro obžalované zvedl a s ním i bachař, který k němu byl připoután železky. Pan Stein se zatvářil udiveně, ale Vansittart se ani nezastavil.

„Pane Cornishi, podívejte se laskavě na místo před svými nohama.“

Cornish jej poslechl. Rovné vlasy se spustily jako zastená, za níž všichni v soudu neviděli z jeho tváře nic. Zavládlo ohromené ticho.

„Posaďte se, pane Cornishi," vybídl jej Vansittart. Na indického hokynáře promluvil velice mile.

„Pane Patele, soudím, že jste na vzdálenost třiceti metrů spatřil hubeného muže s bílou tváří a vlasy přes uši. Den nato vám ukázali snímek hubeného muže s bílou tváří a vlasy přes uši a vy jste předpokládal, že to musí být tentýž. Nemohlo to být právě tak?"

„No... snad ano," dusil se pan Vidžaj Patel. Burns se mu marně snažil podívat do očí. Nedokázal to. Nechal se zastrašit, pomyslel si Burns zoufale. Někdo mu brnk-nul, tichý hlásek vprostřed noci mu připomněl, že má ženu a dceru. Ach Bože, už zas.

„A nyní k panu Priceovi. Chodíte někdy na Highbury na Arsenal, pane Patele?"

„Ne, pane.“

„Když jste se toho hrozného dne díval přes ulici, viděl jste podsaditého bílého mladíka s vyholenou lebkou, že?"

„Ano.“

„Když si zajdete na Highbury, uvidíte takových stovek. A když nahlédnete za čelní skla padesáti procent bílých dodávek, co den co den na silnicích v severním Londýně dělají potíže ostatním řidičům, viděl byste jich další stovky. A víte, co mají na sobě, pane Patele? Mod-ré džíny, obyčejně potřhané, kožené pásky a špinavá trička. Je to skoro uniforma. Už jste takové vídal, ne?"

„Ano.“

„Leckde na ulicích Londýna, že?" 76

A

„Ano.“

„V televizi, při záběrech, za které se všichni stydíme a na nichž se cizí policie snaží vypořádat s anglickými fotbalovými výtržníky.“

„Ano.“

„Pane Patele, napadený nemohl útočníka udeřit s ta-kovou silou, jak popisujete. Rozbil by si klouby na pra-vé ruce a poškodil možná i záprstní kůstky. Soudím, že jste jen viděl, jak zvedá pravici, nejspíš aby odrazil úder, o kterém si myslel, že mu míří na obličej. Mohl jste vi-dět spíš tohle?“

„Ano, snad mohl.“

„Pokud jste se ale mohl zmýlit v tomhle, nemohl jste se rovněž mýlit v tom, jakou tvář jste viděl na třicet metrů?“

Burns si položil hlavu do dlaní. Ať už vystrašeného hokynáře informoval kdokoli, udělal to dobře. Patel ne-odmítl spolupracovat s policií úplně, protože pak by se s ním nakládalo jako se svědkem nepřátelským obžalo-bě. Prostě jen místo „naprosto“ začal říkat „možná“ a místo „rozhodně“ zase „snad“. A snad, to nestačí. Po-rota nemůže nikoho odsoudit jen „snad“.

Když zdeptaný pan Patel odcházel od místa pro svěd-ky, oslovila slečna Sundaranová soudce Steina.

„Je to případ k trestnímu stíhání, pane. Žádáme, aby byl předán trestnímu soudu, jedná se o obvinění z vraždy.“

Pan soudce si se zvednutým obočím prohlédl Jamese Vansittarta. Oba věděli, co bude. V tu chvíli by bylo sly-šet spadnout špendlík.

„Pane soudce, oba známe obsah a význam zákonné-ho postupu. Musíte mít před sebou postačující důkazy, nerozporné...“ to slovo pořádně protáhl, aby jasné vy-znělo, jak je to nepravděpodobné, „na jejichž základě odpovědná porota pod vhodným vedením může vyslovit rozsudek.“

A tak tomu prostě není, pane. Koruna předložila tři

77

důkazy. Svědectví pana Patela, rozbitý nos a peněženku. Pan Patel, evidentně naprosto čestný muž, dospěl k ná-zoru, že mohl ty dva muže vybrat jen na základě podob-nosti s těmi, které viděl to odpoledne, nic víc.

Zbývá záležitost zlomeného nosu pana Price a otisky prstů pana Cornishe na prázdné a odhozené peněženke. I když vás, pane, se přísně vzato netýká, co by mohlo či nemuselo být řečeno jiný den u jiného soudu, ani jakým způsobem by se tam vedla obhajoba, jistě je vám vzhle-dem k obsáhlé praxi jasné, že v patřičné době by obě tvrzení, to o zlomeném nose i to o peněženke, byla ráz-ně a jednoznačně zpochybněna.

Jak pro zlomený nos, tak pro odhozenou peněženku je naprosto logické vysvětlení. Oba asi víme, že porota by nemohla bezpečně dospět k odsuzujícímu výroku. Takže musím požádat o zamítnutí trestního řízení.“

Ano, pomyslel si Jonathan Stein, a porota také uvidí tvoje klienty vyřešákované a vymydlené, v košilích, se sakem a kravatou; zato porota nikdy nespatrií rejstříky těch dvou zabijáckých raubířů. Dosáhl bys osvobozují-cího rozsudku a vyplýval bys státu spoustu peněz a času.

„Ač s výrazným váháním, přece musím vyhovět panu Vansittartovi. Projednání případu se zamítá. Zprošťuji obviněné obžaloby.“ Nato soudce, dokonale znechucen tím, co musel udělat, opustil stolicí.

„Všichni povstaňte,“ křikl tajemník poněkud opoždě-ně, protože většina přítomných se už hnala ke dveřím. Cornish a Price, kterým sundali želízka, se pokoušeli potrást rukou Vansittartovi, ale proklouzl kolem nich do chodby.

Dostat se z druhého patra do přízemí nějakou dobu trvá, protože výtahů je sice několik, ale bývají plné. Jack Burns se štěstím pronikl do toho prvního a dole se naka-boněně a vztekle rozhlížel.

Z výtahu pyšně, s nadávkami na rtech, vyšli dva svo-bodní občané, pánové Price a Cornish, a vyrazili k vý-

78

chodu. Burns se otočil. Dívali se na sebe z dálky dvaceti metrů.

Oba lotři jako jeden vytrčili prostředníky a ukazovali je detektivovi.

„A jakej ses, sráči,“ zařval Price. Pak oba vykráčeli na Highbury Road a zamířili zpátky do svého squatu.

„Nepříjemné,“ ozval se tichý hlas po jeho boku. Burns zahlédl hladké plavé vlasy, líné modré oči a všiml si unylého, sebevědomého chování; pocítil nával nenávisti k Vansittartovi a všem jemu podobným.

„Doufám, že jste na sebe pyšný, pane Vansittarte. Zabili toho bezbranného starého pána tak jistě, jako že tu oba stojíme. A díky vám jsou zase venku. Do

Kvintet

příště." Vztek v něm vzkypěl tak, že se ani nesnažil být zdvořilý. „Propána, to si nenahrabete dost tím, že hájíte pra-cháče na Strandu? Proč jste se musel obtěžovat sem a za těch pár šupů od státu dostat tu sběr na svobodu?" Ve Vansittartových modrých očích se neobjevil žádný výsměch, naopak, něco velmi podobného soucitu. Pak udělal cosi podivného. Předklonil se a zašeptal Burnsovi do ucha. Detektiv zachytil stopu drahé, ale nevtíravé pánské voňavky Penhaligon. „Možná vás to překvapí, pane Bumsi," zaslechl ti-chounce, „ale má to mnoho společného s triumfem spra-vedlnosti." A pak zmizel, prošel ven otočnými dveřmi. Jako na povel předjel bentley se šoférem. Vansittart hodil doza-du aktovku a nastoupil si za ní. Bentley odjel a zmizel z dohledu. „Takovej triumf si strč do prdele," štěkl Bums. Byl čas k obědu. Rozhodl se, že ty necelé tři kilome-try na stanici ujde pěšky. Byl už v půlce, když se ozval jeho bzučák. Volají ze stanice. Vytáhl mobil. Sehnal ko-legu, který měl službu na příjmu.

79

„Je tu nějaký starouš a chce tě vidět. Přej znal toho mrtvého." Ze svědka se vyklubal muž v hlubokém penzijním věku a Londýňan do morku kostí. Burns ho vyhledal v jedné z hovoren, jak sedí přímo pod cedulí NEKOU-ŘIT a pochutnává si na cigaretě. Hned se mu zalíbil. Jmenoval se Albert Clarke, „ale šicky mi říkaj Nobby." Bums a Nobby Clarke seděli proti sobě u stolu. De-ektiv inspektor zalistoval v poznámkovém bloku. „Pro záznam potřebuju celé jméno a adresu." Když došli k tomu, ve které čtvrti Nobby bydlí, zara-zil se. „Willesden? Ale to je lán cesty." „Já vím, kde to je," ušklíbl se penzista. „Já tam byd-lim." „A mrtvý?" „Jasně, taky. Tam smě se seznámili, no ne?" Patřil mezi ty kokneje, kteří berou jako povinnost proměnit každé prohlášení v otázku tím, že na konci při-dají naprosto zbytečný dotaz. „To jste mi o něm přišel povědět z takové dálky?" „To je snad správný, když je mrtvej," krčil rameny Nobby. „Musíte ty hajzly za to, co mu udělali, dostat. Jen je zabásněte." „Však jsem je dostal," utrousil Burns. „Jenže soud je zrovna pustil." Clarke to ohromilo. Burns vyhrabal ze zásuvky po-pelník a stařec do něj zamáčkľ špačka. „To je úplně šílený. Já teda sakra nevím, kam se ta-dle země řítí." „To nejste sám. Ale k tomu mrtvému. Jak se jme-noval?" „Peter." Bums si to zapsal. „Peter jak?" „Nevím. Nikdá sem se ho neptal." 80 Burns pomaličku a mlčky počítal do deseti. „Myslíme si, že až sem na východ přijel v to úterý položit květiny na hrob na místním hřbitově. Snad matce?" „Depa. Voň rodice neměl. Přišel vo nějakou malej. Byl sirotek. Vyrůstal v Bamados. Určitě myslíte tetičku May. To byla jeho pečovatelka v tom děcáku." Před Bumsem se vynořil obrázek malého, k smrti vy-plašeného chlapce a hodně ženy, která se pokouší posklá-dat jeho na kusy rozbitý živůteček zase dohromady. Ješ-tě dvacet let po její smrti jí o jejich narozeninách chodil dávat na hrob květiny. Před osmnácti dny ho to stálo život. „Tak kde jste se s tím Peterem seznámil?" „V klubu." „V klubu?" „No na sociálce. Sedali jsme vedle sebe tejden co tejden. Dávaj nám židle. Mně kvůli atritýdě, jemu kvůli ty chromý noze." Burns si je uměl představit, jak sedávají na Úřadě sociálního zabezpečení a čekají, až dav žadatelů prořídne. „Takže jste seděli, čekali a povídali si?" „Jo, a hodně." „Ale na příjmení jste se ho nikdy nezeptal?" „Ne, a voň se neptal na my, no ne?" „Vy jste tam chodil pro penzi? Pro co on?" „Pro nemocenskou. Měl třicetiprocentní invalidní penzi." „Za tu nohu. vykládal vám někdy, jak k tomu přišel?"

Kvintet

„No jasně. Byl u armády. Paragán. Při nočním sesko-ku ho chyt vítr a praštilo to s ním na hromadu kamení. Pak ho padák po těch šutrech tah půl kiláku. Když se k němu kámoši dostali, měl pravou nohu na kusy.“

„Byl nezaměstnaný?“

Nobby Clarke se zatvářil opovržlivě.

„Peter? Nikdy. Ten by si nevzal ani groš, co mu ne-patří. Dělal nočního hlídače.“

81

No ovšem. Sám žil, sám pracoval. Nikdo nehlásil, že se pohřešuje. A při troše smůly ta firma, kde dělal, vy-hlásila celopodnikovou dovolenou... na celý srpen, ten mizerný srpen.

„Jak jste se dozvěděl, že je po smrti?“

„Z novin. Bylo to ve Standardu.“

„To vyšlo před devíti dny. Proč jste čekal tak dlouho?“

„Sak je srpen. V srpnu vždycky jezdím na dva tejdny ke dceři na wight. Vrátil jsem se včera večer. Celej šťast-nej, že jsem zase v tom čoudu. Ten hroznej vítr vod moře na tom vostrově. Málem jsem z něj měl smrt, fakt že jo.“

Pro uklidnění si odchrchlal a zapálil si.

„Tak jak jste narazil na devět dnů staré noviny?“

„Kvůli erteplím.“

„Erteplím?“

„Bramborám,“ vysvětlil Nobby Clarke trpělivě.

„Já vím, co jsou erteple, pane dárku. Co ale mají společného s tím mrtvým?“

Nobby Clarke místo odpovědi sáhl do boční kapsy saka a vytáhl potrhané a vybledlé noviny. První strana devět dnů starého Evening Standardu.

„Dneska ráno jsem si šel do zelinářství koupit náký erteple. Du dóm, rozbalím erteple a voň na mě kouká ze stolu v kuchyni.“

Staromódní zelinář. Balí brambory pořád do novin. Z papíru pokrytého šmouhami od hlíny se na něj díval kulhavý pán. Na protějščí straně, druhé straně vydání, byl rámeček se všemi podrobnostmi, včetně zmínky o de-tektivu inspektoru Bumsovi ze stanice na Doverské ulici.

„Tak sem šel rovnou k vám, no ne?“

„Chcete odvézt domů, pane dárku?“

Důchodce se rozzářil.

„Nebyl sem v policejním autě čtyřicet let. Ale nemys-lete,“ dodal povzneseně,

„už tehda jsme měli dobrý poldy.“

Burns zavolal Luka Skinnera, pověděl mu, ať si vez-

82

mé klíč na stužce, který našli mrtvému v kapse, a přiveze před vchod auto.

Vyptali se Nobbyho Clarka na podrobnosti o místním oddělení sociálky, pak ho vysadili před jeho bydlištěm a vyrazili na úřad. Ten měl chvíli před zavřením a za-městnanci na ně měli čas. Burns jim zamával před oči-ma průkazkou a dožadoval se vedoucího.

„Hledám jistého muže. Křestním jménem je Peter. Příjmení neznám. Středně vysoký, středně urostlý, šedé vlasy, věk něco mezi padesáti a pětapadesáti. Výrazně kulhavá chůze. Měl třicetiprocentní invalidní důchod. Sedával...,“ rozhlédl se. U stěny bylo několik židlí. „Se-dával támhle s Nobbym dárkem. Napadá vás něco?“

Úřadovny sociálního zabezpečení zrovna nevybízely k srdečnému klábosení, přinejmenším tedy ne mezi za-městnanci, kteří sedí za mřížemi, a žadateli, kteří jsou před nimi. Konečně ale jednu úřednici napadlo, že si na takového pána vzpomíná. Že by Peter Benson?

Zbytek práce odvedl počítač. Vedoucí z něj několika údery do kláves vymámil složku Petera Bensona. Už léta letoucí se kvůli rozsáhlým podvodům na příjemcích dá-vek požadovaly fotografie. Tahle byla malá, jako do pasu, ale stačilo to.

„Adresa?“ zeptal se Burns a Skinner si ji pak zapsal.

„Už tu nebyl asi tři týdny,“ utrousila úřednice. „Asi je na prázdninách.“

„Ne, zemřel,“ vysvětlil Burns. „Tu složku můžete uzavřít. Už sem nepříjde.“

„Víte to jistě?“ zeptal se vedoucí, kterého ta nespo-lehlivost na první pohled znepokojila. „Někdo nás měl oficiálně uvědomit.“

„On to udělat nemohl,“ ucedil Burns. „I když chápu, že to od něj je netaktní.“

Detektivové našli adresu díky plánu Londýna a pár dotazům u místních. Bylo to také sídliště a malý byt byl ve čtvrtém patře. Vyšli tam; výtah nejezdil.

Odemkli si.

83

Kvintet

Byt byl skromný, ale upravený. Na okenní římse byla třítýdenní vrstva prachu a pár muších mrtvolek, ale ni-kde žádné plesnivé zbytky jídla. Vedle dřezu stály na sušáku umyté talíře a sklenice.

V zásuvce nočního stolku našli pár památek na armá-du a také pět vyznamenání včetně vojenské medaile za odvahu v boji. Na policích stály očené paperbacky a na stěnách visely reprodukce. Burns se nakonec zastavil u zarámované fotografie na stěně obývacího pokoje.

Čtyři mladíci se usměvavě dívali do objektivu. Kra-jina v pozadí vypadala na rozlehlou poušť a stranou byl vidět roh staré kamenné pevnosti. Mirbat, 1972, stálo napsáno pod snímkem.

„Co je to Mirbat?“ zeptal se Skinner, který došel za něj.

„Taková díra. Vesnička. V Dhófaru, východní provin-cii Omanu, na konci Arabského poloostrova.“

Všichni mladíci na sobě měli maskovací uniformy do pouště. Jeden měl na hlavě místní arabskou kefiji z kostkované látky, kterou držely dva kroužky černého řemínku. Ostatní tři měli pískové barety vpředu s odznakem. Burns věděl, že kdyby měl lupu, rozeznal

by okřídlenou dyku, nad ní tři písmena a pod ní tři krát-ká slova.

„Jak to víte?“ divil se Skinner.

„Jednou jela královna do Devonu. Já jsem měl služ-bu u královské ochranky.

Přidělili k nám i dva z tohoto pluku. A když člověk dělá gorilu, patří k tomu hodně čekání. Všichni jsme se rozpovídali. A oni nám vyklá-dali o Mirbatu.“

„Co se tam stalo?“

„Bojovalo se. Probíhala tam válka. Utajená válka. Z Jemenu poslali přes hranice komunistické teroristy, aby svrhli sultána. My jsme tam vyslali BATT, Britskou ar-mádní výcvikovou jednotku. Jednoho dne zaútočilo něco mezi dvěma a třemi stovkami teroristů na vesnici a pev-

84

nost v Mirbatu. Bylo tam deset mužů z toho pluku a sku-pina místních branců.“

„Kdo vyhrál?“

Burns dlouhl prstem do fotografie.

„Tihle. Ale jen tak tak. Ztratili dva muže, sundali přes stovku teroristů a ti to nakonec sbalili a utekli.“

Tři z mužů stáli, čtvrtý před nimi klečel na jednom kolenu; čtyřadvacet let starý snímek ze zapomenuté ves-nice v poušti. Vpředu byl voják, za ním byli seržant, svobodník a jejich mladý důstojník, kterým tam říkali „Rupert“.

Skinner se předklonil a poklepal na klečícího vojína.

„To je on. Peter Benson. Chudák. Projít něčím tako-vým a pak se nechat ukopat k smrti v Edmontonu.“

Burns už voják poznal předtím. A teď se pozorně dí-val na důstojníka. Hladké plavé vlasy přikrýval baret a pyšný lesk v modrých očích přehlušilo pálící slunce. Tenhle mladý důstojník se měl vrátit domů, odejít z armá-dy, vystudovat právnickou fakultu a po čtvrtině století se stát jedním z nejslavnějších advokátů země. Burnsovi se někde blízko ucha ozvalo sykové nadechnutí; už si to dal dohromady i Skinner.

„To tedy nechápu,“ divil se detektiv seržant. „Jeho kamaráda z vojny ukopali k smrti a on udělá první po-slední, aby je dostal ven.“

Burns znovu slyšel, jak mu do ucha šeptá hlas vyce-povaný elitní vysokou školou.

„Možná vás to překvapí, pane Burnsi...“

Jack Burns se díval na tváře čtyř mladých bojovníků minulé generace a pozdě si uvědomil, že uhlazený práv-ník nemluvil o spravedlnosti staroanglické, ale starozá-konní.

„Šéfe,“ utrousil znepokojený mladík, který mu stál po boku, „když jsou teď Price a Cornish zase venku, co se stane, až na ně narazí ten seržant a ten svobodník?“

„Neptej se, chlapče. To fakt nemusíš vědět.“

85

DEN DVACÁTÝ ČTVRTÝ - ČTVRTEK Pohřeb se konal na kousku hřbitova vyhrazeném pro pluk SAS, nedaleko jeho základny v Herefordu. Tělo sta-rého vojáka uložili k odpočinku. Trubač zahrál čepobití a nad hrobem zazněla salva. Obřadu se účastnila asi de-sítka lidí včetně jednoho význačného trestního obhájce. Toho večera vylovili z jezera poblíž wansteadské bažiny ve východním Londýně dvě těla. Mrtví byli iden-tifikováni jako pánové Mark Price a Harry Cornish. Pa-tolog uvedl, že smrt nastala vinou ligaturní strangulace a že nástrojem byla zřejmě klavírní struna, což je velice nezvyklé. Bylo zahájeno pátrání, ale

případ nebyl nikdy uzavřen.

86

SIENA, 1975

Slunce viselo na nebi jako kladivo. Bušilo do shluků střech hradbami obehnaného toskánského města, až se středověké střešní tašky, z nichž jen některé byly růžo-vé, většina se však už dávno upekla do umbrově nebo popelavě šedé, v horku chvěly.

Převísle okapy vrhaly na výš položená okna stíny tmavé jako sama noc; kam se však dostalo slunce, tam nahrubo omítnuté stěny a prastaré cihly bledě zářily a dře-věné podvaly praskaly a opadávaly. V hlubokých a úzkých uličkách nejstarší části města, dlážděných ko-čičími hlavami, byla útěšná jezírka chládku, kde sem tam našla útočiště i ospalá kočka. Po místních ale nebylo ani vidu, protože toho dne se konalo Palio.

Jednou takovou uličkou spěchal americký turista, rudý jako roštěnka, ztracený v bludišti titěrných dlážděných průchodů sotva širších než jeho ramena. Jen se z něj lilo, pot mu promácel bavlněnou košili s krátkým rukávem -a lehké sáčko, které měl hozené přes rameno, mu připa-dalo jako deka. Za ním na nevhodných sandálech s vy-sokým podpatkem žalostně klopytala jeho žena.

Příliš pozdě se pokusili rezervovat si pokoj v nějakém hotelu v centru, muselo je to napadnout zrovna v tuhle dobu roku a žádnou jinou, a potom se smířili s pokojíkem v Casole d'Elsa. Pronajaté auto se cestou uvařilo, nako-nec ale přece jen našli parkoviště za městskými hradba-mi a teď spěchali od Porta Ovile ke svému cíli.

89

Vbrzku se ztratili v labyrintu uliček postavených před pěti sty lety. zakopávali o rozpálené kočičí hlavy a nohy je pálily jako čert. Čas od času naklonil dobytkař z Kan-sasu hlavu, zaposlouchal se do hulákání davu a pak zku-sil vyrazit tím směrem. Oplácaná manželka se jej silou mocí držela a zároveň se ovívala příručkou pro turisty.

„Počkej na mě!“ křikla, když mazali zase nějakou další cihlovou soutěskou mezi měšťanskými domy, které zažily, jak se tu na koni projíždí Cosimo de Medici, a to už tehdy byly staré.

„Pospěš si, zlato!“ zavolał přes rameno. „Snaž se, nebo přijdeme o slavnosti.“

Měl pravdu. Půl kilometru od nich, na Piazza d'el Campo a kolem něj, lidé v hustém a početném davu na-tahovali hlavy, aby poprvé zahlédli Comparse. průvod ve středověkých kostýmech, při němž se na ulicích předvá-děla sedmnáctka sienských cechů, které kdysi městu vlád-ly a spravovaly je. Dle tradice dnes mělo deset ze sedm-nácti contradjet na koních o závod a utkat se tak o poctu. že si budou moct do sídla svého cechu odnést malova-nou vlajku, samotné Palio. Nejdřív se ale koná průvod.

Tohle všechno Američan nahlas předčítal ženě včera večer v hotelovém pokojíku.

„Contrady. sienské cechovní městské čtvrti, byly vy-tvořeny na konci dvanáctého a začátku třináctého stole-tí,“ pokračoval v četbě.

„Ale to je před Kolumbem,“ namítla, jako by se nic nemohlo stát předtím, než veliký Kryštof vyplul z ústí řeky Tajo na západ, vstříc zapomnění či slávě.

„Správně. To bylo 1492. Takže tohle máme tři století před Kolumbem. Tady píšou, že začali se dvačtyřiceti contradami, tři sta let nato omezili jejich počet na dva-cet tři a pak v roce 1675 na těch sedmnáct, co zítra uvi-díme při pochodu.“ První řady stovek křiklavě nazdobených bubeníků, muzikantů a vlajkonošů

účastnících se Comparse už ale

90

vycházely na samotné Campo a oni u toho nebyli. Šest-náct paláců na náměstí bylo ověšeno vlajkami a zásta-vami, všechna okna a balkony přetékały šťastlivci, kteří se tam dostali, a v kruhu na dostihy vyrábělo hluk čtyři-cet tisíc lidí.

„Tak rychle, zlato,“ volal, protože lomoz před ním nabíral na síle. „Přijeli jsme takovou dálku jen kvůli to-muhle. Už aspoň vidím tu věž, kručí.“

A opravdu, špička věže Mangia vykukla vepředu nad střechami. A žena právě v té chvíli zakopla a upadla a kotník se zkroutil mezi dlažební kostkou a botou. Vy-křikla a bezvládně se zhroutila na dlažbu. Její manžel se otočil a rozběhl se zpátky.

„Zlato, co mi to vyvádíš?“ Celý ustaraný se k ní se-hnul. Chytila se za kotník.

„Asi jsem si to vyvrtla.“ prohlásila a rozplakala se. Všechno začalo tak pěkně, a teď je den úplně zkažený.

Její manžel se rozhlédl po uličce do obou stran, ale prastaré dveře z fošen byly

Kvintet

zamčené a opatřené závora-mi. Pár metrů odsud ale byl ve vysoké zdi, jež svírala uličku z obou stran, klenutý průchod. A jím pronikalo slunce, jako by vzadu byl otevřený prostor.

„Ukaž, pomůžu ti támhle, třeba tam bude kde si sed-nout," rozhodl. Zvedl ji z dlažby a pak kulhali k obloukovému prů-chodu. Za ním byl dvorek ozdobený praporky, kde stály velké květníky s růžemi a - Bohu budiž vzdána chvála - také ve stínu u stěny kamenná lavička. Američan po-mohl ženě dovléct se až k ní a ona se pak na chladivý kámen s nesmírnou úlevou svalila. Daleko od nich koneček Comparse mizel z Piazza děl Duomo, jeho čelo vstupovalo na Campo a rozhodčí z řad měšťanů si pečlivě prohlíželi výkony a chování účastní-ků parády a vážili, s jakou obratností vlajkonoši mávají vlajkami. Ať už dostihy vyhraje kdokoli, nejlépe vystro-jená a secvičená contrada získá masgalano, jemně cize-

91

lovaný stříbrný táč. Vystoupení bylo důležité a všichni přítomní to věděli.

Turista se shýbl a prohlížel si man-želčin kotník.

„Můžu vám nějak pomoci?" ozval se tichý hlas. Ame-ričan se vylekaně otočil. Nad ním se tyčil cizinec orá-movaný sluncem. Turista vstal. Ten muž byl vysoký a statný, tvář měl vyrovnanou a vráscitou. Byli tak zhruba vrstevníci, mezi padesátkou a šedesátkou, a cizímu muži šedivěly vlasy. Měl na sobě vyšisované kalhoty a dží-novou košili, a tak vypadal na tuláka, na zestárlého hi-píka.

Anglicky mluvil kultivovaně, ale trochu s přízvukem, snad italským.

„Ani vám nepovím," opáčil Američan poněkud pode-zřívavě.

„Vaše žena upadla a poranila si kotník?" „Jo."

Cizinec přiklekl na velké dlaždice na podlaze dvora, sundal ženě sandál a pomaličku mnul poraněný kotník. Kansasan se díval a chystal se v případě potřeby ženu bránit.

„Zlomené to není, ale podvrtnuté bohužel asi ano," prohlásil muž.

„Jak to víte?" vyzvídal manžel. „Vím to," odtušil muž. „Fakt, jo? A kdo jste?"

„Jsem zahradník." „Zahradník? Tady?"

„Starám se o růže, zametám dvůr, udržuju tu po-řádek."

„Ale dneska je Palio. Vy to neslyšíte?" „Slyším. Bude potřeba to ovázat. Mám čisté tričko,

co by se dalo roztrhat na pruhy. A studenou vodu, aby to moc neotékalo."

„Co tady děláte, když je dneska Palio?"

„Nikdy nevidám Palio."

„Proč? Všichni choděj na Palio."

92

„Protože se koná právě dneska. Druhého července."

„Co je na tomhle dni tak zvláštního?"

„Je to zároveň Den osvobození."

„Cože?"

„Tohohle dne před jedenatřiceti lety, druhého července 1944, byla Siena osvobozena od německé okupace. A tady, právě na tomhle dvoře, se čosi stalo... něco vý-znamného. Myslím si, že to byl zázrak. Zajdu pro tu vodu."

Američana to ohromilo. Byl z Topeky a byl katolík;

chodil na mše a ke zpovědi a na zázraky věřil - pokud dostanou štempl z Říma. Valnou část tohoto letního jež-dění po Itálii věnoval tomu, aby konečně uviděl Řím. Siena ho napadla vlastně mimoděk. Rozhlédl se po prázd-ném dvoře.

Měřil tak dvacet na třicet metrů. Na dvou stranách jej tísnily vysoké zdi, jistě tak čtyřmetrové, a v jedné z nich byl obloukový vstup s dokořán rozevřenými vraty, prá-vě ten, kterým sem vešli. Na druhých dvou stranách byly zdi ještě vyšší, určitě přes patnáct metrů, až na pár úz-kých větracích okének byly holé a nahoře končily stře-chami; vnější zdi velikých a staletí starých budov. Na protějším konci dvora byly ve zdi obrovské budovy za-puštěny další dveře. Ty nebyly sbité z prken, ale rovnou z celých trámů, aby odolaly útokům. A byly zavřené. Dřevo bylo staré jako samo město a až na pár tmavších místech je slunce už dávno vybělilo.

Podél jedné strany dvora vedla kolonáda či snad slou-pový ochoz, jehož stříšku držela řada kamenných slou-pů; uvnitř byl hluboký, chladný stín. Zahradník se vrátil s pruhy látky a s pohárkem vody.

Znovu si klekl, podvrtnutý kotník pevně ovázal lát-kou a na tu pak nalil vodu, aby provlhla a chladila. Ame-ričanova žena vzdychla úlevou.

„Zvládneš to na Palio?" zeptal se manžel.

Vstala, zkusila se opřít a zašklebila se. Bolelo to.

„Co myslíte vy?“ zeptal se turista zahradníka. Ten pokrčil rameny.

„V uličkách je špatná dlažba, lidi jsou namačkaní a nedávají pozor. A stejně neuvidíte nic, leda ze žebříku nebo z vyvýšeného místa. Ale slavit se bude celý večer. Pak se můžete dívat na průvody ve kdejaké ulici. Anebo bude další Palio v srpnu. Můžete na to počkat?“

„Depa. Musím se starat o švy kravky. Příští tejden letíme dóm.“

„A tak. V tom případě... vaše žena může jít, ale opa-trně.“

„Můžeme ještě chvíli počkat, miláčku?“ zeptala se. Turista přikývl. A rozhlédl se po dvoře. „Jakej zázrak? Nevidím žádnou kapličku.“ „Žádná tu není. A není tu ani žádný světec. Zatím. Doufám ale, že jednou...“

„A co se tu vlastně stalo před téma jednatřiceti leta-ma?“

ZAHRADNÍKŮV PŘÍBĚH „Bojoval jste ve druhé světové válce?“ .Jasně. U námořnictva. V Tichomoří.“ „Tady v Itálii jste ale nebyl?“ „Nebyl. Ale byl tu můj mladší brácha. Válčil pod Markem dárkem.“

Zahradník přikývl, jako by se zahleděl kamsi do mi-nulosti.

„Po celý rok 1944 se Spojenci probíjávali po Ape-ninském poloostrově od jihu, ze Sicílie až daleko na se-ver, k rakouským hranicím. A celý rok německá armáda bojovala a ustupovala, bojovala a zase ustupovala. Ústup trval dlouho. Předtím byli Němci spojenci Italů, ale když Italové kapitulovali, stali se z nich okupanti.“

Tady v Toskánsku se bojovalo velmi tvrdě. Velel tu polní maršál Kesselring.

Proti němu stáli Američané pod

94

^

^

generálem dárkem, Britové pod generálem Alexanderem a Svobodní Francouzi pod generálem Juinem. Počátkem června se fronta v tomhle západním sektoru dostala k se-verní hranici Umbrie a jižní hranici Toskánska.

Jižně odsud je neschůdný terén, jedna řada strmých vršků za druhou, v údolích stovky říček a potoků. Silni-ce se klikatí po svazích a jinudy vozidla projet nemohou. Silnice se snadno dají zaminovat a ze druhé strany kop-ce je můžete ostřelovat. Když na vršky kopců skrytě roz-místíte pozorovatele, můžou řídit dělostřeleckou palbu zpoza kopce přímo na nepřítele, a to s velkou přesností. Obě strany měly těžké ztráty.

Ze sieny se stala jedna velká nemocnice. Lékařské složky wehrmachtu tu zřídily několik nemocnic, které byly pořád plné. Ke konci už nestačily ani ty, a tak voj-sko zabavilo několik školek a klášterů. Ale Spojenci se hrnuli pořád kupředu. Kesselring nařídil, aby převezli na sever všechny raněné, kteří to vydrží. Kolony německých sanitek mířily dnem i nocí k severu. S některými raně-nými ale hýbat nešlo, takže museli zůstat tady. Hodně jich na zranění zemřelo, ti jsou pohřbeni za městem. Nedo-statek lůžek na chvíli pominul; to ale vydrželo jen do posledních deseti dnů v měsíci. Pak boje pokračovaly s dvojnásobnou silou a hodně blízko. Na těch posledních deset dnů sem poslali mladého německého chirurga, který sotva opustil školu. Neměl žádné zkušenosti. Musel se dívat a učit se a za pochodu operovat. Moc toho nena-spali a docházely jim zásoby.“

Letní nebe jako by se otrásl; mimo jejich dohled se ozval hlučný pokřik, protože na Piazzu děl Campo vešel už celý průvod. Všechny soupeřící contrady jednou obe-šly obrovskou písečnou dostihovou dráhu, kterou nasy-pali na dláždění. A ještě hlučnější pokřik přivítal carroc-cio, voly tažený vůz, na kterém se vezla vytoužená zástava, cíl všeho dnešního slavnostního snažení, Palio.

„V tomhle sektoru Němci rozmístili 14. armádu, kte-

95

re velel generál Lemelsen. Na papíře to nevypadalo zle, ale hodně jejich jednotek bylo vyčerpaných měsíci bojů a také měly výrazný podstav. Hlavní silou armády byl první výsadkový armádní sbor generála Schlemma;

Schlemm vrhl všechno, co mohl, mezi moře a hory na jih od Sieny. To bylo jeho pravé křídlo. Nalevo se k smrti utahaná devadesátá Panzer Grenadier Division pokouše-la zadržet První tankovou generála Harmona.

A přímo ve středu Páté armády pod velením Marka Clarka, právě proti městu Siena, byli Svobodní Francouzi generála Juina. Těm chránily boky jejich vlastní divize, třetí alžírská pěší a druhá marocká pěší. Všechny tyhle jednotky Němci

Kvintet

zadržovali po pět dnů urputného boje, od jedenadvacátého do šestadvacátého června. Pak ame-rické tanky prorazily liniemi německých obrněnců a Siena čelila obchvatu, nejdřív z východu a pak i ze západu Francouzi. Ustupující Němci se stahovali po rotách a nesli raně-né s sebou. Byli tu granátníci, tankisti, chlapi od polní divize luftwaffe a výsadkáři. Dvacátého devátého červ-na došlo k poslednímu střetnutí na jih od města a pak už Spojenci dosáhli průlomu.

Bojovalo se tvrdě a muž proti muži. Němečtí zdravot-níci běhali s nosítky pod přikrovem tmy a dělali, co mohli. Do Sieny proudily stovky raněných, jak Němců, tak Spojenců. Generál Lemelsen prosil Kesseiringa, aby mu povolil zkrátit frontu, protože mu bylo jasné, že je napaden z obou boků a hrozí, že bude v sieně s celým prvním výsadkovým obklíčen a zajat. Povolení dostal a výsadkáři se stáhli do města. Siena samými vojáky pras-kala ve švech. Raněných bylo tolik, že jako dočasné úto-čiště a lazaret pro asi tak stovku posledních Němců a pro všechny spojenecké raněné zabrali i tenhle dvůr vedle stěn starého kláštera. Vrchní velení nad ním dostal prá-vě ten nedávno dorazivší mladý chirurg. To bylo třicáté-ho června 1944."

96

„Tady?“ děsil se Američan. „Tohle byla polní nemoc-nice?“

„Ano.“

„Vždyť tu není nic. Ani voda, ani elektřina. To muse-lo bejt drsný.“

„Taky bylo.“

„Já byl tehdy na letadlový lodi. Pro raněný jsme měli velikánskou ošetrovnu.“

„To jste měl štěstí. Tady ranění leželi, kam je nosít-káři položili. Američané, Alžíráné, Maročané, Britové, Francouzi a stovka nejhůř zraněných Němců. Ty sem opravdu šoupli, aby tu umřeli. Ke konci jich tu bylo asi dvě stě dvacet.“

„A ten mladej chirurg?“

Nenápadný muž pokrčil rameny.

„Co by, dal se do práce. Dělal, co mohl. Séfchirurg mu přidělil tři zdravotníky. Podnikali razie po okolních domech a brali si matrace, slamníky, cokoli, na čem se dalo ležet. Kde to šlo, kradli deky, prostěradla. Prostě-ra-dla měli výhradně na obvazy. Sienou nepřetéká žádná řeka, ale před stoletími vystavěli sienané složitou sou-stavu podzemních akvaduktů, které pod ulicemi sváděly pitnou vodu z horských pramenů. Do nich byl přístup šachtami. Sanitáři vytvořili řetěz a podávali vodu ve kbe-lících od té nejbližší šachty až ke dvoru.“

Z jednoho blízkého domu vzali kuchyňský stůl, po-stavili jej zrovna tady. doprostřed, mezi růžové keře, a na něm se operovalo. Lékařů bylo málo a hygiena šla ke všem čertům. Lékař operoval, jak nejlíp uměl, celé od-poledne a až do soumraku. Když se šerilo, zaběhl do blíz-ké vojenské nemocnice a vyžebrał pár benzinových lamp. Při jejich světle pokračoval. Bylo to ale zoufalé. Věděl, že ti muži zemřou.

Mnohá ta zranění byla úděsná. Všichni vojáci byli v šoku. Léky na tišení bolesti mu došly. Některé vojáky potrhaly miny, které vybuchly pár metrů od nich, pod

97

nějakým jejich kamarádem. Další měli hluboko v tělech střepiny granátů. Končetiny rozdrčené kulkami. A krát-ce po setmění přišla ta dívka.“ „Jaká dívka?“

„Prostě dívka. Místní, Italka, aspoň si to myslel. Moh-lo jí být něco málo po dvacítce. Vypadala podivně. Vši-ml si, že se na něj upřeně dívá. Přikývl, ona se usmála a on operoval dál.“

„Proč vypadala divně?“

„Měla bledý oválný obličej. Velice důstojný. Krátké vlasy, ne natočené, jak to v těch dobách bylo v módě, ale zastřižené na kluka. Prostě úhledné a nijak koketní vlasy. A na sobě měla nějaké světle šedé bavlněné šaty.“ „Pomáhala mu?“

„Ne, šla zase od něj. Mlčky chodila mezi vojáky. Všiml si, že vzala hadr, namočila jej v jednom kbelíku s vodou a otírala jim čela. Pracoval dál, na operační stůl mu nosili stále další případy. Pořád se dřel, i když vě-děl, že jen marní čas. Bylo mu jen čtyřiadvacet, sám byl sotva víc než kluk a pokoušel se zastat chlapskou práci. Byl utahaný jako pes, snažil se ale nedělat chyby, ampu-toval pilkou na kosti, kterou mu sterilizovali grappou, sešíval obyčejnou domácí nití natřenou včelím vos-kem, morfium mu docházelo, musel jím šetřit. A oni kři-čeli bolestí, kryste pane, jak ti křičeli..." Američan jej probodával očima.

„Můj Bože," zašeptal. „Ten chirurg jste byl vy. Ne-jste Ital. Jste německý doktor.“

Nenápadný muž zvolna přikývl.

Kvintet

„Ano, byl jsem tím chirurgem.“

„Miláčku, já myslím, že jsem na tom s tím kotníkem lip. Možná ještě stihneme konec slavnosti.“

„Tiše, zlato. Už jen pár minutek. Co bylo dál?“

Na náměstí děl Campo procesí vyšlo z arény a jeho účastníci zaujali přidělená místa před paláci. Na písečné dráze zbyli za každou contradu jen jeden bubeník a je-

98

den vlajkonoš. Jejich úkolem bylo předvést, jak jsou obratní s vlajkou a holí, ve složitých vzorech jimi ve vzduchu do rytmu bubnování mávat; byl to poslední po-zdrav davům předtím, než začnou dostihy, a poslední možnost vyhrát svému cechu stříbrný pohár.

CHIRURGŮV PŘÍBĚH

„Operoval jsem celou noc a pak až do svítání. Zdra-votníci byli stejně unavení jako já, ale dál nosili vojáky jednoho po druhém na stůl a já jsem dělal, co jsem mohl. Před úsvitem bylo po všem. Dívka někam zmizela. Ne-viděl jsem ji přicházet ani odcházet. S východem slunce nastala chvilka klidu. Tímhle obloukem dovnitř koneč-ně přestali proudit další ranění na nosítkách. Mohl jsem si umýt ruce, projít se mezi raněnými, spočítat ty, co přes noc zemřeli, a požádat, ať je odnesou.“

„Kolik jich bylo?“

„Ani jeden.“

„Ani jeden?“

„Nikdo nezemřel. Ani v noci, ani to ráno prvního čer-vence, když už vyšlo slunce. Táhle v rohu leželi tři Alžířané. Měli průstřely hrudníku a břicha a jeden měl rozdrčené nohy. Všechny jsem je odoperoval nad ránem. Byli zcela smíření s osudem. Tiše leželi, dívali se do nebe, snad mysleli na vyschlé severoafrické vršky, od-kud přišli bojovat a zemřít za Francii. Věděli, že umíra-jí, a čekali, kdy přijde Alláh a povolá si je k sobě. Jenže nezemřeli. Zrovna tam, kde teď sedí vaše paní, ležel jeden Texa-san, takový klučík z Austinu. Když ho přinesli, držel si ruce na břiše. Rozevřel jsem je. Snažil se udržet vnitř-nosti v břiše, aby nevypadly rozervanou žaludeční stě-nou ven. Nemohl jsem dělat nic než nacpat střeva zpát-ky tam, kde asi měla být, zasvorkovat to a zašít. Ztratil hodně krve. Neměl jsem žádnou krevní plazmu.

99

Ráno jsem zaslechl, jak pláče a volá matku. Dával jsem mu čas tak do poledne, ale on nezemřel. Po ránu zesílilo horko, i když přes tyhle střechy nemohlo slunko pálit přímo. Věděl jsem, že až sem slunce zasáhne, za-čne peklo. Operační stůl jsem nechal odtáhnout do stínu pod arkády, ale těm venku zbývalo pramálo naděje. Hor-ko dorazí to, co načaly ztráta krve a šok.

Ti, co se dostali pod střechu ochozu, měli štěstí. Byli tam tři angličtí vojáci, všichni z Nottinghamu. Jeden mě požádal o cigaretu. Mluvil jsem tehdy anglicky bídne, ale to slovo je mezinárodní. Pověděl jsem mu, že když má někdo plíce rozervané šrapnelem jako on, dát si čouda, jak on tomu říkal, je to poslední, co potřebuje. Zasmál se a řekl mi, že ji tedy aspoň bude moct dát generálu Alexanderovi, až sem přijede. Ten potrhlý anglický hu-mor. Ale byl v tom i kus odvahy. Věděli, že se domů už nedostanou, a přece dokázali vtipkovat.

Pak už zdravotníci nemuseli do bitvy, a tak jsem si vyžádal další tři. Byli vyčerpaní a vztekli, ale stará ně-mecká disciplína v nich díky Bohu zvítězila. Převzali práci a moji tři původní zdravotníci se schoulili v koutku a jednoduše omdleli.“

„A tak to šlo dál?“ nadhodil turista.

„Tak to šlo dál. Nařídil jsem svým novým třem mu-žům, aby vtrhli do všech okolních domů a pobrali pro-vazy, šňůry, lanka a hodně povlečení. Natáhli jsme pro-vazy a lanka přes dvůr a kolíčky na prádlo jsme k nim připevnili prostěradla, aby dole byla aspoň trocha stínu. Teplota ale stejně stoupala. Hlavní byla voda. Trpící vo-jáci se jí chraplavě dožadovali a moji lapiduš si podá-vali kbelíky od studně ke dvoru a pak rozdávali hrnky s vodou tak rychle, jak to stíhali. Němci říkali danke,

Francouzi šeptali merci a těch pár Britů zase děkan. kámo.

Modlil jsem se, aby začal vát chladnější vítr nebo aby se zatáhlo. Foukat nezačalo, ale po dvanácti hodinách

100

pekla slunce zašlo a teplota klesla. V půli odpoledne k nám náhodou zabloudil mladý kapitán z Lemelsenova štábu. Zarazil se, rozhlédl se, pak se pokřižoval, zašep-tal Du Liebe Gott - a utekl. Vyřítíl jsem se za ním a hu-lákal jsem, že

Kvintet

potřebuju pomoc. „Udělám, co budu moct,“ křikl přes rameno. Už jsem ho pak nikdy nevi-děl.

Ale možná něco zařídil. Hodinu nato nám šéfiékař 14. armády poslal vozík s léky a materiálem. Polní obvazy, morfin, sulfáty. Právě včas. Po soumraku dorazili noví zranění, tentokrát samí Němci; bylo jich kolem deseti, s nimi tu celkem bylo asi dvě stě dvacet pacientů. A ona se za tmy vrátila.

„Ta dívka? Ta divná dívka?“

..Ano. Najednou tu byla. Stejně jako první večer. Vy-padalo to, že dělová palba za hradbami města konečně ustala. Dohadoval jsem se, že Spojenci se chystají k po-slednímu a drtivému útoku a ke zničení Sieny, a modlil jsem se, abych byl ušetřen, i když jsem věděl, že je to beznadějně. Na dvoře teď aspoň bylo ticho, ovšem až na sténání a výkřiky a občas i zaječení.

Právě jsem měl v péči nějakého Panzer Grenadiera ze Stuttgartu, kterému kulka urazila pŕlku čelisti, když jsem uslyšel šustění jejích šatů. Otočil jsem se a zahlédl jsem ji, jak namáčí ručník v sudu s vodou. Usmála se, začala obcházet muže ležící všude po zemi, poklekala k nim, otírala jim čela a jemně se dotýkala jejich zranění. Za-volal jsem na ni, ať nesahá na obvazy, ale klidně v tom pokračovala.

„A byla to ta jako předtím?“ chtěl vědět Američan.

„Ano. Žádná jiná. Tentokrát jsem si ale všiml něčeho, co mi minulou noc uniklo. Neměla na sobě dlouhé šaty, ale nějaký hábit, co nosí klášterní novicky. Došlo mi, že určitě přišla z některého z mnoha sienských kláš-terů. A vepředu měla na rouchu ornament vyší-tý tmavě šedě na světle šedě. Byl to kříž, ale trochu odlišný. Jed-101

no rameno kříže bylo nalomené a viselo v pětačtyřiceti-stupňovém úhlu dolů.“ Z velikého náměstí se přes střechy znovu rozneslo zaburácení davu. Vlajkonoši ukončili svá vystoupení; na písek dráhy vyvedli desítku koní, do té doby ukrytých na dvoře Podesty. Koně měli uzdy, ale ne sedla; závodí-lo se na holém hřbetě. Před tribunkou rozhodčích po-zdvihli Palio, o jehož získání se bude soutěžit, a to vy-volalo další nadšený pokřik davu.

Turistova žena vstala a zkusila našlápnout na vyvrt-nutý kotník.

„Myslím, že pomalu bych s tím jít mohla,“ usoudila. „Už jenom chvílku, zlato,“ ošíval se manžel. „Čest-ný slovo, že pak půjdem na tu slávu. Tak co tu druhou noc?“

„Operoval jsem posledních dvacet včetně těch Něm-ců a pak jsem si všechno prošel s čerstvou výbavou a po-kusil jsem se to u některých z té předešlé noci vylepšit. Ted jsem měl morfin. Antibiotika. Těm, co měli nejhor-ší bolesti, jsem mohl aspoň pomoci, aby umřeli v pokoji.“

„A umřeli?“

„Ne. Potáceli se na pokraji smrti, ale nikdo nezemřel. Aspoň ne ten večer. Mladá jeptiška mezi nimi chodila celou noc, neřekla ani slovo, usmívala se, omývala jím tváře chladnou a čerstvou vodou ze studny a dotýkala se jejich ran. Děkovali jí, pokoušeli se vztáhnout ruce a dotknout se jí, ona se ale jen usmála, uhnula a šla dál.

Už čtyřia-dvacet hodin jsem se cpal benzedrinem, abych se udržel vzhůru, ale nad ránem jsem už nemohl nic víc udělat a došly mi zásoby; sanitáci spali támhle u zdi, plášť a ruce a obličej jsem měl potřísněné krví, posadil jsem se k tomu operačnímu stolu, u kterého před-tím baštila nějaká sienská rodina, položil jsem si hlavu na ruce a byl jsem v limbu. Za východu slunce se mnou zatřásl jeden ze zdravotníků a probudil mě. Vrátil se z vý-pravy, na které ukořistil plný ešus opravdové italské kávy.

kterou si snad musel někdo někde schovávat od začátku války. Bylo to nejlepší kafe, jaké jsem kdy v životě pil.“

„A co ta dívka, ta mladá jeptiška?“

„Byla pryč.“

„A vojáci?“

„Rychle jsem si celý dvůr obešel a na všechny jsem se podíval. Byli pořád naživu.“

„To jste musel mít radost.“

„Víc než to. Byl jsem u vytržení. Nebylo to možné. Měl jsem příliš málo materiálu, podmínky byly příliš pri-mitivní, zranění příliš děsivá a moje umění příliš malé.“

„Ale to bylo druhýho července, ne? Den osvobození?“

„Správně.“

„Takže Spojenci podnikli rozhodující útok?“

„Chyba. Žádný útok na Sienu se nekonal. Víte něco o polním maršálu

Kesseiringovi?"

„Kdepak.“

„Podle mě jeden z nejméně doceněných velitelů dru-hé světové války. Maršálskou hůl získal už v roce 1940, ale tehdy na západní frontě dokázal vítězit kdekterý ně-mecký generál. Ale jít od porážky k porážce, pořád ustu-povat před početnějšími vojsky, to je jiná.“

Jsou generálové, kteří dovedou vést oslnivý postup, jiní zase umějí bojovat a ustupovat. K těm prvním patřil Rommel, Kesseiring k těm druhým. Musel bojovat pozpátku od Sicílie až do Rakouska. V roce 1944 měli Spojenci naprostou nadvládu na obloze, lepší tanky, ne-ohraničený přísun paliva a zásob a navíc stálo místní oby-vatelstvo za nimi; bývali by se měli přehnat přes celou Itálii do půlky léta. Kesseiring je přinutil bojovat o kaž-dou píď.

Na rozdíl od některých to ale nebyl barbar. Byl kulti-vovaný a zapáleně obdivoval Itálii. Hitler mu přikázal, aby v Římě vyhodil do vzduchu mosty přes Tiberu. Byly a jsou to architektonické skvosty. Kesseiring odmítl - a to napomohlo postupu Spojenců.

103

Zatímco já jsem ráno seděl nad kávou, Kesseiring nařídil generálu Schlemmovi, aby se s celým prvním výsadečným armádním sborem stáhl bez výstřelu ze Sie-ny. Nic neměl poškodit, nic neměl zničit. Nevěděl jsem ani další věc, totiž že papež Pius XII. intervenoval u Charlese de Gaulla, jehož Svobodní Francouzi měli město dobýt, a žádal, aby je neničili. Jestli tu byla i nějaká tajná dohoda mezi Lemelsenem a Juinem, to se už nikdy nedozvíme. Ani jeden o tom nemluvil a dnes jsou už oba mrtví. Oba ale dostali stejné rozkazy: zachránit Sienu."

„Nepadl ani výstřel? Nevypálili ani granát? Neshodi-li ani bombu?"

„Vůbec nic. Naši výsadkáři se začali o pozdním do-poledni stahovat. Trvalo to celý den. V půli odpoledne se z támhleté uličky ozvalo pekelné dupání a objevil se šéfiékař 14. armády. Generálmajor voň Steglitz byl před válkou pros-lulým ortopedem. I on už celé dny operoval, ale v hlavní nemocnici. Byl také vyčerpaný.“

Zastavil se pod obloukem a ohromeně se rozhlížel. Měl jsem k ruce šest zdravotníků a dva z nich nosili vodu. Podíval se na můj zkrvavený plášť a na kuchyňský stůl, který jsme zase kvůli lepšímu světlu vytáhli sem ven. Prohlédl si zasmrádající haldu amputovaných končetin

v támhletom rohu; ruce, celé paže, nohy, někdy ještě obuté.

„Toje mi kostnice, začal. Vy jste tu sám, kapitáne?" „Ano, pane.“

„Kolik raněných?"

„Asi dvě stě dvacet, mein Generál." „Národnost?"

„Sto dvacet našich a asi tak stovka z různých spoje-neckých vojsk, pane.“

„Kolik mrtvých?"

„Zatím žádný, pane.“

„Střelil po mně pohledem. Unmoglich," vyštěkl."

„To znamená co?" dožadoval se Američan.

104

„To znamená nemožné. Pak vyrazil mezi řady matra-cí. Nemusel se na nic ptát, na první pohled poznal druh zranění, jeho vážnost a šanci na přežití. Sel s ním

kněz, který na místě poklekal a dával těm, kdo do rána zemrou, poslední pomazání. Šéfiékař dokončil obchůzku a vrátil se zase sem. Dlouho si mě

prohlížel. Byl jsem v hrozném stavu; napůl mrtvý únavou, samý flek od krve,

smrděl jsem jako tretka a už osmačtyřicet hodin jsem nejedl.

„Jste pozoruhodný mladík," prohlásil konečně. „Do-kázal jste cosi nemožného.

Víte, že se stahujeme z města?" Odpověděl jsem, že to vím. V poraženém voj-sku se zprávy šíří rychle.

Vydal rozkazy mužům, kteří stáli za ním. Z uličky vyšel zástup zdravotníků s nosítky. Berte jen Němce, nakázal jim, Spojence tu necháme Spojencům. Pak se rozešel mezi německé raněné a vybíral jen ty, kteří by mohli být s to vydržet dlouhou a kodrcavou cestu přes vrchovinu Chianti až do Milána, kde se jim konečně dostane nejlepší péče. A když u některého Němce usou-dil, že nemá vůbec naději, řekl sanitákům, ať jej nechají být. Když s tím skončil, odnesli sedmdesát Němců. Zů-stalo jich padesát plus Spojenci. Pak se vrátil ke mně. Slunce zašlo za střechy domů a mířilo k vrškům. Vracel se chládek. Generál opustil vojácké chování a vypadal prostě jen staře a utahaně.

„Někdo by tu měl zůstat s nimi.“

„Zůstanu, přikývl jsem.“

„Znamená to, že padnete do zajetí.“

„Vím, pane generále," přikývl jsem.

,Takže pro vás byla válka nakonec přece jen krátká. Doufám, že se znovu setkáme ve vlasti.'

Víc nebylo co říkat. Prošel tímhle obloukem, otočil se a zasalutoval mi. Dovedete si to představit? Generál kapitánovi. Neměl jsem na hlavě čepici, takže jsem ne-mohl odpovědět. A pak zmizel. Už nikdy jsem ho nevi-děl. Zemřel půl roku nato při náletu. Zůstal jsem tu sám

105

s půldruhou stovkou mužů, z valné části odsouzených zemřít, pokud ovšem brzy nepřijde pomoc. Slunce zašlo, nastala tma a mým lampám došel benzin. Zato vyšel měsíc. Začal jsem rozdávat hrnky s vodou. A když jsem se otočil, byla tu zas." Z Piazzы děl Campo sem teď doléhal jednolitý řev. Desítka žokejů, šlachovitých mužičků a samých profesi-onálů, nasedla na koně. Každému dali bičik, nebezpečně vyhlížející žílu ze sušeného býčího pyje, kterou měl právo nejen popohánět vlastního koně, ale také šlehat po ostatních koních a jezdcích, pokud se příliš přiblíží. Do-stihy Pallo nejsou pro útlocitné jezdce a sabotáž je je-jich součástí. Sázky jsou ohromné, touhu vyhrát nic ne-brzdí, a tak jakmile koně vyrazí na písek, je vše povoleno. O postavení deseti koní za tlustým lanem, které slouží jako startovní čára, se metá los. Všichni žokejové, navle-čení do okázalých dresů v barvách své contrady, měli na hlavách kulaté kovové čapky, v rukou žíly a pevně sví-ra-li otěže. Koně v očekávání hrabali, jen co je přivedli na vyhrazená místa za lanem. Když byl na místě i ten poslední, mossiere čili startér se podíval na magistrála a řekl si o kývnutí, po němž spustí lano na zem. Buráče-ní davu se podobalo lvímu řevu na veldtu. „Vrátila se? Myslím i tu třetí noc?" „Třetí a poslední. Pracovali jsme vlastně spolu. Já jsem občas mluvil, samozřejmě německy, ale bylo jas-né, že mi nerozumí. Usmívala se, ale neříkala nic, ani italsky ne. Nikdy jsme se jeden druhého nedotkli. Pečo-vala o raněné. Přinesl jsem vodu a vyměnil jsem pár obvazů. Séfiékař mi nechal zásoby, ale jen trochu, co mohl postrádat, protože to bral jako ztracenou vartu. Do rána bylo všechno pryč.

Třetí noc jsem si všiml ještě něčeho, co mi předtím uteklo. Byla hezká, ale ve světle měsíce jsem zazname-nal, že na hřbetech obou rukou má tmavé skvrny velké asi jako větší mince. Tehdy mi to nic neřeklo, to až po

106

letech. Krátce před ránem jsem se po ní zase otočil, ale byla pryč."

„Už nikdy jste ji neviděl?"

„Ne. Nikdy. Jakmile vyšlo slunce, spatřil jsem, jak všude támhle vysoko v oknech se třepetají vlajky. Ne ty s říšskou orlicí, ty už ne. Sieňané sešili a spíchli barvy spojenců, hlavně francouzskou trikoloru. Ty vlály po celém městě. Kolem sedmé jsem zaslechl, jak se z uličky blíží kroky. Dostal jsem strach. Uvědomte si, že jsem ještě nikdy neviděl spojeneckého vojáka s puškou v ruce, a podle hitlerovské propagandy to byli samí vrazi.

Po několika minutách se pod obloukem vynořilo pět vojáků. Byli tmaví a osmahlí, uniformy měli špinavé od hlíny a potu, že jsem nebyl s to poznat, od které jednot-ky jsou. Teprve pak jsem spatřil lotrinský kříž. Takže Francouzi. Až na to, že byli Alžíráné.

Něco na mě řvali, ale já jsem jim nerozuměl. Bylo to buď francouzsky, nebo arabsky. Usmál jsem se a pokrčil jsem rameny. Přes armádní blůzu a kalhoty jsem měl plášť, ale pod ním určitě viděli holínky. Dost jasné. Ho-linky wehrmachtu. Jižně od Sieny měli těžké ztráty -a tady se jim nabízí nepřítel. Vběhli do dvora, křičeli a mávali mi puškami pod nosem. Myslel jsem, že mě chtějí zastřelit. A pak na ně z támhletoho rohu zavolał jeden z alžírských raněných. Vojáci šli k němu a chvíli poslouchali, co jim šeptem říká. Když se vrátili, tvářili se úplně jinak. Vytasili naprosto úděsnou cigaretu a přinutili mě, abych ji na znamení přátelství vykouril.

Kolem deváté už Francouzi zaplavili celé město, Ita-lové se k nim radostí bez sebe hrnuli ze všech stran, holky je nadšeně líbaly a já jsem zůstal se svými přátelskými vězniteli, kde jsem byl.

Pak se ukázal francouzský major. Mluvil maličko anglicky, já taky. Vysvětlil jsem mu, že jsem německý chirurg, kterého tu nechali s pacienty, z nichž někteří jsou Francouzi a většinou Spojenci. Rozběhl se mezi ležící

107

raněné, zjistil, že tam je asi dvacet jeho krajanů a také Britové a Američané, a pak hned vyběhl do uličky a kři-kem se dovolával pomoci. Ani ne za hodinu všechny pacienty přenesli do teď téměř prázdné nemocnice, kde zbylo jen několik

Kvintet

převozu neschopných Němců. Sel jsem s nimi. Drželi mě v sesterně pod puškami, dokud všechny raněné do jednoho neprohlédl francouzský lékař s hodností plukovníka. Tou dobou už byli na neposkvrněných bílých prostěradlech a houfy italských sester je do čistá omývaly houbičkami a krmily je po lžičkách takovým jídlem, které byli s to přijmout. Odpoledne ke mně vešel plukovník. Doprovázel jej francouzský generál, jmenoval se De Monsabert, který mluvil anglicky. „Kolega mi říká, že polovina těch mužů už by měla být po smrti,“ začal. „Co jste s nimi prová-děl?“ vysvětlil jsem, že nic, jen jsem s tím vybavením a léky, které jsem měl, dělal, co jsem mohl. Francouzsky se o něčem dohadovali. „Musíme vést záznamy.“ ozval se pak generál. „Kvůli příbuzným. Kde jsou známky těch, co zemřeli – myslím od všech národ-ností.“ vysvětlil jsem mu, že známky nemám žádné. Ni-kdo z těch. co mi přinesli do dvora, nezemřel. Znovu si povídali a chirurg často krčil rameny. „Dáte mi slovo, že tady s kolegou zůstanete a budete pracovat?“ zeptal se potom generál. „Je tu hodně práce.“ Samozřej-mě jsem to slíbil. Kam bych se tak měl podíl? Naše ar-máda ustupovala rychleji, než bych dovedl jít. Kdybych zasel někam dál do kraje, zabili by mě partyzáni. Pak jsem ale hladem a nevyspáním omdlel a složil jsem se na zem.

Po koupeli, dvaceti hodinách spánku a po jídle jsem zase dokázal pracovat. Všichni ranění Francouzi, které jejich krajané našli v uplynulých deseti dnech, byli od-vezeni na jih. do Perugie, Assisi, ba i do Říma. V ne-mocnici zbyli jen ti z tohoto dvora.

Bylo potřeba reponovat a rovnat kosti, znovu otevřít

108

operační jizvy a patřičně ošetřit vnitřní zranění. Jenže rány, které by bývaly měly být zanícené, ba které by měly své majitele zabít, byly neskutečně čisté. Přervané tep-ny jako by se samy od sebe zahojily; vnitřní krvácení ustala. Plukovník byl proslulý chirurg z Lyonu; opero-val on, já jsem mu asistoval. Operovali jsme bez přestá-ní noc a den a nikdo nám nezemřel.

Válka se odvalila dál na sever. Dovolili mi bydlet s francouzskými důstojníky. Nemocnici navštívil gene-rál Juin a poděkoval mi za všechno, co jsem pro Fran-couze udělal. Potom už jsem měl za úkol jen pečovat o padesátku Němců. Za měsíc nás všechny evakuovali do Říma. Nikdo z Němců už stejně nemohl bojovat, a tak se prostřednictvím Červeného kříže zařídila repatriace."

„To jeli domů?“ zeptal se Američan.

„Všichni jeli domů,“ přikývl chirurg. „Americké chlapce převzala lékařská služba americké armády, a když to šlo, v Ostii je nalodili a odvezli do států. Vir-žinané se vrátili domů do Shenandoah a Texasané na rodné pláň. Do Texasu se vrátil i ten kluk z Austinu, co křičel po mamince, útroby měl na místě a břicho se mu pěkně zahojilo.

Francouzi převzali své lidi a po osvobození Francie je odvezli. Svoje vojáky si vzali i Britové – a mě s nimi. Generál Alexander byl na inspekci v jedné nemocnici v Římě a doslechl se o tomhle dvoře v Sieně. Prohlásil, že kdybych prodloužil svůj slib, mohl bych až do konce války pracovat ve vojenské nemocnici pro německé za-jatce v Británii. Souhlasil jsem. Německo stejně prohrá-lo. To už na podzim roku 1944 věděl každý, v květnu 1945 přišla kapitulace a mír a mě pustili domů, do rod-ného, ale pobořeného Hamburku."

„Tak co děláte po třiceti letech tady?“ divil se ame-rický turista.

Z Piazzzy děl campo byl jasně slyšet řev. Jeden kuň padl se zlomenou nohou a jeho jezdec byl v bezvědomí.

109

Ostatních devět se řítilo dál. I když se náměstí pokryje pískem, pod ním jsou stále tvrdé kostky; rychlost je ší-lená a hrozivé pády časté.

Nenápadný muž bezmocně a pomalu pokrčil rameny. Zvolna se rozhlédl.

„Protože věřím, že tehdy se na tomto dvoře stal zá-zrak. Se mnou to ale nemělo nic společného. Byl jsem

mladý a nadšený lékař, ale tak dobrý jistě ne. Šlo o tu dívku."

„Čert vem Palio,“ utrousil turista. „Povězte mi o ní.“ „Jak chcete. Na podzim 1945 mě poslali zpátky do Německa. Hamburk byl okupován Brity. Pracoval jsem nejdrív v jejich hlavní nemocnici a pak v Hamburské všeobecné. V roce 1949 už jsme zase měli vlastní nena-cistickou republiku a já jsem odešel na soukromou kli-niku. Té se dařilo a já jsem se stal podílníkem. Oženil jsem se s jednou dívkou a měli jsme spolu dvě děti. Ži-vot se zlepšoval. Německo vzkvétalo. Odešel jsem a za-ložil jsem si vlastní kliniku. Léčil jsem nové zbohatlíky a zbohatl jsem sám. Nikdy jsem ale nezapomněl na ten-hle dvůr a nikdy jsem

Kvintet

nezapomněl na tu dívku v rouše jeptišky.

V roce 1965 se mi po patnácti letech rozpadlo man-želství. Dětem bylo mezi dvanácti a patnácti: byly z toho špatné, ale chápaly to. Měl jsem vlastní peníze, měl jsem volnost. V roce 1968 jsem se odhodlal vrátit se sem a na-jít ji. Cistě abych jí poděkoval."

„Takže vy jste ji zase našel?"

„Svým způsobem. Uteklo čtyřicet let. Předpoklá-dal jsem, že jí bude k padesátce, jako mně. Odhadoval jsem, že bude stále jeptiškou, anebo kdyby z nějakých důvodů z řádu odešla, vdanou ženou s dětmi. Tak jsem tedy v létě osmašedesátého přijel, ubytoval se ve Villa Patrizia a zahájil pátrání. Nejdříve jsem zašel do všech ženských klášterů, kte-ré jsem našel. Byly tři, každý jiného řádu. Najal jsem si

110

překladatele a všechny jsem je navštívil. Mluvil jsem s matkami představenými. Dvě tam byly i za války, třetí sem přišla až později. Když jsem jim ale popisoval no-vicku, kterou hledám, jen vrtěly hlavami. Všechny daly zavolat nejstarší sestru v klášteře, ale ani ty takovou no-vicku neznaly, tehdy ani nikdy předtím.

Zvláště pozoruhodný byl hábit, který měla na sobě; světle šedý, vpředu s našitým tmavěji šedým znakem. Nikdo jej nepoznával. Ani jeden z řádů světle šedá rou-cha nepoužíval.

Rozhodil jsem sítě do větší šířky; třeba pocházela z nějakého řádu mimo město a toho posledního týdne německé okupace v roce 1944 tu jen byla na návštěvě u příbuzných. Brousil jsem po celém Toskánsku a hledal jsem klášter, ze kterého pocházela. Kde nic, tu nic. Můj překladatel už ztrácel trpělivost, ale já jsem studoval všechny druhy řádových oděvů, které kdy, teď či v mi-nulosti, nosily jeptišky. Světle šedých jich bylo několik, ale nikdo nikdy neviděl ten znak, kříž se zlomeným ra-menem.

Po šesti měsících mi došlo, že je to beznadějně. Ni-kdo o ní ani neslyšel, natož aby ji viděl. Čtyřicet let předtím přišla do tohoto dvora tři noci za sebou. Omý-va-la umírajícím vojákům tváře a konejšilaje. Dotkla se jejich ran a oni nezemřeli. Třeba to byla jedna z těch bytostí, které jsou požehnány darem uzdravovat dotykem. Pak ale zase zmizela v hemžení válkou zmítané Itálie a už ji nikdo nespatri-l. Prál jsem jí jen to nejlepší, ať je kde-koli, ale věděl jsem, že ji nikdy nenajdu."

„Ale říkal jste, že jste ji našel," poznamenal Američan.

„Říkal jsem svým způsobem," opravil jej chirurg. „Už jsem si skoro balil, ale ještě jsem zkusil poslední mož-nost. V tomhle městě vycházejí dvoje noviny. Corriere di Siena a La Gazetta di Siena. Do obou jsem si dal in-zerát na čtvrt stránky. Byla na něm dokonce i ilustrace. Nakreslil jsem znak, který jsem viděl na jejích šatech,

111

a tuhle kresbu jsem k textu výzvy připojil. V inzerátu jsem nabízel odměnu za jakoukoli informaci o tom zvlášt-ním znaku, kterou mi kdokoli podá. Noviny s inzeráty vyšly právě ráno ten den, kdy jsem měl odjet.

Byl jsem ve svém pokoji a balil jsem si, když tu mi zavolali z recepce, že se po mně prý někdo ptá. Sešel jsem dolů i se zavazadly. Za hodinu měl pro mě přijet taxík. Nikdy jsem do něj nenasedl a letadlo mi uletělo.

V hale na mě čekal drobný stařík s pocuchanými bí-lými vlasy, oblečený do mnišského oděvu, tmavošedé kutny převázané v pase bílou šňůrkou; na nohou měl sandály. V rukou držel výtisk Gazetty otevřený na stra-ně s mým inzerátem. Zašli jsme do hotelové kavárny a posadili jsme se. Mluvil anglicky.

Zeptal se, kdo jsem a proč jsem si ten inzerát dal. Pověděl jsem mu, že hledám jednu dívku ze Sieny, která mi téměř před čtvrt stoletím pomohla. Oznámil mi, že se jmenuje Fra Domenico a že je členem uzavřeného řádu věnujícího se pústu, modlitbě a studiu. On celý život stu-duje dějiny Sieny a jejích početných církevních řádů.

Zdálo se, jako by byl nervózní, neklidný, a žádal mě, abych mu zcela přesně vyložil, jak jsem narazil na tento zvláštní znak na oděvu nějaké mladé ženy v Sieně. To je dlouhé vyprávění, odpověděl jsem. Máme dost času, na-mítl, povězte mi prosím všechno. Tak jsem mu všechno , pověděl."

Veliké náměstí nadšeně vybuchlo jako jeden muž, protože jeden z koní právě proběhl cílovou čarou o půl délky před druhým. Členové devíti contrad zoufale upě-li, zato ta desátá, contrada zvaná Istrice, dikobraz, pro-pukla v radostný křik. V cechovních domech těch deví-ti, co prohrály, dnes večer sice víno poteče

Kvintet

proudem, ale lidé budou s notnou lítostí potřásat hlavami a probírat, co mohlo být a není. V cechovním domě obvodu Istrice se bude slavit velice hlučně.

„Pokračujte,“ nabádal Američan. „Co jste mu řekl?“ 112

„Vyložil jsem mu všechno. To chtěl, na tom trval. všechno od začátku do konce. Každíčkou drobnost, a pak znovu a znovu. Přijel taxík, a já jsem ho propustil. Při tom všem jsem ale až docela do konce zapomněl na jed-nu maličkost. Pak jsem se rozpomněl. Ruce, ruce té dív-ky. Nakonec jsem mu řekl, že jsem v měsíčním světle na hřbetech obou jejích rukou spatřil tmavé skvrny.

Mnich zbledl jako jeho sněhobílé vlasy a začal mezi prsty propouštět růženec; oči měl zavřené a rty se mu v tichu pohybovaly. Tehdy jsem byl luterán, konverto-val jsem až pak. Zeptal jsem se, co to dělá.

„Modlím se, synu,“ odpověděl. „A za co, bratře?“ za-jímal jsem se. „Za svou nesmrtelnou duši – i za vaši,“ do-dal. „Jsem si totiž jist, že jste viděl dílo Boží.“ Prosil jsem jej pak, aby mi řekl všechno, co ví. a on mi vyprávěl příběh Kateřiny od milosti.

PŘÍBĚH FRA DOMENIKA

„Víte něco o dějinách Sieny?“ zeptal se.

„Ne, skoro nic,“ odpověděl jsem.

Jsou velmi dlouhé. Nad tímhle městem přešlo hod-ně století. Některá přinesla mnoho prosperity a míru, vět-šina ale jen válku a krveprolití, diktátory, vády, hlado-mory a epidemie. Nejhorší dvě století však byla ta mezi lety 1355 a 1559. Bylo to dvě stě let nekončícího, zbytečného a k ni-čemu nevedoucího válčení doma i v zahraničí. Město bez ustání plenily roty kořistných žoldnéřů, obávaných kon-dotiérů, chyběla mu pevná vláda, která by dokázala míst-ní bránit. Musíte vědět, že v těch dobách nebyla žádná Itálie, jen spleť knížectví, vévodství, titěrných republik a měst-ských států, které často toužily dobýt sousedy nebo s nimi už rovnou válčily. Siena byla městskou republikou, po které věčně pošilhávalo vévodství florentské, jež nás

113

nakonec, za Cosima, prvního z rodu Medicejských, také pohltilo.

Těm událostem ale předcházelo nejhorší období ze všech, léta 1520 až 1550, a právě o té době mluvím. Vláda městského státu sienského byla ve zmatku, dělilo se o ni pět rodů řečených monti, které mezi sebou na-vzájem brojily, až město zničily. Dokud v roce 1512 je-den rod nepřevládl. Pandolfo Petrucci vedl ten nejsilněj-ší z nich a vládl jako násilnický tyran, ale aspoň dal městu stabilitu. Když zemřel, uvnitř města se rozpoutala anar-chie.

Vládu nad městem měla vykonávat Balia, stálá správ-ní rada, jejímž byl Petrucci obratným a nemilosrdným předsedou. Jenže každý člen Balie byl také příslušníkem jednoho se soupeřících mánií, a místo aby spolupra-co-vali na správě města, všichni spolu bojovali a srazili si-enu na kolena.

V roce 1520 se v jedné z méně významných odnoží rodu Petrucciů, který i přes Pandolfovu smrt stále ovlá-dal dění v Balii, narodila dcera.

Když jí ale byly čtyři roky, rod Petrucciů vliv v Balii ztratil a začaly se o něj nepokrytě rvát ostatní čtyři monti.

Dívka rostla ke kráse, ale i ke zbožnosti a ke cti rodi-ně. Všichni žili ve velikém paláci nedaleko odsud, chrá-nění před bídou a zmatkem panujícími venku na ulicích. Zatímco však ostatní bohaté a osudem obdařené dívky byly paličaté a rozmarné, ne-li přímo prostopášné, Kate-řina di Petrucci zůstávala skromnou a oddanou církví.

Jedinou roztržku s otcem vedla o vdavkách. V těch dobách bylo běžné, aby se dívky vdávaly už v šestnácti nebo patnácti. Roky však utíkaly a Kateřina k otcově smutku odmítala jednoho ctitele za druhým, V roce 1540 se nad Sienou a okolním krajem rozpou-talo peklo samo; městský stát trýznily hlad, mor, nepo-koje, rolnické vzpoury i vnitřní rozbroje. Kateřina, kte-rou chránily stěny paláce a otcovi strážníci, by toho všeho

114

mohla zůstat ušetřena, trávit čas vyšíváním, čtením a cho-zením do rodinné kaple na mše. Toho roku se však stalo cosi, co změnilo její život. Šla na ples. Nikdy tam nedo-šla.

Víme, co se stalo, nebo si to myslíme, protože exis-tuje latinsky psaný dokument, který pořídil její zpověd-ník, starý kněz, jehož si rod Petrucciů držel, aby se sta-ral o jejich duchovní potřeby. Z paláce odešla s komornou a šesti strážci, protože na ulicích nebylo bezpečno.

Kočáru zahradil cestu jiný, postavený napříč přes uli-ci. Uslyšela, jak nějaký muž vykřikl bolestí. Navzdory naléhání své dueni zvedla závěs a podívala se.

Ten druhý kočár patřil soupeřící bohaté rodině a zdálo se, že na ulici klopýtl a

Kvintet

padl nějaký starý žebrák a kvůli tomu se koně splášili a prudce změnili směr. Z kočáru vyskočil jeho majitel, hrubiánský mladý šlechtic, vztek-le sebral jednomu ze svých strážných obušek a divoce do žebráka mlátil.

Kateřina bez meškání také vyskočila do bláta a špíny, takže si zničila hedvábné botky, a zakřičela na muže, ať přestane. Když vzhlédl, spatřila, že to je jeden z těch mladých šlechticů, za které by ji otec rád provdal. On si zase všiml znaku Petrucciů na dveřích jejího kočáru, pře-stal tlouct žebráka a vlezl si zpátky do svého vozu.

Dívka se v blátě sklonila a objala tělo špinavého sta-rého žebráka, ale ten už od ran umíral. I když jemu po-dobní jistě byli prolezli parazity a zapáchali bahnem a vý-kaly, dál jej umírajícího držela v náruči. Legenda praví, že když se dívala do jeho vyčerpané a bolestí zkřivené tváře pošpiněné bahnem a krví, pomyslela si, že vidí obličej umírajícího Krista. Náš starý kronikář zazname-nal, že žebrák prý před smrtí zašeptal: Starej se o můj lid.

Nikdy se nedozvíme, co se toho dne stalo dooprav-dy, protože nikdo z očitých svědků o tom nepromluvil. Máme jen líčení starého kněze, který to o roky později

115

sepsal v klášterní cele. Ať už to ale proběhlo jakkoli, změnilo to její život. Vrátila se domů a dala na dvoře paláce spálit celý svůj šatník. Oznámila otci, že se chce zříct světa a vstoupit do kláštera. On o tom vůbec nechtěl slyšet a výslovně jí to zakázal.

Postavila se proti jeho vůli, což bylo v těch dobách cosi neslýchaného, začala obcházet ženské kláštery ve městě a dožadovala se přijetí za novicku. Poslové jejího otce ji ale předešli, a tak ji všechny kláštery odmítly. Vědělo se, že Petrucciům zbývá ještě dost moci.

Pokud si ale otec myslel, že ji tím zastaví, mýlil se. Ukradla z rodinné pokladnice svoje vlastní věno a po tajném vyjednávání se soupeřícím rodem získala do dlou-hodobého pronájmu jeden dvůr. Nic moc. patřil ke kláš-teru svaté Cecílie, k jehož vysokánským zdem se přimy-kal. Mniši jej k ničemu nepoužívali; měřil asi dvacet metrů na třicet, ležel ve stínu velikých kamenných stěn a po jedné jeho straně vedl sloupový ohoz.

Aby bylo jisté, že je naprosto oddělen, nechal otec představený jediný průchod, který do dvora vedl z klášte-ra, uzavřít pevnými dveřmi z trámů a ty zajistit těžkými závorami.

Na tom dvoře zařídila mladá žena cosi jako útulek či útočiště pro chudé a potřebné ze všech ulic a uliček. Dneska bychom tomu říkali třeba chudinská vyvařovna, ale tehdy takové instituce nebyly. Dívka si ustříhla dlou-hé a husté vlasy, ušila si prosté roucho ze šedé bavlny a ve špíně chodila bosá.

Na tom dvoře nacházeli útočiště před peklem panujícím na ulicích ti nejchudší z chudých, vyvrženci společ-nosti, chromí a zmrzačení, žebráci a nuzáci, služebné, které pán přivedl do jiného stavu a pak vyhnal, slepci, ba dokonce i ti nejobávanější, lidé trpící nakažlivými chorobami.

Leželi ve vlastní špíně, ve výkalech a mezi krysy, nic jiného stejně neznali, a ona je omývala a očišťovala,

116

ošetřovala jejich rány a boláky, za zbytek věna kupovala jídlo a potom i žebrala na ulicích, aby mohla útulek pro-vozovat dál. Rodina její samozřejmě zřekla.

Po roce se ale nálada ve městě změnila. Lidé jí začali říkat Caterina della Misericordia, Kateřina od Milosti. Boháči a ti, kdo cítili vinu, jí začali anonymně posílat dary. Její proslulost se šířila po městě i daleko za jeho hradby. Jiná mladá žena ze zámožné rodiny se zřekla bohatství a přidala se k ní. A pak další. Třetí rok už o ní vědělo celé Toskánsko. A co víc a hůř, všimla šijí i církev.

Musíte chápat, signore, že to byly strašlivé doby pro svatou církev katolickou, l já to musím uznat: církev se stala úplatnou a zkaženou, protože se už příliš dlouho živila samými výsadami, mocí a majetkem. Mnohá cír-kevní knížata, mnozí biskupové, arcibiskupové a kardi-nálové vedli život podobný životu knížat světských, od-dávali se jen rozkoši, násilí a všem tělesným pokušením.

Lidé na to už zareagovali a hledali si jiné oblíbené;

začala reformace. V severní Evropě to bylo ještě horší. Luther už vedl svá kacírská kázání a anglický král se zcela odtrhl od Říma. Tady v Itálii vřela víra pravá jako vařící voda v kotli. Jen nedaleko odsud, ve Florencii, kazatele Savonarolu strašlivě mučili, aby se kál, a pak jej upálili, ale i po jeho smrti se reptalo a vzpurnost ne-ustala.

Církev potřebovala reformu, ale ne schisma. Nicméně mnozí mocní to tak nechápali. K nim patřil sienský biskup Ludovico. Sám se měl nejvíce čeho obávat,

Kvintet

pro-tože svůj palác proměnil ve skandální doupe tělesných rozkoší, obžerství, zkaženosti a neřesti. Prodával odpust-ky a zaručoval bohatým výměnou za jejich majetek na-prosté rozhřešení. A přitom v jeho vlastním městě, téměř pode zdmi jeho sídla žila mladá žena. která jej vlastním příkladem zostuzovala - a lidé to věděli. Nekázala, ni-koho k ničemu nevybízela, jako to předtím dělal Savo-narola, ale on z ní přesto začal mít strach."

117

Vytoužené Palio sejmuli na Piazza děl Campo z tri-bunky rozhodčích a obřadně je předali vůdcům vítězné contrady; vlajky s dikobrazem se nadšeně a zběsile za-třepetaly a jejich majitelé se se zpěvem začali chystat na oslavu vítězství. „Celé nám to uteklo, kocourku," usoudila Američan-ka, dál zkoušela zatěžovat poraněný kotník a připadalo jí, že to už je mnohem lepší. „Teď už tam nic k vidění nebude." „Už jenom chvílku. Slibuju, že uvidíme všechny osla-vy a průvody. Však to trvá až do rána. Takže co se s ní pak stalo? Co se stalo s tou Kateřinou od Milosti?" „Biskupova příležitost přišla následujícího roku. V létě bylo nesmírné vedro. Půda praskala, potoky a říčky vy-schly, na ulicích se vysoko vršily zvířecí i lidské výkaly a krysy se rychle přemnožovaly. A pak přišel mor. Bylo to další ohnisko děsivé Černé smrti, kterou dnes známe jako hlízový nebo dýmějový mor. Tisíce lidí one-mocněly a umíraly. Dnes víme, že chorobu šířily krysy a paraziti, kteří žili na nich. Tehdy si ale lidé mysleli, že to je rána od rozzlobeného Boha a že rozzlobený Bůh musí být usmířen obětí. Tou dobou si Kateřina, aby sebe a své tři následovni-ce odlišila od jiných sester působících ve městě, vymys-lela znak, který všechny čtyři nosily na oděvech. Byl to Ježíšův kříž, ale jedno rameno měl zlomené na znamení žalu nad Jeho lidem a tím, jak se lidé navzájem k sobě chovají. Víme o tom, protože to pečlivě sepsal jiný zpo-vědník, který po letech zaznamenal své vzpomínky. Biskup prohlásil, že ten znak je kacířský, a dal do-hromady dav lidí, z nichž mnozí dostali zaplacen z jeho truhlic. Prohlásil, že mor přišel z toho dvora, že jej šíří žebráci, kteří tam přespávají, ale přes den se houfně po-tulují po ulicích. Lidé ochotně uvěřili, že mají komu dát vinu za svou nemoc. Dav vtrhl na dvůr.

Náš starý kronikář u toho osobně nebyl, ale tvrdí, že

118

o tom slyšel z mnoha zdrojů. Když tři mladší sestry sly-šely, jak dav přichází, hodily si přes hlavy rozervané deky a utíkaly do bezpečí. Kateřina zůstala. Dav vtrhl dovnitř, zbil muže, ženy a děti, které tam našel, a pak je hnál až za městské hradby, ať si žijí nebo zemrou v hladem trýz-něném kraji. Nejhuře ale jejich vztek dopadl na samotnou Kateři-nu. Byla téměř jistě panna, ale oni ji drželi a mnohokrát znásilnili. Jistě mezi nimi byli i vojáci biskupovy stráže. A když s ní skončili, ukřižovali ji na trámových dveřích na konci dvora. Tam konečně zemřela.

A to byl ten příběh, který mi před sedmi lety v hote-lové kavárně vyprávěl Pra Domenico." zakončil nenápad-ný muž.

„To bylo všechno?" divil se Američan. „Víc toho ne-věděl?"

„Něco málo dalšího ano," připustil Němec.

„Prosím vás, povězte mi všechno," dožadoval se tu-rista.

„Podle vyprávění starého mnicha se stalo tohle.

Ještě ten večer, kdy došlo ke vraždě, se na město snes-la strašlivá bouře. Její čelo se přivalilo nad vrchy a mraky byly tak temné, že zastínily slunce a pak i měsíc a hvězdy. Brzy se dalo do deště. Takovou průtrž nikdo nikdy ne-zažil. Déšť dopadal s takovou silou a zuřivostí, jako by na Sienu někdo obrátil vysokotlakou hadici. Tak to po-kračovalo celou noc až do rána. Pak se mračna převalila dál a vyšlo slunce.

Sienna však byla očištěna. Déšť vytlouk! všechno na-hromaděné svinstvo ze kdekaké trhliny a škvíry a spláchl je. Proudové vody se valily po ulicích, tryskaly průduchy v hradbách a pak skákaly po úbočích dolů. S vodou zmi-zela špína a krysy, spláchno je to, jako Kristovy slzy spláchnou hříchy špatného člověka. V několika dnech začal mor ustupovat a brzy byl pryč. Ti, kdo byli v rozzuřeném davu, ale pocítili stud nad svý-

119

mi skutky. Někteří se vrátili na dvůr. Byl pustý a prázdný. Sejmuli zmučené tělo ze dveří a chtěli je po křesťansku pohřbit. Knězi se však báli biskupa a jeho obvinění z kacířství. A tak pár těch statečnějších odneslo mrtvou

Kvintet

na nosítkách za město. Tělo spálili a popel vhodili do horského potoka. Otec zpovědník rodu Petrucciů, který to všechno la-tinsky sepsal, neuvádí přesný rok, natož měsíc a den. Existuje ale jiná kronika, v níž je přesně datovaná zmínka o onom velkém dešti. Byl to rok 1544, měsíc červe-nec; a průtrž nastala v noci ze druhého dne měsíce."

ZÁVĚR

„Den, kdy se koná Palio," vydechl Američan. „A taky Den osvobození."

Němec se usmál.

„Palio se začalo na ten den konat až později a k od-chodu wehrmachtu došlo toho dne náhodou."

„Ale ona se vrátila. Vrátila se po čtyřech stech letech." „Jsem o tom přesvědčen," přisvědčil tiše Němec.

„Starat se o vojáky, jako byli ti, co ji znásilnili." „Ano."

„A znamení na rukách? To byly rány po ukřižování?" „Ano."

Turista se upřeně zadíval na dubové dveře. „A ty skvrny, to byla její krev."

„Ano."

„Bože můj," vydechl turista. „A vy se tu staráte o za-hradu?" zeptal se po chvílce přemýšlení. „Kvůli ní?"

„Přijíždím každé léto. Zametám dlažbu, starám se o růže. Je to pro mě způsob, jak jí poděkovat. Třeba to nějak ví. Třeba ne."

„Dneska je druhého července. Přijde zase?" „Snad. Ale spíš ne. Můžu vám ale zaručit jinou věc. Tuhle noc v sieni nezemře nikdo, muž. Žena ani dítě."

„Musíte s tím mít nějaký výlohy," nadhodil turista. „Náklady... aby to tu takhle pořád vypadalo. Jestli bych nějak moh..."

Nenápadný muž pokrčil rameny.

„Nic zvláštního. Táhle na lavičce u stěny je krabice na milodary. Výtěžek jde na sienské sirotky. Myslel jsem si, že by se jí to zamlouvalo."

Američan byl velkorysý, jak lidé jeho národa bývají. Zašátral v kapse saka a vytáhl naditou peněženku. Došel ke krabici na milodary, odpočítal pět bankovek a nacpal je dovnitř.

„Pane," oslovil Němce, jen co pomohl ženě vstát. „Brzy odletím z Itálie a vrátím se do Kansasu. Budu vést svůj ranč a pěstovat švy krávy. Ale po celý život neza-pomenu, že jsem byl tady, na dvoře, kde umřela, a do konce života si budu pamatovat příběh Cateriny della Misericordia. Tak pojď, zlato, jdeme na tu podívanou."

Vyšli ze dvora, zabočili do uličky a vydali se dozadu, k větším ulicím, odkud sem doléhaly zvuky oslav. Po krátké chvíli se z hlubokých temných stínů ochozu, kde se dosud ukrývala, vynořila žena.

I ona byla oblečená do dohledá vyšisované džínovi-ny; vlasy měla spletené do copánků rozdělených pěšin-kami a na krku se jí houpaly etnické korále. Přes záda měla přehozenou kytaru. Pravou rukou třímala těžký ruk-sak a v levé měla svůj vlastní batůžek.

Stoupala si vedle muže, vylovila z horní náprsní kap-sy jointa, zapálila si, důkladně potáhla a podala cigaretu muži.

„Kolik z něj vypadlo?" zeptala se.

„Pět set dolarů," odtušil muž. Opustil německý pří-zvuk a mluvil teď s akcentem velice woodstockým a zá-paďáckým. Vyndal dolary z krabice a nacpal si je do kap-sy košile.

„To je moc pěkná historka," pochválila jej partnerka. „A děsně se mi líbí, jak ji vyprávíš."

121

„Mne se taky zamlouvá," připustil hipík skromně, zvedl batoh a chystal se k odchodu. „Ale hlavně že na ni vždycky skočej."

122

Vždycky měl nejradši zpáteční lety. Za víc než třicet let, co vozil pro British Airways ty jejich veliké hliníko-vé roury po celém světě, viděl sedmdesát velkoměst, vět-šinou hlavních měst států, a jeho někdejší objevitelský apetit dávno ochabl.

Před třiceti lety měl rozzářené oči a nadšením div nevrtil ohonem: byl mladší první důstojník, na každém rukávě mu zářily novotou dva prýmký a daleká a cizí místa jej uváděla v nadšení. Při delších zastávkách mezi lety prozkoumával noční život v Evropě i ve Spojených státech a objížděl chrámy a svatostánky na Dálném vý-chodě. Ted se hlavně chtěl vrátit do svého domu poblíž Dorkingu.

Kvintet

Tehdy taky míval krátké, leč bouřlivé známosti s těmi nejhezčími letuškami, pak se za něj vdala Susan a všechny podobné úlety ukončila. Po pěti tisících nocí v hotelích v něm zbyla jen touha svalit se do vlastní postele a ucítit vedle sebe Susaninu levandulovou vůni.

Stálost a další důvod, proč se vracet domů, mu dali syn a dcera; sladký plod jejich líbánek se jmenoval Char-les, bylo mu teď třiadvacet a byl počítačovým programá-torem. Jennifer bylo osmnáct a zrovna šla na Yorskou univerzitu studovat dějiny umění. Měl dva roky do pen-ze a výhled na to, že zabočí se svým hatchbackem k domu na watermill Lané a uvidí, jak Susan čeká ve dveřích, hravě překonával jakoukoli touhu po cizích kra-jích.

124

Naproti přes uličku stál jeho střídající kapitán a díval se řidiči na zátylek. Vlevo byl jeden z jeho dvou prvních důstojníků, který se stále ještě neukojenou zvědavostí okukoval neonové moře Bangkoku, jež couvalo za nimi.

V zadní části minibusu pro posádku, díky klimatiza-ci vychlazeného a chráněného před venkovním dusnem, byl zbytek posádky; jedenáct letušek a čtyři stevardi a je-jich šéf, VPP, vedoucí palubní posádky. Se všemi přile-těl předevčírem z Heathrow a věděl, že VPP má pevně v rukou všechno - od dveří do pilotní kabiny až po ký-lovku. Bylo to jeho řemeslo - a i on byl veterán.

Kapitán Adrian Fallon měl za úkol prostou věc, totiž přeletět zase jednou s Boeingem 747-400 Jumbo a se čtyřmi stovkami cestujících, co mu přispívají na výpla-tu, z Bangkoku na londýnské letiště Heathrow, či jak brzy zapíše do palubního deníku, z BKK do LHR.

Byly dvě hodiny před startem, minibus pro posádku zabočil do letištního areálu, strážní u brány jej s při-kývnutím vpustili dovnitř a on zamířil ke kancelářím BA. Doba na přípravu to byla dlouhá, ale kapitán Fallon byl pedant a z kanceláře BA se dozvěděl, že Speedbird Jed-na Nula, který vyletěl v patnáct patnáct místního času ze Sydney, přistane na chlup přesně ve dvacet jedna čtyři-cet pět místního bangkokského času. Vlastně už nalétává.

Asi kilometr a půl před minibusem pro posádku jela černá limuzína. Její jediný pasažér pohodlně seděl vza-du, za řidičem v livreji. Auto i řidič patřili exkluzivnímu hotelu Oriental, kde bezvadně nastrojený výše postave-ný firemní šéfík strávil tři dny. V kufru auta leželo jeho jediné zavazadlo, kufr s tvrdou skořepinou, ovšem vy-vedený v pravé kůži a s pevnými mosaznými zámky, kufr muže, jenž cestuje nalehko, ale ne nálezno. Vedle něj pak ležela aktovka z pravé krokodýlí kůže.

V náprsní kapse skvěle střiženého smetanového hed-vábného obleku měl muž britský pas na jméno Hugo Seymour a zpáteční půlku letenky z Bangkoku do Lon-

125

dýna, přirozeně první třídou. Když Speedbird Jedna Nula už roloval po ranveji k odletové hale BA, limuzína s pře-dením zastavila před odbavovací halou.

Pan Seymour své zavazadlo na vozíku netlačil. Po-zvedl pěstěnou ruku a hned přispěchal drobný thajský nosič. Byznysman dal spropitné řidiči, kývnutím ukázal na své zavazadlo v kufru auta a pak šel za klusajícím nosičem do odbavovací haly a pokynul ke vchodu Bri-tish Airways pro první třídu. Dusnu tropické noci byl vystaven zhruba tak třicet vteřin.

Odbavení u pultu pro první třídu rozhodně hodinu čtyřicet pět minut netrvá.

Mladý pracovník za pultem nikoho jiného na starosti neměl. Do deseti minut se osa-mělý kožený kufr šinul do zavazadlového prostoru, kde podle visaček bez potíží poznají, že směřuje k letadlu BA do Londýna. Panu Seymourovi vystavili palubní lístek a poradili, jak se dostane do čekací haly pro první třídu, hned za pasovou kontrolou.

Uniformovaný pracovník thajského přistěhovalecké-ho úřadu hodil očkem po nachově zbarveném pasu, pak si prohlédl palubní lístek a nakonec i tvář za skleněnou přepážkou. Pán středního věku, mírně opálený, hladce oholený, s elegantně prošedivělými, načesanými a fé-nem vysušenými vlasy; jemná, nepropocená košile z bílého hedvábí, hedvábná kravata od Jima Thompso-na, horní díl smetanového hedvábného obleku, na kte-rý viděl, byl jistě z některého z nejlepších bangkokských salonů, kde vám spíchnou repliku obleku ze Savile Row za třicet hodin. Vrátil muži průkaz totožnosti škvírou pod sklem.

„Sawat-dj, krab,“ ucedil Angličan. Thajský důstojník sebou trhl a na důkaz vděčnosti za to, že mu bylo podě-kováno v jeho mateřštině, což je pro většinu cizinců ne-dostupné, se usmál.

Kdesi mimo dohled vylézali cestující ze Sydney v zá-stupu z Boeingu a mašírovali po dlouhé chodbě k imi-

126

Kvintet

gračnicku. Za nimi šli ti cestující, kteří jen přestupovali, a konečně se letadlo vyprázdnilo a úklidová četa mohla začít probírat padesát řad sedadel, výsledkem čehož bude čtrnáct pytlů plných různého odpadu. Pan Seymour s krokodýlím kufříkem v ruce poklidně došel do čekací místnosti pro první třídu, kde jej uvítaly dvě ne-horázně pěkné thajské dívky; usadily jej a přinesly mu sklenku vychlazeného bílého. Klidně se zabral do člán-ku ve Forbes Magazínu; byl v té velké, klimatizované a luxusní hale jedním z dvaceti cestujících. Neviděl to, protože se tam podívat neobtěžoval, ale když se dostavil k přepážce pro první třídu, byl jen pár metrů od přepážky pro klubovou třídu. Boeing 747⁰⁰ má v tom uskupení sedadel, jaké používají BA, čtrnáct sedadel první třídy, z nichž deset bude obsazených, z toho čtyři zaujmou cestující přestupující z linky ze Sydney. Pan Seymour byl první z těch šesti, co nastupovali v Bangkoku. Obsazených bude všech třiatdvacet sedadel klubové třídy, z čehož osmnáct lidí nastupuje tady v thaj-ském hlavním městě. A právě ti stáli frontu v odbavovací hale pár metrů od něj. Ještě za nimi však byly fronty u přepážek levné třídy, které se teď delikátně přezdívalo cestovatelská třída. Tam dál se dmula masa šourajícího a přešlapujícího lidu. Deset přepážek se snažilo zvládnout téměř čtyři sta pasažérů. Mezi nimi byla i rodina Higginsova. Zavazadla si vlekli sami. Přijeli autobusem, v němž byli namačkaní jako sardinky a kde horko vydávané ostatními cestujícími konečně udolalo klimatizaci. Naši cestovatelé byli pomačkaní a propocení. Higginsovi trvalo - včetně krátké zastávky v bezcelním obchodě - skoro hodinu, než se probojoval do odletové haly a usadil se v její nekuřácké části. Do odletu zbývalo třicet minut. Kapitán Fallon a ostatní piloti byli dávno na palubě, ale ještě před nimi tam dorazila palubní posádka. Kapitán s posádkou strávil obvyklých patnáct minut

127

v kanceláři nezbytným papírováním. Předně tu byl smrtelně důležitý letový plán, který jej informoval, jak dlouho let potrvá, jaké minimální množství paliva je třeba natankovat, a který na řadě stránek líčil podrobnosti trasy, po které tuhle noc poletí. Všechny ty informace poskytl různá střediska řízení letového provozu mezi Bangkokem a Londýnem. Důkladný pohled na počasí na trase i v Británii sliboval, že je čeká klidná noc. Rychle a s lehkostí získanou dlouhým cvikem prolistoval NO-TAM, Notices to Airman, tedy Informace pro letce, zařadil se u těch několika málo údajů, jež se ho týkaly, a nechal stranou jejich valnou část, která s ním neměla nic společného. Když se čtyři piloti vypořádali se všemi ležstý, tedy buď je převzali, nebo podepsali a vrátili, bylo na čase nastoupit. Před cestujícími měli velký náskok a ti, kdo přiletěli ze Sydney a vystupovali tu, byli dávno pryč. Na palubě byla stále ještě úklidová četa, ale to je problém VPP a pan Harry Palfrey se s ním jistě jako obvykle vypořádá s nepohodlně vybroušenou zdvořilostí. Ne že by parta thajských uklízečů byla to jediné, o co se musí vedoucí palubní posádky postarat. Je třeba ještě vyvětrat, uklidit a pak prohlédnout všechny toalety. Na palubu přivezou dost jídla a pití pro čtyři sta cestujících a jemu se také podařilo získat výběr z čerstvých britských novin, které právě jiným proudovým letadlem dorazily z Heathrow. Tou dobou, kdy byl pan Palfrey s přípravou na let spokojen alespoň napůl, byli už kapitán a posádka na palubě. V létě by kapitána Fallona doprovázeli jen dva první důstojníci, ale teď byl konec ledna a zimní protivítr strhával letadlo až na třináct hodin, ráz na ráz, takže byl potřeba druhý kapitán na vystřídání. Adrian Fallon si osobně myslel, že to není nutné. V levé polovině zadní části prostoru pro piloty byla místnůstka se dvěma palandami a bylo naprosto normální, aby

128

kapitán přenechal letadlo v péči automatického pilota a pod dohledem dalších dvou pilotů a dopřál si čtyři pět hodin spánku. Jenže nařízení jsou prostě nařízení, a tak tu nebyli tři, ale hned čtyři. Když čtveřice kráčela posledním dlouhým tunelem vedoucím k prázdnému letounu, Fallon kývl na mladšího ze svých dvou prvních důstojníků.

„Je mi líto, jime. Kolečko.“

Mladík, který se předtím pohledem loučil s rozkošemi Bangkoku mizícími v zadních oknech minibusu pro posádku, přikývl, otevřel dveře na konci přístupového tunelu a vyklouzl do vlhké tmy. Tuhle povinnost všichni nesnášeli, ale udělat se to muselo a obyčejně to padlo na nejmladšího. Kdybyste Jumbo jet strčili do krabice sahající od nosu až po kýlovku a od jednoho konce křídla ke druhému, dno té krabice by zabíralo plochu přes akr. A povinností obchůzkáře nebylo nic

Kvintet

jiného, než si to celé pěkně obejít a při tom kolečku se dívat, jestli všechno je tam, kde má být: nic víc. Mohl by odstávat nějaký plát, louže pod trupem by mohla napovědět, že někde něco uniká a letištní personál si toho nevšiml. Abychom to řekli na rovinu, jsou totiž letištní personály a letištní per-sonály; aerolinie vidí raději, když si to nakonec obejde jejich vlastní člověk a omrkne to.

A venku máte různé počasí: někdy mrznete, jindy vás osprchuje tropický monzun. Mizérie. V tomto případě se horlivec se třemi prýmky vrátil po dvaceti minutách pro-pocený na kůži a s pár kousanci od komárů, ale jinak funkční a použitelný. Kapitán Fallon se do svého hájemství dostal tak, že vylezl po schůdcích k horní kabině a pak prošel dveřmi letové paluby. Ve chvílce se dva kapitáni a dva první důstojníci zbavili sak, která pověsili vedle dveří do umý-várny, a seděli na místech. Fallon si samozřejmě vybral to vlevo a po pravici si usadil staršího z prvních důstoj-níků. Druhý kapitán, který tu byl, aby jej mohl vystří-

129

dat. se odporoučel do místnůstky s palandami a začal studovat kurzy akcí. Když Fallon rozjížděl svou kariéru a od pendlování mezi Londýnem a Belfastem povýšil na dálkové lety. ještě se nosili navigátoři a letoví inženýři. Kde je tomu teď konec! Místo inženýra měl dneska technologií nadu-pané panely nad hlavou a okolo na stěnách; bylo tu dost displejů, ciferníků, páček a tlačítek, aby odvedly práci za jakéhokoli inženýra, ba ještě víc. A roli navigátora pře-vzaly tři inerční referenční systémy, „černé skřínky“: ty zvládaly navigátorské povinnosti hravě a rychleji.

Zatímco se první důstojník probíral prvním z pěti oddělených seznamů prověrek, předstartovními prověr-kami, Fallon se rozhlédl po nákladovém listu, který bude muset podepsat, až mu potvrdí, že na palubě jsou všech-na zavazadla, a po seznamu cestujících, který pan Pal-frey jistil tím. že to osobně přepočítal. Noční můrou kaž-dého kapitána není ani tak pasažér bez zavazadel, ta za ním můžou dorazit později, ale spíš naložená zavazadla. jejichž majitel se rozhodl zběhnout. Pak se celý zavaza-dlový prostor musí vyklidit, dokud není ten nezbedný kufr nalezen a vyhoštěn. Může v něm být totiž ledaco. Ještě stále dodávala celému letadlu štávu Pomocná energetická jednotka, což byl ve skutečnosti pátý prou-dový motor, jehož existenci si uvědomuje málokterý ces-tující. PĚJ na takhle obrovském letadle má dost síly. aby poháněla menší stíhačku; díky elektrině z ní může všech-no v letadle běžet nezávisle na jakémkoli vnějším zdroji - osvětlení, klimatizace, spouštění motorů, prostě všechno.

Pán a paní Higginsovi čekali se svou dcerkou Julií v odletové hale pro cestovatelskou třídu, byli už unave-ní a děcko začínalo zlobit. Z dvouhvězdičkového hotelu odjeli před čtyřmi hodinami a celou tu dobu se po způ-sobu moderních cestovatelů pachtili jako mezci. Dosta-nete zavazadla do autobusu, dáváte pozor, aby se nic

130

nenechalo v hotelu, stojíte frontu a čekáte, sedíte na stís-něné sedačce, přežijete dopravní zácpu, děláte si hlavu. abyste nepřijeli pozdě, pak další zácpa, na letišti vypad-nete z autobusu, ve zmateně kolujícím davu se sešikuje-te k odbavení, stojíte frontu a čekáte, projdete bezpeč-nostním rentgenem, koupíte si pár věcí v bezcelním obchodě, stojíte frontu a čekáte... a nakonec tu jsou kře-sílka z tvrdého plastu a poslední čekání před nastoupe-ním do letadla.

Julie svírala panenku, ručně vyrobenou, suvenýr z Phuketu: čekání ji znudilo a začínala být roztržitá. O pár metrů dál na ni zavolal nějaký pán.

„Ahoj. holčičko. Pěkná panenka.“

Zastavila se a podívala se na něj. Nevypadal vůbec jako její otec. Na nohou měl kovbojské holínky se středně vysokými podpatky, oblečený byl v zahliněných a potrha-ných džínách a džínové košili. Na krku mu visely korá-le. Vedle něj ležel menší batoh. Vlasy měl zacuchané a nejspíš nemyté a na bradě mu vyrážely ježaté vousy.

Julie to nevěděla, protože to ve svých osmi letech vědět nemohla, ale Dálný východ se jen hemží západní-mi trempíři s batohy a muž, který ji právě oslovil, byl jedním z nich. Na tisícovky takových působí Dálný vý-chod jako magnet, zčásti proto, že tu mohou žít v klidu a levně, ale zčásti i proto, že jsou tu snadno dostupné jejich oblíbené drogy.

„Je nová,“ oznámila Julie. „Říkám jí Puketka.“

„Moc pěkný jméno,“ schválil to hipík. „A pročpak?“

„Protože mi ji táta koupil v Pukétu.“

Kvintet

„Tam to znám. Nádherný pláže. Byli jste tam teď na dovolený?“

„Ano. Plavala jsem s tatínkem a viděli jsme rybičky.“

V té chvíli paní Higginsová mírně čutla manžela špič-kou nohy do lýtka a ukázala na dceru.

„Julie, kočičko, pojď sem,“ ozval se pan Higgins tó-nem, kterému jeho dcera rozuměla. Byl to nesouhlasný

131

tón. Docapala k němu. Higgins střelil pohledem po hipí-kovi. Takovéhle k smrti nesnášel; špinavý tulák a téměř jistě narkoman. Nejméně ze všeho chtěl, aby si jeho dcera povídala s takovými. Hipík to pochopil. Pokrčil rameny, vytáhl krabičku cigaret, pak spatřil přímo nad hlavou nápis Kouření zakázáno, odšoural se ke kuřácké části a teprve tam si zapálil. Paní Higginsová si odfrkla. Z re-produktoru vyzvali cestující, ať začnou nastupovat, a to počínaje řadami třicet čtyři až padesát sedm.

Pan Higgins se podíval na palubní vstupenku. Řada třicet čtyři, sedadla D, E a F. Sehnal rodinku do hlouč-ku, zkontroloval, jestli mají všechna příruční zavazadla, co berou s sebou na palubu, a pak vyrazili do poslední fronty.

Odlet v jedenáct čtyřicet pět nestihnou, ale letový řád je stejně jen na papíře, s realitou nemá mnoho společné-ho. Kapitána Fallona zajímalo jen to, že má od řídicí věže letiště v Bangkoku odletové „okénko“ do půlnoci a pěti minut, a byl rozhodnut to stihnout. V moderní éře civil-ního letectví záleží především na tom, abyste měli okénko na odlet i na přistání. Když je v Evropě nebo v Severní Americe prošvihnete, můžete klidně hodinu poletovat dokola a čekat na další. Ne že by na dvacetiminutovém zpoždění záleželo. Věděl, že to může dohnat. Kvůli silnému čelnímu větru nad Pákistánem a jižními oblastmi Afghánistánu mu le-tový plán předepisoval dobu letu třináct hodin a dvacet minut. Protože Londýn leží v greenwichském pásmu, budou mít sedmihodinový rozdíl na časových pásmech. V Londýně bude přistávat asi tak dvacet minut po šesté, bude lezavé lednové ráno, teplota venku se bude blížit nule; náramný rozdíl oproti Bangkoku, kde o půlnoci teploměr ukazuje šestadvacet a vlhkost bohatě přesahu-je devadesát procent.

132

Na dveře kabiny někdo zaklepal; vešel vedoucí palub-ní posádky se seznamem cestujících. On a jeho podříze-ní vykonali sčítání pasažérského lidu.

„Čtyři sta pět, kapitáne.“

Sedělo to. Fallon podepsal nákladový list a dal jej Palfreymu, který se vydal dolů, že jej posledními otevře-nými dveřmi předá pozemnímu personálu BA. Venku, kolem mamutiho letounu, dokončovali poslední jeho dvořané své služební povinnosti. Zavazadlový prostor byl zavřen, palivové hadice odpojili, vozidla vycouvala do uctivé vzdálenosti. Obr nahodí čtyři velikánské mo-tory Rolis Royce a začne pojíždět.

Pan Seymour v první třídě si nechal pomoci z nádher-ného hedvábného saka, které letuška pověsila vepředu do skříně. Hedvábnou kravatu si nechal, jen si ji povolil. U lokte mu šumělo šampaňské ve sklenici a VPPjej ob-myslel čerstvými Financial Times a Daily Telegraphem. Pan Palfrey byl snob do morku kostí a miloval to, čemu říkal „vytříbenost“. V době, kdy už i hollywoodské hvěz-dy někdy vypadají jako hajzibáby, přináší pídění se po vytříbenosti nemalou útěchu. V pilotní kabině zatím Fallon řídil předstartovní pro-věrky. Pohledem dopředu a dolů našel tahač a za jeho volantem onoho anonymního, leč životně důležitého při-sluhovače, kterému někdy říkali Honza Tahačovský. Bez něj by se ovšem Speedbird Jedna Nula nevydal ni-kam, protože nosem mířil přímo na letištní budovu a bez pomoci by se nesvedl otočit.

Ze střediska řízení letového provozu dostal Fallon povolení nastartovat motory. Zároveň s tím se maličké, ale nehorázně výkonné vozidlo pana Tahačovského jalo otáčet 747-400 dozadu a čtyři motory Rolis Royce 524 ožily. Na tohle Fallon nepotřeboval od letiště žádnou štá-vu; jeho Pomocná energetická jednotka to v klidu zvládla.

Na Fallonův povel sáhl spolupilot po ovládací desce nad svou hlavou, stiskl startér motoru číslo čtyři a druhou

133

rukou zároveň uvedl do provozu ovládání přísunu pali-va; totéž pak zopakoval ještě třikrát, takže nahodil i mo-tory tři, dva a jedna. Automatický dávkovač paliva je uvedl všechny do pomalého chodu.

Tahač obracel Speedbird Jedna Nula asi o devadesát stupňů, aby jeho nos mířil k pojížděcí dráze a aby prou-dy zezadu z trysek nic nesmetly. Když byl hotov,

Kvintet

zavolal jim do pilotní kabiny ze sluchátek, která měl na hlavě a jejichž šňůra ještě stále vedla lanem upevněným na nos letadla. Požádal, ať zapojí parkovací brzdu.

Thajec měl plné právo to vyžadovat: rád by se totiž dožil důchodu. Když se chtěl odpojit, musel slézt z tahače, dojít k nosu Jumba a vytáhnout lano z přípojky. A kdyby se při tom náš pan Tahačovský ocitl pod sunou-cím se předním kolem letounu, vyšel by na druhé straně ven v podobě náplně do hamburgeru. Fallon zapojil par-kovací brzdu a ohlásil to. Thajec se patnáct metrů pod ním odpojil, odešel stranou a zdvihl vlajku, kterou si podle předpisů vzal z přípojky lana. Fallon mu na znamení díky zamával a tahač odjel. Z pozemního kontrolního jim dali povolení pojíždět a předali je věži.

Higginsovi se konečně uvelebili v řadě třicet čtyři. Měli kliku. Na géčku neseděl nikdo, takže budou mít všechna čtyři místa pro sebe. John Higgins obsadil děč-ko, které bylo na kraji a u jedné uličky, jeho žena géčko, které bylo na druhém kraji a u druhé uličky. Julie seděla mezi nimi a pečovala o Puketku, aby měla pohodlí a mohla si přes noc pěkně odpočinout.

Speedbird Jedna Nula roloval po pojižďecí dráze ke značce, odkud měl odletět, a jeho obrovskému trupu dávalo směr jen přední kolo, které ovládala řídicí páka ve Fallonově levičce. Kapitán Fallon byl v neustálém spojení s věží. Když se dostal na úplný konec hlavní ranve-je. požádal o povolení k odletu a okamžitě je dostal. To

134

znamenal, že bude moci pokračovat od pojižďecí dráhy na odletovou ranvej bez zastavení.

Jumbo zabočilo na ranvej a srovnalo nos se středo-vou čarou: vysoko nad makadamem kapitán posunul dopředu páku tahu: pak ohnul prsty a stiskl tlačítka přepínání z pojiždění na odlet. Výkon všech čtyř motorů se automaticky zvýšil na předodletovou úroveň.

Cestující ucítili, jak rachocení zrychlilo a s ním na-bral rychlost i letoun. Ani oni. ani posádka v klášterním tichu pilotní kabiny nemohli slyšet maniakální kvílení čtyř trysek, které se ozývalo venku mimo trup, ale tah cítili. Daleko stranou blikla světla hlavní letištní budo-vy. Po ťuknutí do tlačítka se od makadamu odlepilo kolo na špici letadla. Cestující v první třídě uslyšeli pod no-hama první lupnutí, ale to se jen s ubývajícím váhou kolo prověsilo na tlumiči. Deset vteřin poté se zvedla hlavní část podvozku a oni byli ve vzduchu. Když byli výš nad zemí, druhý pilot na Fallonův povel zatahl podvozek úplně: ozval se sled dalších lupnutí a pak všechen hluk i chvění ustaly. V rychlosti stoupání pětadvacet kilometrů za hodinu vystoupili do výšky pěti set metrů a pak už výšku nabírali volněji. Letěli stále rychleji, a tak Fallon nařídil, aby postupně. ze dvaceti stupňů na deset, pak na pět. na jeden a na nulu zatahovali vztlačkové klapky, a potom už je nic ne-brzdilo.

John Higgins konečně přestal křečovitě oběma rukama svírat opěradla svého sedadla 34 D. Nelétal zrovna rád a odlet nesnášel ze všeho nejvíc, ale snažil se nedat to před rodinou najevo. Nakoukl do uličky a všiml si. že hipíkjejen čtyři řady před nimi. na 30 C, na protější straně uličky. Ta vedla do dálky před ním až k přepážce od-dělující levnou třídu od klubové. Tam byla kompletně vybavená kuchyňka a čtyři toalety. Už teď viděl porůz-nu čtyři nebo pět letušek, které se chystaly roznést opož-děnou večeři. Naposledy něco zhltnul v hotelu před šesti

hodinami a měl hlad. Otočil se k Julii, zejí pomůže zo-rientovat se ve vymoženostech určených k pobavení cestujících a vybrat program s kreslenými filmy.

Z Bangkoku se obvykle odlétá k severu. Fallon mírně naklonil stoupající letadlo na levý bok a podíval se dolů. Byla jasná noc. Dole se rozkládal Thajský záliv, u kterého Bangkok leží; vpředu, přes celou šíři poloos-trova, leželo Andamanské moře. Mezi nimi bylo Thaj-sko; světlo měsíce se lesklo na tolika zaplavených ryžo-vých políčkách, až to vypadalo, jako by celý stát spočíval na vodě. Speedbird Jedna Nula vystoupil do výšky sed-mi tisíc metrů a tu si pak držel. Do Londýna poletí po jedné z možných tras - nad Kalkatou, Dillí, Kábulem, Teheránem, východní částí Turecka, nad Balkánem a nad Německem. Přepnul letadlo na automatického pilota, protáhl se - a jedna z letušek sloužících na horní palubě jako na zavolanou přinesla kávu.

Hipík na sedadle 30 C přešel pohledem kartičku s jí-delníčkem pro pozdní večeři. Chuť na jídlo měl pramalou;

opravdu toužil spíš po cigaretě. Trináct hodin tohohle, pak další hodina na Heathrow, kdy bude u dopravníku čekat na svůj větší batoh; teprve pak vypadne ven a zapálí si. A až dvě hodiny nato se bude moci odvážit dát si po-ctivého

Kvintet

jointa.

„Hovězí," ohlásil usmívající se letuška, která se u něj zastavila. Přízvuk se zdál být americký, ale v pase stálo, že je Kanadan a jmenuje se Donovan. V jedné kanceláři na západě Londýna, jejíž adresa je velice pečlivě strážným tajemstvím, zazvonil telefon. Muž sedící za psacím stolem mrkl na hodinky. Půl šesté – a už je šero.

„Prosím."

„Šéfe, BA nula jedna nula z Bangkoku už je ve vzduchu." „Díky." Odložil sluchátko. William „Bili" Butler neměl dlou-

136

hé telefonické hovory rád. On vůbec neměl rád hovory. Tím byl proslulý. A také byl proslulý tím, že je dobré pro něj pracovat a velmi špatné je znelíbit se mu. Jinou věc ale nikdo z jeho podřízených nevěděl: že kdysi měl dceru, kterou nesmírně miloval a kterou se pyšnil. Začala studovat na univerzitě a pak umřela na předávkování heroinem. Bili Butler heroin neměl rád. A ještě víc ne-náviděl lidi, kteří s ním obchodují. Proto jim byl tvrdým nepřitelem a odváděl práci tak skvěle, že i nepřitelem obávaným. Jeho oddělení vedlo za Státní výbor pro cla a nepřímé daně nekonečnou válku s tvrdými drogami. V tomto úřadě sloužícím jejímu veličenství je znali pros-tě jako „Zásahovku" a Bili Butler zasvětil celý život tomu, aby jeho rány zasahovaly nejtvrději ze všech.

Uběhlo pět hodin. Letušky rozdaly stovky zabalených a ohřátých večeří, cestující je zhlтали (nebo nechali tak) a letušky odnesly umělohmotné podnosy. Cestující do sebe nalili čtvrtinky levného vína nebo si je nacpali do přihrádek ve výši kolen, letušky odnesly prázdné láhve. Hemživá lidská masa za přepážkou v levné třídě se ko-nečně uklidňovala.

V elektronickém oddělení pod první třídou si spolu elektronicky štěbetaly dva počítače řízení letu. oba přijí-maly informace od tří IRS, sbíraly data z majáků a od satelitů, určovaly polohu letadla a nařizovaly autopilo-tovi, ať vykoná drobné úpravy kurzu, aby se Speedbird Jedna Nula udržel na předem určené trase. Hluboko dole ležela členitá krajina mezi Kábulem a Kandahárem. Severně, v horách Pandžšíru, vedli fana-tici z Tálibánu válku proti Sáhu Masúдови, poslednímu vojenskému veliteli, který jim ještě odolával. Cestující vysoko nad Afghánistánem ale jejich skučící kovový zámotek chránil před tmou, vražedným chladem, hlukem motorů, nehostinnou krajinou i válkou.

Všechny závěsy byly zatažené, světla pohasla až k matnému poblikávání, letušky rozdaly tenké deky. Vět-

137

šina lidí se snažila něco naspat. Pár se jich dívalo na film. někteří si nařadili koncert.

Paní Higginsová na sedadle 34 G tvrdě spala, deku měla přitaženou k bradě, ústa pootevřená a zvolna od-dechovala. Sedadla E a F se zdvižením područek spojila v jedno, na kterém teď jak široká, tak dlouhá ležela Ju-lie, pod dekou jí bylo teplo, panenku si tiskla na prsou a také spala.

John Higgins usnout nedokázal. Nikdy se mu to v letadlech nedařilo. A tak. ať byl jakkoli utahaný, raději vzpomínal na dovolenou na Dálném východě. Samozřej-mě byli s cestovkou. Úředník pojišťovny si jinak do Thaj-ska ani zajet nemůže, a i na to musí škudlit a šetřit. Ale stálo to za to.

Bydleli v hotelu Pansea na ostrově Phuket, daleko od laciné nádhery a nepřístojností v Pattayi – dal si náram-ně záležet a ověřil si v agentuře, že na tuhle stránku thaj-ského života jeho rodina nenarazí ani omylem. A bylo to kouzelné, na tom se všichni shodli. Na kolech z půj-čovny šlapali kolem kaučukovníkových plantáží a thaj-ských vesniček ve vnitrozemí ostrova.

Zastavovali u na-červeno natřených buddhistických svatyní se zlatými střechami, obdivovali je a pozorovali při bohoslužbách mnichy v šafránových hábitech.

V hotelu si půjčil i potápěčské brýle a šnorchly a ploutve, ale jen pro sebe a Julii: paní Higginsová ne-plavala. leda tak zlehýnka v bazénu. To oni dva si od-plavali kus od břehu ke korálovým útesům. Julie měla nafukovací rukávky, on pás. Pod vodou pozorovali mí-hající se ryby: ropušnice a perutýny a klípky a sapiny.

Julie byla tak nadšená, že zvedala hlavu a chtěla otce pro případ, že by si jich nevšiml, upozornit výkřikem. Jenže on je samozřejmě viděl, a tak jí jen pokynul, ať nevyndává náustek. jinak se napije. Pozdě: musel jí po-moct na břeh a dlouho kuckala a kašlala.

V hotelu mu nabízeli začátečnický kurs potápění

138

s akvalungem v bazénu, ale odmítl to. Dočetl se. že ko-lem ostrova někdy bývají

Kvintet

žraloci, načež paní Higginso-vá vylekaně vyjekla. Jako rodina toužili po pěkném dob-rodružství, ale ne zas až tak pěkném. V hotelovém obchodě objevila Julie panenku podobnou thajské holčičce a on jí ji koupil, ať má radost. Po deseti dnech v hotelu Pansea, kousek od úděsně drahého hotelu Amanpuri, odjeli zakončit dovolenou třemi dny v Bangkoku. Koupili si okružní cesty s průvodcem a po-dívali se na Jadeitového Buddhu a na obrovitánského Spícího Buddhu, ohrnovali nosy nad smradem linoucím se od řeky Chao Praya a dusili se zplodinami z aut. Ale stejně to za to stálo, prostě dovolená, jakých není za ži-vot moc. Do zadní části sedadla před ním byla zapuštěná malá obrazovka, která stále ukazovala, kde zrovna jsou. Líně ji sledoval. Těch čísel bylo bez počtu: doba od odletu z Bangkoku, uletěná vzdálenost, zbývající vzdálenost, místní čas, venkovní teplota (děsivých šestasedmdesát pod nulou), rychlost protivětru. Mezi čísly poblikával nákres; mapka téhle části svě-ta, na níž se malé bílé letadélko pomalu a trhaně sunulo na severovýchod, k Evropě a k domovu. Napadlo ho, jestli by mu hypnotický účinek letadélka nepomohl usnout, asi jako když se počítají ovečky. Pak Jumbo vle-tělo do menšího víru z čistého vzduchu a on byl hned dočista vzhůru, svíral područky a pátral po něčem, co by nyní zase zcela probuzený mozek zaměstnalo. A naskytla se mu tato scéna. Hipík sedící čtyři řady před ním a přes uličku byl také vzhůru. Podíval se na hodinky, vymanil se zpod deky a vstal. Rozhlédl se, jako by chtěl zjistit, jestli se někdo ne-dívá, pak vyrazil po uličce k přepážce. Tam byl závěs, ale zatáhli jej jen napůl, a tak pruh světla z kuchyňky dopadal na kus koberce a na dveře dvou toalet. Hipík

139

došel ke dveřím, na oboje se podíval, ale kliky nezkusil. Určitě byly oba záchody obsazené, i když Higgins niko-ho dalšího vstávat neviděl. Hipík se opřel o jedny ze dveří a čekal. Třicet vteřin nato k němu přišel druhý muž. Ten byl úplně jiný. Světácky elegantní a na první pohled bohatý. Vynořil se odněkud zepředu, z klubové, anebo dokonce z první třídy. Jenže proč? Ve světle z kuchyňky bylo jasné, že na sobě má kal-hoty od smetanového obleku, hedvábnou košili a povo-lenou kravatu, rovněž hedvábnou. Jako by měl na čele napsáno „první třída“. Ze by zašel takhle daleko doza-du, jen aby si ulevil? Pak se začali bavit; rozhovor pana Elegána s Hipíkem. Mluvili tlumeně a důvěrně. Většinu řeči obstaral ten ze-předu. nakláněl se k hipíkovi a ten několikrát přikývl, jako že chápe. Jazyku těla bylo rozumět: elegán dává řadu pokynů a hipík přikyvuje na znamení, že udělá, co udě-lat má. John Higgins patřil k lidem, kteří si sousedů dobře všímají, a tohle ho znepokojilo. Kdyby se pan Elegán chtěl jen vyčurat, v první a klubové má toalet pět šest. V tuhle nekřesťanskou hodinu nemohou být všechny ob-sazené. Kdepak, ti dva se na schůzce domluvili. Jejich rozhovor, to není žádné bezcílné tlachání, jako když se dva náhodou potkají ve frontě. Pak se rozešli. Muž v hedvábném obleku zmizel z do-hledu a zamířil zase dopředu. Hipík se nepokusil vejít ani na jednu z toalet a vrátil se na sedadlo. John Higgins z toho měl v hlavě guláš. Věděl, že byl svědkem čehosi divného, ale významného, jenže nedokázal přijít na to, co to bylo. Zavřel oči a předstíral, že spí, protože hipík se v šeru rozhlížel a zjišťoval, jestli jej někdo nesleduje.

Deset minut poté John Higgins dospěl k řešení. Ti dva se sešli po dohodě, schůzku měli naplánovanou předem. Jak si to ale smluvili? Věděl jistě, že ten elegantní ob-

140

chodník ve smetanovém obleku nebyl v odbavovací hale pro levnou třídu. Velice by tam čněl. A hipík se ani ne-hnul z místa od té doby, co nastoupili a usadili se. Mohl také dostat od letušky papírek se vzkazem, ale nic tako-vého Higgins neviděl, takže ani tudy cesta nevede.

Pak je ale vysvětlení jen jediné. Na schůzce v místě, kde se levná třída napojuje na klubovou, a to v přesně stanovenou chvíli uprostřed noci, se museli domluvit už v Thajsku. Proč ale? Chtěli něco probrat? Předat si něja-ké pracovní hlášení? Chtěl elegán na poslední chvíli vy-dat nějaké pokyny? Ze by hipík byl jeho asistentem? To jistě ne. Takhle oblečený chlapík? Vždyť jsou jako černá a bílá. Higgins si začal dělat starosti. Ba co víc. pojal podezření.

V Londýně bylo hodinu před půlnocí. Bili Butler se po očku podíval na svou spící manželku, vzdychl si a zhasl. Budík nastavil na půl pátou. Dost času: stihne se umýt, obléct, sednout do auta a dorazit na Heathrow kolem čtvrt na šest, celou

Kvintet

hodinu před přistáním. Pak už to bude hop nebo trop. Měl za sebou těžký den. Ale kdy neměl? Byl unave-ný, ale přesto nedokázal usnout. Myšlenky se mu hlavou jen honily - a přece byla otázka stále tatáž. Mohl udělat ještě něco? Hlášku dostal od jednoho kolegy zpoza velké louže. z proslulé DEA, amerického Protinarkotického úřadu; právě oni tenhle lov vyhlásili. Heroín, který berou narkomani na Britských ostrovech a vlastně i ve většině západní Evropy, je z devadesátí procent turecký, a tudíž je to hnědý heroín. Obchod řídí nelítostně a chytře turecká mafie, která patří k těm nej-brutálnějším na světě, ale která se drží při zdi, takže o ní většina britské veřejnosti nic neví. Jejich zboží pochází z vlčích máků vypěstovaných v Anatolii; vypadá jako žlutohnědý třtinový cukr a vět-šinou se kouří nebo se vdechují výpary škvařící se špet-

141

ky na kusu alobalu, který se drží nad plamenem. Britští narkomani nemají příliš v oblibě injekční stříkačky; o to víc to platí o těch amerických. Dálnévýchodní zboží ze Zlatého trojúhelníku se turec-ké droze nepodobá; tady se vyrábí thajský bílý, který vypadá na pohled jako mouka a který se obyčejně „řeže“ nebo rozmíchává s podobnými bílými prášky v poměru jedna ku dvaceti. Právě po něm touží Američané. Kdyby jej tedy britský gang získával pravidelně a v rozumných množstvích, mohlo by to mafii zajímat. Nekupovala by jej, vyměňovala. Měnila by nejlepší ko-lumbijský kokain v poměru tři zajeden; šest kilokoksu za dva kilogramy thajského bílého heroínu. DEA dostala hlášku od svého člověka z Miami. Jak napsal, jeden z jeho informátorů v podsvětí mu oznámil, že jedna z mafiánských rodin poslala za posledního půl roku už šestkrát převažeče neboli „mezka“ do Británie se šesti kily čistého kolumbijského a on se vrátil se dvě-ma kily thajského bílého. Nic obrovského, ale stálý přísun, a každá cesta vynes-la organizátorovi na britském konci trasy dvě stě tisíc liber. Bili Butler z množství vyvodil, že nepůjde o loď ani o kamion. Půjde to vzduchem. V zavazadlech cestu-jících. Vrtěl se a převracel se a pokoušel se naspát aspoň ty čtyři hodiny. Spát nedokázal ani John Higgins. O téhle stránce Thajska, toho prázdninového ráje, cosi zaslechl. Vyba-vilo se mu, co kdysi četl o místě, kterému říkali Zlatý trojúhelník; kraj, kde se vršek za vrškem pěstuje Papa-ver somniferum, mák setý. V článku se pojednávalo o la-boratořích ukrytých hluboko v džungli podél hranic, kde se droga rafinuje; v místech, kam se thajská armáda ne-dostane, dělají z opiové kaše základní morfin a z něj pak zase práškový bílý heroín. Cestující spali, ale John Higgins se zmítal ve spárech nerozhodnosti. Možná se pro tu prazvláštní schůzku

142

u dveří toalety dá najít celá řada vysvětlení; potíž byla v tom, že on nedokázal přijít ani na jedno. Bílé letadélko se škubavě dopravilo až nad východo-tureckou Anatolii. když tu pan John Higgins tiše odepnul pás, vstal a z přihrádky nad svou hlavou sundal aktov-ku. Nikdo se ani nepohnul, dokonce ani ten hipík ne. Higgins si zase sedl, prohrabával aktovku a hledal čistý list papíru a pero. To druhé bylo snadné; co se pa-píru týkalo, našel jen čtyři listy hlavičkového, které si vypůjčil ve svém pokoji v hotelu Pansea. Pečlivě tedy utřhal vršky s logem hotelu a adresou - a už měl bílý papír, který potřeboval. Jako podložku použil aktovku a začal pečlivě velkými písmeny psát. Celé mu to trvalo půl hodiny. Když s tím skončil, bílé letadélko se sunulo nad An-karou. Složil papíry, vsunul je do obálky s logem na pod-poru dobročinných akcí UNICEF, které dávají British Airways cestujícím, a na ni výrazně napsal: PRO KAPI-TÁNA. NALÉHAVÉ. Vstal, došel potichu k závěsům u dveří na toalety a nakoukl ke kuchyňce. Zády k němu stál mladý stevard, který už na později chystal tácy se snídaní. Higgins ne-viděn vycouval. Ozval se bzučák. Slyšel, jak stevard odchází z kuchyňky a míří dopředu. Protože uvnitř ni-kdo nebyl, proklouzl Higgins závěsem, opřel obálku mezi dva šálky s kávou na ploše pro přípravu jídla a vrátil se na místo. Stevard si obálky všiml až po půl hodině, když chys-tal další tácy se snídaněmi. Nejdrív si myslel, že to je dar pro unicef, ale pak si všiml nápisu, zamračil se, pro-myslel si to a nakonec se vydal za vedoucím palubní posádky. „Harry, tohle někdo dal mezi dva šálky na kafe. Na-padlo mě, že než bych to nesl

Kvintet

rovnou do pilotní kabiny, vezmu to tobě."
Harry Palfrey velkomyslně mrkl.
143

„Velmi správně, Simoně. Dobře jsi udělal. Bude to nejspíš nějaký cvok. Nech to na mně. A teď ty snída-ně..."
Díval se, jak mladík odchází, a všiml si pevných ob-lých hýždí pod kalhotami uniformy. Pracoval se spous-tou stevardů a s nejděním i spal, ale tenhle je opravdu pěkný panáček. Možná by na Heathrow mohl... Podíval se na obálku, zamračil se, zapřemýšlel, jestli ji nemá ote-vřít, ale pak vyrazil ke schůdkům a po chvíli zaklepal na dveře pilotní kabiny.
Byla to holá formalita. Vedoucí palubní posádky může vcházet k pilotům, jak se mu zlíbí. Bez čekání vešel. Strídající kapitán seděl nalevo a díval se dopředu, na světla blížícího se pobřeží. Kapitán Fallon nikde na do-hled. VPP zaklepal na dveře místnosti s palandami. Ten-tokrát vyčkal.
Adrian Fallon otevřel po půlminutě a prsty si uhra-boval šedivějící vlasy.
„Copak, Harry?"
„Stalo se něco trochu divného, kapitáne. Tohle někdo nechal strčené mezi dvěma šálky na kávu v prostřední kuchyňce. Sám se neukázal. Takže anonym."
Podal mu obálku.
Adrianu Fallonovi se sevřel žaludek. Byl u společnosti třicet let a za tu dobu nezažil jediný únos nebo hrozbu pumovým atentátem, ale zato znal pár kolegů, co si to prožili. Byla to neustálá noční můra. Teď to vypadalo, že ho jedno z toho čeká. Roztrhl obálku, uhnízdil se na kraji palandy a dal se do čtení. Vzkaz začínal takhle:
„Kapitáne, je mi líto, že se nemůžu podepsat, ale v žádném případě se do toho nechci zaplést. Nicméně doufám, že jsem povinnosti dbalý občan, a myslím, že bych vám měl ohlásit, co jsem vypožoroval. Dva cestu-jící se zachovali nesmírně podivně a já pro to nemám žádné logické vysvětlení."
Dál se v dopise dopodrobna líčilo, co svědek viděl
144

a proč mu to přišlo natolik zvláštní, aby pojal podezře-ní. A dál:
„Ti dva, o které jde, jsou jednak muž, co vypadá jako hipík; otrhaný, nepočetný, nejspíš ne neobeznámený s tím, čemu se říkává exotické látky; sedí na 30 C. Kde sedí ten druhý, to nevím, ale určitě přišel z první nebo klubové třídy."
Pak tam byl elegantův popis; dopis končil takto:
„Doufám, že nezaviním nějaké potíže, ale jestli jsou ti dva v nějaké záležitosti smluven, mohly by si úřady prát být o té záležitosti informovány."
Nadutý sráč, pomyslel si Fallon. Jaké asi úřady, ne-li Státní výbor pro cla a nepřímé daně. A že někdo špehuje druhé cestující, to se mu značně přičilo v hrdle. Podal dopis Harry mu Palfreyovi. Vedoucí palubní posádky si jej přečetl a našpulil rty.
„Půlnoční rande?" nadhodil.
Fallon znal Palfreyho orientaci a Palfrey věděl, že to ví, a tak kapitán volil slova opatrně.
„Vůbec se tu nenaznačuje, že by se k sobě nějak měli. A stejně, kde už by se měli scházet, když ne předtím v Bangkoku? A proč by se potom nesešli až na Hea-throw? Proč přede dveřmi od toalety, kam se ani nepo-kusili zajít? Zatracená práce. Harry, mohl bys mi přinést seznam cestujících?"
Zatímco VPP šel vyplnit kapitánovo přání. Fallon se učesal, upravil si košili a obrátil se ke strídajícímu kapi-tánovi.
„Nynější pozice?"
„Blíží se řecké pobřeží. Něco se děje, Adrianě?"
„Doufejme, že ne."
U sedadla 30 C byl napsán nějaký Kevin Donovan.
„A co ten druhý? Ten elegant?"
„Myslím, že jsem si ho všiml," přikývl Palfrey. „Prv-ní třída, sedadlo 2 K."
Prolétl si seznam cestujících. „Za-psal se jako pan Hugo Seymour."
145

..Než do něčeho vletíme, ověříme si to," rozhodl ka-pitán. ..Nenápadně zajděte do první a klubové a prohlíd-něte si lidi. Mrkněte se. kde zpod dek čouhají smetano-vé hedvábné kalhoty. A podívejte se do skříní, kde k nim bude smetanové hedvábné sako od obleku."

Palfrey přikývl a sešel dolů. Fallon zavola, objednal si silnou černou kávu a

Kvintet

podíval se, jak na tom jsou s průběhem letu.

Systém řízení letu, do kterého před devíti hodinami a před odletem načetli trasu, se postaral o to, aby Speed-bird Jedna Nula držel směr i časový plán. Přelétají nad Řeckem a do přistání jim zbývají čtyři hodiny. Je dvě dvacet nad ránem londýnského času. tři dvacet řeckého a venku je stále ještě tma jako v pytli. Hluboko pod nimi se trhají mraky a občas probliknou světla, zato shora hvězdy svítí jasně,

Adrian Fallon nebyl o nic víc občansky uvědomělý než kdekdo a rozhodně méně, než ten anonymní hajzlík, co ho veze v levné třídě, ale teď stál před dilematem. Ve vzkazu nic nenaznačovalo, že by jeho let byl ohrožen, a tak nejdřív ze všeho pocítil nutkání nechat to být.

Mařer byl, že BALPA, Sdružení pilotů British Airways. měla bezpečnostní výbor a on byl jeho místopředsedou. Kdyby se na Heathrow na něco vskutku přišlo, kdyby Seymourovi nebo Donovanovi policie nebo celníci napařili obvinění za nějaký pořádně vydatný zločin, a pak kdy-by se přeslechlo, že on dostal varování na ně oba, ale nic neudělal, těžko by se mu to vysvětlovalo. Dostal by po-řádně za uši. Když Řecko ustoupilo Balkánu, rozhodl se. Vzkaz už viděl Harry Palfrey, nemluvě o „povinnosti dba-lém občanu“, který jej napsal, a kdyby na Heathrow něco prasklo, asi sotva by mlčeli, aby si on nepřipálil prsty. Takže radši na jistotu. Rozhodl se, že vyšle krátké varo-vání, které nevyvolá paniku, ovšem nikoli celníkům, jen službu konajícím zaměstnancům jejich letecké společnosti, který se na Heathrow prozívá noční směnou.

146

Sdílet mu to nekrytým rádiovým spojením, to by zna-menalo oznámit to púlce pilotů, co se blíží k Heathrow, a těch bude v tomhle okamžiku deset, možná i víc; zrovna tak dobře by to mohl inzerovat v Timesech. Naštěstí ale mají letadla BA udělátko jménem ACARS, Aircraft Com-munications, Addressing and Reporting Systém.

Komunikační, styčný a ohlašovací letecký systém mu umožní poslat zprávu na operační středisko BA na Hea-throw poměrně důvěrně. Pak to už doufejme bude sta-rost někoho jiného.

Zdola se zvolna vrátil vedoucí palubní posádky. „Je to Hugo Seymour,“ potvrdil, „a to bezpochyby.“

„No dobrá,“ opáčil Fallon a poslal krátkou zprávu. Přelétali nad Bělehradem. Bili Butler se zazvonění budíku v půl páté nedočkal. Deset minut před čtvrtou se ozval telefon. Byl to jeho člověk z terminálu číslo čtyři na Heathrow. Poslouchal, ale vyklouzl u toho nohama zpod přikrývky a rychle se probíral. Dvacet minut nato už seděl v autě, řídil a uva-žoval.

O volavkách a anonymních udáních věděl všechno. Je to skoro ten nejstarší ze všech triků v branži. Někdo anonymně zavolá z veřejné budky kdesi ve městě a oznámí, že v letadle, které brzy přistane, je přenašeč.

Celníci takovou hlášku prostě nemůžou nechat být, i když si jsou třeba na devadesát procent jisti, že popsa-ný turista je zcela nevinný a že jej jen zhlédli při odle-tu a vybrali si jej. Volal jim samozřejmě člen gangu, který sídlí v Londýně.

Udaného cestujícího zadrží, zatímco skutečný přena-šeč jim v davu proklouzne a tváří se jako nevinátko.

Jenže aby varování přišlo od kapitána letadla, to je pane novinka. A že dostal vzkaz od jednoho z cestujících? A že za podezřelého označili hned dva cestující? Někde za tímhle vším se skrývá mozek organizátora - a Butle-rovým úkolem je změřit s tím mužem důmysl a porazit

147

jej. A možná se věci mají tak, že tentokrát jim hází klac-ky pod nohy nějaký kazisvětský snaživec.

Zaparkoval u terminálu čtyři a vešel do téměř lidu-prázdné budovy. Bylo půl páté a z Afriky, Orientu a obou Amerik se blížila desítka obrovských tryskových letou-nů v barvách British Airways, která na čtyřku měla sko-ro monopol. Za dvě hodiny tu zase bude učiněný Babel.

Letadla, která vystartovala z New Yorku, Washingto-nu, Bostonu a Miami kolem šesté odpoledne, letěla po proudu sedm hodin a nasbírala navíc pět hodin posunu, se sejdou s linkami z východu, které sice letěly třináct hodin, ale sedm posunem shodily. Mezi šesti a šesti čty-řiceti se ve chvílce stane z prvních váhavých přistávajících vlaštovek pasažérská cunami. K terminálu číslo čtyři už mířilo deset lidí z jeho zásahovky. ale ti se zatím motají po setmělých silničkách v okresech za Londýnem.

Butler chtěl mít své lidi na všech stupních odbavová-ní, na pasovce i u celníků,

Kvintet

ale navíc nenápadně. Nejmé-ně ze všeho potřeboval, aby to prasklo. Takové věci se už staly. Přenašeči, který velice dobře věděl, co v jeho hlavním zavazadle je. jednoduše ujely nervy, a tak si kufr nepřišel vyzvednout. Dopravník se ve výdejně zavazadel točil dál a dál. až z toho celníky rozbolely oči, ale o poslední opuštěné zavazadlo se ni-kdo nepřihlásil. Jak přenáše přijde na oči zahorklému a vzteklému šéfovi gangu, to už je jeho věc, a jistě jsou tací. kdo tenhle zážitek nepřežili. Butler však chtěl do-stat víc, než jen opuštěný kufr. Chtěl mít přenašeče a znát místo určení - přinejmenším. Podle zpráv z West Draytonu se Speedbird Jedna Nula blíží nad Lamanšským průlivem k suffolkskému pobře-ží. Kurz jej dovede severně od letiště a pak po rozmách-lém a pomalém oblouku doleva, až se srovná s hlavní ranvejí, takže se bude moct přiblížit od západu. Adrian Fallon se vrátil do levého sedadla a poslouchal pokyny z West Draytonu o kurzu a časovém rozvrhu.

148

Sedm set čtyřicet sedmíčka klesla na pět kilometrů a Fallon už viděl, jak se k nim blíží světla Ipswiche. Jeden z jeho dvou prvních důstojníků mu přinesl zprá-vu, která došla přes ACARS. Zdvorile v ní byli žádáni, aby vedoucí palubní posádky čekal okamžitě po otevře-ní dveří se záhadným dopisem v ruce a byl připraven jej odevzdat. Fallon otráveně zavrčel, vytáhl ty dva přelo-žené papíry z náprsní kapsy košile a s pokyny pro Har-ryho Palfreyho je podal prvnímu důstojníkovi. Přeletěli pobřeží. Šest nula pět.

Ve všech třech třídách už zavládla ona atmosféra oče-kávání, která před přistáním zavládne vždycky. Dávno rozsvítili světla, sebrali a uložili podnosy od snídaně, ukončili videoprojekce. Členové palubní posádky teď už měli na sobě saka a rozdali je i cestujícím v první a klu-bové. Lidé u okének unaveně vyhlíželi na řetězce svě-tel, která ubíhala pod nimi.

Pan Hugo Seymour se vynořil z umývárny v první třídě čistý, oholený, učesaný a navoněný drahou vodou po holení Lichfield. Vrátil se na místo, urovnal si krava-tu, zapnul si vestu, přijal smetanové hedvábné sako a pře-hodil si je na potom přes klín. Aktovku z krokodýlí kůže měl u nohou.

Kanadský hipík v levné třídě se utahaně vrtěl a toužil po cigaretě. Seděl až u uličky, okénky na levém boku nemohl vidět nic a ani se o to nepokoušel.

Rodina Higginsova se čtyři řady za ním úplně pro-budila a chystala se na přistání. Julie seděla mezi rodiči a vykládala Puketce o všech divech, které uvidí ve svém novém domově. Paní Higginsova už jí ukládala do taš-ky i poslední z početných hraček a věcí. Jako vždy peč-livý pan Higgins měl umělohmotnou aktovku na kole-nou a ruce složil na ní. Vykonal svou povinnost a cítil se skvěle.

Na zadní straně sedadla sebou bílé letadélko konečně doškubalo dokola, až jeho nos mířil na Heathrow. Podle

149

čerstvých údajů to měli třicet kilometrů do přistání. Bylo šest dvacet. Z pilotní kabiny viděla posádka dole stále ještě tma-vá pole v Berkshiru a reflektory ozařující windsorský zámek. Spustil se podvozek a vztlakové klapky se po-stupně vyklopily až do požadovaných pětadvaceti stup-ňů. Pozorovateli na zemi se zdálo, že Speedbird Jedna Nula těch posledních pár kilometrů k betonu přistávací dráhy jen plachtí, skoro se ani nehýbá; ve skutečnosti stále letěl rychlostí 170 uzlů, ale zpomaloval a ztrácel výšku.

Adrian Fallon ještě jednou obhlédl všechny přístroje a přijal pokyn z řídicí věže na Heathrow, že může při-stávat. Před ním byl boeing z Miami, který zrovna vy-klidil dráhu, a patnáct mil za ním zase letadlo společnosti Northwest z Bostonu. Jejich pasažér; ale přijdou na ter-minál číslo tři. Na terminálu čtyři, zasvěceném British Airways, bude tohle ráno první. Když přeletěl nad vod-ní nádrží Welsh Harp. klesl už na tři sta metrů a dostal se na přistávací rychlost, 138 uzlů. V šest osmnáct byl Speedbird Jedna Nula na zemi.

Deset minut poté Adrian Fallon konečně obrovské tryskové letadlo zastavil u mobilního tunelu pro cestujíc-í, zapojil parkovací brzdu a nechal prvního důstojníka, ať vypne motory. Energie přešla z hlavních motorů do Pomocné energetické jednotky, následkem čehož světla uvnitř na vteřinu blikla, ale pak se zase jasně rozzářila. Pod ním stáli členové palubní posádky na předním kon-ci a pozorovali rozevřenou mordu tunelu pro cestující. jak se k nim blíží, a když se přisála na bok letadla, ote-vřeli dveře.

Hned venku za nimi stál mladík v kombiněze tech-nického personálu letiště. Zahlédl Harryho Palfreyho a nadzvedl obočí.

„VPP?“

„Ten vzkaz?“

150

Mladík kývl. Palfrey mu podal dva složené listy a on hned zmizel. Vedoucí palubní posádky se s nacvičeným zářivým úsměvem otočil k pasažérům první třídy, kteří čekali za ním.

„Na shledanou, pánové, doufám, že se vám let líbil.“

Procházel jeden po druhém kolem něj ven. Osmý v řadě byl dokonale uhlašený pan Hugo Seymour; být tak pěkně upravený v tuhle dobu, která vybízí k pomač-kanosti, to je známka skutečně vytríbeného vkusu. Harry Palfrey upřímně doufal, že mu nějaký hlupák zezadu nezpůsobil žádné nepříjemnosti.

Když byla celá první venku, dostali se na řadu cestu-jící z klubové třídy, někteří přišli zezadu, další slezli po schodech z horní kabiny. A vzadu v trupu boeingu už cestující z levné třídy byli na nohou a bojovali o místo, i když budou muset čekat ještě deset minut, a toužebně očekávali, kdy je vypustí jako dobytčata z ohrady.

Halá pasové kontroly je v tuhle dobu jako pustá jes-kyně a řada úředníků čeká za okýnky, kdy k nim lidská vlna dorazí. Nad nimi a trochu stranou je zrcadlová stě-na, ale zrcadlo je průhledné zevnitř a za ním je místnost. A právě v ní stál Bili Butler a vyhlížel dolů.

Pod ním bylo deset úředníků pasové kontroly, dva pro pasy cestujících z Británie a Evropské unie, osm pro zbytek světa. Jeden z jeho pomocníků je všechny instru-oval. Lidé z pasovky a celníci spolu vždycky spolupra-covali - a kromě toho ten výklad dodal dnešnímu nud-nému ránu trochu vzruchu. Z cestujících první třídy byli jen čtyři Britové a zbytek samí Thajci nebo Australané. Čtyřem britským občanům trval obligátní průchod kolem okýnek jen pár vteřin, a když dostal zpět svůj pas třetí z nich, pracovník pasové kontroly mírně zvedl hlavu a kývl k zrcadlu. Bili Butler měl psaný vzkaz v ruce. Smetanový hedvábný oblek, jediný. Hugo Seymour. Rychle promluvil do drobné vysílačky, kterou držel

151

„Teď jde ven. Smetanový hedvábný oblek. Aktovka z krokodýlí kůže.“

Randžit Gal Singh byl Sikh. Měl ovšem také baka-lářský titul z Manchesterské univerzity a pracoval ve Státním výboru pro cla a nepřímé daně, přesněji řečeno v Zásahovce. To ráno by si vnější pozorovatel mohl po-všimnout první z těch vlastností, ale ne už druhých dvou. Stál v chodbě za pasovou kontrolou a držel v ruce lopat-ku na dlouhé násadě a koště. Přijal zprávu do naslouchát-ka v pravém uchu, které nebylo větší než drobný konek-tor. Pár vteřin nato už muž ve smetanovém obleku profrčel kolem jeho skloněné hlavy.

Poručík Singh se díval, jak obchodník mizí na pán-ské toaletě v půli chodby.

Tiše promluvil ke svému le-vému rukávu.

„Seř rovnou na pánskou umývárnu.“

„Jdi za ním a zjisti, co dělá.“

Sikh vešel na toaletu a přihrnoval si na lopatku smetí a papírky. Muž ve smetanovém obleku nešel do kabin-ky, jen si myl ruce. Gal Singh si vzal hadr a začal čistit mísy umyvadel. Ten druhý si jej nevšímal. Sikh se cele věnoval úklidu, ale stihl se při tom přesvědčit, jestli ně-kdo není v kabinkách. Že by schůzka nebo přímo pře-dávka? Ještě pořád pucoval umyvadla, když tu si obchod-ník usušil ruce, sebral aktovku a šel. Nedošlo k žádnému kontaktu. Sikh to pověděl Billu Butlerovi.

V té chvíli jeden z úředníků pasové kontroly u okénka určeného pro občany z jiných zemí než velké Británie kývnutím propustil dál odrbaného hipíka a zadíval se k zrcadlu. Butler si znamení všiml a promluvil do vysí-lačky. V chodbě vedoucí k celníkům se narovнала mladá žena, která vypadala, jako by vystoupila z letadla, třeba-že nevystoupila, a která předstírala, že si zavazuje tka-ničku. Všimla si vepředu džín a džínové košile a vydala se za nimi.

Hugo Seymour se vrátil na chodbu a už nebyl sám,

152

ale uprostřed chumlu cestujících z levné třídy. Jen se zdržel, pomyslel si Bili Butler, aby se mohl ztratit v davu. Ale k čemu ten oblek, který tak nehorázně upoutává po-zornost? A v tom okamžiku přišel anonymní telefonát. Butler přepnul na vysílačce tlačítko a přijal hlášení.

„Ten hlas zněl americky,“ oznamoval spojovatel. „Označil kanadského hipíka v džínách a džínové košili, s dlouhými pocuchanými vlasy aježatými vousy; že prý nese v batohu dodávku. Pak zavěsil.“

„Na tom už visíme,“ ucedil Butler.

„To byl teda fofr, šéfe,“ poznamenal spojovatel ob-divně. Butler se vydal po

Kvintet

chodbě, o které cestující ani nevědí, a pak zaujal postavení za dalším zevnitř průhledným zrcadlem, tentokrát ovšem u celního odbavení, přes-něji řečeno u zelené sekce, kam chodí ti, kdo nemají nic k proclení. Kdyby některý z podezřelých zamířil k Čer-vené sekci, bylo by to veliké překvapení.

Potěšilo ho, že se ten anonym ozval. Odpovídalo to použitému stylu. Hipík je volavka, protože bije do očí. Dodávku bude mít ten ctihodný obchodník. Není to špat-ný trik, ale tentokrát díky povinnosti dbalému občanu se sklonem k nespavosti, bystrými očima a zvykem slídit, co dělají druzí, prostě nevyjde. Zavazadla z Bangkoku začala vyjíždět na dopravník číslo šest, kolem jehož karuselu se už shluklo přes dvě stovky lidí. Většina z nich si ze stojanů na konci haly vzala vozíky. Stál mezi nimi i pan Seymour. Jeho skoře-pinový kufr s pravou kůží byl jedním z prvních, které se objevily, ale to on tu ještě nebyl. Ostatní cestující z první třídy byli pryč. Kožený kufr to už objel dokola dvacet-krát, ale on se na něj ani nepodíval a místo toho se oči-ma vpíjel do výstupního otvoru ve stěně, odkud se vy-nořovala zavazadla z překladiště skrytého za zdí.

Deset metrů od něj stál hipík, Donovan, a ještě pořád čekal na svůj velký batoh. Ke karuselu se právě blížil pan Higgins s manželkou a dcerou; tlačil ne jeden, ale hned

153

dva vozíky. Julie cestovala do ciziny poprvé a nedala ji-nak, než že chce svůj vlastní vozík pro svůj kufřík a pro Puketku. Kolující kufry jeden po druhém poznávali jejich ma-jitelé; lidé si je brali, sundávali z dopravníku a vlast-noručně nakládali na vozíky. Dlouhatánská fronta skrz Zelenou sekci se už začala šouravě šinout a teď ji přiži-vovali i cestující ze dvou dalších Jumbo jetu, jež přivez-ly hlavně Američany, ale i pár Britů, kteří se přes Miami vraceli z dovolené v Karibské oblasti. Vše pozorovala desítka uniformovaných celníků, kteří měli na tvářích klamavě znuděný výraz a stáli zčásti v hale s kruhovým dopravníkem a zčásti uvnitř celního koridoru. „Támhle je, táti.“

Pár cestujících se rozhledlo a shovívavě usmálo. Kuf-řík Julie Higginsové se rozhodně nedal s ničím splést. Bylo to středně veliké zavazadlo od firmy Samsonite. ale celé polepené samolepkami jejích oblíbených kreslených postavíček: byli tu Scooby-doo. Shaggy. Wile E. Coyote a Roadrunner. Téměř ve stejné chvíli vyjely ven dvě ob-jemné kabely jejích rodičů a jako vždy pečlivý John Higgins je opatrně narovnal na vozíku, aby nespadly.

Hipík zahlédl svůj batoh, hodil si jej na záda, pohrdl vozíkem a vykročil skrz Zelenou sekci. Pan Seymour si konečně vzal kožený kufr, naložil jej na vozík a vydal se za ním. Bili Butler stál za zevnitř průhledným zrcadlem v koridoru pro ty cestující, co nemají nic k proclení, a díval se, jak se za sklem šine řada lidí coby unavený a příliš brzy před ránem probuzený krokodýl.

Líný nosič v hale s dopravníkem na zavazadla krátce promluvil do rukávu.

„Hipík jde první, teď vyšel, ten v kvádru deset metrů za ním.“

Hipík se moc daleko nedostal. Byl v půli mezi prů-chodem do koridoru a blaženě úlevným východem na jeho konci, když tu mu zastoupili cestu dva uniformo-

154

vání celníci. Byli samozřejmě zdvořilí. Vražedně zdvo-řilí.

„Promiňte, pane, ale byl byste tak laskav a poodešel s námi stranou?“

Kanaďan vybuchl vzteky.

„Co vás sakra bere, lidi?“

„Prostě s námi laskavě pojdte, pane.“

Kanaďan se rozeřval.

„Tak počkat, kurva, počkat. Třináct hodin se jebu v le-tadle a nic takovýhleho nemám kurva zapotřebí, jasný?“

Celá fronta za ním zastavila jako na povel. Pak se všichni, jak to Britové dělávají, když někdo tropí povyk, začali usilovně dívat stranou, předstírali, že se nic nedě-je. a šourali se dál. Mezi nimi i Hugo Seymour.

Kanaďan, kterému pomohli od batůžku i od batohu. pořád řval a protestoval, ale stejně jej bočními dvířky nahnali do jedné z místností pro prohlídky. Dav se šou-ral dál. Obchodník ve smetanovém obleku se dostal až skoro k východu, ale pak zastavili i jeho. Dva celníci mu zkrřížili cestu a dva další se k němu přiblížili zezadu.

Nejdřív to vypadalo, jako by si neuvědomoval, co se děje. A pak i pod opálením pořádně zpopelavěl.

„Nechápu. Něco snad není v pořádku?“

„Buďte prosím tak laskav a pojdte s námi. pane.“

Kvintet

I jeho odvedli. Bili Butler. skrytý za zevnitř pruhled-ným zrcadlem, si oddechl. A teď to hlavní. Konec honu. Kufry a jejich obsah. Prohlídka ve dvou oddělených místnostech trvala dvě hodiny. Butler pendloval mezi nimi a byl stále zdepta-nější. Když si celníci vezmou zavazadla stranou, jistě všechno najdou. Pokud je co najít. Vyprázdnili oba ba-tohy a propátrali i podšívku a rámy. Kromě pár balíčků cigaret Lucky Strike nenašli nic. To Billa Butlera nepře-kvapilo. Volavka nikdy nic nevěze. Zato Hugo Seymour, ten ho ohromil. Prohnali kože-ný kufr rentgenem snad desetkrát. Proměřili jej, jestli

nemá skryté přihrádky, ale nic nezjistili. Totéž s aktovkou z krokodýlí kůže. Ta vydala jen tubu s pilulkami proti nevolnosti značky Bisodol. Dvě z nich rozdrtili a udělali chemický rozbor. Ten prokázal, že to jsou prášky proti nevolnosti. Seymoura svlékli, dali mu něco na převleče-ní a jeho šaty zrentgenovali. A pak prohnali rentgenem i jeho samotného, nahého, jestli něco nepřeváží uvnitř těla. Nic.

Kolem desáté je oba museli propustit, jednoho čtvrt-hodinu po druhém. Seymourjim rázně vyhrožoval práv-ními kroky. Butlera to nevyvedlo z míry. Obvykle jim vyhrožují. Dělají to proto, že nemají ponětí, jakou sku-tečnou moc má Státní výbor pro cla a nepřímé daně.

„Mám na ně někoho pověsit, šéfe'." dotazoval se za-mračeně jeho nejbližší podřízený. Butler si to promyslel a pak zavrtěl hlavou.

„Nejspíš jsme šlápli vedle. Pokud jsou to jen hejlové a nemají s tím nic, sledovali bychom je zbytečně. A po-kud v tom jedou, pochybuju, že by je ti. kdo ten kšeft s Bangkokem vymysleli, kontaktovali, dokud je budeme sledovat. Necháme to tak. Příště."

Kanaďan, první, kterého pustili, jel letištním autobu-sem do Londýna a ubytoval se v ošumělém hotelu po-bliž Paddingtonského nádraží. Pan Hugo Seymour si ta-xíkem dojel do hotelu podstatně dražšího.

Krátce po druhé odpoledne v Londýně čtyřem lidem kdosi zavolał. Všichni podle dohody čekali v telefonních budkách na různých ulicích. Všem řekli, ať se hlásí na jisté adrese. Jeden z nich si ještě jednou zavolał a teprve pak šel na schůzku.

Ve čtyři odpoledne seděl Bili Butler sám v autě u obytného bloku s apartmány s kompletní obsluhou, takovými, které si můžete najmout na týden a třeba i na jediný den.

Pět minut po čtvrté k němu dojela dodávka Ford Tran-sit s krycí značkou, na kterou čekal, a vyskákalo z ní

156

deset členů jeho zásahovky. Na nějakou instruktáž ne-był čas. Gangsteři mohli postavit hlídku, i když pozoro-val okna už půl hodiny a nespátl, že by se záclony po-hnul. Jen na ně kývl a vedl je dovnitř do domu. Byla tam recepce, ale neobsazená. Dva zklamané muže nechal tady, ať hlídají dveře výtahu, a ostatních osm vedl naho-ru po schodišti. Byť byl ve třetím patře.

Zásahovka si nepotrpí na obřadnosti. Jeden muž vy-razil jediným úderem zámek a už byli uvnitř; mladí, ne-dočkávi a nadupaní chlapci na adrenalinové vlně. Neměli nicméně žádné střelné zbraně.

Pětice mužů v obývacím pokoji pronajatého bytu se ale nebránila. Jen seděli a vypadalo to, že náhlostí a ne-čekaností toho vpádu zkameněli. Butler vešel poslední, jako pravý šéf. ale to už jeho muži tahali zatčeným z ka-pes papíry a identifikovali je. Nejdřív si vzal na paškál nasupeného Američana.

Později prokázala hlasová zkouška, že právě on vo-lal celníkům na Heathrow a udal kanadského hipíka jako volavku. V tašce, kterou měl po boku, bylo šest kilogramů látky, ze které se vyklubal nejčistší kolumbijský ko-kain.

„Pane Salvátore Bono. zatýkám vás na základě obvi-nění ze zločinného spiknutí za účelem dovézt do této země zakázanou látku..."

Když bylo po formalitách, pánovi z Miami nasadili železka a odvedli jej. Pak se Butler přesunul k hipíkovi. Když nevrleho Kanaďana vedli ven, Butler zavolał na kolegy: „Ke mně do auta. S tímhle si chci promluvit."

Pan Hugo Seymour se už z hedvábného obleku pře-vlékl do tvídového, který se k anglickému počasí na konci ledna hodil lépe. Druhá volavka. I jemu ulevili od špa-líčku padesátilibrovek. celkem deseti tisíc liber, jež do-stal za úlohu, kterou sehrál při operaci, a v klidu jej od-vedli. Pak se Butler otočil ke zbývajícím dvěma.

Dodávka ležela na stole mezi nimi a stále ještě byla

157

Kvintet

v tašce, ve které prošla celním odbavením. Jen odervali falešné dno a odhalili prostor pod ním, kde ležely umě-lohmotné sáčky; po prověření se ukázalo, že obsahují dva kilogramy thajského bílého heroínu. Na kufříku jasně svítily nálepky s kreslenými postavičkami.

„Pane Johnne Higgins, zatýkám vás na základě obvi-nění ze zločinného spiknutí za účelem dovézt do této země...”

Povinnosti dbalý občan se musel v doprovodu ode-brat na toaletu a vyzvracet se. Když odvedli i jeho, pře-sunul se Butler k poslednímu muži. organizátorovi pře-vozu drogy z Bangkoku. Ten jen seděl a malátně vyhlížel z okna na londýnské nebe, protože věděl, že toho pohle-du mu v příštích letech budou doprávat jen po menších dávkách.

„Už jsem po tobě nějakou dobu šel. kamaráde.”

Žádná odpověď.

„Pěkný fígl. Ne jedna, ale hned dvě volavky. A za nimi, pěkně stranou od všeho toho zmatku v Zelené sekci, mašíroval nevinátka pan Higgins se svou obtioustlou manželkou a roztomilou dceruškou.”

„Ušetřete si to,” štěkl pán středního věku.

„Jak je libo. Pane Harry Palfrey, zatýkám vás...”

Butler nařídil posledním svým dvěma mužům, aby prohledali najatý byt a podívali se, jestli pachatelé za těch pár vteřin, než oni vyrazili dveře, nestačili někam zaho-dit nějaký důkazní materiál, a pak i on sešel dolů do auta. Čekal ho dlouhý večer naplněný prací, ale mělo jít o prá-ci, kterou dělal rád. Za volantem seděl jeho nejbližší podržiený, a tak usedl dozadu, vedle zamklého kana-dana.

„ Ujasníme si pár maličkostí,” prohlásil, sotva auto vyrazilo od obrubníku. „Kdy ses poprvé dozvěděl, že tvým partnerem při tom dvojitém fíglu bude Seymour?”

„Až tady v bytě,” pokrčil rameny hipík.

Butler vypadal, jako když do něj uhodilo.

158

„A co ten půlnoční rozhovor u dveří na toaletu?” „Jaký rozhovor? U jakých dveří? Já ho předtím jak-těživ neviděl.”

Butler se zasmál, což se mu stávalo málokdy. „No jasně. Omlouvám se za to, co s tebou vyváděli na Heathrow, ale znáš pravidla. Dokonce ani tam jsem nemohl prozradit tvoje krytí. A hlavně díky za to zavo-lání. Proběhlo to skvěle. Seane. Dneska večer máš u mě jedno pívko.”

159

LISTOPAD

Spustil se déšť a jako padající stěna se zvolna snášel na Hyde Park. Přinášel jej slabý západní vítr a šedivé záclony dopadajícího deště se hnaly po Park Lané úzkým parčíkem platanů, jež rozdělují jednotlivé uličky směru-jící k severu a jihu. Pod stromy s holými větvemi stál promáčený a zachmuřený člověk a díval se. Vchod do plesového sálu v hotelu Grosvenor House jasně osvětlovalo několik obloukových lamp a nekoneč-ná záře blesků fotoaparátů. Uvnitř bylo teplo, útulno a sucho. Pod markýzou před vchodem byl pruh mokré-ho chodníku. Stáli tu vrátní v livrejích s připravenými lesklými deštníky a k nim se sjížděly jedna za druhou li-muzíny.

Vždy, když u markýzy zastavil deštěm bičovaný au-tomobil, rozběhl se k němu jeden z mužů, aby v běhu se sklopenou hlavou v délce dvou metrů, což byla vzdá-le-nost od auta k markýze, ochránil vystupující hvězdu nebo slavnou filmovou osobnost. Teprve tam se mohl přicho-zí napřímit, nasadit nacvičený úsměv a obrátit se k foto-aparátům.

Bulvární fotografové stáli po obou stranách markýzy, promočení až na kůži, a chránili si drahocenné přístroje, jak nejlépe uměli. Jejich výkřiky doléhaly až na druhou stranu ulice k muži pod stromy.

„Tamhle, Michaeli! Tudy, Rogere! Nádherný úsměv, Shakiro. To je paráda.”

163

Slavné hvězdy a talenty filmového světa s blahosklon-ným pokývnutím děkovaly za obdiv, usmívaly se do ob-jektivů, a tím i na vzdálené fanoušky a fanyanky, přehlí-žely pár lovců autogramů ve větrovkách, vyhlízejících jako podivné a vytrvalé myšky s prosebnýma očima, a pak se nechaly dostrkat dovnitř. Tam je zavedli k jejich stolu, oni se na okamžik zastavili, zazářili a pozdravili

Kvintet

ostatní. Tím byli připraveni na každoroční udílení cen Britské filmové a televizní akademie.

Drobný mužik pod stromy se na to díval s marnou touhou v očích. Kdysi dávno sníval o tom, že by mezi nimi jednou mohl být i on. také jako hvězda filmového světa anebo alespoň jako uznávaný tovaryš ve svém obo-ru. Ale věděl, že nebude - teď už ne. Je příliš pozdě.

Byl hercem přes pětatřicet let a skoro celou dobu u filmu. Natočil jich něco přes stovku; začínal jako němý komparsišta a propracoval se až k drobným roličkám. Nikdy ho však neobsadili do větší role.

Hrál hotelového zřízence, kolem něhož prošel Peter Sellers: tehdy se na plátně objevil na sedm vteřin. Hrál řidiče vojenského nákladáku, který svezl Petera O'Toola do Káhiry. Stál nehybně v pozoru a držel římské kopí necelý metr od Michaela Palina. Hrál leteckého mechani-ka, který pomáhá Christopheru Plummerovi do spitfiru.

Hrál číšníky, zřízence a vojáky snad všech armád svě-ta, počínaje biblickými dobami a konče bitvou v Arde-nách. Hrál taxikáře, policisty, spolustolovníky, muže pře-cházejícího ulici či hvízdajícího pouličního prodavače, zkrátka vše. co si jen člověk umí představit.

Ale bylo to pořád stejné: několik dní na pláče, deset vteřin na plátně a sbohem, kamaráde. Stál pár kroků od každé hvězdy celuloidového nebe, viděl herce laskavé i protivné a herečky vlídné i primadony. věděl, že by uměl zahrát kteroukoli roli s hlubokým přesvědčením a přesvědčivě; věděl, že je jako chameleon, ale nikdo v něm nikdy neobjevil talent, kterým si on sám byl jist.

164

A tak se v dešti díval, jak kolem něj procházejí jeho idoly za svou večerní slávou a pak se v noci rozjíždějí do svých luxusních bytů a apartmá. Když odjela poslední hvězda a světla pohasla, dovlekl se v dešti k zastávce na Marble Arch. Cestu prostá! v uličce autobusu a voda z něj kapala, dokud nevystoupil půl míle od své levné garsonky v předměstské čtvrti mezi White City a Shep-herds Bush.

Svlékl ze sebe promáčené šatstvo, zahalil se do sta-rého koupacího pláště z jednoho hotelu ve Španělsku (tam natáčel Muže z La Mancha s Peterem O'Toolem a držel mu za uzdu koně) a zapálil jediné polínko v krbu. Jeho mokré šaty se pak tiše celou noc odpařovaly a ráno už byly pouze provlhlé. věděl, že je na tom bídne, ba docela plonk. Už řadu týdnů nedostal žádnou práci:

v jeho profesi byl nadbytek menších mužů ve středním věku. a tak mu ani žádné vyhlídky nekynuly. Telefon mu odpojili, a pokud chtěl mluvit se svým agentem, musel za ním zajít osobně. A právě to udělal zítra, roz-hodl se.

Seděl a čekal. Pořád jenom seděl a čekal. Byl to jeho životní osud. konečně se dveře kanceláře otevřely a vyšel někdo, koho znal. vyskočil.

..Nazdar, Roberte, pamatuješ se na mě? Trumpy."

Robert Powell byl zaskočen, protože Trumpyho tvář mu očividně nic neříkala.

..Jen film v Itálii. Turín. Řídil jsem taxík a ty jsi se-děl vzadu."

Situaci zachránila dobrá nálada Roberta Powella.

„No jasně. Turín. Už je to tak dávno! Jak se máš, Trumpy? Jak jde život?"

..Ale jo, ujde to. Nemůžu si stěžovat. Jen jsem zasko-čil, jestli pro mě něco nemají." Powell si všiml jeho se-prané košile a omšelé pláštěnky.

165

„Určitě mají. Jsem rád, že jsem tě viděl. Hodně štěs-tí, Trumpy."

„Nápodobně, kamaráde. Drž se."

Potrásli si rukou a šli každý po svém. Agent byl jako med, ale práci neměl. v Sheppertonu se bude točit jeden historický film, ale už je obsazený. Má zkrátka povolá-ní, kde je příliš velká konkurence a jehož jediným nevy-čerpatelným pohonem je optimismus a naděje, že velká role přijde zítra.

Doma provedl zoufalý Trumpy inventuru. Několik liber týdně mu vyplácela sociální správa, ale v Londýně je draho. Zrovna měl další výstup se svým domácím, panem Koutzakisem. který mu zopakoval, že Trumpy platí pozdě nájemné a že jeho trpělivost není nekonečná jako slunce na jeho rodném Kypru.

Situace byla zlá; vlastně už horší být nemohla. Když mdlé slunce zapadlo za věžáky na druhé straně dvora, přistoupil herec středního věku k příborníku a vyndal z něj balíček zabalený v pytlovině. Celá ta léta se ptal sám sebe, proč si tu zatracenou věc vlastně schovává. Stejně to nebylo jeho gusto. Snad z nějaké sentimentali-ty. Před pětatřiceti lety. kdy hrál jako dvacetiletý ve venkovském divadle, ale byl bystrý a plný elánu a pře-svědčení, že z něj dozajista bude hvězda, mu tu věc od-kázala prateta Millie. Rozbalil pytlouvinu. Nebyl to velký obraz, jen asi třicet krát třicet bez po-zlaceného rámu. Byl celá léta zabalený, a už když ho dostal, byl tak špinavý a umouněný, že postavy na

Kvintet

něm se rýsovaly jen jako pouhé stíny. Prateta Millie sice vždycky přísahala, že pár liber by se za něj dostat moh-lo, ale bylo to patrně jen zbožné romantické přání staré dámy. Neměl ani tušení, odkud obraz pochází. Ve sku-tečnosti však olejomalba měla podivuhodnou historii.

V roce 1870 se do Florencie přistěhoval třicetiletý Angličan s jistou znalostí italštiny, aby zde s nevelkým obnosem od otce zkusil štěstí. Bylo to na vrcholu brit-

166

ské viktoriánské slávy, kdy byla zlatá libra jejího veli-čenstva měnou, která otvírala dveře. V Itálii naopak vlá-dl zmatek jako vždycky.

Za pět let podnikání pan Adrian Frobisher dosáhl čtyř úspěchů. Objevil výtečné víno z kopců v Chianti a začal je ve velikých kádích vyvážet do rodné Anglie. Nahlo-dal tak pověst již známých vín francouzských a začal si budovat slušné jmění.

Pořídil si pěkný dům, vlastní kočár a sluhu. Oženil se s dcerou nepřítelů významného místního šlechtice a kromě dalších ozdobných předmětů do nového domu si v obcho-dě s použitým zbožím na nábreží u Ponte Vecchio kou-pil menší olejomalbu.

Nekoupil ji proto, že by byla na první pohled slavná nebo pozoruhodná. Ve skutečnosti byl obraz celý zaprá-šený a zastrčený vzadu v krámě. Koupil si jej jen proto, že se mu líbil.

Celých třicet let, během nichž se stal britským vice-konzulem ve Florencii a sirem Adriánem, rytířem Brit-ského impéria, visela malba u něj v knihovně a on pod ní třicet let večer co večer po jídle kouřil doutník.

V roce 1900 zachvátila Florencii cholera. Její obětí se stala i lady Frobisherová. Sedesátiletý obchodník se po jejím pohřbu rozhodl vrátit do země předků. Všechno prodal a odjel domů do Anglie, kde si koupil hezký zá-mek v Surrey a pořídil do něj devítičlenné služebnictvo. Nejmladší byla dívka z místní vesnice, jistá Millicent Goreová, kterou najal jako panskou.

Sir Adrian se už nikdy neoženil a zemřel v roce 1930 ve věku devadesáti let. Z Itálie si s sebou přivezl skoro sto beden. V jedné z nich byla i nevelká a tou dobou už vybledlá olejomalba v pozlaceném rámu.

Jelikož to byl jeho první dárek lady Lucii a jí se vždycky líbil, znovu si obraz pověsil do knihovny. Tam povlak kouře a špíny tak zatemnil jeho kdysi jasné bar-vy, že bylo čím dál tím obtížnější rozeznat postavy.

167

Začala a skončila první světová válka, která změnila svět. Jméni sira Adriana se poněkud ztenčilo, neboť v roce 1917 přišel o investice, jež vložil do carské železnice v Rusku. Po roce 1918 v Británii panoval nový spole-čenský řád.

Počet zaměstnanců se zmenšil, ale Millicent Goreo-vá zůstala. Povýšila z panské služebné na zástupkyni hospodyně a po roce 1921 na hospodyně, a zároveň už jedinou služebnou v domě. Posledních sedm let o ze-sláblého sira Adriana osobně pečovala a on na to v roce 1930, kdy umíral, nezapomněl.

Zanechal jí v držbě malý domek a svěřil sumu, z níž se dalo skromně žít. Když se zbytek jeho nemovitého majetku prodával v dražbě, jedna věc už jeho součástí nebyla - malá olejomalba. Millicent Goreová na ni byla velice pyšná: obraz pocházel z divného místa zvaného cizina, a tak si jej pověsila ke kamnům na dřevo v titěr-ném obývacím pokoji svého těsného domečku. A tam se špinil víc a víc.

Slečna Goreová se nikdy neprovdala. Pracovala ve vsi pro místní farnost a zemřela v roce 1965 ve věku pětá-osmdesáti let. Oženil se však její bratr a zplodil syna, jenž měl zase syna, jediného prasynovce staré dámy.

Dědictví po ní bylo nevalné, protože domek a ka-pitálový fond se vrátily do majetku rodiny jejího dobro-dince. Svému prasynovci však zanechala olejomalbu. Uplynulo pětatřicet let, než špinavé, umazané a povlakem potažené umělecké dílo opět spatřilo světlo světa v za-tuhlé ložnici v zadní uličce u Shepherd's Bush. Druhého dne ráno se jeho majitel ohlásil v recepci věhlasného aukčního domu House of Darcy, který se zabýval prodejem a odhady uměleckých děl. Trumpy k hrudi tiskl balíček v pytlovině.

„Doslechl jsem se, že děláte odhady děl pro občany, kteří by mohli mít něco cenného," řekl mladé ženě za stolem. I ona si povšimla jeho seprané košile a umou-

168

něného pláště do deště. Pokynula ke dveřím s nápisem Odhady. Kancelář byla méně okázalá než vstupní hala. Byl tam stůl a za ním další děvče. Herec zopakoval své přání a dívka sáhla po formuláři.

Kvintet

„Jméno prosím?“

„Jmenuji se Trumpington Gore. Tady je ten obraz...“

„Adresa?“

Uvedl ji.

„Telefon?“

„Hm, nemám.“

Pohlédla na něj, jako by právě řekl, že nemá hlavu.

„A co chcete odhadnout?“

„Olejomalbu.“

Pozvolna z něj páčila všechny podrobnosti, anebo spíš jejich nedostatek, a tvářila se čím dál unaveněji. Stáří neznámé, škola neznámá, malíř neznámý, země původu – asi Itálie.

Žena v oddělení odhadů měla velkou slabost pro jed-noho mladého fešáka, který nedaleko prodával klasická vína, a věděla, že je právě čas na dopolední kávu v ka-várně Uno za rohem. Kdyby chtěl tenhle nudný mužík s tou svou příšernou mazaninou jít už konečně pryč, mohla by s kamarádkou na chvíli vyklouznout a jako náhodou urvat stůl hned vedle svého Adonise.

„A nakonec, pane, na kolik byste obraz odhadl vy?“

„To nevím. Proto jsem vám ho přece přinesl.“

„Musíme do formuláře uvést zákazníkům odhad, pane. Kvůli pojištění. Mám tedy napsat třeba sto liber?“

„Dobrá. Máte představu, kdy bych se něco mohl do-zvědět?“

„Za nějaký čas, pane. Ve skladu čeká na odhad velké množství věcí. Chvíli to trvá.“

Bylo jasné, že podle jejího osobního názoru by stačil jeden zběžný pohled. Bože, ty krámy, co sem lidé nosí a myslí si, že doma na záchodě objevili mísu z doby dynastie Ming!

169

Pět minut nato pan Trumpington Gore formulář po-depsal, dostal kopii, zanechal na stole balíček v pytlovině a vyšel zase na ulici v Knightsbridge. Pořád byl úplně na mizině. Domů šel pěšky.

Obraz v pytlovině byl uložen do skladu s identifikační visačkou D 1601.

PROSINEC

Uběhlo dvacet dní a předmět označený visačkou D 1601 stál ještě pořád u zdi skladu v obalu z pytloviny a Trumpington Gore ještě pořád čekal na odpověď.

Vy-světlení bylo prosté – v aukčním domě měli skluz.

Stejně jako v ostatních velkých aukčních domech totiž devadesát procent obrazů, porcelánu, šperků, sta-rých vín, sportovních zbraní a nábytku, jež Darcy nabí-zel k prodeji, pocházelo ze známých a ověřitelných zdrojů. Zmínka o zdroji neboli „provenienci“ se pak často objevila i v aukčním katalogu. „Majetek pana...“ byl častý úvod před popisem prodávané položky a ne-obvyklá nebyla ani formulace „Z pozůstalosti zesnu-lého...“

V aukčním domě byli i takoví, kteří s prováděním odhadů široké veřejnosti zdarma nesouhlasili, protože museli věnovat příliš mnoho času příliš velkému množ-ství braku, z něhož chtěl Darcy do aukce nabídnout jen pramálo. Ale tuto službu veřejnosti si kdysi vymyslel zakladatel aukčního domu sir George Darcy. a tak se tra-dice dochovala. Jen výjimečně nějaký doufající šťastli-vec ze zapadlé vísky zjistil, že stará stříbrná tabatěrka po dědečkovi je ve skutečnosti vzácný poklad z dob krále Jiřího; to se však nestávalo často.

V oddělení děl starých mistrů se dvakrát do měsíce konala pravidelná schůze odhadní komise, které se dvě-ma asistenty předsedal ředitel oddělení s motýlkem u krku, distingovaný Sebastian Mortlake. Do Vánoc zbý-

170

válo deset dní, a tak se rozhodl vyřídit všechny nevyří-zené pohledávky.

Tento úklid si nakonec vyžádal pět dní skoro nepřetr-žité práce, která jeho i kolegy naprosto vyčerpala.

Pan Mortlake se spoléhal na tlustou složku formulá-řů, které se vyplňovaly při uložení obrazu. Nejraději dě-lal ty, u nichž byl jasně určen malíř. V takovém případě mohli aspoň autoři katalogu uvést jméno a přibližně ur-čit datum. Téma obrazu bylo samozřejmě zjevné na prv-ní pohled.

Ty, které vybral k eventuálnímu prodeji, se dávaly stranou. Sekretářka se vždycky písemně zeptala majite-le, zda si přeje obraz prodat, a brala při tom ohled na jím uvedenou cenu. Pokud odpověděl kladně, nesměl se po-dle podmínek na původním formuláři obraz odnést do jiného aukčního domu.

Pokud majitel odpověděl záporně, byl vyzván, aby si dílo neprodleně vyzvedl, neboť skladování stálo peníze. Jakmile byl výběr hotov a majitel dal svolení k

Kvintet

prodeji, Mortlake mohl dílo zařadit do nadcházející aukce a při-pravit katalog. Méně významná díla nepřilíhla známých umělců, která před netečným zrakem Sebastiana Mortlakea pouze pro-plula, si v popisu pro katalog vysloužila výrazy jako „pů-vabný“. což znamenalo, „..pokud se takový obraz něko-mu líbí“; anebo „..pozoruhodný“, což znamenalo, že „malíř zřejmě dílo vytvořil po velmi těžkém obědě“.

Mortlake a jeho dva přísedící prohlédli skoro tři sta pláten, a tím se dostali za polovinu věcí „z ulice“. Mort-lake z nich vybral jen deset obrazů; jeden byl překvapivě dílem holandské vanostadeské školy, i když bohužel nikoli samotného Adriaena van Ostadeho. Namaloval jej jakýsi jeho žák, ale ušlo to. Sebastian Mortlake nerad pro Darcy vybíral obrazy, jež majitel odhadl na méně než pět tisíc liber. Velké pro-story v Knightsbridge nejsou nejlevnější a prodejní pro-

171

vize z menší částky skoro nekryla režijní náklady. Men-ší aukční domy mohly nabízet i plátna třeba za tisíc li-ber, ale Darcy nikoli. Kromě toho bude příští aukce na konci ledna velká událost.

Když se pátého dne blížila hodina oběda, Sebastian Mortlake se protáhl a promnul si oči. Už prohlédl 290 brakových obrazů a pořád marně hledal aspoň náznak něčeho hodnotného. Ale deset „přijatelných“ děl je zřej-mě maximum. Svým mladším zaměstnancům říkával:

„Musíme mít z práce potěšení, protože neděláme žádnou dobročinnost.“

„Kolik ještě. Benny?“ zavolal přes rameno na jedno-ho ze svých podřízených.

„Už jen čtyřiačtyřicet. Sebe.“ odpověděl mladík. Ty-kal mu; na tom Mortlake trval, neboť chtěl ve svém „týmu“ vytvořit neocenitelnou přátelskou atmosféru. Tykal si dokonce i se sekretářkami: jen zřízenci mu ří-kali „řído“, i když on jim tykal.

„Je tam něco zajímavého?“

„Nic moc. Už žádný určený malíř ani doba, stáří, ško-la nebo provenience.“

„Jinými slovy, rodinní amatéři. Přijdeš zítra?“

„Jasně, Sebe. Počítal jsem s tím. Dokončím tady ten úklid.“

„To jsi hodný. Benny. Tak já jdu na ředitelský oběd a pak odjíždím na venkov.“

Tak to za mě dotáhni, jo? Víš jak. Hezký zdvořilý dopis, symbolická hodnota. Deirdre to sepíše na počítači a odešle poslední předvánoční poštou.“

A s veselým přáním „hezkých Vánoc všem klukům a holčkám“ zmizel. Oba asistenti odhadní komise udělali o pár minut později totéž. Benny dohlédl, aby nosiči odnesli do skladu várku obrazů, které právě prohlédli (a odmítli), a do mnohem lépe osvětlené odhadní míst-nosti přinesli posledních čtyřiačtyřicet. Na některé se podívá ještě odpoledne a na zbytek zítra, než mu začne

172

vánoční voľno. Potom z kapsy vyndal niekoľik poukázok na oběd a zamířil do podnikové kantýny.

Toho dne odpoledne se mu podařilo ze zbývajících „děl z ulice“ dodělat téměř třicet obrazů. Pak odešel do svého bytu v severní, to jest levnější čtvrti Ladbroke Grove.

Už samotné působení pětadvacetiletého Bennyho Evanse v Darcy bylo vítězstvím tvrdošijnosti nad nadě-jí. Personál pracující v hlavní hale, který byl ve styku s veřejností a tiše proplouval po ochozech, tvořili vybraně oblečení jedinci s apatickým hlasem. Ženská část perso-nálu se skládala z mladých a velmi úhledných obdob opačného pohlaví.

Mezi nimi se pohybovali vrátní v livrejích a pořa-datelé, celkově zřízenci, kteří díla zvedali, nosili, nadzve-dávali a vozili, přinášeli a odnášeli.

Za závěsy pak sídlili odborníci. Jakýmisi aristokraty mezi nimi byli odhadci, bez jejichž schopností by se celá budova zhroutila. Měli bystré oko a dobrou paměť a uměli na první pohled rozeznat kvalitní dílo od běžného, pravé od padělku a bezcenné od opravdového pokladu.

K nejvyšší hierarchii, kterou tvořili Mortlakeové, pa-trila i nižší elita, která si díky znalostem nashromáždě-ným v oboru za třicet let praxe směla dovolit různé vý-střelky. Benny Evans se však od nich lišil a mazaný Mortlake věděl proč. Proto také Benny pracoval v Darcy.

Nevypadal totiž na to, co byl. i když zdání je nedíl-nou a nepostradatelnou součástí londýnského umělecké-ho světa. Neměl titul ani patřičný vnější lesk.

Vlasy mu rostly v neupravených chumáčích, s nimiž by toho moc nedokázal ani kadeřník z Jermyn Street. kdyby Benny náhodou k nějakému zašel.

Když přišel do Knightsbridge, nosil prasklé brýle z umělé hmoty, slepené na nose leukoplastí a získané na předpis národní zdravotní pojišťovny. V pátek se

nemu-seš oblékat ležérněji, jako to dělali ostatní, protože se tak
173

oblékal každý den. Mluvil s táhlým lancashirským pří-zvukem. Při vstupním pohovoru na něj Sebastian Mort-lake hleděl v němém úžasu. Vzal mladíka teprve poté, co si ho vyzkoušel z renesančního umění; a vzal ho na-vzdory jeho zevnějšku a pochichtávání kolegů. Benny Evans byl z dělnické rodiny a vyrostl v malém řadovém domku v chudé čtvrti Bootle. Na základní ško-le příliš nevynikal, vysvědčení měl jen průměrné a do žádné výběrové třídy se nedostal. Když mu však bylo sedm, stalo se něco, kvůli čemu to všechno už nepotře-boval. Jeho učitelka kreslení mu ukázala jednu knihu. Byly v ní barevné obrázky, které chlapi z nějakého důvodu učarovaly. Byly to obrázky mladých žen, z nichž každá držela dítě. Nad nimi poletovali okřídlení andělé - chlapeček z Bootlu poprvé spatřil Madonu s dítětem od florentského mistra. Od té doby už byla jeho žízeň neuhasitelná. Trávil celé dny ve státní knihovně a prohlížel si ob-razy od Giotto, Raffaella, Tiziana, Botticelliho. Tintoret-ta a Tiepola. Díla mistrů Michelangela a Leonarda dá Vinciho zhltl stejně, jako jeho spolužáci polykali levné hamburgery. V době dospívání si přivydělával mytím aut, roznáš-kou novin a věčením psů a za našetřené peníze pak odjel stopem přes celou Evropu, jen aby navštívil galerie Uf-fizi a Pitti. Po Italech se pustil do Spanělů, a tak si zajel stopem do Toleda, kde dva dny v katedrále zíral na Ve-lázquezze, Zurbarána a Murilla. Pak do sebe nasál němec-ké, holandské a vlámské školy. Ve dvaadvaceti sice ješ-tě pořád nic neměl, ale zato byl chodící encyklopedií klasického umění. A právě toho si všiml Sebastian Mort-lake, když mladého uchazeče o místo prováděl po ocho-zech mimo hlavní halu. Něco však uniklo i fintivému a chytrému Mortlakeovi - základní instinkt, který člověk buď má, nebo nemá. Nevýrazný mladík z chudé čtvrti jej měl, ale nikdo to nevěděl - dokonce ani on sám.

174

Druhý den přišel do téměř prázdné budovy, kde měl odhadnout zbytek ze čtyřiačtyřiceti děl. Technicky vza-to bylo stále otevřeno a u dveří stál vrátný, ale neměl sko-ro koho vítat. Benny Evans šel zase do odhadní místnosti a začal prohlížet posledních patnáct obrazů. Měly nejružnější rozměry a obaly. Třetí od konce byl zabalen do pytlovi-ny. Jen tak mimochodem si všiml, že má číslo D 1601. Když obraz spatřil, šokoval jej jeho stav a nános špíny překrývající původní malbu. Skoro se nedalo poznat, co na ní vlastně je. Benny obraz otočil. Dřevěná deska. Divné. Ještě div-nější však bylo, že nebyla dubová. Když na dřevo malo-vali umělci severní Evropy, většinou používali dub. V Itálii dub nerostl. Nemohl by to být topol? Vzal obrázek pod lampu a namířil na něj ostré svět-lo. Snažil se ze všech sil něco rozeznat pod temnou pa-tinou stoletého kouře z doutníků a dřeva v krbu. Na ob-raze seděla žena, ale bez dítěte. Nad ní se skláněl muž. ke kterému vzhlížela. Měla malá až drobná ústa jako poupě a vypouklé čelo. Oči ho od světla rozbolely. Změnil úhel nasvícení a prostudoval postavu muže. V mysli mu slabě zazněla ozvěna nějaké vzpomínky - ten postoj, to gesto... Muž něco říkal a gestikuloval rukama, zatímco žena toporně seděla a napjatě naslouchala.

Je to v tom sevření prstů. Takhle sevřené prsty už přece viděl. Ale odpověď byla někde v té tváři. Tak malá a sevřená ústa a tři drobné svíslé vrásky nad očima už znal. Kde to jen viděl ty malé svíslé, nikoli vodorov-né vrásky na čele? Byl si jist, že někde ano. ale nemohl si vzpomenout kde nebo kdy. Podíval se na průvodku -nějaký pan T. Gore. Telefon nemá. Sakra. Poslední dva obrázky vyřadil jako bezcenný brak, vzal tlustou složku formulářů a zašel za Deirdrou, poslední zbylou sekretář-kou na oddělení. Nadiktoval jí univerzální dopis plný

175

politování a předal jí formuláře. Na každém byla odhad-ní cena předloženého, ale odmítnutého obrazu a jméno a adresa majitele. I když bylo dopisů třiačtyřicet, počítač na každý na-píše jiné jméno a adresu, třebaže text bude úplně stejný. Benny chvíli obdivně přihlížel. O počítačích měl jen velmi povrchní znalosti. Uměl ho tak maximálně spustit a pak datlova! po klávesnici; prstoklad nezvládal. O deset minut později už Deirdre připravovala obálky a prsty jí na klávesnici jen kmitaly. Benny jí popřál příjemné vá-noce a odešel. Jako obvykle jel autobusem až na horní konec Ladbroke Grove. Schylovalo se k pěkné plískanici.

Kvintet

Když se probudil, hodiny u postele mu oznámily, že jsou dvě ráno. Cítil vedle sebe smyslné teplo Julie. Před usnutím se milovali, což pro něj většinou byla záruka spánku beze snů. Přesto byl najednou vzhůru a v hlavě mu vířilo, jako by ho vzbudila nějaká hluboko zasutá myšlenka. Snažil se vzpomenout si, na co myslel kromě Julie, když před třemi hodinami usínal. Vybavil se mu obraz zabalený v pytlovině.

Prudce zvedl hlavu z polštáře. Julie ze spánku rozmrzele zareptala. Benny se posadil a utrousil do tmy dvě slova:

„Do prdele!“

Druhého dne ráno, 23. prosince, šel znovu do Darcy, ale tentokrát už bylo doopravdy zavřeno. Odemkl si služební vchod.

Potřeboval se dostat do knihovny oddělení děl starých mistrů. Otvírala se elektronickou kartou a on znal kód. Strávil tam hodinu a pak si odtamtud odnesl tři knihy. Vzal si je do odhadní místnosti. Balíček z pytloviny ležel na horní polici, kde ho zanechal.

Rozsvítil znovu silnou lampu a ze zásuvky Sebastiana Mortlakea vyndal jeho osobní lupu. Pomocí knih a lupy pak porovnával tvář sklánějící se mužské postavy s jinými, které pocházely ze štetce muže v knihách. Na

176

jednom obraze byl mnich anebo nějaký svatý; hnědý hábit, hlava s tonzурou, oválné vypouklé čelo a tři svislé ustarané či zamyšlené vrásky těsně nad očima a mezi nimi.

Když skončil, hluboce se zamyslel jako někdo, kdo zakopl a náhodou objevil doly krále Šalomouna. Přemýšlel, co dělat. Nebylo to prokázané. Mohl se mýlit. Spina na obraze byla děsivá. Ale aspoň by měl upozornit ve-dení.

Uložil obraz zpět do obalu a nechal jej na Mortlakeově psacím stole. Potom vešel do místnosti sekretářek, spustil Deirdrin počítač a pokusil se přijít na to, jak fun-guje. Po hodině pak začal jedním prstem vytukávat dopis.

Když byl hotov, požádal zdvořile počítač, aby mu vyrobil dvě kopie, a on to udělal. Našel v zásuvce obál-ky, z nichž jednu pak ručně adresoval Sebastianu Mortlakeovi a druhou místopředsedovi správní rady a gene-rálnímu řediteli, cti-hodnému panu Peregrinu Sladeovi. První dopis zanechal vedle balíčku na osobním stole ře-ditele svého oddělení a druhý strčil pod dveře do zamčené kanceláře pana Sladea. Potom odešel domů.

Že Peregrine Slade vůbec přišel do kanceláře tak těs-ně před vánoci, bylo obvyklé a vysvětlitelné. Bydlel hned za rohem a jeho žena, lady Eleanor, žila téměř stále v jejich venkovském domě v Hampshiru a touto dobou už byla jistě obklopena svými příšernými příbuznými. Řekl jí, že se tam nedostane dřív než na Štědrý den. Zkrá-tí tím ten očistec, kdy si bude muset o vánočních svát-cích hrát na hostitele jejích rodinných příslušníků.

Kromě toho chtěl tak trochu čmúchat v soukromých věcech vedoucích pracovníků aukčního domu a na to potřeboval soukromí. A tak vstoupil tím-těž služebním vchodem, kterým o hodinu dříve odešel Benny Evans.

V budově bylo příjemné teplo - vypínat na dobu vá-nočních svátků topení nepřicházelo v úvahu - a v někte-rých jejích částech, včetně jeho vlastní, byl zapnut vý-

177

konný poplašný systém. Ve své kanceláři ho odpojil, pro-šel předpokojem, kde sídlila nyní nepřítomná slečna Pris-cilla Bálešova, a vešel do své svatyně. Sundal si sako, vyndal z aktovky přenosný počítač a napojil se na hlavní systém. Viděl, že má dva e-maily, ale ty vyřídí později. Nejdřív chtěl čaj.

Ten mu samozřejmě obvykle dělala slečna Batesová, ale když tu nebyla, musel se přinutit uvařit si ho sám. Vnikl jí do příborníku, aby v něm vypátral konvici, čaj Earl Grey, hrneček z kostního porcelánu a plátek citro-nu. Jeden citron skutečně objevil a nůž taky. Teprve když hledal šňůru od konvice, spatřil na koberci u dveří do-pis. Zapojil konvici a hodil dopis na stůl.

Konečně se s šálkem čaje vrátil do kanceláře a přečetl si oba e-maily. Ani jeden nebyl tak důležitý, že by ne-mohl počkat až do Nového roku. Pomocí řady soukro-mých přístupových kódů se napojil na databázi šéfů od-dělení a kolegů ze správní rady a začal jim prohledávat soubory.

Když si dost zalovil, jeho myšlenky se zase obrátily k osobním problémům. Navzdory velmi slušnému platu nebyl Peregrine Slade žádný boháč. Třebaže byl mlad-ším synem hraběte - odtud titul „ctíhodný“ -. nezdědil vůbec nic.

Oženil se s dcerou jednoho vévody, ze které se vy-klubalo náladové a rozmazlené stvoření. Byla přesvěd-čena, že má na to nárok, protože je majitelkou rozlehlé-ho zámku v Hampshiru s pozemkem a řadou velmi drahých koní. Lady

Kvintet

Eleanor rozhodně nebyla levná man-želka. Umožňovala mu však přístup do nejlepší společnosti, což se často z obchodních důvodů velmi hodilo.

K tomu mohl ještě přičíst pěkný byt v Knightsbridgi, který však potřeboval k práci v Darcy, jak si namlouval. Vlivný tchán mu zajistil zaměstnání, stejně jako později povýšení na místopředsedu správní rady. Pozici jeho nadřízeného zastával škrobený a zatrpklý vévoda z Gatesheadu.

178

Bohatství by mu přinesly chytře vložené investice, ale on trval na tom, že si bude majetek spravovat sám, což byla ta nejhorší rada, které mohl uposlechnout. Netušil, že machinace se zahraniční měnou se mají raději přenechat kejkliřům, kteří o nich něco vědí, a investoval spoustu peněz do nákupu eura - a pak sledoval, jak tato měna za necelé dva roky klesla o třicet procent. Horší bylo, že si na nákup vypůjčil takovou spoustu peněz, že jeho věřitelé po straně hovořili i o „vyvlastnění“. Zkrátka a dobře, vězel až po uši v dluzích.

A konečně tu byla i londýnská milenka, hluboce soukromý hříšek a uhrančivý zvyk, jehož se nedokázal vzdát a který byl ohavně drahý. Sladeův zrak padl na dopis. Byl v obálce s hlavičkou Darcy, takže je z podniku, a byl mu adresován rukopisem, který nepoznával. Cožpak ten blázen neumí psát na počítači nebo si najít sekretářku? Dopis se tu musel objevit během dneška, jinak by si ho včera večer ještě všimla slečna Batesová. Pociťil zvědavost. Kdo tu pracoval přes noc? Kdo tu byl před ním? Roztrhl obálku.

Jeho pisatel to zřejmě s počítačem moc neuměl. Odstavce byly rozházené a oslovení „Vážený pane Slade“ bylo napsáno rukou. Podepsán byl Benjamin Evans. Vůbec toho člověka neznal. Podíval se na hlavičku - Oddělení děl starých mistrů.

Určitě nějaká mizerná stížnost zaměstnance. Pustil se do čtení. Jeho pozornost upoutal až třetí odstavec.

„Neřekl bych, že jde o fragment odlomený z nějakého mnohem většího oltáře, a to kvůli tvaru i absenci stop po odlomení od většího celku na okrajích desky.

Mohlo by však jít o jediný devocionální kus, který byl snad vyroben na objednávku nějakého bohatého kupce do jeho domu. I přes hustý povlak špíny a skvrn starých několik staletí se zdá, že obraz vykazuje jistou podobnost se známými díly...”

179

Když Peregrine Slade spatřil jméno, divoce se rozkašlal, až si čajem poprsal vázanku od sulky.

„Domnívám se, že by navzdory nákladům stálo za to podniknout kroky k vyčištění a restaurování obrazu, a pokud bude zmíněná podobnost patrná jasněji, požádat o prozkoumání profesora Colense a případně ověřit pravost obrazu.”

Slade si dopis přečetl ještě třikrát. V budově v Knightsbridgi svítila ve tmě pouze jeho lampa a on přemýšlel, co by měl udělat. Našel si na počítači záznamy o majitelích uměleckých děl a zjistil, kdo obraz přinesl - nějaký T. Gore.

Člověk bez telefonu, bez faxu, bez e-mailu. Bydliště v nuzné čtvrti levných garsonků. Takže nějaký chudák a docela jistě nevzdělanec. Zbývá tedy Benjamin Evans. Hm. Na konci dopisu bylo pod podpisem připsáno: kopie Sebastianu Mortlakeovi. Peregrine Slade vstal.

Za deset minut se už vracel z oddělení děl starých mistrů s balíčkem z pytloviny a duplikátem dopisu. Ten se dá později spálit. Tohle byla rozhodně věc zástupce předsedy správní rady. V té chvíli mu zazvonil mobil.

„Perry?”

Poznal ten hlas okamžitě. Byl rezervovaný, ale chraplavý a jemu v mžiku vyschlo v ústech.

„Ano.”

„Víš, kdo volá. víd?”

„Ano, Marina.”

„Co jsi říkal?”

„Promiňte. Ano, slečna Marina.”

„To už je lepší, Perry. Nemám ráda, když se to oslovení vynechává. Za to budeš muset zaplatit.”

„Je mi to opravdu líto, slečno Marino.”

„Už přes týden jsi mě nepřišel navštívit. Co ty na to?”

„Měl jsem před Vánoci příliš velký shon.”

„A celou tu dobu jsi byl hrozně zlobivý chlapec, víd, Perry?”

180

„Ano, slečno Marino.”

Žaludek jako by mu plaval na vodě a dlaně se mu potily.

Kvintet

„Tak bychom s tím asi měli něco udělat, viď, Perry?“

„Když myslíte, slečno Marino.“

„To ano, Perry, to myslím. Tak přesně v sedm, chlap-če. A přijď včas. Víš, jak nerada čekám, když mám na-broušené drápky.“

Telefon zmlkl. Ruce se mu třáslly. Vždycky ho k smrti vyděsila, dokonce i pouhým hlasem. Ale právě to a pak také to, co se dělo později ve „třídě“, bylo účelem hry.

LEDEN

„Můj milý Perry. jsem uchvácen a hořím zvědavostí! Proč tak opulentní oběd a hned na začátku roku? Ne že bych si ale stěžoval.“

Seděli poblíž St James Street v klubu, jehož byl Pe-regrine Slade členem. Bylo čtvrtého ledna a bezstarostná země se neochotně vracela k práci. Hostitelem byl Sla-de, zatímco Reggie Fanshawe, majitel Fanshaweovy ga-lerie na Pont Street, si souhlasně prohlížel láhev Beyche-velle, kterou Slade objednal.

Slade se usmál, potřásl hlavou a naznačil, že na to, aby měli absolutní soukromí, jsou příliš blízko další hos-té. Fanshaweovi to došlo.

„Tak teď hořím zvědavostí ještě víc. Musím takto sží-rán touhou vydržet až do kávy?“

Kávu si dali docela sami v knihovně na patře. Slade stručně vysvětlil, že před šesti týdny k nim z ulice přišel úplně cizí člověk s nevýslovně špinavým starým obra-zem, který je podle jeho názoru cenný. Shodou okolnos-tí a následkem tlaku z příliš velkého množství práce se dostal do rukou jen jedinému člověku - mladému, avšak zjevně velmi chytrému odhadci.

A strčil majiteli galerie Evansovu zprávu. Fanshawe

181

ji četl a při tom raději postavil sklenku exkluzivního portského na stůl, aby ji nevytlil. Potom řekl:

„Dobrý bože!“ A pak to ještě zopakoval pro případ, že by všemohoucí jeho zvolání neslyšel.

„Musíš samozřejmě udělat, co navrhuje.“

„Ne tak docela,“ pravil Slade. A důkladně mu vysvětlil, co zamýšlí. Fanshaweovi vystydla káva a jeho port-ské zůstalo nedotčeno.

„Očividně přece existuje kopie toho dopisu. Co na to řekne Seb Mortlake?“

„Ta už je spálená. Seb odjel den předtím na venkov.“

„Bude o tom záznam v počítači.“

„Už ne. Měl jsem tam včera opraváře. Ta část data-báze přestala existovat.“

„A kde je teď ten obraz?“

„Bezpečně uložen u mě v kanceláři. Pod zámkem.“

„Osvěž mi paměť, kdy pořádáš příští aukci?“

„Dvacátého čtvrtého.“

„A ten mladík? Všimne si toho. Bude si stěžovat Sebu Mortlakeovi a ten by mu mohl uvěřit.“

„Ne. když bude na severu Skotska. Kdosi je mi tam cosi dlužen a mohu mu zavolat.“

„Ale kdybyste obraz neodmítli a nevrátili majiteli, musela by o tom přece existovat zpráva s odhadní cenou.“

„Už existuje.“

Slade vytáhl z kapsy další list papíru a podal jej Fan-shaweovi. Galerista si přečetl nevýrazný text o umělec-kém díle, patrně raně florentském, od neznámého malíře, s neznámým názvem a neznámé provenience. Odhadnu-to na pět až sedm tisíc liber. Opřel se, zvedl sklenku portského k přípitku a prohlásil:

„Ty výprasky, které jsem ti dával ve škole, určitě k něčemu byly, Perry. Jsi slizký jak namaštěný had. Tak platí.“

Dva dny nato dostal Trumpington Gore dopis. Přišel na hlavičkovém papíře z Darcy. Podpis tam nebyl, jen

182

razítko oddělení děl starých mistrů. Vyzýval ho k podpisu formuláře, který zplnomocňuje aukční dům k prodeji jeho obrazu, jenž byl odhadnut na pět až sedm tisíc liber. Při-ložena byla i obálka se zpáteční adresou a známkou. I když to nevěděl, uvedená adresa měla jeho dopis do-pravit neotevřený až na stůl Peregrina Sladea.

Byl u vytržení. S pěti tisíci liber se mohl protlouct dalších šest měsíců a za tu dobu se už určitě nějaká role najde. V létě bylo v oblibě natáčení v exteriérech. A tak formulář podepsal a odeslal.

Dvacátého ledna Peregrine Slade zavolał řediteli od-dělení děl starých mistrů.

..Sebe, jsem tak trochu v bryndě, a tak jsem si říkal. jestli bys mi mohl

prokázat laskavost."

"Ale jistě, Perry, o co jde?"

"Mám jednoho dávného přítele ve Skotsku. Je trochu roztržitý a úplně zapomněl, že mu končí pojistka na obrazy. Nové pojištění musí uzavřít na konci měsíce. A ti hlupáci z pojišťovny vyvádějí jako pomínutí. Nechtějí mu to dát bez nového aktuálního odhadu."

Odhady významných i méně významných sbírek pro pojišťovací účely byly službou, kterou běžně poskytovaly všechny velké aukční domy v Londýně. Plynul z toho samozřejmě i užitečný příjem. Většinou se však taková věc zařizovala s mnohem větším předstihem.

"To je ale hloupé, Perry. Máme za čtyři dny velkou aukci a od samé práce se nám kouří za zadkem. Nemůže to počkat?"

"Právě že ne. Co ten mládenec, kterého jsi vzal před pár lety?"

"Benny? Co s ním?"

"Zvládl by něco takového? Není to velká sbírka. Většinou portréty z doby krále Jakuba. Mohl by použít náš poslední odhad, něco málo přidat a je to. Jde jen o pojištění."

"No tak dobře."

183

A tak dvaadvacátého odjel Benny Evans nočním vlakem na daleký sever Skotska do města Caithness. Měl být pryč týden.

Slade se ráno v den aukce, kterou měl řídit sám, Mortlakeovi zmínil, že má jeden obrázek navíc. Není v katalogu, byl to takový nápad na poslední chvíli.

Mortlake byl zmaten.

"A co to je?"

"Taková malá mazanina, snad florentská. Jedna věc z ulice, kterou oceňoval tvůj mladý přítel Evans. Je to z těch restů, na které se musel mrknout, když jsi odjel na Vánoce."

"O ničem se nezminil. Myslel jsem, že jsme všechny vrátili majitelům."

"To je moje vina. Úplně mi to vypadlo z hlavy. Jemu nejspíš taky. Náhodou jsem tu zrovna těsně před Vánoci byl, abych dořešil pár maličkostí. Potkal jsem ho na chodbě a zeptal se ho, co dělá. Řekl, žeš ho požádal, aby se podíval na posledních čtyřiačtyřicet kousků."

"To je pravda, požádal." připustil Mortlake.

"No a byl tam jeden obrázek, o kterém si myslel, že by stál za pokus. Vzal jsem ho od něj. abych se na něj mrknul, pak jsem odběhl k něčemu jinému, nechal jsem ho v kanceláři a úplně jsem na něj zapomněl."

Nabídl Mortlakeovi skromný popis díla, jenž údajně pocházel od Bennyho Evanse a na kterém byl jeho podpis. Nechal ředitele oddělení děl starých mistrů, aby si jej přečetl, a pak si ho vzal zpět.

"A máme povolení?"

"Ale ano. Včera jsem volal majiteli, když jsem tu pro-klatou věc objevil v kanceláři. Byl celý šťastný. Ještě včera večer mi povolení nafaxoval."

Seb Mortlake měl toho rána na starosti mnohem víc věcí, než aby se zabýval nějakou anonymní mazaninou od neznámého autora s odhadem na skoro základní cenu pět tisíc liber. Jeho hlavní nabídku tvořil jeden Verone-

184

se, Di Rodolfo a Sano di Pietro. Zamumlal něco na souhlas a pospíchal do aukční síně, aby dohlédl na správné pořadí děl. V deset hodin dopoledne si Peregrine Slade připravil vyvolávací pultík, uchopil kladívko a aukce začala.

Strašně rád vedl nejdůležitější aukce osobně. Rád stál na vyvýšeném místě, řídil a ovládal a občas šibalsky kývl na známé obchodníky, zájemce a kolegy z londýnského prostředí výtvarného umění. Líbilo se mu i tiché uznání agentů, o nichž věděl, že na aukci zastupují některé opravdu velké ryby tohoto cirkusu, jež by ani ve snu nenapadlo zúčastnit se osobně.

Byl to dobrý den. Ceny šly vysoko. Veroneseho ziskalo jedno významné americké muzeum za víc než dvojnásobek odhadu. A Di Rodolfo vyvolal tlumené vzdechy, když cena stoupla až na čtyřnásobek odhadní ceny.

Zhruba posledních dvacet minut před koncem si všiml, že na místo v zadní řadě hned u kraje, jak bylo dohodnuto, vklouzl Reggie Fanshawe. Když přišla na řadu poslední položka na seznamu. Slade oznámil vyčerpanému sálu:

"Je zde ještě jeden obraz, který není uveden v katalogu. Dostali jsme jej pozdě, když už byl katalog v tisku."

Slavnostním krokem přišel zřízenec a na stojan postavil velmi špinavý obraz v otlučeném pozlaceném rámu. Otočilo se k němu několik hlav ve snaze rozeznat, co se nachází pod špinou zakrývajících postavy.

Kvintet

„Je to tak trochu záhada. Pravděpodobně florentská škola, tempera na desce, jakýsi devocionální výjev. Au-tor neznámý. Slyším dobře - tisíc liber?“ Rozhostilo se ticho. Fanshawe pokrčil rameny a kývnul.

„Mám tisíc liber. Dá někdo víc než tisíc?“

Zapátral pohledem v sále a na protějším konci, než seděl Fanshawe, spatřil znamení. Nikdo jiný je neviděl, neboť ve skutečnosti žádné neexistovalo, ale jelikož na-

185

bídku mohlo představovat i mrknutí oka, nikoho to ne-překvapilo.

„Jeden tisíc pět set proti vám, pane. tam vlevo.“

Fanshawe opět přikývnul.

„Dva tisíce liber. Dá někdo víc než dva tisíce liber?... Tři tisíce...“

Fanshawe přebíjel fiktivního vyzývatele. až obraz zís-ka-l za šest tisíc liber. Jelikož měl jako majitel galerie dobrou pověst, odnesl si jej hned s sebou. O tři dny poz-dě-ji, mnohem rychleji, než bylo obvyklé, dostal pan Trumpington Gorešek na něco přes pět tisíc liber, to jest na částku, za kterou byl obraz prodán minus provizi a daň z přidané hodnoty. Byl nadšen. Koncem měsíce se pak do Londýna vrátil Benny Evans. jemuž se mocně ulevi-lo, že se konečně vysvobodil z větrem bičovaného mra-zivého hradu v lednovém Caithnessu. Sebu Mortlakeovi se o špinavém obraze nikdy nezmínil a z jeho mlčení usoudil, že šéf měl na věc jiný názor, a tak si je vysvětlil jako výtku.

DUBEN

Hned počátkem měsíce vypukla v uměleckém světě senzace. Výloha Fanshaweovy galerie byla potažena čer-ným sametem. Za sklem stál na nevelkém stojanu menší obraz osvětlený jemným, ale jasným světlem a pod ne-přetržitým dozorem dvou strážců bezpečnostní služby Group Four. Obraz již neměl svůj naštípnutý a pozlacený rám.

Malba provedená temperami na topolové desce vypa-dala, jako by ji malíř právě dokončil. Barvy zářily stej-ně čerstvě a nově, jako když byly před více než pěti sty lety naneseny.

Sedící Panna Maria v jakémsi ohromení vzhlížela vzhůru, zatímco jí archanděl Gabriel zvěstoval, že v lůně brzy počne Syna svatého. O deset dní dříve pravost ob-

1<S6

rázu bez váhání potvrdil profesor Guido Colenso, jenž byl nesporně největším světovým odborníkem na sien-skou školu a jehož názor by nikdy nikdo nezpochybnil.

Menší nápis pod obrazem hlásal: SASSETTA 1400 -1450. Stefane di Giovanni Consolo, známý jako Sasset-ta, byl jedním z prvních slavných mistrů rané italské re-nesance. Byl zakladatelem sienské školy a ovlivnil dvě generace sienských a florentských mistrů, kteří přišli po něm.

Protože se jeho děl nedochovalo mnoho a k těm do-chovaným patří především desky z mnohem větších ol-tářů, mají jeho obrazy nevyčísitelnou cenu. A tak se Fanshaweova galerie zničehonic stala světovou jednič-kou, která se proslavila objevem prvního samostatného díla Zvěstování od velkého Mistra.

Deset dní předtím Reggie Fanshawe stvrdil prodej soukromou smlouvou na více než dva miliony liber. K dělení zisku došlo v tichosti v Curychu a finanční po-stavení obou zúčastněných se prudce změnilo.

Umělecký svět tento objev ohromil. Stejně tak Ben-nyho Evanse. Sel si koupit katalog z aukce, která se ko-nala 24. ledna, ale o obraze tam nebyla ani zmínka. Vy-ptával se, co se dělo. a dozvěděl se, že obraz byl zařazen na poslední chvíli. Atmosféra v Darcy byla plná jedu a on zachytil nejeden vyčítavý pohled. Inu. šíří se různé řeči.

„Měl jsi to přinést mně.“ syčel ponížený Sebastian Mortlake. „Jaký dopis? Žádný tu nebyl. Nevymýšlej si! Viděl jsem tvou zprávu a odhad pro místopředsedu správ-ní rady.“

„Pak jsi také musel vidět, že jsem doporučil posudek profesora Colensa.“

„Colensa? O tom se přede mnou ani nezmiňuj! To ten blbeček Fanshawe přišel s nápadem zajít za Colensem. Milý chlapče, tohle jsi nezvládl. Bylo to jasné. Fanshawe si toho všiml, ale tobě to uniklo.“

Na patře se konala mimořádná schůze správní rady.

187

Předsedal jí zakyslý vévoda z Gatesheadu, ale na lavici obžalovaných seděl Peregrine Slade. Okolo stolu sedělo dalších osm členů rady a okázale si

Kvintet

prohlíželo nehty. Nikdo nepochyboval, že Darcy nejen přišel o čtvrtmi-lionovou provizi, ale že měl v rukou opravdového Sassettu a přenechal jej bystřejším očím za šest tisíc liber.

„Tuhle loď kormidluji já, a tak je to všechno moje vina,“ pravil Peregrine Slade tiše.

„To, myslím, všichni víme, Perry. Než však dospěje-me k nějakým závěrům, mohl bys nám laskavě říci, jak to přesně bylo?“

Slade se zhluboka nadechl. Věděl, že na následujících slovech závisí jeho další profesionální dráha. Teď se hledá obětní beránek. Netoužil po tom, aby jím byl zrovna on. Zároveň však věděl, že nejhorší účinek by měl křik a nárek.

„Jistě všichni víte, že provádíme bezplatné odhady pro veřejnost. Odjakživa -je to tradice Darcy. Někteří s touto službou souhlasí, jiní ne. Ať už jsou na to jakékoli názo-ry, pravdou je, že je to časově náročné.“

Občas sem skutečně někdo přinese pravý poklad, kte-rý se určí, ověří a prodá za vysokou cenu a samozřejmě s tučnou provizí pro nás. Ale valná většina věcí, která sem přijde z ulice, je brak.

Ta nejhorší pracovní zátěž, a zejména v hektickém předvánočním období, znamená, že věci, které se jeví jako největší mazaniny, musejí prohlédnout nezkušení odhadci, kteří nemají výhodu třiceti či více let praxe v oboru. A to se stalo i v tomto případě.

Zmíněný obraz sem přinesl kdosi zcela neznámý. Neměl ani ponětí, co to je, jinak by to nikdy nepřinesl. Obraz byl v naprosto úděsném stavu a byl tak špinavý, že malba pod nánosem nečistoty skoro nebyla vi-dět. A prohlížel ji nezkušený odhadce. Zde je jeho zpráva.“

A rozdál přítomným kopii odhadu na pět až sedm ti-

188

síc liber, který tehdy uprostřed noci osobně nadatloval na počítači. Všechny devět členů správní rady si zprávu za-chmuřeně přečetlo.

„Jak vidíte, pan Benny Evans se domníval, že jde o obraz florentské školy z roku asi 1550, od neznámého autora a střední hodnoty. Bohužel se mýlil. Byla to si-enská škola, z roku 1450 a od mistra. Pod vši tou špi-nou to zkrátka nepoznal. Vzhledem k tomu byla jeho prohlídka spíše povrchní, ba dokonce ledabylá. Nicmé-ně na tomto místě dávám k dispozici svou funkci ve správní radě.“

Dva členové se okázale zahleděli na strop, ale šest dalších zavrtělo hlavou.

„Nepřijímá se, Perry. A pokud jde o ledabylost toho mladíka, snad bychom ho mohli přenechat tobě.“

Peregrine Slade si ještě téhož odpoledne předvolal Bennyho Evanse. Nenabídl mladíkovi ani židli a mluvil s ním pohrdavým tónem.

„Nemusím vám vysvětlovat povahu ani rozsah kata-strofy, kterou celá tato záležitost našemu aukčnímu domu způsobila. Noviny si na nás s gustem smlsly.“

„Ale já to nechápu,“ namítl Benny Evans. „Musel jste přece najít mou zprávu. Strčil jsem vám ji pod dveře. Píšu v ní, že mám podezření, že by ve skutečnosti mohli jít o Sassettu. A že by se obraz měl dát vyčistit a restaurovat. A že bychom měli konzultovat profesora Colensa. Všechno to tam bylo.“

Slade mu chladně podal jediný papír s hlavičkou. Nic nechápající Evans si jej přečetl.

„Ale to není moje zpráva. Tohle jsem nepsal já.“

Slade zbledl vzteky.

„Evansi, stačila vaše nedbalost. Prolhanost už tolero-vat nebudu. Pro někoho, kdo se mi snaží tak žalostně lhát, není v tomto domě místo. Běžte do předpokoje za sleč-nou Bálešovou. Předá vám vaše papíry. Vyklidte si pra-covní stůl a do hodiny opusťte budovu. To je vše.“

189

Benny se pokusil promluvit se Sebastianem Mortla-kem. Laskavý ředitel chvíli naslouchal a potom zamí-řil k Deirdřinu stolu.

„Najdi mi zprávu a složku odhadů z dvaadvacátého a třiadvacátého prosince,“ požádal ji. Stroj poslušně vy-plívl hromadu papírů, z nichž jeden přináležel položce D 1601. Byl to ten, který Benny Evans viděl ve Sladéte-vě kanceláři.

„Počítače nelžou,“ prohlásil Mortlake. „Takže sbo-hem, příteli.“

Benny Evans možná neměl žádné speciální vzdělání a o počítačích toho moc nevěděl, ale nebyl to žádný hlu-pák. Bylo mu jasné, co se stalo a jak. Ještě než vyšel na ulici. Stejně tak mu bylo jasné, že všechno svědčí proti němu a že si už ve světě umění ani neškrtně.

Jednoho přítele však ještě měl. Julie Dayová pochá-zela z nižších londýnských vrstev, a protože to nebyla žádná klasická kráska a nosila punkový účes a zeleně

Kvintet

nalakované nehty, jistě se některým lidem příliš nelíbila. Bennymu však ano a on jí také. Trvalo mu celou hodi-nu, než jí přesně vysvětlil, co a jak se stalo. O výtvarném umění toho sice věděla, co by se za ne-het vešlo, ale měla na rozdíl od Bennyho jiné nadání -byla dítětem počítačové generace. Když se do vody hodí čerstvě vylíhlé kachní mládě, plave. Julie do kyberpro-storu poprvé nahlédla ve škole, když hrála počítačové hry, a zjistila, že se v něm cítí jako ryba ve vodě. Ted jí bylo dvaadvacet a s počítači uměla to, co Yehudi Menuhin se svými stradivárkami.

Pracovala u malé firmy, kterou vedl bývalý, ale dnes již napravený počítačový hacker. Navrhovali bezpečnost-ní systémy, které chránily počítače před nezvanými hos-ty. Stejně jako je o odemknutí zámku nejlepší požádat zá-mečníka, je o vniknutí do počítačového systému nejlepší požádat někoho, kdo vymýšlí jeho ochranné systémy. A Julie Dayová je vymýšlela.

190

„Co chceš teda dělat, Benny?“ zeptala se ho, když domluvil. Benny sice pocházel z chudé čtvrti v Bootlu, ale jeho pradědeček patřil k těm místním hochům, kteří šli na vojnu v roce 1914. Skončili u lancashirských střelců, ve Flandrech bojovali jako tygři a zemřeli jako hrdinové. Z dvou stovek vojáků se vrátil jen Bennyho pradědeček a šest dalších mužů. Geny se nedají potlačit.

„Chci toho prevíta Sladea. Chci jeho mrtvolu,“ pro-hlásil.

Teprve v noci v posteli dostala Julie nápad.

„Musí bejt přece ještě někdo, kdo je stejně naštvanej jako ty.“

„A kdo?“

„Původní majitel.“

Benny se posadil.

„No jo. to máš pravdu. Toho připravili o dva melou-ny. A možná o tom ani neví.“

„Kdo to byl?“

Benny se zamyslel.

„Viděl jsem ten lístek se jménem jen chvilku. Nějaký T. Gore.“

„Znáš telefon?“

„Žádný tam nebyl.“

„A adresu?“

„Tu si nepamatuju.“

„A kde by mohla bejt?“

„V databázi. V záznamech o majitelích nebo usklad-něných položkách.“

„Máš tam přístup? Znáš heslo?“

„To ne.“

„A kdo ho má?“

„Asi každý vedoucí.“

„Třeba Mortlake?“

„Jasně. Seb si může zjistit, co chce.“

„Tak vstávej, můj drahej Benny. Máme práci.“

191

Trvalo jí jen deset minut, než pronikla do databáze Darcy. Zadála dotaz.

Databáze se jí zeptala na totožnost žadatele.

Julie měla před sebou seznam. Jak se asi Sebastian Mortlake identifikuje?

Používá „S“ nebo „Seb“ nebo celé jméno Sebastian? S malým písmenem, velkým, nebo v kombinaci obou? Používá mezi křestním jménem a pří-jmením tečku nebo pomlčku, anebo nic?

Julie zkoušela nejružnější kombinace a databáze ji vždycky odmítla. Modlila se, aby pokusy nebyly počet-ně omezeny, a pak nenásledoval poplach v Darcy, jenž by databázi uzavřel. Naštěstí počítačový expert, který systém nainstaloval, předpokládal, že někteří podivíni z řad kunsthistoriků v této instituci jsou při práci s po-čítači tak hloupí, že dokážou zapomenout i vlastní hes-lo. Spojení zůstalo otevřené.

Povedlo se jí to na patnáctý pokus. Ředitel oddělení děl starých mistrů byl „seb-mort“: všechno malými pís-meny, křestní jméno zkrácené, jedna pomlčka a z příjme-ní jen půlka. Databáze seb-morta přijala a zeptala se na heslo.

„Většina lidí používá něco. co je jim blízky a co mají rádi,“ řekla Bennymu.

„Jméno manželky, psa, čtvrti, kde bydlí, nebo nějaký slavný osobnosti, kterou obdivuju.“

„Seb je starý mládenec, bydlí sám a žádné zvíře nemá. Žije jen pro umění.“

A tak začali s italskou renesancí, pak zkusili holand-sko-vlámskou školu a potom španělské mistry. Ve čtyři hodiny a deset minut ráno slunného jarního dne se Julie trefila. Mortlake byl seb-mort a GOYA. Databáze se jí zeptala, co chce.

Požádala o jméno majitele položky číslo D 1601.

Kvintet

Počítač v Knightsbridgi prohledal paměť a řekl jí to. Pan T. Gore, 32 Cheshunt Gardens, White City, W 12. Julie zahladila veškeré stopy po vniknutí do databáze a zavřela ji. Potom na tři hodiny usnuli.

192

Bylo to jen půldruhého kilometru, a tak se tam pro-bouzejícím se městem dokodrcali na Bennyho skútru. Ukázalo se, že je to ošumělý blok levných garsonek a že pan T. Gore bydlí v suterénu. Přišel jim otevřít ve sta-rém španělském koupacím plášti.

„Pan Gore?“

„To jsem já, pane.“

„Jmenuji se Benny Evans a tohle je moje přítelkyně Julie Dayová. Pracuji... totiž pracoval jsem v Darcy. Nabídl jste tam asi tak v listopadu menší starý obraz v ulomeném pozlaceném rámu?“

Trumpington Gore se zatvářil ustaraně.

„To ano. Doufám, že se nic nestalo? Proдали ho v led-nu na aukci. Doufám, že to nebyl padělek?“

„Kdepak, pane Gore, nebyl to padělek. Právě naopak. Je tady venku zima. Mohli bychom jít dál? Musím vám něco ukázat.“

Pohostinný Trumpy jim nabídl, aby si s ním dali ran-ní čaj. Od té doby, co mu před třemi měsíci spadlo do klína pět tisíc liber, už nemusel používat jeden čajový sáček dvakrát. Zatímco oba mladí lidé popíjeli, přečetl si celostránkový článek v Sunday Times, který s sebou Benny přinesl. Spadla mu čelist.

„To je on?“ ukázal na celostránkovou fotografii ob-razu od Sassetty.

„To je on, pane Gore. Váš starý obraz v obalu z pytló-viny. Vyčištěný, restaurovaný a s ověřenou pravostí. Vel-mi vzácný Sassetta. Siena, zhruba rok 1425.“

„Dva miliony liber,“ vydechl herec. „Panebože. Kdy-bych to byl věděl! Kdyby to tak věděli v Darcy!“

„Věděli,“ pravil Benny. „Přinejmenším tušili. Odhad jsem dělal já. Upozornil jsem je na to. Vás podvedli a mě zničili. Udělal to muž, který si upekl soukromý kšeftík s touhle galerií.“

A začal od začátku. Jak oceňovali poslední skupinu děl a ředitel se nemohl dočkat, až před Vánoci vypadne.

193

Když domluvil, herec se zahleděl na obraz Zvěstování v novinách.

„Dva miliony liber,“ řekl potichu. „Z toho jsem mohl až do smrti pohodlně žít. Jistě, zákon...“

„Je vám na houby,“ skočila mu do řeči Julie. „Zázna-my ukážou, že aukční dům Darcy udělal chybu a špatně to odhadl a Fanshawe měl tušení, který mu vyšlo. To se stává. V zákoně oporu nehledejte.“

„Povězte mi,“ řekl Benny. „V tom formuláři, který jste vyplnil, jste jako povolání uvedl .herec'. Je to pravda? Jste opravdu herec?“

„Už pětatřicet let, mladý muži. Natočil jsem skoro stovku filmů.“

Opomněl se však zmínit, že ve většině z nich se ob-jevil jen na několik vteřin.

„Ptám se proto, jestli umíte zahrát někoho tak. aby vás nepoznali?“

Trumpington Gore se v křesle napřímil s veškerou důstojností, jakou mu chatrný starý koupací plášť dovo-loval.

„Já, pane, umím zahrát cokoli a kdekoli a nepozná mě nikdo. Tím se živím. Nic jiného vlastně neumím.“

„Mám totiž takový nápad.“ řekl Benny.

A dvacet minut mluvil. Když skončil, ošizený herec se zamyslel a rozhodoval se.

„Pomsta,“ zamumlal, „je nejsladší, když vychladne. A stopa už vychladla. Slade nás nebude čekat. Myslím, mladý pane Benny, smím-li vám tak říkat, že jste právě získal partnera.“

A napřáhl ruku. Benny ji uchopil. Julie položila svou ruku na jejich.

„Jeden za všechny, všichni za jednoho.“

„Jo, to se mi líbí,“ řekl Benny.

„D'Artagnan,“ prohlásil Trumpy.

Benny zakroutil hlavou.

„Francouzští impresionisté mi nikdy moc nešli.“

194

Zbytek dubna uběhl v plné práci. Dali dohromady úspory a dokončili průzkum.

Bennymu ještě zbývalo pro-niknout do soukromé korespondence Peregrina Sladea, a získat tak přístup ke všem jeho osobním e-mailům.

Julie se rozhodla dostat do systému Darcy přes Sla-deovu sekretářku, slečnu Priscillu Bálešovou. Odhalit její elektronickou totožnost netrvalo dlouho. Pro

databázi byla P-Bates. Problémem však bylo její heslo.

KVETEN

Trumpington Gore sledoval slečnu Bálesovou jako stín v tolika nejrůznějších převlecích, že nepojala sebe-ménší podezření. Benny zjistil její soukromou adresu ve čtvrti Cheam a v noci pak podnikl útok na její popelnici a odnesl z ní pytel odpadků. Výsledek byl však mizerný.

Slečna Batesová vedla bezúhonný a poctivý život. Byla to stará panna a žila sama. Její nevelký byt byl čis-tý jako klíčka. Do práce dojížděla metrem na stanici Knightsbridge a posledních 500 metrů chodila pěšky. Odebírala deník Guardian - zkusili „Guardian“ jako hes-lo, ale nefungovalo - a dovolenou trávila se sestrou a švagrem ve Frintonu.

To zjistili z jednoho starého dopisu v odpadcích, ale ani „Frinton“ nefungoval. Našli také šest prázdných kon-zerv kočičího žrádla whiskas.

„Má kočku,“ konstatovala Julie. „Jak se jmenuje?“

Trumpy si povzdechl. Znamenalo to další výlet do Cheamu. Zajel tam hned v sobotu, kdy věděl, že slečna bude doma. Byl převlečen za prodáváče potřeb pro do-mácí mazlíčky. K jeho radosti ji zaujal kmen na brouše-ní drápků pro zrudlé kočky, které jinak cupovaly oba-ly knih.

Stál ve dveřích s falešnými veverčími zuby a silnými brýlemi, když se z obývacího pokoje za ní vynořil čer-nobílý kocour a opovržlivě se na něj zahleděl. Trumpy

195

se nad chlupáčem začal rozplývat nadšením a nazval ho „Číčou“.

„Pojď sem, Alameine, pojď k mamince!“ zavolala slečna Batesová.

Alamein - bitva v severní Africe v roce 1942, kde padl její otec, když jí byl teprve rok. Julie se v Ladbroke Gro-ve zase napojila a zkusila toto heslo. V databázi Darcy byla slečna Priscilla Batesová, osobní sekretářka Peregrina Sladea, jako „P-Bates“ s heslem ALAMEIN. Měla přístup ke všem soukromým e-mailům svého zaměstna-vatele. Předstírajíc, zeje slečna Batesová. si Julie stáhla stovku osobních dopisů.

Trvalo týden, než si Benny vybral.

„Má kámoše v kulturní rubrice Observeru. Jsou tady tři dopisy od stejného člověka jménem Charlie Dawson. Ten se někdy dozví, co se děje v Christie's nebo Sothe-by's a dá Sladeovi tip. Bude nám stačit.“

A tak Julie se svými počítačovými schopnostmi vy-robila dopis od Charlieho Dawsona Peregrinu Sladeovi, který měl být použit později. Benny mezitím prostudo-val katalog, který avizoval další velkou prodejní aukci v Darcy - holandské a vlámské mistři, 20. května. Po chvíli poklepal na fotografii malé olejomalby na plátně.

„Tahle,“ řekl. Julie a Trumpy na ni pohlédli. Zátíší s mísou malin; modrobílá delftská mísa a vedle ní něko-lik muší. Zvláštní kompozice. Mísa stála na kraji staré-ho omšelého stolu.

„Kdo je to sakra Coorte?“ zeptal se Trumpington Gore. „V životě jsem o něm neslyšel.“

„To leckdo, Trumpy. Patří k méně významným uměl-cům. Middleburská škola. Holandsko, polovina sedmá-cího století. Moc toho nenamaloval, na celém světě je sotva víc než šedesát obrazů. Takže je... vzácný. Pořád maloval to samé. Jahody, maliny, chřest a někdy mušle. Příšerná nuda, ale svoje příznivce má. Koukněte se na odhadní cenu.“

196

Katalog uváděl sto dvacet až sto padesát tisíc liber. „A proč zrovna Coorte?“ zeptala se Julie. „Protože existuje jeden holandský pivní magnát a mi-liardář, který je Coortem úplně posedlý. Už dlouhá léta se snaží po celém světě koupit všechna díla svého kra-jana. On sám na té aukci nebude, ale bude tam mít zá-stupce. S bílým šekem v ruce.“

Dvacátého května dopoledne to v Darcy vřelo čilým ruchem. Aukci měl opět vést Peregrine Slade osobně. Byl zrovna dole v aukční síni, když si slečna Batesová po-všimla, že mu e-mailem přišla pošta. Bylo devět hodin ráno a aukce začínala v deset. Přčetla si zprávu pro své-ho zaměstnavatele, a protože z ní nabyla dojmu, že by to mohlo být důležité, vytiskla ji na laserové tiskárně. S touto kopií v ruce pak zamkla kancelář a cupitala za ním.

Sladea našla, když právě kontroloval polohu a funkč-nost mikrofону na pódiu. Poděkoval jí a přelétl dopis. Byl od Charlieho Dawsona a mohl být nesmírně užitečný.

„Milý Perry, zaslechl jsem včera u večere, že do města přijel jistý Martin Getty. Bydlí u známých a doufá, že zůstane inkognito. Možná víš, že má v

Kvintet

Kentucky jednu z nejvýznamnějších stájí na chov ušlechtilých koní. Má také přísně soukromou uměleckou sbírku, kterou nikdy nikdo neviděl. Napadlo mě proto, že je možná ve městě právě z tohoto důvodu. Měj se, Charlie." Slade si zastrčil dopis do kapsy a vyšel do vstupní haly ke stolu k děvčatům, která rozdávala visačky. Pokud aukční síň účastníka aukce dobře neznala, musel zájemce obvykle vyplnit formulář a dostat „visačku“, plastic-kou kartičku s číslem.

Tu pak mohl zvedat na znamení nabídky, ale ještě důležitější bylo, že se podle ní poznal zájemce, který dražený předmět koupil. Její držitel visačku zvedl a za-pisovatelka si zapsala číslo. A s ním získala jméno, adresu a bankovní konto.

197

Bylo ještě brzy, čtvrt na deset. Zatím bylo vyplněno pouze deset formulářů a o nějakém Martinovi Getty se nezmiňoval ani jediný. Ale Sladeovi se sbíhaly sliny už nad samotným jménem. Rychle prohodil pár slov s děvčaty u stolu a vrátil se do síně.

Bylo tři čtvrtě na deset, když ke stolku přistoupil menší muž s nepřiliš inteligentním výrazem.

„Chtěl byste se zúčastnit aukce, pane?“ zeptala se ho jedna z dívek a vzala si formulář.

„To bych teda rozhodně chtěl, slečno.“ Mluvil protáhlym jižanským přízvukem.

„Jméno, prosím?“ „Martin Getty.“ „Adresa?“ „Tady anebo doma?“ „Vaše trvalé bydliště, prosím.“ „Beecham Stud, Louisville. Kentucky.“ Když byly všechny podrobnosti zapsány, vzal si Američan visačku a loudavým krokem se vydal do aukční síně. Peregrine Slade se zrovna chystal vystoupit na pódiu. Když se ocitl na prvním schůdku, někdo jej ne-směle zatahal za rukáv. Shlédl. Oči jí jen zářily.

„Martin Getty. Menší, šedé vlasy, kozí bradka, omšelý kabát, nenápadné šaty.“ Rozhlédla se. „Třetí řada od-zadu. u prostřední uličky, pane.“

Slade se na ni spokojeně usmál a pokračoval ve výstupu na svůj Olymp. Aukce začala. Za docela slušný peníz se prodal Klaes Molenaer pod číslem 18 a zapisovatelka pod pódiem si zaznamenala podrobnosti. Zřizenci přinášeli jedno umělecké dílo za druhým, slavná i méně slavná, a stavěli je na stojan vedle pódia. Američan nekupoval.

Na řadu přišly dva obrazy od Thomase Heeremanse a jeden Cornelis de Heem. O toho byl sveden litý boj a nakonec se prodal za dvojnásobek vyvolávací ceny, ale Američan stále nekupoval. Slade znal nejméně dvě tře-

198

tiny přítomných a povšiml si i mladého obchodníka z Amsterodamu Jana de Hoofa. Ale kvůli čemu tam tedy je ten pohádkově bohatý Američan? Nenápadné šaty a omšelý kabát, to je pěkné. Myslí si, že obalamutí ta-kové eso, jako je skvělý Peregrine Slade? Adriaen Coor-te měl číslo 102. Na řadu přišel krátce po čtvrt na dva-náct.

Na začátku bylo sedm potenciálních kupců. Pět jich odpadlo na sto tisících liber. Pak zvedl ruku Holanďan. Slade zazářil. Věděl přesně, koho de Hooft zastupuje. Stamiliony napěněných pivních dolarů. Další zájemce odpadl na sto dvacetí tisících. S apatickým Holanďanem se pustil do boje poslední zbývající - agent z Londýna. Ale de Hoofa nerozházel. Měl tučnější šekovou knížku a dobře to věděl.

„Sto padesát tisíc liber. Dá někdo víc?“ Ruku s visačkou zvedl Američan. Slade vytřeštil oči. Tak on chce do své kentucké sbírky Coorteho. To je pa-ráda! To je lahůdka! Getty versus Van Den Bosch. Ob-rátil se k Holanďanovi.

„Proti vám, pane, sto šedesát tisíc u uličky.“ De Hooft ani nemrknul. Zatvářil se téměř pohrdavě. Pohlédl zběžně na postavu u uličky a přikývl. Slade byl nadšením bez sebe.

„Ty můj malý Holanďanku,“ říkal si v duchu, „nemáš vůbec tušení, s kým se pouštíš do boje.“ „Sto sedmdesát tisíc, pane. Dá někdo...“ Američan vystřelil visačku a kývl. Částka se neustále zvyšovala. De Hooft se přestal tvářit nonšalantně. Za-mračil se a strnul. Věděl sice, že jeho klient řekl: „Kupte to“, ale jistě byl nějaký limit. Když se částka ocitla na půl milionu, vytáhl z kapsy drobný mobil, vytukal dva-náct čísel a chvíli do něj tiše a vážně mluvil holandsky. Slade trpělivě vyčkával. Do cizího neštěstí se člověk nevměšuje. De Hooft kývl.

Při osmi stech tisících už bylo v síni ticho jako

199

Kvintet

v kostele. Slade částku zvyšoval po dvaceti tisících. De Hooft byl bledý, už když přišel, ale teď byl bílý jak pa-pír. Občas něco zamumlal do mobilu a zvyšoval částku dál. Na jednom milionu liber v Amsterdamu konečně zvítězil zdravý rozum. Američan zvedl hlavu a pomalu kývl. Holanďan hlavou zavrtěl. „Prodáno za jeden milion liber šterlinků číslu dvacet osm," oznámil Slade. Celý sál jednohlasně vydechl. De Hooft vypnul mobil, upřel planoucí pohled na Jižana z Kentucky a vyřítil se z aukční síně.

„A nyní položka číslo 103," pravil Slade s chlad-nokrevností, kterou nepocítoval. „Anthonie Palamedes, krajina." Američan, k němuž se upínaly všechny oči v sále, vstal a vydal se k východu. Doprovázela jej zářivá mla-dá krasavice.

„Dobrá práce, pane," brebentila vesele.

„To byl den, co?" opáčil táhlým přízvukem Jižan z Kentucky. „Můžete mi říct. kde tu najdu ty, no, zá-chodky?"

„Aha, toalety. Ano. Tudy rovně a druhé dveře vpravo."

Dívala se, jak vchází s kabelou, kterou svíral celé dopoledne, a zůstala stát na místě. Až vyjde, doprovodí ho do účetního oddělení, kde si zapíšíou všechny ty nud-né detaily.

Na toaletách vyndal Trumpington Gore z kabely ak-tovku z teletiny a z ní vytáhl černé polobotky na pod-patku. Během pěti minut zmizela jeho kozí bradka a šedá paruka a stejně tak hnědé kalhoty a omšelý kabát. To všechno nacpal do kabely, která vylétla oknem na dvůr. Chytil ji Benny a ihned zmizel.

Dvě minuty nato vyšel z toalety dokonalý londýnský džentlmen obchodnického vzezření. Měl řídké, ulízané černé vlasy a brýle se zlatou obroučkou. Byl o pět centi-metrů vyšší a na sobě měl proužkovaný oblek skvělého střihu, třebaže vypůjčený, košili od Thomase Pinka a kra-

200

vatu Brigádě of Guards. Obrátil se a prošel těsně kolem čekajícího děvčete.

„Dobrá aukce, co?" Nedokázal si to odpustit. „Jak ten Arník koupil ten obraz?" Kývnul směrem ke dveřím za sebou a šel dál. Děvče nepřestávalo zírat na dveře toalety.

Trvalo týden, než se ta historka roznesla, ale když se tak stalo, vyprávěla se úplně všude.

Z opakovaných dotazů vyplynulo, že i když má dy-nastie rodu Gettyů hodně rodinných příslušníků, nemá ani jednoho Martina a nikdo nevlastní stáj v Kentucky. Když se to rozšířilo, stal se Darcy, a zejména Peregrine Slade, terčem všeobecného posměchu.

Nebohý místopředseda správní rady se snažil přesvěd-čit druhého zájemce. Jana de Hoofta. jenž zastupoval sta-rého Van Den Bosche, aby za obraz zaplatil milion. Mar-ně.

„Nebýt toho vašeho podvodníka, byl bych ho koupil za sto padesát tisíc," řekl mu holandský obchodník do telefonu. „Takže se můžeme dohodnout na této částce."

„Zeptám se majitele," řekl Slade.

Obraz pocházel z pozůstalosti nedávno zesnulého německého šlechtice, jenž byl za války tankovým důstoj-níkem SS v Holandsku. Tato neblahá skutečnost vždy vrhala stín na způsob nabytí jeho holandské sbírky, ale starý hrabě odjakživa tvrdil, že své holandské mistry zís-ka-l už před válkou. Na důkaz toho měl dokonale padě-lané faktury. Kdyby umělecký svět nebyl dostatečně pruž-ný, nebyl by k ničemu.

Pozůstalost však vyřizovala jedna právnická firma ve Stuttgartu a právě s tou musel Peregrine Slade jednat. Na německého právníka v mizerné náladě je málokdy pěk-ný pohled a sto devadesát dva centimetrů vysoký spolu-majitel firmy Bernd Schliemann vypadal hrůzostrašně, i když byl šťastný. Když se však toho dne dopoledne dozvěděl všechny podrobnosti o tom, co se dělo

201

s majetkem jeho klienta v Londýně, a pak za něj dostal nabídku sto padesáti tisíc liber, zachvátil ho bezmezný vztek.

„Nein!" zaburácel do telefonu na svého kolegu, který se chystal vyjednávat.

„Něm! vollig ausgeschlossen! Zcela vyloučeno!"

Peregrine Slade ale nebyl úplný hlupák. Jeho pode-zření vzbudila prázdná toaleta, kam nakonec po půl ho-dině vnikl jeden kolega. Děvče podrobně popsalo jedi-ného muže, jenž odtamtud vyšel. Měli tedy popisy dva, jenže každý jiný. Charlie Dawson byl zcela ohromen, když mu byla přičtena část viny. Žádný dopis neposlal a o žádném Martinu Gettym v životě neslyšel. Ukázali mu tedy jeho e-mail. Podle adresy se sice zdálo, že skutečně pochází z jeho počítače, ale

Kvintet

odborník, který systém v Darcy in-staloval. připustil, že šikovný hacker umí adresu zfalšovat. V té chvíli si Slade začal být jist, že to na něj někdo nastražil. Jenže kdo a proč?

Zrovna když vydal příkaz, aby odborníci udělali z ce-lého počítačového systému v Darcy nedobytnou pevnost, přišlo mu odměřené předvolání do soukromé kanceláře vévody z Gatesheadu.

Jeho Milost sice nekřičela tak hlasitě jako Herr Schlie-mann. ale cloumal s ním stejně silný hněv. Stál zády ke dveřím, jež Peregrine Slade na jeho pokyn otevřel. Před-seda správní rady hleděl z okna na střechu obchodního domu Harrods o pět set metrů dál.

„Člověk není šťastný, můj milý Perry," pravil. ..Ani trochu šťastný. V životě je řada věcí, které nemá rád, a k nim patří i to, když se mu někdo vysmívá."

Obrátil se a přistoupil ke stolu. Opřel se roztaženými prsty o georgiánskou mahagonovou desku, maličko se předklonil a upřel na svého zástupce zlověstné modré oči.

„Člověk jde do svého klubu a tam se mu smějí. Ote-vřeně do očí, víte, drahý příteli."

202

Něžné oslovení bodlo jako dýka lesknoucí se na slunci.

„Vy se domníváte, že jsem neschopný," řekl Slade.

„A neměl bych snad?"

„Byla to sabotáž," prohlásil Slade a podal mu pět lis-tů papíru. Vévodu to poněkud zaskočilo, ale vylovil z horní kapsy brýle a stránky přelétl.

Jednou z nich byl falešný dopis od čarlieho Daw-sona. Druhou bylo jeho místopřísežné prohlášení, že dopis nikdy neposlal, a na třetí stálo prohlášení nejlepší-ho počítačového odborníka, jakého Slade sehnal, že ně-jaký hodně šikovný expert může takový dopis vytvořit i nastrčit do Sladeovy soukromé e-mailové pošty.

Čtvrtý a pátý list byly od dvou děvčat, která byla toho dne na aukci. Jedno podrobně popsalo, jak se domnělý Jižan z Kentucky představil, a druhé, jak zmizel.

„A máte už představu, kdo by ten rošťák mohl být?" zeptal se vévoda.

„Ještě ne. ale hodlám to zjistit."

„To rozhodně udělejte, Perry. Udělejte to neprodleně. A až ho dostanete, postarejte se. aby strávil hodně dlou-hou dobu za mřížemi. Pokud by se to nepodařilo, dohléd-něte, aby mu někdo promluvil do duše takovým způso-bem, že ho už nikdy ani nenapadne se k nám přiblížit. Já se mezitím pokusím uklidnit správní radu - už zase."

Slade chtěl užuž odejít, když Jeho Milost dodala:

„Po té záležitosti se Sassetou a teď tomhle potřebu-jeme něco opravdu velkolepého, abychom si zase vylep-šili pověst. Mějte oči a uši otevřené, kdyby se něco na-skytlo. Kdyby se to totiž nepodařilo, tak by rada vzhledem k tomuto poslednímu podvodu mohla uvažovat i o malé... restrukturalizaci. To je vše, můj milý Perry."

Když Slade odcházel, cukalo mu levé oko, jako by divoce vytukávalo morseovku; tento nervózní tik se u něj projevoval při nadměrném stresu nebo velkém citovém vypětí.

203

ČERVEN

Slade nebyl tak roztržitý, jak předstíral. Někdo způ-sobil Darcy obrovskou škodu. Hledal motiv. Zisk? Vždyť žádný nevznikl, snad kromě toho, že ten Coorte nyní pře-jde do jiného aukčního domu. Jenže udělal by tohle kon-kurent?

Pokud tedy nešlo o zisk, muselo jít o pomstu. Kdo by však na něj byl tak naštvaný a měl takové informace, aby věděl, že v síni bude agent Van Den Bosche s tučným šekem, aby vyhnal cenu Coorte-ho do tak absurdních výšin?

Dospěl až k Bennymu Evansovi, který by obě pod-mínky splňoval. Jenže onen „Martin Getty", na něhož hleděl, přece nebyl Benny Evans. Příslušné informace však měl. Seděl klidně, dokud v dražbě nepřišel na řadu ten konkrétní obrázek. Takže... nějaký komplic. Najatý, anebo také zaujatý proti Sladeovi?

Druhého června seděl v Lincoln's Inn v kanceláři jed-noho z nejlepších právníků v Anglii. Sir Sidney Avery odložil stručnou zprávu a stiskl si kořen nosu.

„Chcete se zeptat, zda onen muž spáchal trestný čin?"

„Přesně tak."

„Převlékl se za někoho, kdo vůbec neexistuje?"

„Ano."

„To podle zákona bohužel není trestný čin, pokud tak někdo neučiní za účelem

podvodného nabytí zisku."

„Ten převlek doprovázel předem poslaný a proka-zatelně padělaný dopis."

„Spíše to byl přece tip, i když nepochybně padělaný."

V hloubi duše sir Sidney celou tuto boudu považoval za rozpustilý žertík. Právě takové příhody patřily k nej-oblíbenějším při večeři v klubu. Podle toho, jak se tvá-řil, by si však člověk mýsl, že sir Sidney zrovna uva-žuje o masové vraždě.

„Tvrdil někdy, že je členem známé a bohaté rodiny Gettyových?"

204

„To zrovna ne."

„Takže jste si to jen mýsl?"

„Řekl bych, že ano."

„Pokusil se tento nebo jiný holandský obraz odnést?"

„Ne."

„A máte představu, kdo to mohl být?"

„Ne."

„Napadá vás nějaký hodně nespokojený bývalý za-městnanec, který by si tohle dokázal vymyslet?"

„Jen jeden, ale ten v aukční síni nebyl."

„Propustil jste ho?"

„Ano."

„Z jakého důvodu?"

Poslední věc na světě, po níž Slade toužil, bylo ně-komu líčit podvod se Sassettou.

„Pro neschopnost."

„A vyznal se nějak zvlášť v počítačích?"

„Ne. Skoro je neuměl používat. Ale byl jako chodící encyklopedie děl starých mistrů."

Sir Sidney si povzdechl.

„Je mi líto, ale nepovzbudím vás. Neřekl bych, že by hoši v modrém chtěli řešit zrovna tohle. Ani královská prokuratura. Jde o důkazy, víte. Ten váš herec je možná v jedné chvíli šedovlasým Jižanem z Kentucky s kozí brádkou, americkým přízvukem a v omšelém kabátě, a za chvíli zas odměřeným úředníkem v proužkovaném ob-leku. Jenže koho si myslíte, že jste vypátral? Můžete dokázat, kdo to byl? Zanechal po sobě otisky prstů nebo prokazatelný podpis?"

„Nečitelnou čmáranici."

„Přesně tak. On to všechno popře a policie nemá nic. Vaše propuštěná chodící encyklopedie pak jenom prohlá-sí, že netuší, o čem mluvíte, a jsme tam, kde jsme byli. Bez nejmenšího důkazu. A kdesi v pozadí máme ještě, jak se zdá, nějakého počítačového experta. Takže je mi líto."

205

Vstal a napřáhl ruku.

„Na vašem místě bych se na to vykašlal."

Jenže Peregrine Slade neměl sebemenší chuť se na to vykašlat. Když vyšel najedno ze čtyř dlážděných nádvoří londýnských právnických společností, v mysli mu vířilo jedno slovo, jež použil sir Sidney Avery. Kde už viděl nebo slyšel výraz „herec"?

V kanceláři si pak vyžádal podrobnosti o původním majiteli Sassetty. A tam to bylo: povolání - herec. A tak si najal nejdiskrétnější soukromou detektivní kancelář v Londýně. Její tým byl dvoučlenný a oba muži kdysi pracovali jako detektivní inspektoři městské policie. Za rychlý výsledek měli dostat dvojnásobný honorář. Ozvali se už za týden, ale moc toho neměli.

„Sledovali jsme podezřelého Evanse pět dní, ale zdá se, že vede jednotvárný život. Hledá si nějakou práci mimo obor. Jeden náš kolega se s ním pustil do řeči v hospodě, ale o celé té záležitosti s holandským obra-zem nemá očividně ani tušení. Bydlí pořád tam, co dřív, a žije s přítelkyní s odbarveným punkovým účesem do špiček a takovým množstvím kovových kroužků na ob-ličeji, že by potopila křižník, takže to bude asi těžko ten váš počítačový expert. A pokud jde o toho herce, ten se zřejmě vypařil."

„Máme rok dva tisíce," namítl Slade. „Lidé se nemo-hou jen tak vypařit."

„To jsme si mysleli taky," řekl detektiv. „Umíme vy-pátrat každé bankovní konto, každou kreditku, papíry od auta, řidičský průkaz, pojištění, adresu sociální pojišťov-ny, zkrátka cokoli, a umíme najít adresu majitele. Ale tohohle ne. Je tak chudý, že nic z toho nemá."

„Nic?"

„Pobírá pouze podporu v nezaměstnanosti, anebo spíš pobíral, a teď už nepobírá."

Kvintet

A ta adresa, kterou má sociál-ní pojišťovna, se shoduje s tou, co jste nám dal vy. Má členský průkaz hereckých odborů a na tom je zase táž

206

adresa. A pokud jde o ostatní údaje, dneska jsou v po-čítači všichni lidé kromě tohoto pana Trumpingtona Go-rea. Ten nějakou mezerou v systému vypadl a zmizel."

"A ta adresa, co jsem vám dal - šli jste tam?"

"Samozřejmě, pane. To byla vůbec první věc. Dělalí jsme zaměstnance místní radnice, kteří jdou vybírat ne-doplatky komunálních daní. Gore dal výpověď a je pryč. Do jeho garsonky se nastěhoval nějaký pákistánský ta-xíkář."

A tak se Slade ocitl na konci velmi drahé stezky. Před-pokládal, že s pěti tisíci liber tento neviditelný herec odjel do ciziny, čemuž nasvědčovalo vše. co pro něj vypátrali nebo spíš nevypátrali detektivové.

Ve skutečnosti však Trumpington Gore seděl s Ben-nym a Julií o jeden a půl kilometru dál v kavárně neda-leko Portobello Road. Trojice si začínala dělat starosti. Začínali chápat, jak silný tlak umějí vyvinout rozzlobe-né a bohaté instituce.

"Určitě po nás jde Slade." řekl Benny, když každý usrkával sklenku levného domácího vína. "Někdo se se mnou před několika dny pustil do řeči v hospodě. Byl asi tak starý jako já a na první pohled soukromé očko. Snažil se zavést řeč na tu aukci v Darcy. Mlčel jsem jak hrob. Myslím, že to zabralo."

"Za mnou chodili dva," řekla Julie. "Na střídačku. Dva dny jsem nemohla do práce. Pak zmizeli, myslím."

"A jak víš, že se setrásla?" zeptal se Trumpy.

"Nakonec jsem se obrátila na toho mladšího a nabídla mu. že mu ho za dvacet babek vykourím. Upaloval ulici jako tretka na bruslích. Myslím, že je to přesvědčilo, že s počítačem to moc neumím."

"Za mnou byli taky, obávám se," zamumlal Trumping-ton Gore. "V mém skrovném příbytku mě navštívili dva soukromí čmuchalové ..." (Tento výraz zněl podivně, když jej vyslovil hlas sira Johna Gielguda.) "Tvrdili, že jsou z radnice. Čírou a šťastnou náhodou jsem si zrovna

207

nacvičoval roli pákistánského taxíkáře. Ale asi bych se měl přestěhovat."

"Taky nám docházejí peníze, Trumpy. Moje úspory jsou pryč, máme zaplatit činži a od tebe si víc vzít už nemůžeme."

"Chlapče drahý, užili jsme si spoustu legrace a vy-chutnali sladkou pomstu a teď bychom to možná už měli zabalit."

"Ano," řekl Benny, "akorát že ten hajzl Slade je po-řád na svém místě. Mně zničil kariéru a tobě sedí na milionu liber. Hele, vím, že toho nechci málo, ale mám takový nápad..."

ČERVENEC

Prvního července obdržel ředitel oddělení britské moderní a viktoriánské malby v Darcy zdvořilý dopis, který napsal jakýsi čtrnáctiletý chlapec. Mladík vysvětlil, že k budoucí maturitě studuje dějiny umění a zvláště se zajímá o prerafaelity. Ptal se, zda by se mohl přijít podívat na nejlepší díla od Rossettiho, Millaise a Hol-mana Hunta, která jsou volně vystavena.

Pan Alan Leigh-Travers byl slušně vychovaný člověk, a tak okamžitě nadiktoval dopis, v němž mladíkovi po-skytl vyčerpávající odpověď. Když byl dopis hotov, osob-ně a vlastní rukou jej podepsal: Se srdečným pozdravem Alan Leigh-Travers. Největší londýnskou institucí, kde se zkouma-jí, určují a ověřují umělecká díla, je nepochybně Colber-tův institut. Hluboko v suterénu se nachází vědecká la-boratoř s fantastickým množstvím výzkumné technologie. Vedoucím vědeckým pracovníkem je profesor Stephen Carpenter. I on dostal dopis. Byl od studentky, která píše diplomovou práci.

Pisatelka vysvětlila, že si za téma zvolila slavné pokusy o podvrhy uměleckých děl ve dvacátém století

208

a to, jak ušlechtilou roli hraje věda při odhalování pa-dělků.

Polichocený pan Carpenter v odpovědi navrhl, aby si studentka přečetla jeho vlastní práci na toto téma, která je k dostání v knihkupectví v hale institutu. I on dopis podepsal osobně.

Sedmého července měl tedy Benny Evans dva pravé podpisy a vzorky rukopisu. Julie Dayová věděla, že její šéf kdysi patřil k nej-šikovnějším hackerům v zemi, než si za to odpykal trest ve vězení, napravil se a začal vyrábět bezpečnostní sys-témy, které zabraňovaly pokusům o proniknutí do počí-tačů klientů nebo je mařily.

Julie se ho jednou při obědě zeptala, jestli někdy v oné době, kdy byl hostem

Kvintet

Jejího veličenstva, poznal nějaké-ho padělatele. Pokrčil rameny, že si nevzpomíná a o ni-kom takovém neví. Měl však poťouchlý smysl pro hu-mor a dlouhou paměť.

O tři dny později našla Julie Dayová v klávesnici své-ho osobního počítače v práci zastrčený papírek. Stálo na něm pouze: Písař Peter. A telefonní číslo. Nic víc nikdy nesdělil.

Desátého července vstoupil Trumpington Gore zad-ním vchodem do Darcy. Byl to vchod z manipulačního dvora. Dveře se zavíraly automaticky a zvenčí fungova-ly jen na klíč, ale Benny si ještě pamatoval kód. Často tudy vycházel na oběd do jedné levné kavárny.

Herec měl na sobě stejně jako ostatní zřízenci pracov-ní plášť se značkou Darcy na náprsní kapse a nesl olejo-malbu. Byla zrovna doba oběda.

Zřízenec v pracovním plášti, který nese obraz chod-bami aukčního domu, je nápadný asi jako dešťová kapka v bouři.

Trumpymu trvalo zhruba deset minut, než s několika omluvami našel prázdnou kancelář, vstoupil, zamkl za sebou a prohledal zásuvky. Když stejným způsobem od-
209

cházel. odnášel si dva listy dopisního papíru s hlavičkou Darcy a dvě stejně označené obálky.

Pak coby turista navštívil Colbertův institut a všiml si, že i tam nosí zřízenci podobné pracovní pláště. Čtyři dny nato se tam objevil jako místní nosič a provedl to-těž, co v Darcy. Nikdo nehnul ani brvou.

Koncem července vyrobil Písař Peter za skromný obnos jednoho sta liber šterlinků dva nádherné dopisy a laboratorní zprávu.

Benny strávil valnou část měsíce tím, že se snažil najít muže, o němž slyšel před mnoha lety a jehož jméno se v uměleckém světě vyslovovalo jen šeptem a s hrůzou. Nesmírně se mu ulevilo, když zjistil, že stařec je dosud naživu a žije v chudobě v Golders Green. V historii uměleckých padělků byl Colley Burnside něco jako le-genda.

O mnoho let dříve to býval talentovaný mladý umě-lec. který se pohyboval v poválečných bohémských kru-zích klubu Colony paní Muriel Belcherové, v Queensway a ateliérech v Bayswateru.

Zamlada znával všechny slavné osobnosti - Freuda, Bacena. Spencera i malého Hockneyho. Oni se prošla-vili, ale on ne. A potom v sobě objevil skrytý talent. Nedokázal možná vytvořit vlastní originální dílo, které by si někdo koupil, ale zato uměl vyrábět díla jiných.

Nastudoval techniky staré řady staletí a chemické slo-žení barev. Zjistil, že do temper se přidával vaječný žlou-tek a že dojmu stárí lze u obrazu docílit pomocí čaje a vína. Bohužel si pak už čaje blíže nevšímal, ale o víno se začal zajímat nadmíru.

Svého času prodal hamižným a lehkověrným zákaz-níkům přes stovku pláten a olejomalb na deskách od Veroneseho až po Van Dycka. Než ho chytili, panoval názor, že do oběda dokáže namalovat docela slušného Matisse.

Po obědě už to býval problém kvůli jeho „přítelky-
210

ni", jak vínu říkal. Colleyho láskou byla tekutina rubí-nové barvy, jež se obvykle pěstuje na svazích Bordeaux. Šlápl vedle jen proto, že se pokusil prodat obraz, jež namaloval po obědě,

Rozlícený a ponížený umělecký svět trval na plném uplatnění zákona, a tak Colley skončil ve velké šedé budově s mřížemi. Bachaři i tvrdí chlapi tam s ním však jednali jako s oblíbeným strýčkem.

Uměleckému světu došlo teprve za mnoho let, kolik Burnsideů visí ve skutečnosti po stěnách - zajistil si to-tiž značné snížení trestu tím, zeje všechny vyjmenoval. Když z vězení vyšel, upadl v zapomnění a na skromné živobytí si vydělával rychloskicami pro turisty.

Benny vzal na schůzku se staříkem i Trumpyho, ne-boť si říkal, že by si mohli padnout do oka. To se také skutečně stalo: oba byli zneuznanými talenty. Colley Burnside naslouchal a vděčně usrkával Haut Médoc, kte-rý přinesl Benny. Po jeho obvyklém chilském merlotu z obchodního domu Tesco to byla vítaná změna.

„To je obludnost, chlapče, naprostá obludnost," drmo-lil, když Benny domluvil a Trumpy potvrdil, že přišel o dva miliony. „A to mně říkali podvodník! Kdepak, já jsem nikdy nekopal stejnou ligu jako někteří tihle vlčá-ci! Ale teď už je pozdě, už jsem mimo. Všechno je v háji a za horami."

„Bylo by to na procenta," řekl Trumpy.

„Procenta?"

„Pět procent," pravil Benny.

„Pět procent z kolika?"

Benny se naklonil a pošeptal mu částku do ucha. Usí-zené oči Colleyho Burnsidea se rozzářily. Představil si Chateau Lafitte, blýskající se v záři ohně jako granáty.

„Za takovou procentáž, moji milí, vám vyrobím mis-trovské dílo. Nejedno, ale hned dvě. Colleyho poslední úder. Pánové, ať jdou všichni do háje!"

Existují obrazy, které jsou sice nesmírně staré a na-

211

malované na starodávné dřevěné desce, ale jsou tak po-ničené, že na nich zbývá jen zlomek původní malby. Pro-to jsou bezcenné. Určitou nevelkou hodnotu má jen sta-rá dřevěná deska. A právě takovou Benny získal, když oběhl stovku obchůdků, jež se pyšní prodejem starožit-ností, ale ve skutečnosti jen skladují staré krámy.

V jednom takovém obchodě koupil za deset liber ne-skonale ohyzdnou viktoriánskou olejomalbu. Byly na ní dvě mrtvé křepelky zavěšené na háku a dvouhlavňová brokovnice opřená o zeď. Jmenovalo se to „Lovecký výjev". Colley Burnside bude mít při padělání asi trochu potíže, ale bude se muset přinutit namalovat obraz se stej-ným nedostatkem talentu, jakým se vyznačuje originál.

Posledního červencového dne vstoupil do pobočky Darcy v městě Bury St. Edmunds v Suffolku Skot se zr-zavými licousy a značně neurčitým přízvukem. Nebyla to sice velká pobočka, ale fungovala pro tři východo-anglická hrabství.

„Mám tady jedno dost hodnotné dílo, dcérenko," pravil děvčeti v recepci.

„Namaloval ho před sto lety můj vlastní děd."

A vítězně jí ukázal „Lovecký výjev". Dívka nebyla žádný expert, ale i ji v tom okamžiku napadlo, že kře-pelky vypadají jako přejeté nákladákem.

„Chtěl byste si nechat udělat odhad, pane?"

„To bych teda rozhodně chtěl."

Pobočka v Bury nedisponovala patřičným vybavením, neboť odhady se dělaly pouze v Londýně, ale slečna mohla obraz převzít a zapsat údaje o majiteli. To také udělala. Pan Hamish McFee tvrdil, že bydlí v Sudbury, a ona neměla důvod mu nevěřit. Ve skutečnosti adresa patřila majiteli menší prodejny s novinami, jenž mu slí-bil, že za deset nezdaněných liber měsíčně bude panu McFeeemu až do odvolání přebírat a schovávat poštu. Viktoriánská mazanina odcestovala do Londýna v příští zásilce.

212

Před odchodem z pobočky si pan McFee ještě stačil povšimnout, že geniální dílo jeho dědečka dostalo visač-ku se skladovacím identifikačním kódem F 608.

SRPEN

Měsíc srpen zalil londýnský west End jako chloro-form. Vládu převzali turisté; a ti, kdo ve městě bydleli a pracovali, se snažili odjet. Vyšší vrstvy z Darcy smě-řovaly na nejrůznější místa jako vila v Toskánsku, zámek v Dordogne, horská chata ve Švýcarsku či jachta v Ka-ribském moři.

Pan Alan Leigh-Travers byl vášnivý jachtař-amatér. Loď měl na britských Panenských ostrovech, kde v době nečinnosti kotvila u ostrova Trellis. Hodlal své tři týdny dovolené strávit brázděním vod a doplout až na jih do Grenadiny. Peregrine Slade si možná myslel, že z počítačového systému v Darcy udělal nedobytnou pevnost, ale mýlil se. Odborník, kterého si na to najal, totiž použil jeden ze zabezpečovacích programů, které vymyslel a vyrobil Juliin šéf. I ona.sama přispěla ke zdokonalení některých drobných nuancí. Člověk, který nějaký systém vymys-lí, jej umí také obejít. A to Julie udělala. Benny potře-boval rozpis srpnových dovolených, včetně míst po-bytu a adres pro případ nouze. Tyto údaje mu Julie stáhla.

Benny proto věděl, že Leigh-Travers bude brázdit karibské moře a že na sebe nechal dva kontakty: na svůj celosvětově fungující mobilní telefon a na rádiovou frek-venci, na které ho lze zastihnout vysílačkou na jachtě. Julie v obou číslech jednu číslici změnila. I když o tom pan Leigh-Travers ještě nevěděl, čekala ho skutečně klid-ná dovolená, na níž ho nikdo nebude rušit.

Šestáho srpna vrazil do londýnského ústředí Darcy zrzavý Skot a dožadoval se vrácení své olejomalby. Ni-

213

kdo proti tomu nic nenamítal. Majitel dokonce znal iden-tifikační číslo obrazu, a tak jej už za deset minut zříze-nec našel v suterénu a vrátil majiteli.

V noci Julie zaznamenala, že podle počítače byla malba v pobočce v Bury St.

Kvintet

Edmunds předána k odhadu 31. července, ale že šiji majitel 6. srpna zase odnesl. Tuto poslední část záznamu pak změnila. Podle no-vých údajů byl obraz po dohodě odvezen vozem Colber-tova institutu. Desátého srpna pan Leigh-Travers, jenž v životě o žádném „Loveckém výjevu“ neslyšel, natož aby jej viděl, odjel na letiště v Heathrow a odletěl do Miami. Tam přestoupil na letadlo na St. Thomas a Beef Island, kde na něj čekala jeho jachta.

Ctihodný Peregrine Slade patřil k těm, kdo v srpnu raději nikam nejezdí. Silnice, letiště i letoviska pro něj představovaly hrůzostrašnou noční můru. Ne že by však zůstal v Londýně – jezdil do svého venkovského sídla v Hampshiru. Lady Eleanor navštěvovala známé v jejich vile v Porto Ercole. a tak mohl být sám s vyhřívaným bazénem, rozsáhlými hektary pozemků a nepočetným, avšak dostačujícím personálem. Také jeho kontaktní čísla byla uvedena v rozpisu dovolených, takže Benny věděl, kde Slade bude. Slade odjel do Hampshiru osmého. Jedenáctého do-stal dopis psaný rukou, odeslaný z letiště v Heathrow. Písmo a podpis poznal hned – dopis byl od Alana Leigh--Traverse.

„Milý Perry, píšu jen v rychlosti z odletové haly. Ve všem tom spěchu před odjezdem a ve snaze nechat v oddělení pořádek před zářijovou aukcí jsem ti zapomněl říci o jedné věci.

Před deseti dny přinesl nějaký cizí člověk k odhadu obraz do pobočky v Bury. Po převozu do Londýna jsem se na něj zběžně podíval. Šlo o dost hrůzostrašný pozd-ně viktoriánský olej s dvěma mrtvými křepelkami a puš-kou. namalovaný zcela bez talentu. Za normálních okol-

214

ností by byl okamžitě vrácen majiteli. Něco mi však na něm přišlo divné a začalo mi to vrtat hlavou.

Jak dobře víš, pozdně viktoriánští malíři prakticky nemalovali na desky – vždy jen na plátno. Tento obraz byl na desce, jež vypadala nesmírně stará; několik stole-tí před viktoriánským obdobím.

Podobné desky jsem již viděl, většinou u Seba. Ni-kdy však nebyly dubové, což mi právě nedalo pokoj. Ta deska se podobala topolu. Tak mě napadlo, zda nějaký viktoriánský vandal nepřemaloval mnohem starší dílo.

Vím, že to bude něco stát. a jestli to bude ztráta času, omlouvám se. Poslal jsem však obraz ke Colbertovi a po-žádal Steva Carpentera. aby se na něj podíval a zrent-genoval jej. A jelikož budu pryč a Steve se prý taky bude snažit odjet, poprosil jsem ho, aby zprávu poslal přímo tobě do Hampshiru. Na shledanou koncem měsíce. Alan."

Peregrine Slade ležel na lehátku u bazénu, a než se pustil do svého prvního růžového ginu, přečetl si dopis dvakrát. I jeho to zaujalo. Britové nikdy nepoužívali to-polové dřevo staré několik staletí, ani když malovali na desky. Severní Evropa používala dub; Italové topol. V podstatě se dalo říci, že čím silnější byla deska, tím byla starší, neboť technika řezání pilou, již se před stá-le-tími užívalo, skoro neumožňovala řezat desky tenké.

Vzít nějakou starou malbu a namalovat něco přes ni nebylo nic neobvyklého a v dějinách umění se vyskytl ne jeden případ, kdy nějaký idiot bez talentu přemaloval starší a skutečně hodnotné dílo.

Naštěstí moderní technologie umožňovala určit nejen stáří a dobu vzniku dokonce i malých fragmentů dřeva. pláten a barev, ale také zemi původu a někdy i školu, ze které pocházejí. Také bylo možné zrentgenovat přemal-bu a zjistit, co je pod ní.

Leigh-Travers si počínal správně, když pro všechny případy udělal to, co udělal. Slade byl rozhodnut zajet

215

druhý den do Londýna a absolvovat nádherně bolestnou návštěvu u Mariny; a tak ho napadlo, že při tom také zaskočí do práce a podívá se do záznamů.

Záznamy potvrdily vše, co stálo v dopise z Heathrow. Do pobočky v Bury přišel jistý Hamish McFee a nechal tam viktoriánské zátiší s názvem „Lovecký výjev". Ob-raz dostal skladovací číslo F 608.

Záznamy ze skladu ukázaly, že olejomalba dorazila do Londýna prvního srpna a Colbertův institut ji převzal šestého. Slade vypnul počítač v dychtivém očekávání zprávy legendárního Stephena Carpentera, jehož osobně neznal. Pohlédl na hodinky a spatřil, že je šest hodin večer v Londýně a jedna hodina odpoledne v Karibském moři. Pak strávil hodinu tím, že se pokoušel sehnat Leigh-Tra-verse přes mobil nebo vysílačku na jachtě, ale vždycky se dovolal někam jina-m. Nakonec to vzdal a odešel za Marinou.

Osmnáctého prošel hlavními dveřmi Darcy menší zří-zenec v pracovním plášti

Kvintet

Colbertova institutu a hlásil se u recepcce. Nesl nevelkou olejomalbu v ochranném bub-linkovém obalu.

„Nazdárek, kotě. Nesu něco od Colberta, je to domlu-vený.“

Slečna za stolem se zatvářila rozpačitě. Zřízenec vy-lovil z kapsy průvodku a četl: „Skladovací číslo Darcy F 608.“

Tvář mladé ženy se rozjasnila. Měla číslo, které mohla napsat do počítače.

„Okamžik,“ řekla, otočila se a zeptala se zdroje veš-keré moudrosti. Orákulumjí celou věc vysvětlilo. Sleč-na zjistila, že z rozhodnutí nepřítomného ředitele oddě-lení moderního britského a viktoriánského umění opustil obraz skladiště kvůli testům u Colberta. A nyní se vrací. Zazvonila na zřízence.

Během několika minut podepsala potvrzení o příjmu

216

pro Colbertův institut a zabalený obraz se vrátil do skladu.

„Jestli do toho baráku vkročím ještě jednou,“ pomys-lel si Trumpington Gore,

když vyšel na rozpálený chod-ník, „měl bych jim už začít platit činži.“

Dvacátého dorazila do zámku Peregrina Sladea v Hampshiru doporučená zpráva profesora Stephena Carpentera. Slade dopis dostal při pozdní snídani po pří-jemném osvěžení v bazénu. Zatímco jej četl, vystydla mu vejce a na kávé se vytvořil škraloup. V dopise stálo:

„Vážený pane Slade, jste již nepochybně informován. že Alan Leigh-Travers mě před odjezdem na dovolenou požádal, abych prohlédl menší olejomalbu pocházející údajně z pozdně viktoriánského období a provedenou v naší zemi.

Musím konstatovat, že tento úkol se změnil v nesmír-ně zajímavou a nakonec velmi povznášející práci.

Na první pohled se tento obraz s názvem Lovecký výjev zdál pozoruhodně ošklivý a nezajímavý. Nic víc než stoletá mazanina od amatéra bez talentu. Alana upou-tala pouze dřevěná deska, na níž byla malba provedena, aproto jsem hlavní pozornost soustředil právě na ni.

Vyndal jsem desku z viktoriánského rámu a pečlivě prostudoval. Jde nepochybně o topologové a velmi staré dřevo. Na okrajích jsem objevil stopy starého tmelu či lepidla – to naznačuje, že jde o fragment desky, jež byla původně součástí mnohem většího díla, například oltář-ního, ze kterého byla odlomena.

Odejmu] jsem drobnou štěpinu dřeva ze zadní strany desky a podrobil ji testům na stáří a místo pravděpodob-ného původu. Jak jistě víte, dendrochronologii nelze u to-poļu použít, jelikož tento strom nemá na rozdíl od dubu žádné letokruhy označující prožité roky. Moderní věda má však ještě v zásobě pár jiných triků. Podařilo se mi zjistit, že tento kus dřeva téměř s urči-tostí pochází z oblasti mezi Sienou a Florencií a mateřský

217

strom byl poražen okolo roku 1425. Další zkoumání spektromikroskopem odhalilo vruby a zářezy od břitů příčné pily. Jedna miniaturní nepravidelnost v řezu za-nechala stopy identické s těmi. jež byly nalezeny na dal-ších deskách z téhož období a místa. To dokazuje, že deska pochází ze stejného skladu dřeva ve starém Tos-kánsku, z něhož čerpali materiál největší mistři této doby.

Viktoriánská malba dvou mrtvých křepelek a pušky byla nepochybně přemalbou mnohem staršího díla. Od-stranil jsem drobný fragment olejových barev, jež by nevíce oko vůbec nezaznamenalo, a dospěl k závěru, že barva vespod není olejová, ale temperová.

Odebral jsem pak ještě menší kousek tempery k další spektroanalýze a zjistil, že jde o přesně stejnou kombinaci přísad, jakou v této době používalo několik mistrů. Nako-nec jsem obraz zrentgenoval, abych zjistil, co je pod ním.

Pod malbou je tempera a větší přesnost znemožňuje pouze silná vrstva barvy nanesená oním neznámým vik-toriánským vandalem.

V pozadí je venkovská krajina zmíněné doby, včetně několika jemně provedených pahorků a kampanily. Ve středním plánu je cosi jako cesta či brázda vycházející z nehlubokého údolí.

V popředí stojí osamocená postava, zřejmě biblické-ho charakteru, která hledí přímo na pozorovatele.

Umělce nedokážu přesně určit: je však možné, že jde o neodhalené umělecké dílo z doby a oblasti působení Cimabuea. Duccia či Giotto.

Se srdečným pozdravem Stephen Carpenter.“

Peregrine Slade seděl jako přikovaný. Dopis ležel před ním na stolku. Cimabue... bože. Duccio... propána. Gi-otto... ježíšikriste!

Levým okem mu začal opět pošukávat nervózní tik. Přiložil k němu ukazováček, aby ho zastavil. Přemýšlel, co má dělat.

Vzpomněl si na dva objevy, které k jeho značnému

21<5

zklamání nedávno učinila aukční síň Sotheby's. V jedné staré skříni na zámku na suffolkském pobřeží našel jeden jejich odhadce právě takovou desku a vytušil ruku mis-tra. Ukázalo se, že je to Cimabue, který je ze všech tří jmenovaných nejvzácnější, a obraz se prodal za miliony.

A ještě nedávněji pak jiný odhadce od Sotheby's po-suzoval hodnotu mobiliáře na zámku Howard. Mezi pře-hlíženými a nepřiliš ceněnými kresbami zahlédl jednu, na které byla truchlící žena s hlavou v dlaních, a požádal o odbornější analýzu. Ukázalo se, že kresba, o jejíž exis-tenci neměl nikdo tři sta let ani tušení, je od Michelan-gela. A vyvolávací cena? Osm milionů liber. A teď to vypadá, že i on má na dosah poklad nevyčísitelné hodno-ty. maskovaný za dvě mrtvé křepelky. Je jasné, že další podvod s Reggiem Fanshawem by mu už neprošel. Propustit mladého Bennyho Evanse bylo něco docela jiného než udělat totéž Alanovi Leigh-Tra-versovi. Správní rada by Alanovi věřila, přestože jistě nemá kopii svého dopisu z letiště. Ale ani tak nelze Fan-shawea použít znovu. Tak naivní zas umělecký svět není.

Mohl by se ale proslavit sám a vrátit Darcy na někdejší výsluní a vydobýt mu zpět jeho respektované posta-vení. Jestli si tímhle nezíská šestimístnou vánoční pré-mii. tak čím? Během hodiny se umyl a oblékl, zasedl za volant svého Bentley Azure a už polykal míle směrem k Londýnu.

Ve skladu obrazů nikdo nebyl, a tak v něm mohl dle libosti kramařit, až našel obraz s číslem F 608. Přes bub-linkový obal rozeznal obrysy dvou mrtvých křepelk na háku. Vzal si obraz do kanceláře, aby si jej prohlédl dů-kladněji. Můj ty bože, pomyslel si, když ho pak zkoumal, ten je ale ohyzdný! A přece je pod ním... Bylo jasné, že jej nelze prodat za hubičku v aukční síni. Bude ho muset odkoupit Darcy, jenž potom jakoby náhodou objeví, co je pod malbou.

219

Problémem však bude profesor Carpenter. Je to zása-dový člověk. Jistě si udělal kopii dopisu. Určitě by roz-čileně protestoval, kdyby jistý Peregrine Slade náhodou oklamal nějakého mizerného plebejce, původního maji-tele obrazu.

Na druhé straně přece neřekl s určitostí, že ukrytá malba je dílem mistra, ale jen že by mohla být. Pro pod-nikání riskantních kroků v aukčních domech neexistují žádná pravidla. A hazardní podnik riskantní bývá a po-každé se nevyplatí. Takže kdyby vlastníkovu nabídl sluš-nou cenu a vzal v úvahu onu nejistotu...

Vytákal si záznamy o majitelích a našel pana Hami-she McFeea ze Suffolku. Byla tam adresa. Slade napsal, ofrankoval a zalepil dopis, jenž nebohému McFeeovi za „nesmírně zajímavou kompozici“ jeho dědečka nabízel částku padesát tisíc liber šterlinků. A aby si celou zále-žitost nechal jen pro sebe, připojil číslo svého osobního mobilu. Byl si v podstatě jist, že na to ten blázen přistou-pí, a on potom prodejní list do Sudbury dopraví osobně.

Dva dny nato zazvonil telefon. Na druhém konci za-zněl protáhlý skotský akcent, jehož nositel byl hluboce dotčen.

„Můj děd byl vynikající umělec, pane Slade. Za ži-vota ho sice nedocenili, ale to Van Gogha také ne. Teď jsem však přesvědčen, že svět konečně uzná jeho sku-tečný talent, až spatří jeho dílo. Vaši nabídku nemohu přijmout, ale udělám vám jednu sám. Buď se obraz mého děda prodá za měsíc na vaší příští aukci viktoriánských mistrů, anebo ho stáhnou z prodeje a nabídnu Christie's.“

Rozechvělý Slade zavěsil. Van Gogh? Copak je ten chlap mentálně postižený? Ale neměl na vybranou. Vik-toriánská aukce byla plánována na osmého září. Na za-řazení obrazu do katalogu už bylo pozdě, protože je v tisku a za dva dny bude hotov. Ty mizerné křepelky budou muset být v dodatku, ale to není nic neobvyklé-ho. Měl kopii svého dopisu i nabídky pro McFeea a také

220

si nahrál záznam jejich telefonního rozhovoru. Profeso-ra Carpentera těch padesát tisíc liber jistě uchlácholí a správní rada Darcy se za něj v případě jakékoli pozdější slovní přestřelky plně postaví.

Bude tedy muset obraz koupit „pro Darcy“. To zna-mená, že v aukční síni musí být jeho nákupčí, který udělá, co se mu řekne. Navíc nesmí vypadat jako vedoucí pra-covník této instituce. Vezme si hlavního zřízence Bertra-ma, který je jednou nohou v penzi, po čtyřiceti letech služby je bezvýhradně loajální a představitivost má asi jako škvor. Ale příkazy poslouchat umí.

Trumpington Gore domluvil se Sladem, zavěsil tele-fon a obrátil se k Bennymu.

„Víš opravdu, co děláš, chlapče? Padesát tisíc liber je sakra pěkný peníz!“

„Věř mi.“ uklidňoval ho Benny. Mluvil sebejistěji, než se cítil. Každou hodinu se modlil k cynickému bohu sta-rých mistrů, aby byl Slade dostatečně chamtivý a

Kvintet

nezjevil své úmysly nesmiřitelně poctivému profesoru Carpen-terovi. Koncem měsíce se všichni vedoucí oddělení vrátili do práce a rozproudily se přípravy na první velkou podzimní aukci viktoriánských mistrů, jež se měla konat osmého září.

Peregrine Slade o svých záměrech na tento den ml-čel a byl rád, že i Alan Leigh-Travers byl ukázkově dis-krétní. Dokonce na to téma odmítal zavést hovor. Nic-méně když se potkali na chodbě. Slade na něj pokaždé významně mrknul. Leigh-Traverse to začalo znepokojoval. Vždycky mís-topředsedu správní rady považoval za trochu příliš finti-vého a také věděl, že muže ve středním věku, kteří mají frigidní manželství, občas napadne dát si někde bokov-ku. A tak tento otec čtyř dětí upřímně doufal, že v něm Slade nenašel zalíbení.

221

ZÁŘÍ

Ráno osmého září všechny zachvátilo obvyklé vzru-šení a stoupl jim adrenalin, což ve světě výtvarného umění občas vynahradí všechnu tu nudnou a jednotvár-nou dřinu při odhadování bezcenných šmejdů.

Slade už předem poprosil vrchního zřízence Bertra-ma, aby přišel brzy, a podrobně mu vyložil, co bude dě-lat. Bertram v Darcy pracoval čtyřicet let a zažil zde pět různých majitelů. Když jako mladý navrátilce z vojny vykročil v otcových šlépějích, zažil ještě večírek na po-čest odchodu do důchodu starého pana Darcyho. Jenž byl poslední ze slavného rodu. To byl opravdový gentleman – na svůj večírek pozval i nejnovějšího zřízence. Tako-vé už se dneska nepořádají. Bertram byl v budově poslední, kdo do práce chodil v buřince. Svého času nosíval po chodbách aukčního domu opravdu mistrovská umělecká díla miliardových hodnot a nikdy žádné neprošlápl.

Dnes sedával v maličké místnosti a přeléval přes mro-ží knír nekonečné šálky čaje. Příkaz dostal jednoduchý:

bude ve svém modrém keprovém obleku sedět vzadu, vyzbrojen aukční visačkou, a bude kupovat jen jedno jediné dílo. Aby si je nespletl s jiným zátiším, prohlédl si dvě ucourané křepelky na háku osobně. Musel se na-zpaměť naučit název

„Lovecký výjev“, který pan Slade jasně a srozumitelně oznámí z pódia.

A nakonec má pro jistotu sledovat Sladeovu tvář. Když bude Slade chtít, aby Bertram zvýšil cenu, a on by vá-hal, mrkne na něj levým okem. To měl být pro starého zřízence signál ke zdvihnutí aukční visačky. Bertram si dal další čaj a pak šel počtvrté vyprázdnit močový mě-chýř. Poslední, co by tak Slade potřeboval, by bylo, aby se jeho poskok v kritickém okamžiku odšoural na záchod. Alan Leigh-Travers připravil důstojnou nabídku ob-razů. Hvězdami představení byli prerafaelité, jeden Millais z pozůstalosti nedávno zesnulého sběratele a je-

222

den Holman Hunt, jenž nebyl na veřejnosti dlouhá léta k vidění. Hned po nich měly na řadu přijít dva obrazy koní od Johna Fredericka Herringa a plachetnice na roz-bouřeném moři ze štětce Jamese Carmichaela.

Aukce začala přesně v deset. Sín byla plná a nabídky jen pršely; některé přicházely dokonce i ze zadních řad. Slade měl tři zátiší se zvěří a zbraněmi a rozhodl se, že skotské dílko přidá k této várce jako čtvrté, neuvedené v katalogu. To nikoho nepřekvapí a celá věc bude za chvíli vyřízena. Když pozdravil shromážděné davy, měl nanejvýš skvělou náladu.

Všechno šlo dobře. Vzadu seděl Bertram s visačkou a hleděl na pódium. Kouzelná slůvka ..Lovecký výjev“ ještě nezaslechl.

Aukce pokračovala. Nabízené ceny se blížily až k hor-nímu odhadu nebo jej dokonce i překračovaly a Peregrine Slade na pódiu žoviálně žertoval. Většinu zájemců v síni znal od vidění, ale bylo tam dobrých deset dalších, které nikdy nespatriil. Občas se jedno ze stropních světel za-blýsklo v kulatých brejličkách muže v tmavém obleku, který seděl v třetí řadě odzadu.

Během krátké přestávky, kdy se ze stojanu odnášel prodaný obraz a přinášel nový. Slade pokynul jedné z asistentek. Předklonil se z pódia a zamumlal:

„Kdo je ten Japončík vlevo v třetí řadě odzadu?“ Dív-ka vyklouzla ze sálu.

Při další výměně obrazů se vrátila a vsunula Sladeo-vi do ruky papírek.

Přikývnutím jí poděkoval. Rozložil si jej na pódiu a četl:

„Pan Josuhiro Jamamoto, Galerie Ósaka, Tokio a Ósa-ka. Předložil akreditiv z Tokijské banky na jednu miliar-du jenů.“

Slade se rozzářil. Tak pán má na utrácení dva milio-ny liber. Žádný problém tedy nehrozí. Byl si jist, že jmé-no Jamamoto už někde četl nebo slyšel. No ano. Tak se přece jmenoval ten admirál, který bombardoval Pearl

223

Harbor. Slade ovšem netušil, že admirálův jmenovec se v knightsbridgi ocitl s podobným bojovým úkolem, ani že jeho akreditiv z Tokijské banky je počítačovým pro-duktem Julie Dayové.

Pan Jamamoto učinil několik nabídek v počáteční fázi aukce, ale nikdy je nedotáhl do konce a ustoupil jiným zájemcům ještě dřív, než se plátno nakonec prodalo. Přes-to coby opravdový zájemce přesvědčivě zapůsobil, že má dobré úmysly.

Na řadu přišlo první ze čtyř zátiší. Tři z nich, která byla uvedena v katalogu, namalovali poměrně bezvý-znamní malíři, a prodala se za pět až deset tisíc liber. Když odnesli třetí, prohlásil Slade šibalsky:

„Ještě tu máme čtvrté zátiší, které není uvedeno v ka-talogu. Došlo nám na poslední chvíli. Je to půvabné díl-ko od Colluma McFeeho ze Skotské vysočiny." Colley Bumside totiž nemohl odolat pokušení vpra-vit do malířova jména alespoň část svého křestního. Mělo to být jediné uznání, jakého se mu mělo dostat.

„Název zní Lovecký výjev," řekl Slade jasně a sro-zumitelně. „Tak kdopak nám něco nabídne? Slyším dobře tisíc liber?"

Bertram zvedl visačku.

„Tisíc tamhle vzadu. Dá někdo víc?"

Zvedla se další visačka. Ten člověk je nejspíš krátko-zraký. Ostatní účastníci, obchodníci, sběratelé, agenti a majitelé galerií hleděli, jako by nevěřili svým očím.

„Mám protinabídku, pane, ve výši dvou tisíc liber," řekl Slade s pohledem upřeným na Bertrama. Pak o tro-šičku sklopil levé oční víčko. Bertram zvedl visačku.

„Tři tisíce liber," oznámil Slade. „Slyším někoho na-bízet čtyři?"

Rozhostilo se ticho. Potom kývl Japonec. Slade byl zmaten. Viděl jeho husté černé vlasy prokvetlé šedina-mi, ale mandlové oči měl muž maskované brýlemi se skly silnými jako dno láhve.

224

„Učinil jste nabídku, pane?" zeptal se ho.

„Hai," přikývl znovu pan Jamamoto. Mluvil hlasem, jaký měl Toširo Mifune v Ságunovi.

„Byl byste prosím tak laskav a zvedl visačku, Jama-moto-san," požádal ho Slade. Byl pyšný, že umí Japon-ce oslovit v jejich vlastní řeči. Tokijčan řekl jasně:

„Jo tak," a zvedl visačku.

„Čtyři tisíce liber," oznámil Slade. Byl dosud zcela vyrovnaný, třebaže nečekal, že by někdo chtěl nabídnout vyšší cenu než tupý Bertram. Ten teď na znamení opět zvedl visačku.

Pobavení v sále se nedalo srovnat s pocity Alana Leigh--Traverse, jenž se opíral o zadní stěnu. V životě „Lovec-ký výjev" neviděl ani o něm neslyšel, a kdyby býval byl, jelo by toto dílko příštím kamionem supem zpátky do suf-folku. Když chtěl Slade do jeho aukce přiřadit obraz na-víc a nadivoko až po vytištění katalogu, měl mu to říct. Kdo je proboha ten McFee? V životě o něm neslyšel.

Nejspíš předek nějakého Sladeova kamaráda z honů. Přes-to se už ale dostal na pět tisíc. Sice bůhvíjak, ale to je jed-no. V každém případě je to slušná cena a u tohoto braku přímo zázrak. Z provize bude mít šéfstvo na pár sklení-ček.

Příštích třicet minut Leigh-Traversovi vyrazilo dech. Japonský majitel galerie, jehož zátylek viděl, neustále kýval a říkal „hai", zatímco nabídku zvyšoval někdo, na koho neviděl a kdo seděl za sloupem u zadní zdi. Co sakra oba blbnou? Vždyť je to strašlivá mazanina a každý to vidí. Místnost se pohroužila do naprostého ticha. Cena překročila padesát tisíc.

Leigh-Travers se začal sunout po zadní zdi, až dora-zil ke sloupu a pohlédl za něj. Málem dostal infarkt. Ta-jemným zájemcem byl Bertram, prokristapána. To může znamenat jen to, že obraz kupuje Slade pro Darcy.

Popelavý Leigh-Travers zachytil přes síň Sladeův pohled. Slade se usmál a opět na něj lascivně mrknul.

225

Takže to bylo jasné. Místopředseda správní rady zešílel. Pospíchal do haly, kde seděla děvčata vydávající visač-ky, popadl domácí telefon, zavolal kancelář předsedy správní rady a požádal Phyllis. aby ho v naléhavé věci spojila s vévodou z Gatesheadu.

Když se vrátil do aukční síně. byla už cena na jed-nom stu tisíc liber a pan Jamamoto to pořád nevzdával. Slade nyní nabídku zvyšoval po deseti tisících a celá věc jej začínala vážně znepokojovat.

Kvintet

Jen on sám přece ví, že pod křepelkami se skrývají miliony liber, tak proč ten Japonec pořád zvyšuje cenu? Neví náhodou něco i on? Ale to je přece vyloučeno, vždyť obraz přijel z Bury St. Edmunds. Pustil si snad profesor Carpenter pusu na špacír na Dálném východě? To je také vyloučeno. Že by se Jamamotovi ten obraz prostě líbil? Copak nemá žádný vkus? Myslí si snad, že magnáti z Tokia a Ušáky se pohnou do jeho galerií, aby si tenhle brak koupili za tolik peněz, že by na tom vydělal?

Něco tu nehraje, ale co? Jamamotovy nabídky nemůžou odmítnout, ne před celou aukční síní. Když ale ví, co je pod křepelkami, nemůže ani odvolat Bertrama a nechat dílo uniknout do Japonska.

I ostatní účastníci aukce si uvědomili, že se děje něco velmi podivného. Nikdo z nich ještě nic podobného neviděl. Před nimi stojí otřesná mazanina, která by se za normálních okolností nemohla objevit jinde než ve venkovském bazaru, a tady dva zájemci vyhánějí její cenu do závratných výšin. Jedním je strejce s mrožím knírem a druhým zavilý samuraj. Všechny přítomné proto hned napadlo, že ti dva mají nějaké „interní informace“.

Věděli, že umělecký svět není žádná rajská zahrada a že vedle některých jeho triků by i korsický zabiják vypadal jako farář. Každý veterán v sále si pamatoval jednu zcela pravdivou historku. Dva obchodníci se zúčastnili nezábavného výprodeje v jednom sešlém starém zámku a jeden z nich spatřil na schodišti zátiší s mrtvým

226

zajícem. Nebylo ani zařazeno do dražby. Měli však ja-kési tušení, a tak je koupili. A z mrtvého zajíce se vyklubal poslední známý obraz Rembrandtův. Jenže starý a ochrnutý Harmenszoon přece na smrtelné posteli ne-namaloval tyhle hrůzostrašné křepelky? A tak se účastníci dívali a hledali na obraze skrytý talent, ale nenale-zali. A nabídky stoupaly.

U dvou set tisíc liber nastal rozruch u dveří. Lidé se rozestoupili a dovnitř vklouzla impozantní postava vé-vody z Gatesheadu. Postavil se k zadní stěně jako kon-dor číhající na kus čerstvého masa.

U dvou set čtyřiceti tisíc začal Slade ztrácet sebekon-trolu. Na čele se mu zaleskl pot, který se odrazil v záři světla. Hlas mu o několik oktáv stoupl. Něco mu říkalo, aby tuhle frašku zarazil, ale nemohl. Pečlivě přichysta-ný scénář se mu zcela vymkl z rukou.

Na čtvrt milionu se mu do levého oka vrátil tik. Sta-rý Bertram viděl jen nekonečné mrkání, a tak dál zvyš-o-val cenu. Tou dobou už Slade chtěl, aby přestal, ale Bertram měl jasný příkaz: jedno mrknutí, zvyš nabídku.

„Máte protinabídku, pane,“ zaskřehotal na brejličky z Tokia. Nastala dlouhá přestávka. Slade se modlil, aby ten zlý sen konečně skončil. Pan Jamamoto však řekl jasným hlasem „hai“. Sladeovo levé oko se rozjelo jako sanitka k úrazu, a tak Bertram zvedl visačku.

Na třech stech tisíc Leigh-Travers něco zuřivě pošep-tal vévodovi do ucha a kondor se začal cílevědomě pře-sunovat ke zřízenci Bertramovi. Ve ztichlé síni ulpívaly všechny oči na Japonci. Ten náhle vstal, položil visačku na sedadlo, zdvořile se uklonil Peregrinu Sladeovi a za-mířil ke dveřím. Dav se před ním rozestupoval jako Rudé moře před Mojžíšem.

„Poprvé,“ pípnu Slade. „Podruhé.“

Udeřil kladívkem a v místnosti propukla vřava. Jako vždy, když skončí nesnesitelné napětí, chtěl každý něco říct svému sousedovi. Slade se trochu vzpamatoval, otřel

227

si obočí, předal vedení aukce Leigh-Traversovi a sestou-pil z pódia.

Bertram byl zproštěn povinností a zamířil do své ko-můrky, aby si uvařil dobrý šálek čaje.

Vévoda pokynul hlavou místopředsedovi a zasyčel:

„Za pět minut v mé kanceláři, prosím.“

„Peregrine,“ spustil, když se ocitli sami v předsedově apartmá. Už žádný „Perry“ ani „drahý příteli“. Dokonce ani náznak přívětivosti.

„Mohu se vás zeptat, co jste to sakra dole prováděl?“

„Řídil jsem aukci.“

„Nechtě si ty drzosti, pane. Myslím tu hrůznou ma-zaninu se dvěma křepelkami, ten brak.“

„Na první pohled.“

„Koupil jste ji vy – pro Darcy. Proč?“

Slade vyndal z náprsní kapsy dvoustránkový dopis a zprávu od profesora Carpentera z Colbertova institutu.

Kvintet

„Doufám, že vysvětlení naleznete zde. Měl jsem ob-raz získat maximálně za pět tisíc. A byl bych jej za tu částku taky prodal, nebýt toho japonského magora.“ Vévoda z Gatesheadu si zprávu velmi pozorně přečte-tl ve slunečním světle u okna a výraz tváře se mu pro-měnil. Jeho předkové si vydobyli prominentní postavení vražděním a plněním. Stejně jako Benny Evans nedo-kázal geny potlačit.

„No to je jiná písnička, drahý příteli, to je jiná. Kdo o tom ještě ví?“

„Nikdo. Dostal jsem tu zprávu v srpnu poštou domů a nechal jsem si ji pro sebe. Takže Stephen Carpenter, já a teď vy. Nikdo jiný. Čím méně, tím lépe, říkal jsem si.“

„A majitel?“

„Nějaký hloupý Skot. Abychom měli krytá záda, na-bídl jsem mu padesát tisíc, ale ten blázen je odmítl. Mám kopii dopisu a na pásku nahrané jeho odmítnutí. Teď bych byl samozřejmě rád, kdyby to byl vzal. Ale nemohl jsem

228

tušit, že se tu dnes dopoledne objeví ten bláznivý Japo-nec. Málem nám ho vyfoukl.“

Vévoda se na okamžik zamyslel. Na okně zabzučela moucha. V tom tichu ten zvuk zazněl jak řezání motoru-vou pilou.

„Cimabue,“ zamumlal. „Duccio. Dobrý bože. něco takového jsme tady neměli už celá léta. Sedm, osm mi-lionů? Poslyšte, toho majitele okamžitě vyplatte. Dávám vám svolení. Kdo chcete, aby to restauroval? Colbert?“

„To je moc velká organizace. Se spoustou lidí a lidé moc mluví. Raději bych vzal Edwarda Hargreaves. Pa-tří k nejlepším na světě, pracuje sám a mlčí jak hrob.“

„Dobrý nápad. Zařídte to. Pusťte se do toho a dejte mi vědět, až bude obraz hotov.“

Edward Hargreaves skutečně pracoval sám. Byl to zarputilý tajnůstkář se soukromým ateliérem v Hammer-smithu. V restaurování poškozených či přemalovaných děl starých mistrů neměl konkurenci.

Přečetl si Carpenterovu zprávu a napadlo ho, že by mohl k profesorovi zajít na konzultaci. Jenže tento nej-významnější restaurátor v Colbertově institutu by snad ani nebyl člověk, kdyby se ho hluboce nedotklo, že tak fascinující honorář dostane někdo jiný. A tak se Hargrea-ves rozhodl mlčet. Ale znal papír s hlavičkou institutu i profesorův podpis, a tak může ze zprávy při své práci vycházet. Když místopředseda správní rady Darcy osobně dopravil skotské zátiší do jeho ateliéru. Hargreaves mu oznámil, že bude potřebovat dva týdny.

Umístil obraz na stojan v severním světle a dva dny na něj pouze hleděl. Silný nános viktoriánské olejomalby bude muset odstranit s maximální opatrností, aby nepoško-dil mistrovské dílo pod ní. Třetího dne se pustil do práce.

Za dva týdny zavolal Peregrine Slade. Byl dychtivostí bez sebe.

„Nuže, milý Edwarde?“

229

„Je to hotové. To, co bylo pod zátiším, je teď celé venku.“

„A barvy? Jsou čerstvé jako v den, kdy byly nane-seny?“

„To nepochybně,“ pravil hlas do telefonu. „Pošlu auto,“ navrhl Slade.

„Možná bych měl s obrazem přijet i já,“ řekl Hargrea-ves opatrně.

„To je skvělé,“ zajásal Slade. „Můj bentley u vás bude za půl hodiny.“

A zavola-l vévodu z Gatesheadu.

„Skvělá práce,“ konstatoval předseda správní rady. „Strhneme slavnostně roušku. U mě přesně ve dvanáct nula nula.“

Sloužil kdysi v královské gardě a rád své věty podří-zeným občas špikoval vojenskými výrazy.

Za pět minut dvanáct postavil zřízenec v předsedově kanceláři stojan a odešel. Přesně ve dvanáct vstoupil do místnosti Edward Hargreaves v doprovodu Peregrina Sladea a nesl desku s temperovou malbou zabalenou v jemné pokrývce. Postavil obraz na stojan.

Vévoda už měl otevřenou láhev Dóm Pérignon. Kaž-dému z hostů nabídl sklenku.

Slade si ji vzal. Hargrea-ves prozatím odmítl.

„Nuže,“ zářil vévoda, „tak copak tam máme? Duccia?“ „No, tentokrát zrovna ne,“ řekl Hargreaves. „Tak mě překvapte,“ pravil Slade. „Cimabuea?“ „Ne tak docela.“

„Už se nemohu dočkat,“ prohlásil vévoda. „No tak, sundejte tu deku!“

Hargreaves ji sundal. Malba vypadala skutečně přes-ně tak, jak ji popsal dopis, údajně poslaný z Colbertova institutu. Byla nádherně provedena přesně v rané rene-sančním stylu florentské a sienské školy.

V pozadí byla středověká krajina s mírnou pahorka-tinou a starou zvonící v pozdálí. V popředí stála jediná

230

Kvintet

živá postava. Byl to oslík, či biblický osel, jenž opuštěně hleděl na pozorovatele.

K zemi mu bezvládně visel pohlavní úd, jako by mu ho někdo nedávno pečlivě vytáhl.

Mezi oslem a pozadím se pak skutečně rozprostíralo nehluboké údolí, jímž vedla uprostřed cesta. A po této cestě přijížděl malý, ale dokonale rozpoznatelný Merce-des-Benz.

Hargreaves úporně hleděl kamsi do neznáma. Slade si chvíli myslel, že na místě dostane infarkt: potom doufal, že ho dostane, a pak už se jen bál, že ho nedostane.

V nitru vévody z Gatesheadu se vzbouřil a vzápětí se snažil uklidnit pět set let starý šlechtický rod. Nakonec zvítězila ušlechtilost a vévoda vyšel beze slova z místnosti.

O hodinu později odešel z budovy i ctihodný Pere-grine Slade, ale natrvalo.

EPILOG

Zbytek září byl plný událostí.

Při jednom z každodenních telefonických dotazů pro-davač novin v Sudbury panu McFeeovi potvrdil, že na něj čeká druhý doporučený dopis. Trumpy si pro něj v pře-vleku za Skota se zrzavými licousy dojel vlakem. Obálka obsahovala šek z Darcy na 265 000 liber šterlinků.

Za použití několika krásně vyvedených dokumentů z Juliina počítače si otevřel bankovní konto u Barclays Bank v St. Peter Port na ostrově Guernsey v Lamanšském průlivu, v jednom z posledních daňových rájů v Británii. Když byl šek proplacen a peníze byly připsány na účet, den se procházel na čerstvém vzduchu a pak založil dal-ší účet na jméno Trumpington Gore u Royal Bank of Canada v téže ulici. Potom zašel do Barclays a převedl celou částku z účtu Hamishe McFeea panu Goreovi. Zástupce ředitele v Barclays byl sice překvapen, jak rych-le si Skot zřídil a zase zrušil konto, ale nic nenamítal.

231

Od Kanaďanů, jimž byly britské ostrovní daňové zá-kony lhostejné, si Trompy odnesl dva šeky.

Jeden na částku 13 250 liber šterlinků patřil Colleymu Bumsideovi, který teď mohl spokojeně hloubat nad sou-mrakem svého života v moři značkového červeného vína.

Trumpy si také vybral 1750 liber v hotovosti, aby měl „na útratu“. Druhý šek na částku 150 000 liber byl pro Bennyho Evanse a Julii Dayovou. Zbývajících 100 000 liber mu Kanaďané s radostí uložili jako dlouhodobý vklad s vysokým úrokem, který měl Trumpingtonu Go-reovi až do smrti vynášet zhruba tisíc liber měsíčně. Benny a Julie se vzali a usadili se v Bennyho rodném Lancashiru. Benny si tam otevřel malou galerii a Julie se stala programátorkou na volné noze. Do roka si ne-chala odrůst peroxidové vlasy, sundala kovové ozdoby z obličeje a porodila chlapce - dvojčata.

Když se Trumpy vrátil domů z ostrova Guernsey, na-sel dopis od Eon Productions. Stálo v něm, že Pierce Brosnan, po jehož boku hrál drobnou roličku ve Zlatém oku. si přeje, aby Trumpy dostal v příští bondovce mno-hem větší roli.

Někdo celou věc prozradil Charlesi Dawsonovi a ten se za pobavené pomoci profesora Carpentera postaral o největší umělecký skandál desetiletí.

Policie nepřestává pátrat po Hamishi McFeeovi a panu Jamamotovi. ale Scotland Yard si příliš velké naděje nedělá.

Marina prodala své paměti do News of the world. Lady Eleanor Sladeová se šla okamžitě a dlouze poradit s Fionou Shackletonovou, doyenkou londýnských rozvo-dových právníků. Dojednala rozvod, po kterém zbyly ctihodnému Peregrinovi jen manžetové knoflíčky.

Slade odjel z Londýna a podle posledních zpráv si pořídil bar pochybné pověsti na ostrově Antigua. A vévoda z Gatesheadu si dodnes musí v klubu platit pití sám.

232

PROLOG

Podle legendy nepřežil masakr jednotek pod velením generála Custeru u Little Bighornu 25. června 1876 ani jediný běloch. To však není tak docela pravda - jeden muž naživu zůstal. Byl to zvěd z pomezí jménem Ben Craig a bylo mu čtyřiadvacet let.

A zde je jeho příběh.

Právě zvědův citlivý nos to ucítil jako první - slabý závan vůně ohně v

prérijním větru.

Jel v čele na nejexponovanějším místě, asi dvacet metrů před ostatními deseti kavaleristy, kteří na západ-ním břehu říčky Rosebud tvořili průzkumnou hlídku před hlavní vojenskou kolonou.

Zvěd se ani neobrátil, zdvihl pravou ruku a zastavil koně. Seržant a devět vojáků za ním udělalo totéž. Zvěd sklouzl z koně, pustil ho, ať se v klidu napase trávy, a od-běhl k nízkému náspu mezi jezdcí a říčkou. Tam padl na zem a doplazil se až k vrchole vyvýšeniny, kde z úkrytu v dlouhé trávě vyhlédl přes okraj.

Tábořili mezi horským hřebenem a břehem říčky. Byl to nevelký tábor o ne více než pěti obydlích, snad pro jedinou rozvětvenou rodinu. Vigvamy naznačovaly, že jde o Severní Sajeny. Zvěd je znal dobře. Siouxské vigva-my byly vysoké a úzké, zatímco šajeni je stavěli nižší a dole u základny širší. Stěny zdobily piktogramy zná-

235

zorňující lovecká vítězství, které byly také typické pro Sajeny.

Zvěd odhadoval, že v táboře žije dvacet až pětadvacet lidí, ale polovina mužů byla právě na lovu. To po-znal podle poníků, jichž se vedle obydlí páslo jen sedm. K přestěhování takového tábora, i s muži na koních a že-nami a dětmi, složenými stany a dalšími zavazadly na závěsných nosítkách, by jich bylo třeba nejméně dvacet.

Uslyšel, jak se k němu po břehu plíží seržant, a mávl na něj, aby zůstal u země. Pak se vedle něj objevil mod-rý rukáv uniformy se třemi prýmký.

„Co vidíte?“ ozval se chraplavý šepot.

Bylo devět hodin ráno a slunce už pěkně pražilo. Měli za sebou tři hodiny jízdy. Generál Custer rád rušil tábor brzy. Zvěd však už nyní cítil z dechu muže vedle sebe whisky. Byla nevalné kvality, z pomezí, a čpěla podřad-ně a silněji než voňavka planými švestkami, višněmi a přemírou popínavých šípkových růží, kterých zde na březích rostlo tolik, že se podle nich jmenovala i říčka Rosebud, Růžové poupě.

„Pět šajenských vigvamů. V táboře jsou jen ženy a děti. Válečníci loví za řekou.“

Seržant Braddock se neptal, jak to zvěd ví. Vzal jen na vědomí, že tomu tak je. Odchrchlal si, vyplivl proud tabákových slin a zašklebil se žlutými zuby. Zvěd sklouzl z břehu a vztyčil se.

„Nechmeje být. Tyhle nehledáme.“

Jenže Braddock strávil v préríi se sedmou kavalerií už tři roky a za tu dobu si užil zoufale málo legrace. Dlouhá a nudná zima ve Fořt Lincoln mu přinesla jen nemanželského syna s pradlenou a příležitostnou prosti-tutkou. Do prerie však přece přišel zabíjet indiány, a tak si to potěšení nehodlal odepřít.

Vraždění trvalo jen pět minut. Deset jezdců přijelo od horského hřebene poklusem a pak přešlo do trysku. Zvěd s odporem přihlížel z vrchole hřebene.

236

Jeden z vojáků, čerstvý nováček, byl tak špatný jez-dec, že spadl z koně.

Krvavou lázeň provedli ostatní. Šavle nechali kavaleristé ve Fořt Lincoln, a tak použili kolty a nové springfieldky 73.

Když indiánské squaw, které v táboře pečovaly o oheň a kotle na vaření, zaslechly dusot kopyt, snažily se rychle sehnat děti a pak se rozběhly k řece.

Pozdě. Jezdci se mezi nimi ocitli ještě dřív, než k řece stačily doběhnout.

Potom se otočili a vzali novým útokem vigvamy, kde stříleli na vše, co se hýbalo. Když bylo po všem a všichni starci, ženy a děti byli mrtví, sesedli z koní a vyrabovali stany. Hledali jakoukoli zajímavou maličkost, kterou by si odnesli domů. Z vigvamů se ještě ozvalo několik ran z revolverů, když vojáci objevili pár živých dětí.

Zvěd od hřebene klusem překonal asi čtyři sta metrů do tábora, aby zjistil rozsah vraždění. Zdálo se, že při pročešávání stanů nezůstal naživu nikdo. Jeden z vojáků, dosud chlapec, pro kterého byly podobné zážitky novín-kou, zrovna zvracel suchary a fazole od snídaně a vy-kláněl se při tom ze sedla, aby se nepotřísnil. Seržant Braddock vítězně zářil. Vybojoval si svou vítěznou bitvu. Objevil válečnou čelenku z peří a připevnil si ji k sedlu vedle polní láhve, v níž měl mít jen pramenitou vodu.

Zvěd napočítal čtrnáct mrtvých, rozhozených jako rozbité panenky tam, kde upadli na zem. Zavrtěl hlavou, když mu jeden z vojáků nabídl trofej, a odklusal kolem stanů na břeh říčky, aby svému koni dopřál malý doušek vody.

Ležela napůl skrytá v rákosí a z obnažené nohy jí prýštila čerstvá krev z rány, kde ji na stehně v běhu za-sáhla kulka. Kdyby byl jen o trochu rychlejší, byl by

Kvintet

odvrátil hlavu a odjel zpět k hořícím vigvamům. Ale Braddock, jenž ho sledoval, zachytil směr jeho pohledu a přijel k němu.

„Co jste objevil, chlapče? A podívejme, další havěť, a ještě naživu!"

237

Odepnul si kolt a zamířil. Děvče otočilo hlavu a za-hledělo se na ně prázdným a šokovaným pohledem. Zvěd natáhl ruku, popadl Ira za zápěstí a obrátil mu ústí pís-tole k nebi. Braddockovi potměněl hrubý obličej, zrudlý od whisky, hněvem. „Nechtějí žít, třeba něco ví," řekl zvěd. To byla jedi-ná možnost. Braddock se zarazil, zamyslel a přikývl.

„Dobrý nápad, chlapče. Odvezeme ji jako dárek ge-nerálovi."

Zastrčil pistoli a vrátil se ke svým mužům. Zvěd se-skočil z koně a šel do rákosí ošetřit děvče. Naštěstí to byl čistý průstřel. Střela prošla běžící dívce zblízka steh-nem. Z jedné strany do něj vnikla a druhou vyletěla ven. Oba otvory byly malé a kulaté. Zvěd namočil kapesník v čisté vodě z říčky a pevně jí ho zavázal, aby zastavil krváčení.

Když s tím byl hotov, podíval se na ni. Hleděla na něj. Na ramena jí spadala záplava havraních vlasů a oči měla velké a tmavé, zastřené bolestí a strachem. Ne všechny indiánské squaw připadaly bělochům hezké, ale ze všech kmenů byly nejhezčí Sajenky. Dívka v rákosí, asi šest-náctiletá, vynikala ohromující a nadpozemskou krásou. Zvědovi bylo čtyřiaadvacet, byl vychován podle Bible a nikdy nepoznal ženu ve starozákonním smyslu. Ucítil, jak se mu rozbušilo srdce, a musel odvrátit pohled. Pře-hodil si dívku přes rameno a vydal se zpět do vypleně-ného tábora.

„Posadte ji na poníka!" vykřikl seržant. Opět si při-hnul z kovového pohárku.

Zvěd zavrtěl hlavou.

„Na nosítka," pravil, „jinak umře."

U doutnajícího popela vedle vigvamů leželo několik vlečných nosítek. Sestávala ze dvou dlouhých pružných borovicových tyčí, jež se za zády poníka křížily a na konci byly doširoka rozevřené. Mezi nimi byla napjatá kůže z bizona, na které se vozil náklad. Tato nosítka umožňovala pozoruhodně pohodlný způsob cestování,

238

pro raněného mnohem jednodušší než bělošský vůz. který divoce poskakoval na každém výmolu.

Zvěd chytil jednoho ze zaběhlých poníků. Zbývali jen dva; pět jich uteklo. Zvíře se stavělo na zadní a plašilo se, když je vzal za uzdu z provazu. Zachytilo pach bělo-čů, který strakaté poníky přiváděl málem k šílenství. Totéž však platilo i opačně - koně americké kavalerie se zase div nezbláznili, když ucítili tělesný pach prérijních indiánů.

Zvěd jemně dýchal zvířeti do nozder, dokud se ne-uklidnilo a nevzalo jej na milost. O deset minut později už byla vlečná nosítka na svém místě a zraněné děvče spočívalo zabalené v pokrývce na bizoní kůži. Hlídka se vydala zpět po stezce za Custerem a hlavním oddílem Sedmé kavalerie. Bylo 24. června léta Páně 1876.

Samotné vojenské tažení přes prerie v jižní Montaně onoho léta mělo původ v době před několika lety. V po-svátných Černých horách v Jižní Dakotě bylo konečně objeveno zlato a do kraje se nahrnuli zlatokopové. Jen-že Černé hory už byly tou dobou na věčné časy přiděle-ny Siouxům. Tato zjevná zrada prérijní indiány rozhně-ovala, a tak začali na zlatokopy a kolony vozů útočit.

Běloši na jejich násilnosti reagovali vztekle; jejich hněv ještě víc podněcovaly historky o ohavném barbar-ství indiánů, jež byly často smyšlené nebo nadsazené. a tak se nakonec několik skupin bělochů obrátilo až do Washingtonu. Vláda pak bez skrupulí zrušila smlouvu z Laramie a prérijní indiány vykázala do mnoha chudých rezervací, které byly pouhým zlomkem původních slav-nostních slibů. Tyto rezervace byly na území Severní a Jižní Dakoty.

Washington však také schválil vytvoření takzvaných nepostoupených území. To byla tradiční loviště Siouxů, dosud plná bizonů a vysoké zvěře. Tento celek měl vý-chodní hranici podél svislé linie tvořené západním ob-vodem Severní a Jižní Dakoty. Jeho západní hranici pak

239

představovala pomyslná severojižní linie o dvě stě pade-sát kilometrů dál na západ, kterou indiáni nikdy nevidě-li a ani šiji neuměli představit. Na severu byla nepostou-pená území ohraničena řekou Yellowstone, jež protéká zemí zvanou Montana a pak pokračuje dál do obou Da-kot; na jihu pak hranici tvořila řeka North Platte ve wyo-mingu. Zde měli indiáni zprvu povoleno lovit. Avšak postup

Kvintet

bílého muže směrem na západ se nezastavil.

V roce 1875 začali Siouxové utíkat z dakotských re-zervací do lovišť na nepostoupených územích. Ještě v témže roce jim dal Úřad pro indiánské záležitosti ulti-mátum - do prvního ledna se musejí vrátit do rezervací. Siouxové a jejich spojenci proti ultimátu neprotesto-vali; jednoduše je ignorovali. Většina z nich se o něm ani nedozvěděla. Lovili dál a svůj obvyklý zdroj potravy -vydatné bizony a jemné maso jelenů a antilop - hledali dál, i když zima ustoupila jaru. Brzy zjara předal Úřad pro indiánské záležitosti celou věc armádě. Jejím úko-lem bylo indiány najít, shromáždit a dovést zpět do re-zervací v Dakotách.

Armáda nevěděla dvě věci: kolik indiánů ve skuteč-nosti mimo rezervace pobývá a kde přesně. Pokud šlo o první otázku, vojákům prostě zalhali. Rezervace řídili zmocněnci, samí běloši a mnozí navíc pěkní darebáci.

Zmocněnci z Washingtonu dostávali přiděly dobytka, obilí, mouky, pokrývek a peněz, které měli rozdělovat mezi své pověřence. Mnozí z nich indiány zle šidili, což mělo za následek i hladomor žen a dětí. Proto se indiáni nakonec rozhodli vrátit se na loviště.

Zmocněnci měli ještě jeden důvod k lhaní. Když tvrdili, že v rezervacích pobývá sto procent těch, kdo v nich měli být, dostávali stoprocentní přiděly. Pokud kleslo procento přítomných indiánů, klesly i přiděly a s nimi osobní zisk zmocněnců. A tak na jaře 1876 zmocněnci armádě tvrdili, že v rezervacích chybí jen hrstka válečníků. Lhali. Postrádali jich tisíce; všichni

240

odešli přes hranice na západ, aby lovíli na nepostoupe-ných územích.

Kde přesně se nalézají, šlo zjistit jen jediným způso-bem. Bylo třeba vyslat vojáky do jižní Montany, aby je našli. A tak vznikl plán vypravit tři kolony, skládající se z pěchoty i jízdy.

Z Fořt Lincoln v Severní Dakotě se měl na západ podél řeky Yellowstone, tedy podél severní hranice lo-višť, vydat generál Alfred Terry. Z Fořt Shaw v Montaně měl zase generál John Gibbon vyrazit na jih k Fořt El-lis. tam zabočit na východ, pustit se podél Yellowstoneu a nakonec se sejít s Terryho kolonou, která přijde z druhé strany.

Z Fořt Fetterman, daleko v jižním wyomingu, měl vyjít generál George Crook. jenž měl překročit řeky Cra-zy woman Creek a Tongue a pak zamířit do údolí Big Horn. Tam se měl setkat s druhými dvěma kolonami. Někde v tomto prostoru snad jedna z kolon narazí na hlavní skupinu Siouxů, doufala armáda. A tak v březnu všichni vyrazili.

Počátkem června se setkali Gibbon a Terry v místě, kde se řeka Tongue tekoucí na sever vlévá do Yellow-stonu. Za celou dobu nespatri-li jedinou indiánskou če-lenku. věděli jen. že prérijní indiáni jsou kdesi jižně od nich. Gibbon a Terry se dohodli, že Terry bude pokračo-vat dál na západ, a Gibbon, jenž se s ním nyní spojil, půjde po svých stopách zpět. To také udělali.

Dne 20. června došla celá kombinovaná kolona až k místu, kde se do Yelowstonu vlévá Rosebud. Zde bylo rozhodnuto, že pokud by někde u této říčky byli indiáni, oddělí se Sedmá kavalerie, jež Terryho doprovází už z Fořt Lincoln, a zamíří vzhůru proti proudu Rosebudu k jeho pramenům. Třeba potkají indiány a možná i ge-nerála Crooka.

Nikdo netušil, že už sedmnáctého Crook narazil na velké množství Siouxů a Sajenů a dostal na frak. Obrátil

241

se, vydal se na jih, a dokonce klidně i lovil. Nevyslal na sever žádné jezdce, aby varoval ostatní, a ti proto nevě-děli, že jim z jihu nikdo na pomoc nepřijde. Byli sami.

Čtvrtého dne ostrého pochodu údolím Rosebudu se jedna z předsunutých hlídek vrátila se zprávou o vítězství nad nevelkou šajenskou vesnicí a s jednou zajatkyňi.

Generál George Armstrong Custer, který jel hrdě v čele své kavalerie, měl naspěch. Nechtěl celou jednot-ku zastavovat kvůli jedinému zajatci. Vzal proto s při-kývnutím na vědomí seržanta Braddocka a nařídil mu, aby se hlásil veliteli své vlastní roty. Případné in-formace indiánské squaw, pokud vůbec nějaké podá, mohou počkat, až večer rozbijí tábor.

Sajenská dívka tedy zůstala až do večera na vlečných nosítkách. Zvěd zajel s poníkem až do zadní části kolo-ny a uvázal ho za uzdu k jednomu z vozů se zavazadly. Poník i s nosítky klusal za vozem. Jelikož teď nebylo zapotřebí žádného průzkumu, zůstal zvěd nablízku. Za tu nedlouhou dobu, kterou u sedmé kavalerie pobyl, už dospěl k názoru, že se mu nelíbí, co dělá, a že nemá rád ani

Kvintet

velitele vlastní roty, ani seržanta; a slavného generála Custerova považoval za nafoukaného pitomce. Neměl dostatečnou slovní zásobu, aby to uměl vyjádřit těmito slovy, a stejně si své názory nechával pro sebe. Jmeno-val se Ben Craig. Jeho otec John Knox Craig se do Ameriky přistěho-val ze Skotska, kde ho z malé farmy vypudil hamižný statkář. Tento statečný muž emigroval do Spojených států počátkem čtyřicátých let devatenáctého století. Kdesi na východním pobřeží se pak seznámil a oženil s děvčetem ze skotské presbyteriánské rodiny, z jaké pocházel i on, a jelikož ve městech nenacházel dost pracovních příležitostí, zamířil na západ na pomezí. V roce 1850 došel až do jižní Montany a rozhodl se zkusit štěstí rýžováním zlata v neobydlené divočině na úpatí pohoří Pryor.

242

Byl tehdy jedním z prvních. Život v dřevěném srubu u říčky na kraji lesa byl drsný a těžký a zimy kruté. Jen léta byla idylická, lesy byly plné zvířete a řeky pstruhů a prerie kvetla jako koberec z lučního kvítí. V roce 1852 porodila Jenny Craigová svého prvního a jediného syna a o dva roky později holčičku, která však ještě jako malá zemřela.

Ben Craigovi, jenž vyrostl v lese na pomezí, bylo deset, když mu oba rodiče zabila skupina Vraních indiánů na válečné stezce. Dva dny nato objevil hladového chlapce, truchlícího uprostřed popela spáleného srubu, stopař jménem Donaldson. Společně pak pohřbili Johna a Jenny Craigovy pod dva kříže na břehu říčky. Nikdy se nezjistilo, zda Craig starší vůbec nashromáždil nějaký zlatý prach, neboť i kdyby jej Vraní indiáni byli našli, byli by žlutý prášek rozprášili v domnění, že jde o písek.

Donaldson byl už v letech; lovil vlky, bobry, medvědy a lišky a jednou do roka odvázel kožešiny do nejblíže obchodní stanice. Starému mládenci bylo sirotka líto, a tak si chlapce nechal a vychoval jej jako vlastního syna.

Když byla naživu matka, Ben měl přístup k jediné knize – Bibli, odkud mu předčítala dlouhé pasáže. Třebaže neuměl pořádně číst ani psát, utkvěly mu v hlavě části z toho, čemu matka říkala Dobrá kniha. Otec mu ukázel, jak se rýžuje zlato, ale teprve Donaldson jej naučil, jak se chovat v divočině, jak poznat jednotlivé ptáky podle hlasu, jak sledovat zvíře podle stop a jak jezdit na koni a strílet.

Stopař ho také seznámil se Sajeny, kteří jako on lovi-li a s nimiž Donaldson vyměňoval zboží z obchodní stanice. Sajeni naučili Bena svým zvykům i jazyku. Dva roky před vojenským tažením v létě 1876 si starce vzala táž divočina, ve které prožil celý život. Netrefil starého medvěda baribala a rozběsněné zvíře jej rozsá-

243

pal. Ben svého adoptivního otce pohřbil v lese nedaleko srubu, vzal si, co potřeboval, a zbytek podpálil.

Starý Donaldson vždycky říkal: „Až tu nebudu, chlapče. vezmi si, co potřebuješ. všechno to bude tvoje.“ A tak si Ben dal do pouzdra zdobeného šajenskými vzory dlouhý lovecký nůž ostrý jako břitva a pušku značky Sharps z roku 1852; vzal si dva koně, sedla, pokrývky a něco sušeného masa a sucharů na cestu. Víc nepotřeboval. Po tom sjel z hor do prerie a vydal se na sever do Fort Ellis. Tam se nechal zaměstnat jako lovec, stopař a krotitel koní. V dubnu 1876 pak kolem projížděl generál Gibbon, jenž potřeboval zvědy obeznámené s územím jižně od řeky Yellowstone. Finanční nabídka byla slušná, a tak Ben Craig podepsal smlouvu.

Byl s nimi, když došli k ústí řeky Tongue a setkali se s generálem Terryem; a pak se vracel se spojenou kolo-nou, dokud se opět neocitli u ústí Rosebudu. Zde dostal sedmá kavalerie pod velením Custerova rozkaz, aby se vydala na jih proti proudu říčky, a generál potřeboval každého, kdo uměl šajensky.

Custer už měl dva zvědy, kteří mluvili siouxsky. Jedním byl jediný černoch v sedmé kavalerii jménem Isai-ah Dorman, který u Siouxů kdysi žil. Druhým byl vrchní zvěd Mitch Bouyer, míšenec s francouzskou a siouxskou krví. Sajeni byli sice vždycky považováni za přímé bratrance a tradiční spojence Siouxů, ale jejich jazyky se lišily. Craig zvedl ruku a dostal od generála Gibbona rozkaz připojit se k sedmé kavalerii.

Gibbon Custerovi rovněž nabídl tři jízdní rotu pod velením majora Brisbina, ale generál nabídku odmítl. Terry mu chtěl zase půjčit kulomety značky Gatling, ale ani ty Custer nechtěl. Když se pustili proti proudu Rosebudu, sestávala sedmá kavalerie z dvanácti rot nebo čt, šesti bělošských zvěďů, více než třiceti zvěďů z řad Vraních indiánů, z kolony vozů a tří civilistů; celkem z 675 mužů. Byli mezi nimi i podkován, kováři a mezkáři.

244

Kvintet

Custer Terryemu přenechal svou plukovní kapelu, takže mu při jeho posledním útoku neměl kdo zahrát jeho ob-líbený pochod „Garryowen“.

Když pochodovali podél řeky a po stranách vozů polní kuchyně jim řinčely konvice, hrnce, kotlíky a sběračky, Craig přemýšlel, jakou tlupu indiánů chce vlastně Cus-ter překvapit. Bylo mu jasné, že při tom rámusu a obla-cích prachu, který víří tři tisíce koňských kopyt, jsou vidět a slyšet na několik mil daleko. Craig strávil mezi Tonguem a Rosebudem dva týdny. Celou dobu sledoval slavnou Sedmou kavalerii a jejího zidealizovaného velitele, a čím víc toho viděl, tím víc jej opouštěla odvaha. Doufal, že nenarazí na žádnou větší skupinu bojovně naladěných Siouxů a Sajenů, nicméně se obával, že k tomu dojde. Kolona jela celý den podél Rosebudu na jih, ale další indiány již nespatriila. Přesto se však několikrát, když vítr zavanul z prerie západním směrem, začali plašit, ba do-konce panikařit koně, a Craig si byl jist, že v tom větru něco ucítili. Spálené vigvamy nemohly unikat pozornosti příliš dlouho a oblaka prachu zviřeného kolonou byla nad prérií vidět ze vzdálenosti několika mil. Moment překva-pení se nekonal.

Těsně po čtvrté hodině odpoledne dal generál Custer rozkaz zastavit a rozbít tábor. Slunce začalo klesat k vzdáleným a neviditelným skalnatým horám.

Zane-dlouho již stály stany pro důstojníky. Custer a jeho nej-bližší spolupracovníci používali stan polního lazaretu, který byl největší a nejprostornější. Muži rozložili sklá-dací táborové židle a stoly, napojili v říčce koně a zapálili ohně.

Sajenská dívka ležela tiše na vlečných nosítkách a hleděla na stmívající se nebe. Byla odhodlána zemřít. Craig naplnil v řece polní láhev čerstvou vodou a nabídl jí doušek. Podívala se na něj velikýma tmavýma očima.

„Napij se,“ řekl jí šajensky. Nepohnula se, a tak jí nalil

245

trochu chladné tekutiny do úst. Rty se jí rozevřely a dívka polkla. Craig nechal nádobu vedle ní.

Když se ještě víc setmělo, přijel do tábora jezdec z roty B a hledal Craiga.

Našel ho a odjel zpátky s hlášením. Deset minut nato přijel kapitán Acton.

Doprovázel jej seržant Braddock, desátník a dva vojáci. Sesedli z koní a obstoupili nosítka.

Všichni pohraniční zvědové přiřazení k Sedmé kava-lerii, tedy šest bělochů, skupinka vraních indiánů a asi třicet Arikarů, jimž se říkalo Jespáci, tvořili spřízněnou skupinu. Všichni znali pomezí i tamější způsob života.

Každý večer před usnutím si spolu obvykle povídali u ohně. Mluvili o důstojnících v čele s generálem Cus-terem i o velitelích rot. Craiga překvapilo, jak je generál mezi svými muži nepopulární. Jeho mladší bratr Tom Custer, jenž velel rotě C, byl mnohem oblíbenější, ale nejvíc ze všech vojáci nenáviděli kapitána Actona. Craig tuto antipatii sdílel. Acton byl vojákem z povolání. K armádě se dal po občanské válce před deseti lety a do hodnosti kapitána to dotáhl právě v Sedmé kavalerii ve stínu Custeru, potomka zámožné rodiny z východu. Byl hubený a měl ostře řezané rysy a krutá ústa.

„Tak, seržante,“ řekl Acton, „je to váš zajatec. Podí-vejme se, co všechno ví.“

„Vy umíte hatmatilku těch divochů?“ zeptal se Crai-ga. Zvěd přikývl. „Chci vědět, co je ta holka zač. ke které skupině patří a kde je hlavní oddíl Siouxů. Dělejte!“

Craig se naklonil nad dívku na bizoní kůži. Promlu-vil na ni šajensky a hovořil s ní jak slovy, tak četnými gesty, neboť dialekty prerijských indiánů měly omezený slovník a k přesnému vyjádření byly třeba i posunky.

„Řekni mi, jak se jmenuješ, děvče. Nikdo ti neublíží.“

„Jmenuji se Vítr, jenž tiše mluví,“ řekla. Kavaleristé stáli okolo a poslouchali. Nerozuměli sice ani slovo, ale chápali pohyby její hlavy. Craig se konečně napřímil.

„Kapitáne, jmenuje se šumící vánek. Pochází z kmene

246

Severních Sajenů. Patří k Vysokému losovi. Jemu patří-ly vigvamy, které seržant dnes dopoledne zničil. Vesni-ce čítala deset mužů, včetně jejího otce, ale všichni byli na lovu jelenů a antilop východně od Rosebudu.“

„A kde je hlavní oddíl Siouxů?“

„Říká, že žádné siouxe neviděla. Její rodina přišla z jihu od řeky Tongue. Byli s nimi ještě další Sajeni, ale před týdnem se oddělili. Rodina Vysokého losa raději lovila sama.“

Kapitán Acton pohlédl na dívčino ovázané stehno, pak se naklonil a drsně jí je

Kvintet

sevrhel. Děvče sykle, ale nevy-křiklo.

„Možná potřebuje trochu pobídnout," prohlásil Acton. Seržant se zašklebil. Craig se natáhl, uchopil kapitána za zápěstí a ruku mu odtáhl.

„To není k ničemu, kapitáne," pravil. „Po věděla mi všechno, co ví. Když Siouxové nemohou být na severu, odkud jsme přišli, a nemohou být na jihu ani na východě, pak musejí být na západě. Takhle to můžete říct generálovi."

Kapitán Acton odtáhl překážející ruku ze svého zápěstí, jako by byla nakažená nějakou nemocí. Napřímil se, vytáhl stříbrné hodinky se sklápěcím víčkem a pohlédl na ně.

„Je čas k večeři v generálově stanu," prohlásil. „Mu-sím jít." O zajatkyni očividně ztratil zájem. „Seržante, až bude úplná tma, odvezte ji do prerie a skončujte s ní."

„Řekl někdo, že si s ní předtím nemůžeme trochu zašpásovat, kapitáne?" zeptal se seržant Braddock. Ostatní muži se souhlasně zasmáli. Kapitán Acton nasedl na koně.

„Abych řekl pravdu, je mi úplně jedno, co uděláte, seržante."

A trhl uzdou směrem ke stanu generála Custeru na kraji tábora. Na koně nasedli i ostatní. Seržant Braddock se s potměšilým pohledem naklonil ke Craigovi.

247

„Dobře ji hlídejte, chlapče, my se vrátíme." Craig zašel k nejbližšímu vozu polní kuchyně, vzal si talíř soleného vepřového, suchar a fazole, našel si krabici se střelivem, posadil se na ni a najedl se. Myslel při tom na matku, která mu před patnácti lety v mdlém světle lojové svíce předčítala z Bible. Myslel na otce, jenž trpělivě rýžoval hodinu za hodinou zlato a hledal v říčkách stékajících z pohoří Pryor prchavý žlutý kov. A myslel na starého Donaldsona, který na něj jen jednou v životě vzal pásek, a to když se zachoval krutě k polapenému zvířeti.

Krátce před osmou, když se na tábor snesla temnota, Craig vstal, vrátil jídelní misku a lžici do vozu polní jídelny a šel zpátky k nosítkám. Děvčeti nic neřekl. Jen odpojil obě tyče od strakatého poníka a položil nosítka na zem. Zvedl dívku ze země, bez větší námahy ji vyzdvihl na strakáče a podal jí uzdu. Pak ukázal na otevřenou prérii.

„Jeď!" řekl. Dvě vteřiny se na něj dívala. Craig plácl poníka přes zadek. Okamžik nato už byl pryč - statné, silné a neokované zvíře, které umělo najít cestu obrovskou otevřenou prérii a dojít domů za pachem svých příbuzných. O padesát metrů dál zvědavě přihlíželo něko-lik jespáckých zvěď.

Přišli si pro něj celí rozzlobení v devět. Dva vojáci ho drželi a seržant Braddock ho mlátil. Když se zhroutil, odvěkli ho přes celý tábor až ke stolku před stanem, kde ve světle několika petrolejových lamp seděl generál Custer, obklopen skupinou důstojníků.

George Armstrong Custer byl vždycky poněkud záhadný. Je však jasné, že se v něm svářily dvě stránky -dobrá a špatná, světlo a tma.

Ve své světlé náladě uměl být veselý a rozesmátý a liboval si v klukovských kanadských žertících a příjemné společnosti. Oplýval nekonečnou energií a obrov-

248

skou osobní vitalitou a věčně se pouštěl do nějakých nových projektů, třeba chytal divoká zvířata v prerii, kde pak posílal do zoologických zahrad na východě, anebo se učil vycpávat živočichy. Navzdory mnohaleté nepřítomnosti doma byl neochvějně věrný své ženě Elizabeth, kterou bezmezně miloval.

Po mladických zkušenostech s alkoholem byl abstinent a odmítal si dát i pouhou sklenku vína k večeři. Nikdy neklel a vyžadoval, aby se v jeho přítomnosti nemluvilo hrubě.

Za občanské války před čtrnácti lety prokázal tak bezmeznou odvahu a takový nedostatek strachu, že rychle povýšil z poručíka na generálmajora, ale pak souhlasil s nižší hodností podplukovníka, jen aby mohl zůstat v menší poválečné armádě. Jezdil v čele svých mužů do ničivé palby, a přece ho nikdy nezasáhla žádná kulka. Pro mnoho civilistů byl hrdinou, avšak jeho vlastní muži mu s výjimkou nejbližších spolupracovníků nevěřili a neměli ho rádi. To proto, že uměl být i pomstychtivý a krutý k těm, kdo ho urazili. Třebaže sám zůstal nezraněn, ztratil za války víc mužů - ať už padli, nebo byli raněni - než kterýkoli jiný velitel kavalérie. To se přisuzovalo jeho až téměř zběsilé unáhlenosti. Vojáci obvykle nepřilnou k veliteli, který je odhodlán hnát je na smrt.

Za války v prerii často nařizoval vojáky bičovat a měl na kontě víc dezercí než všichni ostatní velitelé na západě. Sedmou kavalérii bez ustání decimovaly noční útoky zběhů nebohých ptáčků, jak se jim říkalo. Jednotka pro to musela mít neustálý přísun nováčků, ale Custer se nestaral o jejich výcvik, který by z nich

Kvintet

udělal schopné a disciplinované kavaleristy. Navzdory tomu, že sedmá kavalerie strávila dlouhý podzim a zimu ve Fort Lincoln, byla v červnu 1876 v žalostném stavu.

Custer se vyznačoval obludnou ješitností a ctižádostí, které šly tak daleko, že se při sebemenší příležitosti neváhal podbízet, aby ho oslavovali i v novinách. Patřilo

249

k tomu i to, jak se choval: nosil světlehnědý semišový oblek a dlouhé vlnité kaštanové vlasy, ale také s sebou vozil novináře Marka Kellogga, jenž sedmou kavalerii doprovázel do války i nyní.

Jako velící generál měl však dvě vady, které ho stejně jako většinu jeho mužů měly v příštích hodinách stát život. Jednou bylo soustavné podceňování nepřítele. Měl pověst slavného indiánobijce a sám jí věřil. Ve skutečnosti před osmi lety vyvraždil jednu spící šajenskou vesnici náčelníka Černého kotle u kansaské řeky Washita;

obklíčil v noci spící indiány a za rozbřesku většinu z nich pozabíjel - muže, ženy i děti. Šajeni předtím s bělochy zrovna podepsali novou mírovou smlouvu, a tak se do-mnívali, že jsou v bezpečí.

V uplynulých letech se zúčastnil čtyř menších šarvátok s válčícími stranami. Celkové ztráty však sotva překročily deset mrtvých. Oproti hrůzostrašným seznamům padlých v občanské válce stály tyto potyčky s místními indiány sotva za zmínku. Čtenáři na východě však prahli po hrdinech a pomalovaný divoch z pomezí pro ně ztělesňoval démonického padoucha. K této pověsti a Custerově hrdinskému postavení přispěly i senzační novinyové zprávy a jeho vlastní kniha s názvem „Můj život v prérí“.

Jeho druhou vadou bylo, že nikoho nikdy neposlechl. Měl s sebou sice na cestě podél Rosebudu několik velmi zkušených zvědě, ale nedbal ani na jedno z jejich četných varování. Takový byl muž. Před nímž přivlekli večer 24. června Bena Craiga.

Seržant Braddock generálovi vysvětlil, co se stalo, a že na to existují i svědci. Custer, obklopen šesti svými důstojníky, si muže prohlédl. Viděl mladíka o dvanáct let mladšího, než byl sám, skoro sto osmdesát centimetrů vysokého a oděného v jelenicové kůži, s vlnitými hnědými vlasy a živými modrými očima. Byl to očividně běloch a ne míšenec jako někteří jiní zvědové, ale přes-

250

to měl na nohou vysoké měkké kožené boty místo tuhých kavaleristických a ve spleteném copu na zátylku orlí pero s bílou špičkou.

„To je velmi vážný přestupek,“ řekl Custer, když seržant domluvil. „Je to pravda?“

„Ano, pane generále.“

„Proč jste to udělal?“

Craig vyličil, co mu děvče předtím řeklo a jaké byly plány mužstva na večer.

Custerovi nesouhlasně ztvrdly rysy.

„Takové věci pod svým velením trpět nebudu, a to ani v případě indiánské squaw. Je to pravda, seržante?“

Vtom zasáhl kapitán Acton, jenž seděl za Custerem. Mluvil úlisně a přesvědčivě. Výslech vedl on sám osobně. Odehrával se výhradně slovně a prostřednictvím tlučmočnicka. Nikdo děvčeti ani v nejmenším neublížil. Jeho poslední rozkaz zněl, aby dívka byla v noci dobře hlídána a nikdo se jí ani nedotkl, protože ráno o jejím osudu rozhodne generál.

„Domnívám se, že seržant moje slova potvrdí.“ uza-vřel.

„Ano, pane, tak to přesně bylo,“ řekl Braddock.

„Vina byla prokázána,“ prohlásil Custer. „Zavřete je, dokud neproběhne vojenský soud. Pošlete pro poddůstojníka vojenské policie. Craigu. tím, že jste zajatkyňi pustil na svobodu, jste jí umožnil varovat hlavní skupinu nepřátel. To je velezrada a za tu vám hrozí trest smrti oběšením.“

„Nejela na západ,“ řekl Craig. „Odjela na východ, aby našla příbuzné, pokud jí nějakí zbyli.“

„I tak může varovat nepřátele a prozradit, kde jsme.“ vyštěkl Custer.

„Oni vědí, kde jsme, pane generále.“

„Jak to víte?“

„Sledují vás celý den.“

Nastalo deset vteřin ohromného ticha. Pak přišel

251

Kvintet

poddůstojník vojenské policie, veliký a bezelstný vete-rán jménem Lewis. „Převezměte tohoto muže, seržante. Přísný dozor. Zítřka za úsvitu proběhne rychlý poľní soud. Rozsudek bude vykonán okamžitě. To je vše.“ „Zítřka je den Páně,“ poznamenal Craig. Custer se za-myslel. „Máte pravdu. V neděli se věšet nebude. Takže v pon-dělí.“ Kousek dál si o celém výsledku dělal poznámky plu-kovní adjutant, kanadský kapitán William Cooke. Poz-ději si je schová do sedlové brašny. V tom okamžiku přijel ke stanu jeden ze zvěďů. Bob Jackson. S ním byli čtyři Jespáci a jeden zvěd z Vraních indiánů. Vyjeli na průzkum, když zapadalo slunce, a vra-celi se pozdě. Jackson byl napůl běloch a napůl piegan-ský Černonožec. Jeho hlášení zvedlo vzrušeného Custe-ra ze židle. Těsně před západem slunce objevili Jacksonovi indián-ští zvědové stopy po velkém táboře - řadu okrouhlých značek v préríi, které ukazovaly, kde nedávno stály vigva-my. Stopa vedla z tábora na západ, pryč z údolí Rosebudu. Custer to rozrušilo ze dvou důvodů. Od generála Terryho měl sice rozkaz dojít až k pramenům Rosebu-du, ale také měl jednat dle vlastního uvážení, pokud se vyskytne nová situace. A tohle byl přesně ten případ. Custer měl nyní možnost vytvořit si a vypracovat vlast-ní strategii, taktiku a vlastní bitevní plán a nemusel upo-slechnout rozkazu. Druhým důvodem jeho vzrušení bylo, že snad konečně narazil na hlavní skupinu unikajících Siouxů. O třicet kilometrů dál na západ tekla v dalším údolí další řeka - Little Bighorn. Vedla na sever, kde se vlévala do Bighornu a s ním do Yellowstonu. Za dva až tři dny k tomuto soutoku dorazí i spojené síly Gibbonse a Terryho a obrátí se na jih k Bighornu. Takže osud Siouxů je zpečetěn.

252

„Zrušte tábor!“ vykřikl Custer a důstojníci se rozběhli ke svým jednotkám. „Budeme pochodovat i v noci!“ Obrátil se k poddůstojníkovi vojenské policie. „Vezte zajatce s sebou, seržante Lewisi. Uvázaného ke koni a blízko za mnou. Ať se podívá, co se stane s jeho prá-teli.“

Jeli celou noc. Drsným a nehostinným terénem, pryč z údolí a vzhůru k vodnímu předělu. Muži i koně začali pocítovat únavu. Brzy ráno v neděli pětadvacátého do-jeli k předělu, nejvyššímu bodu mezi dvěma údolími. Byla černočerná tma, ale hvězdy svítily jasně. Hned za předělem našli říčku, kterou Mitch Bouyer určil jako Dense Ashwood Creek. Tekla na západ do údolí k Little Bighornu. Kolona se pustila podél ní.

Těsně před úsvitem Custer velel zastavit, ale tábor nerozbili. Znavení muži proto ulehli jen tak na zem a po-kusili se aspoň na chvílku usnout. Craig a poddůstojník vojenské policie jeli sotva pa-desát metrů za Custerem ve skupině hlavního štábu. Craig jel na svém koni. s kotníky přivázanými koženými řeme-ny k popruhu sedla a zápěstími spoutanými za zády. Jeho sharpsku a lovecký nůž měl seržant Lewis.

Lewis byl sice tvrdý chlap, jak má být, ale zlý nebyl. Při odpočinku před svítáním rozbízel Craigovi kotníky a nechal ho sesednout. Zápěstí mu sice neuvolnil, ale dopřál mu několik doušků vody ze své poľní láhve. Bylo vidět, že nadcházející den bude zase parný.

Právě tehdy učinil Custer první z pošetilých rozhod-nutí onoho dne. Předvolal si třetího velitele v pořadí, kapitána Fredericka Benteena, a nařídil mu vzít tři roty, H, D a K, do pustiny na jihu a podívat se, jestli tam ne-jdou indiáni. Ze vzdálenosti několika metrů Craig zaslechl, jak Benteen, jehož považoval za největšího pro-fesionála v jednotce, proti rozkazu zaprotestoval. Pokud je před nimi na březích Little Bighornu nějaká větší kon-centrace nepřátel, je moudré se rozdělit?

253

„Dostal jste rozkaz,“ vyštěkl Custer a odvrátil se od něj. Benteen pokrčil rameny a učinil, co mu bylo řeče-no. Z celkového počtu Custerových vojáků, kterých bylo asi šest set. jich tedy 150 odjelo do nekonečných kopců a údolí hledat v divočině imaginární indiány.

I když se to Craig a seržant Lewis nikdy nedozvědí, vrátí se Benteen a jeho vyčerpaní muži a koně o několik hodin později do říčního údolí - avšak příliš pozdě, než aby mohli svým druhům pomoci; zároveň ale také příliš pozdě na to, aby zahynuli. Když Custer vydal rozkaz, zrušil tábor a Sedmá kavalerie se pustila k potoku a dál k řece.

Za úsvitu se vrátilo několik zvěďů z řad Vraních in-diánů a Jespáků, kteří zkoumali terén před kolonou. Ne-daleko soutoku Dense Ashwood Creek a řeky objevili vyvýšeninu. Byli se zdejším terénem dobře obezná-me-ni, a tak znali dobře i tento kopec. Rostly na něm boro-vice, ze kterých bylo vidět celé údolí.

Kvintet

Na stromy vylezli dva Jespáci a spatřili to, co spatřili-li. Když slyšeli, že Custer má v úmyslu jet dál, posadili se na zem a začali zpívat píseň smrti. Vyšlo slunce a začalo se oteplovat. Generál Custer, jenž měl na sobě svůj krémový semišový oblek, si sundal sako, svinul je a připevnil za sedlo. Dál jel v modré bavlněné košili a krémovém klobouku s širokou střeškou, který mu zastíňoval oči. Kolona dorazila k vyvýšenině. Custer popojel půl cesty kupředu a pokusil se dalekohledem zhlédnout, co leží před ním. Stáli na břehu říčky, pět kilometrů od soutoku s řekou. Když z kopce zase sjel a poradil se se zbývajících důstojníků, kolonou proběhly zvěsti. Spatřil prý část siouxske vesnice, kde z ohňů stoupal kouř. Bylo právě uprostřed dopoledne.

Na druhé straně říčky, východně od větší řeky, se táhly nevysoké pahorky, jež bránily ve výhledu každému, kdo stál na úrovni okolí. Custer našel svoje Siouxy. Netušil přesně, kolik jich je, a nedbal varování zvěďů. Rozhodl

254

se zaútočit, což byl jediný manévř v jeho osobním reper-toáru.

Rozhodl se, že bitevní plán bude spočívat v obchvatu. Místo aby zajistil indiánskou jižní stranu a počkal na Terryho a Gibbona, kteří by nepříteli odráželi ze severu, chtěl sevřít indiány zbytkem Sedmé kavalérie ze dvou stran do kleští.

Ben Craig, který byl přivázan ke svému koni a čekal na polní soud po bitvě, slyšel, jak Custer vydává rozkaz svému druhému veliteli, majoru Marcusi Renovi, aby vzal další tři roty, A, M a B, a pokračoval na západ. Měli dojet až k řece, přebrodit ji, zahrnout doprava a zaútočit na níže položenou vesnici z jihu. Jednu rotu pak zanechal, aby hlídala nákladní kolonu taženou mulami. Se zbývajících pěti rotami pojedou Cus-ter tryskem na sever až za pohoří a vyjede na jeho se-verním konci. Pak sjede k řece, překročí ji a zaútočí na Siouxe ze severu. Indiáni budou sevřeni mezi Renovy-mi třemi rotami a jeho pěti a to bude jejich konec.

Craig nemohl tušit, co se nachází na druhé straně nízkých kopců, kam nedohlédl, ale rozuměl chování vraních a jespáckých zvěďů. Ti to věděli a chystali se na smrt. Spatřili totiž vůbec největší množství Siouxů a Šajenů, jaké kdy existovalo a bude existovat na jednom místě. Ke společnému lovu se spojilo šest velkých indiánských kmenů a ty teď tábořily na západním břehu řeky Little Bighorn. Bylo zde něco mezi deseti a patnácti tisíci in-diánů ze všech prérijních kmenů.

Craig věděl, že prérijní indiáni považují za válečníka muže mezi patnácti a pětatřiceti až devětatřiceti lety. Celou jednu šestinu každého prérijního kmene tak tvořili válečníci. Dole u řeky jich byly dva tisíce. Neměli chuť nechat se zahrnat jako ovce do nějaké rezervace, když právě zjistili, že prerie na severozápadě jsou plné jelenů a bizonů.

Ještě horší však bylo - a to nikdo nevěděl -, že se

255

o týden dříve setkali s generálem Crookem a porazili ho, takže se modrokabátníků nebáli. Rovněž v tuto chvíli nebyli na lovu, jako den předtím muži z rodiny vysoké-ho losa. Večer čtyřicátého mohutně oslavovali vítěz-ství nad Crookem. Důvod, proč se oslava o týden pozdřila, byl prostý -přesně tak dlouho trvalo období smutku nad padlými v boji s Crookem, který se odehrál sedmnáctého, a tak se mohlo slavit teprve po sedmi dnech. Ráno pětadvacá-tého se válečníci probírali z toho, jak předchozího več-er tančili. Nešli proto lovit a byli stále pomalováni vá-lečnými barvami.

I tak bylo Craigovi jasné, že nejde o spící vesnici, jako byla usedlost Černého kotle u Washity. Po poledni Cus-ter naposled tragicky rozdělil své jednotky. Zvěď sledoval, jak major Reno odjíždí a míří podél potoka k říčnímu brodu. Kapitán Acton v čele roty B pohlédl na zvěda, jehož odsoudil k smrti, věnoval mu mdlý úsměv a pokračoval v jízdě. Za ním se na Craiga ušklíbl projíždějící seržant Braddock. Za dvě hodiny budou oba mrtvi a zbytky Pěnových tří rot zůstanou odráženy na vrcholku kopce, kde se budou snažit udržet naživu, dokud se nevrátí Custer a nepomůže jim. Jen-že Custer se nevrátil už nikdy a je až za dva dny zachrá-nil generál Terry.

Craig pozoroval, jak dalších sto padesát vojáků stále se zmenšující armády směřuje po proudu potoka. Sám vojákem nebyl a velkou důvěru v ně neměl. Plných tři-cet procent Custerových mužů tvořili čerství nováčci s minimálním výcvikem. Někteří sotva zvládali vlastní-ho koně, když byl klidný, a v boji nad ním ztráceli kon-trolu úplně. Jiní zas pořádně ani neuměli vystřelit ze svých springfieldek.

Kvintet

Dalších čtyřicet procent představovali sice vojáci s delší praxí v armádě, kteří však nikdy v hněvu na žádného indiána nevystřelili, ba ani se s žádným neutkali

256

^

v boji. Mnozí z nich dokonce žádného nikdy neviděli, snad kromě takových, kteří poslušně a pokorně vysedávali v rezervaci. Craig přemýšlel, co si počnou, až se na ně vrhne pomalovaná vyjící horda válečníků bránících své ženy a děti. Měl tu nejchmurnější předtuchu a ta se mu nakonec vyplnila. Ale to už bude na všechno příliš pozdě.

Byl tu ještě poslední faktor, nad nímž Custer odmítal uvažovat, jak Craig věděl. Navzdory povídačkám považovali prérijní indiáni život za posvátný, a nikoli bezcenný. Ani na válečné stezce nechtěli mít těžké ztráty, a když přišli o dva tři nejlepší a nejstatečnější válečníky, obvykle boje nechali. Jenže Custer útočil na jejich rodiče, ženy a děti. Už samotná čest mužům nedovolovala přestat bojovat, dokud nebude poslední vasičku mrtev. Nebudou znát slitování.

Když se rozptýlil oblak prachu po Pěnových třech rotách, nařídil Custer, aby nákladní kolona zůstala stát, a na hlídání k ní přidělil jednu rotu ze zbývajících šesti. S ostatními rotami, E, C, L, I a F, se pak obrátil k severu, kde jej před pohledem indiánů v říčním údolí chránila řada kopců, které však zároveň bránily ve výhledu jemu.

Custer ještě stačil zavolat na poddůstojníka vojenské policie: „Vezměte vězně s sebou! Může sledovat, co se stane s jeho přáteli, až se k nim dostane Sedmá kavalerie.“

Pak se otočil a odklusal na sever. Za ním se pustilo všech pět rot, celkem asi dvě stě padesát mužů. Craigo-vi bylo jasné, že Custerovi ještě pořád nedochází, v jakém je nebezpečí, protože s sebou bere tři civilisty, aby se pobavili. Jedním z nich byl drobný novinář Mark Kellogg s brýlemi. Ještě horší bylo, že Custer s sebou vzal své dva mladé příbuzné, za které se jistě cítí zodpovědný. Jedním byl jeho devatenáctiletý bratr Boston Custer a druhým šestnáctiletý synovec Autie Reed.

Muži klusali po dvojicích a v zástupu skoro kilometr dlouhém. Za Custerem jel jeho adjutant, kapitán Cooke,

257

a za ním pak generálův vojenský sluha pro dnešní den, vojín John Martin, jenž byl zároveň plukovním trubačem. Ve skutečnosti se jmenoval Giuseppe Martino a byl to italský přistěhovalec, který kdysi dělal trubače u Garibaldiho. Dosud ani pořádně neuměl anglicky. Třicet metrů za Custerem jel seržant Lewis se svázaným Benem Craigem.

Když vjeli mezi kopce a projížděli pod jejich hřebem, mohli se v sedlech obrátit a spatřit, jak major Reno a jeho muži před útokem z jihu překračují Little Bighorn. V tom okamžiku si Custer povšiml zachmuřených tváří svých vraních a jespáckých zvědů a vybídl je, aby se otočili a vrátili se. Ti tak učinili neprodleně a bez jediné vteřiny zaváhání. Masakr přežili.

Ostatní pokračovali ještě asi pět kilometrů, až konečně vyjeli zpoza hřebene a po levici spatřili údolí. Craig zaslechl, jak velký seržant, který držel uzdu jeho koně, sykl a zamumlal: „Prokrista!“ Druhý břeh řeky vypadal jako oceán indiánských vigvámů.

I na velkou vzdálenost Craig rozeznal tvary stanů a barvy zdobení, podle kterých se pozná příslušnost ke kmeni. Tábořilo tam šest různých vesnic.

Při stěhování se prérijní indiáni pohybovali v kolonách a jeden kmen za druhým. Když se chtěli utábořit, rozdělili se podle jednotlivých vesnic. Proto bylo celé tábořiště dlouhé a úzké a tvořilo je šest kruhů svažujících se k řece. Cestovali zrovna na sever a před několika dny se zastavili. Pocta razit cestu připadla Severním Sajenům, takže jejich vesnice ležela ze všech nejseverněji. Vedle nich tábořili jejich nejbližší spojenci, oglalští Siouxové. Ve dle Oglalů byli Siouxové z kmene Sans Are a za nimi následovali Černonožci. Druzí od jihu bydleli Minikon-žuvé a nejdál na jihu se rozkládal závěr kolony v podobě vesnice Hunkpapů, jejichž siouxským náčelníkem a nejvyšším medicinmanem byl ostrílený sedící býk. Sem zrovna útočil major Reno.

258

Byli tam i další indiáni, kteří pobývali u svých nejbližších příbuzných - skupinky Santijů, Bruléů a assiniboinských Siouxů. Sedmá kavalerie však kvůli kopcům, jež jim bránily ve výhledu, neviděla, že útok majora Rena na Hunkpapy sedícího býka na jižním konci je naprostá katastrofa. Hunkpapové se vyhrnuli ze svých vigvámů, mnozí na koních a všichni plně ozbrojeni, a vyrazili do protiútoků.

Kvintet

Byly skoro dvě hodiny odpoledne. Renovy muže zle-va snadno a šikovně obklíčili válečníci na pěnicích a objížděli kolem nich po prérii. Pak jim vpadli do boku a zatlačili je zpět mezi topoly na břehu řeky, kterou prá-vě překročili. Mezi stromy pak mnozí z vojáků seskočili z koní, zatímco jiní nad nimi ztratili vládu a spadli. Další zase upustili pušky, jichž se pak vesele zmocnili Hunkpapo-vé. Během několika minut se museli zbylí muži stáhnout zpět za řeku a uchýlit se na vrchol kopce. Tam pak pro-žili šestatřicetihodinové obléhání. Generál Custer se díval, kam dohlédl, a Craig o ně-kolik metrů dál zase pozoroval tohoto slavného indiáno-bijce. V táborech byly ženy a děti, ale nikoli válečníci. To Custer považoval za milé překvapení. Craig slyšel, jak volá na velitele rot, kteří se kolem něj shromáždili: „Sjedeme dolů, překročíme řeku a dobudeme vesni-ci!“ Pak si dal zavolat kapitána Cooka, kterému nadikto-val zprávu. Byla pro kapitána Benteena, jehož vyslal do divočiny. Vzkaz zapsaný Cookem zněl: „Kupředu. Vel-ká vesnice. Rychle. Přinést bedny.“ Těmi myslel střeli-vo. Zprávu pak předal trubači Martinovi, který měl pře-žít a vyprávět, co se stalo. Ital jakýmsi zázrakem skutečně Benteena našel; chytrý důstojník totiž vzdal lov na stíny v divočině, vrátil se k potoku a nakonec se přidal k Renovi na obléhaném kopci. Tou dobou však už nemohlo být ani řeči o tom,

259

že by někdo pronikl ke Custerovi. Ten byl odsouzen k zá-hubě. Když Martino klusal pryč po stezce, otočil se za ním Craig v sedle. Spatřil čtyřadvacet mužů z roty F kapitá-na Yatese, kteří se rovněž obrátili a jednoduše bez roz-kazu odjeli. Nikdo se je nepokusil zastavit. Craig se po-díval zase na Custeru. Copak tomu ptačímu mozku vůbec nic nedoručí? Generál se postavil ve třmenech, zvedl nad hlavu kré-mový klobouk a zavolal na své vojáky: „Hurá na ně, chlapci!“ To byla poslední slova, která odjíždějící Ital zasle-chl a později uvedl do vyšetřovacího protokolu. Craig si povšiml, že stejně jako mnoha jiným lidem s jemnými kaštanovými vlasy se i Custerovi už v šestatřiceti letech začíná dělat pleš. Indiáni mu přezdívali Dlouhý vlas, ale na letní vojenské tažení se dal ostříhat nakrátko. Mož-ná i proto jej později oglalské squaw nemohly poznat, když padl, a proto válečníci neuznali za vhodné ho skal-povat. Po této výzvě Custer pobídl koně a zbývajících dvě stě deset mužů vyrazilo za ním. Terén svažující se k říčnímu břehu byl pro útok vedený z kopce plošší a snadnější. O kilometr dál zahnula kolona doleva, aby rota po rotě sjela z kopce, přebrodiva řeku a zaútočila. V tom okamžiku šajenská vesnice ožila. Zničením se jako hejno sršňů vynořili válečníci po-malovaní válečnými barvami, většinou od pasu nahoru nazí a pokřikující své vysoké „jip jip jip“. Vyřítili se k řece, s cákáním ji přebrodiva a vyjeli na východní břeh pěti rotám vstříc. Modrokabátníci se zarazili. Seržant Lewis se vedle Craiga zastavil a Craig opět zaslechl jeho „prokrista“. Sotva Sajeni překročili řeku, seskočili z poníků a vrhli se na zem; a pak střídavě pa-dali do dlouhé trávy, kde je nebylo vidět, a zase vstáva-li, uběhli pár kroků a znovu zalehli. Mezi kavaleristy

260

začaly dopadat první šípy. Jeden se zabořil do boku koně, jenž zaržal bolestí, vzepjal se a shodil svého jezdce.

„Sesednout! Koně dozadu!“

To vykřikl Custer a nikdo nepotřeboval dlouhé pobí-zení. Craig viděl, jak někteří vojáci vytahují kolty pěta-čtyřicítky a střílejí své koně do čela, aby pak jejich tělo použili jako štít. Chytráci.

Na kopci se nebylo kam schovat. Nikde ani skalisko či kámen, za kterým by se člověk mohl skrýt. Jak muži saskakovali na zem, několik se jich z každé rotě odděli-lo, popadlo za uzdu asi tucet koní a hnalo je zpět na hře-ben. Seržant Lewis otočil svého i Craigova koně a cvalem se pustil nahoru. Tam se připojili k motající se skupině koní, kterou zde drželo asi dvacet vojáků. Zanedlouho koně ucítili indiány. Začali se cukat a vzpínat a své pe-čovatele tahali za sebou. Lewis a Craig ze sedel přihlí-želi. Bitva se po prvním útoku uklidnila. Indiáni ale ne-skončili -jen se přesouvali po okolí, aby vojáky obklíčili.

Později se tvrdilo, že Custeru toho dne zničili Siou-xové. Tak tomu však nebylo. Největší díl čelního útoku provedli Sajeni. Jejich bratranci, oglalští Siouxové, jim přenechali tu čest bránit vlastní vesnici, která byla pro útočícího Custeru první na řadě, a fungovali pouze jako pomocné síly, jež se rozmístily po úbočích, aby vojákům odřízly ústupovou cestu. Ze svého vyvýšeného místa Craig

Kvintet

viděl, jak se oglalové plíží dlouhou trávou do dálky nalevo i napravo. Během dvaceti minut už nebylo kudy ustoupit. Hvízdající kulky a svištící šípy začaly dopadat blíž a blíž. Jednomu z vojáků, kteří měli na starosti koně, se šíp zabodl dole do krku a on se začal dávit a křičet. Indiáni měli pár pušek, dokonce i několik starých typů s křesacími zámky, ale ne mnoho. Do večera už ale v podstatě všichni přezbrojili na nové springfieldky a kolty. Nicméně většinou používali šípy, které pro ně měly dvě výhody. Luk je tichá zbraň, jež neprozradí po-lohu střelce. Onoho odpoledne bylo mnoho modrokabát-

261

niku zabito šípem do hrudi a nikdy střelce ani nezahled-li. Druhou výhodou bylo, že se dal do nebe vystřelit ob-lak šípů, a ty dopadly skoro vertikálně na kavaleristy. To mělo zvlášť ničivé účinky pro koně. Během šedesáti mi-nut bylo takto padajícími šípy zasaženo víc než deset koní. Ti se vyškubli vojákům, vytrhli uzdy z jejich se-vření a odcválali po stezce. Ostatní nezranění koně pak následovali jejich příkladu. koně tak byli pryč dlouho předtím, než muži padli, a s nimi i veškerá naděje na únik. Mezi příkrčenými vojáky se začala šířit panika jako préríjní požár. Mužstvo se jednoduše vymklo kontrole oněch nemnoha důstojníků a poddůstojníků.

Sajenská vesnice patřila Malému vlkovi, ale ten ne-byl náhodou zrovna přítomen. Když se o hodinu později vrátil a vrhnul se do boje. stal se terčem otevřené kritiky za to, že tam nebyl dřív. On však vedl průzkumnou vý-pravu, která stopovala Custeru podél Rosebudu a dál přes předěl k Little Bighornu.

V jeho nepřítomnosti stál v čele Šajenů druhý nejstarší válečník a návštěvník z kmene Jižních Šajenů jménem Chromý běloch. Bylo mu přes třicet a nebyl ani chromý, ani běloch. Když se skupina třiceti vojáků pod velením důstojníka pokusila spasit útekem přes řeku, zaútočil na ně sám, podlomil jim morálku a při tom zemřel hrdin-nou smrtí. Nikdo z těchto třiceti mužů se pak už nepo-kusil dostat zpět k obklíčeným druhům na svahu. Dívali se, jak umírají, a sami ztratili naději, že přežijí.

Lewis a Craig seshora slyšeli, jak se muži tváří v tvář smrti modlí a křičí. Jeden voják, ještě chlapec vzlykající jako dítě, prolomil obklíčení a přiběhl na kopec pro jed-noho ze dvou posledních koní. Během několika vteřin se mu do zad zabodly hned čtyři šípy a hoch v křečích upadl.

Oba muži na koních teď byli rovněž na dostřel a prosvištělo kolem nich hned několik šípů. Na úbočích

262

pod nimi dosud žilo padesát až sto mužů, ale polovina z nich byla nepochybně raněna šípem či kulkou. Tu a tam nějaký válečník ve snaze vydobýt si osobní pocty nase-dl na koně a vjel rovnou mezi krčící se vojáky, vypustil krupobití střel, ale jelikož vojáci stříleli tak, jak stříleli, vrátil se mezi své nezraněn a ověnčen palmou vítězství. A do toho zněly všude jejich pištivé skřeky.

Všichni vojáci si mysleli, že je to válečný pokřik. Craig však věděl své. Křik útočícího indiána se netýkal bitvy, ale smrti - vlastní. Svěřoval svou duši do péče všudypřítomného ducha.

Dopřavdy však toho dne Sedmou kavalerii zničil strach z toho, že budou vojáci zaživa zajati a mučeni. Všichni měli plnou hlavu historek o tom, jak hrůzostraš-nou smrtí umírají zajatci indiánů. Většinou se však mýlili.

Préríjní indiáni neznali kulturu válečných zajatců. Nebyli na ně vůbec zařízení. Nepřítel se mohl čestně vzdát, pokud ztratil polovinu mužů. Po sedmdesáti mi-nutách to byl rozhodně i Custerův případ. Pokud však nepřítel bojoval dál, byl obvykle vybit až do posledního muže.

Byl-li válečný zajatec uvězněn živý, býval mučen jen v jednom ze dvou případů - zaprvé pokud v něm indiá-ni poznali někoho, kdo oficiálně přísahal, že už nebude nikdy bojovat proti indiánům toho kterého kmene, a pří-sahu porušil, a zadruhé když bojoval zbaběle a zaslouhoval si pouze pohrdání. V obou případech mu nepřislušela žádná úcta.

V siouxské a šajenské kultuře však bylo možné si úctu znovu vydobýt, když zajatec snášel bolest statečně a stoicky. Takovou možnost vysloužit si znovu čest pro-střednictvím bolesti dostávali i lháři a zbabělci. Custer patřil k těm, kdo Šajenům přísahali, že proti nim už ni-kdy nebudou bojovat. A tak mu dvě squaw z tohoto kme-ne. jež ho později poznaly mezi padlými, prorazily mrtvé ušní bubínky ocelovým sídlem. Aby lépe slyšel - příště.

263

Kvintet

Když se kruh Šajenů a Siouxů stáhl ještě víc, mezi zbylými muži se šířila panika jako oheň. Tehdy toho v bitvách moc vidět nebylo – neexistovalo střelivo, jež by nevydávalo oblaka kouře. Po hodině byl proto celý kopec zahalen v oparu kouře ze střelného prachu a z něj se tu a tam vynořil nějaký pomalovaný divoch.

Předsta-vivost pracovala naplno. O mnoho let později jeden an-glický básník napsal:

Ležíš-li na afghánské pláni raněný
a čekáš, kdy ženy rozřezat tě přijdou už,
raději k pušce se přimkneš a ukončíš své trápení,
abys k svému Pánu odešel jak muž.

Nikdo z posledních živých na onom úbočí se nikdy nedožil toho, aby někdy slyšel o Kiplingovi, ale dělali přesně to, o čem Kipling psal. Craig zaslechl první vý-střely z pistole, jak se ranění muži chtěli vyhnout muče-ní. Otočil se k seržantu Lewisovi.

Urostlý voják stál vedle něj s tváří bílou jako křída. Koně obou mužů se plašili. Zpět po stezce nebylo úniku – byla plná oglalských Siouxů.

„Seržante, nenecháte mě tady umřít jako svázané pra-se, že?“ vykřikl na něj zvěd. Lewis se zarazil, zamyslel se a skoncoval s oddaností službě. Seskočil z koně a roz-řízl řemeny, jež Craigovi přivazovaly kotníky k popruhu sedla.

V tom okamžiku se během jediné vteřiny staly hned tři věci. Do seržantovy hrudi se zabodly dva šípy vystře-lené ze vzdálenosti necelých sto metrů. Seržant s nožem v ruce na ně udiveně pohlédl a pak se mu podlomila kolena a on upadl na tvář.

Ještě blíž náhle z vysoké trávy vstal siouxský váleč-ník, namířil na Craiga starodávnou křesací pušku a vy-pálil. Ve snaze dostřelit co nejdál do ní však zřejmě na-cpal příliš mnoho černého prachu. Ještě horší pak bylo,

264

že zapomněl vyndat nabiják. Hlaveň s ohromnou ránou a zábleskem vybuchla a roztránila indiánovi ruku na pa-drť. Kdyby byl střílel od ramene, uštěřilo by mu to sko-ro celou hlavu, ale střílel od boku.

Nabiják vyletěl z hlavně jako napjatá harpuna. Craig stál k indiánovi čelem.

Nabiják zasáhl do hrudi jeho koně a probodl mu srdce. Zvíře padlo na zem a Craig se s do-sud svázanýma rukama pokusil odskočit do bezpečí. Spadl na záda, udeřil se hlavou o malý balvan a omdlel.

O deset minut později už na Custerově kopci nezbyl jediný živý bílý voják. Zvěd byl v bezvědomí, takže nic neviděl, ale konec přišel zatraceně rychle. Siouxští vá-lečníci později vyprávěli, že v jednom okamžiku bojo-valo několik desítek zbylých vojáků, a v dalším si je všechny vzal všudypřítomný duch. Ve skutečnosti se však většina z nich „přimkla k pušce“ anebo koltům. Někteří tu službu prokázali svým raněným druhům, jiní sami sobě. Když Ben Craig přišel k sobě, hlava se mu po ráně točila a hučelo mu v ní. Otevřel jedno oko. Le-žel na boku, ruce svázané za zády a tvář přitisknutou k zemi. Těsně u obličeje měl stébla trávy. Když se mu v hlavě trochu rozjasnilo, uvědomil si, že se kolem něj pohybují nohy obuté v měkkých botách a všude znějí vzrušené hlasy a tu a tam vítězný pokřik. Pak lépe za-ostřil.

Po kopci pobíhaly nohy bosé i obuté v mokasínech, jak Siouxové hledali nějakou kořist a bojové trofeje. Je-den z nich si musel všimnout, že Craig pohnul očima. Vydal ze sebe vítězný výkřik a nějaké silné ruce Craiga posadily do vzprámené polohy.

Kolem něj stáli čtyři válečníci s pomalovanými zkrou-cenými tvářemi, dosud rozrušenými zabíjením. Viděl, že jeden z nich drží nad hlavou válečný kyj, aby mu rozbil lebku. V té vteřině, kdy seděl a čekal na smrt, ho maně napadlo, jak to asi vypadá na onom světě. Rána však nedopadla. Místo ní řekl nějaký hlas:

265

„Přestaň!“

Vzhlédl. Muž, jenž slovo vyřkl, seděl na poníku asi deset metrů od nich. Zapadající slunce bylo vpravo od jezdcova ramene a jeho záře z něj dělala pouhou siluetu.

Měl rozpuštěné vlasy, jež mu spadaly jako temný pláštík na ramena a záda. Neměl kopí ani ocelový toma-havk a očividně to nebyl Šajen.

Poník, na kterém muž jel, ustoupil o krok stranou;

slunce mu zasvítilo zezadu na ramena a záře zmizela. Na Craigovu tvář dopadl jezdcův stín a on ho spatřil zřetel-něji.

Poník nebyl grošovaný jako většina indiánských koní. Byl to světle hnědý druh, jemuž se říkalo zlatá plavka. O tomto poníkovi už Craig slyšel.

Kvintet

Muž na něm byl až na bederní roušku a mokasíny nahý. Byl oděn jako prostý válečník, ale požíval autori-ty náčelníka. Na levém předloktí neměl štít, jako by opo-vrchoval osobní ochranou, ale v levé ruce držel kamen-nou válečnou palici. Takže to byl Sioux.

Válečná palice byla obávanou zbraní. Byla půl metru dlouhá, zakončená vidlicí, ve které byl zaklíněn opraco-vaný kámen velikosti většího husího vejce. Ten byl při-chycen koženými řemínky, jež musely být při přivazo-vání mokré; když pak totiž usychaly na slunci, smrskly se a zpevnily a kámen už nikdy nevypadl. Úder takovou palicí dokázal rozdrtit ruce, ramena i žebra a rozbít lid-skou lebku jako vlašský ořech. Dal se použít pouze z těsné blízkosti, a proto se válečník, který s ním bojo-val, těšil velké úctě.

Když promluvil znovu, hovořil oglalskou siouxštinou. Byla příbuzná s šajenštinou, takže ji zvěd rozuměl.

„Proč jste vasičua takhle svázali?“

„My jsme ho nesvázali, náčelníku. Už jsme ho tak našli, svázali ho jeho lidé.“

Mužův temný pohled padl na řemeny, jež měl Craig dosud uvázaný kolem obou kotníků. Prohlédl si je, ale

266

nic neřekl. Vypadal smutně a zamyšleně. Na hrudi a ra-menou měl namalované kruhy ve tvaru ledových krup a z vlasů mu vycházela jediná černá šipka ve tvaru bles-ku, která končila na bradě s jizvou po kulce. Žádné další ozdoby neměl, ale Craig ho znal z vyprávění. Díval se na legendárního splašeného koně, už dvanáct let nepo-razeného náčelníka oglalských siouxů, jímž byl od svých šestadvaceti. Byl to muž, jehož si indiáni vážili pro jeho neohroženost, mystické schopnosti a umění sebeodříkání.

Od řeky zdola zavanul večerní vítr. Pročechral náčel-níkovy vlasy i dlouhou travu a pohnul perem na zvědo-vě hlavě, které mu teď spočívalo na rameni v semišové kůži. I toho si splašený kuň povšiml. Bylo znamením pocty, již mu prokázali Sajeni.

„Bude žít,“ nařídil velký válečník. „Vezměte ho k ná-čelníkovi sedícímu býkovi, ať rozhodne.“

Válečníci byli zklamáni, že přišli o takovou kořist, ale náčelníka poslechli. Postavili Craiga na nohy a sestrkali ho z kopce dolů k řece. Cestou, která byla necelý kilo-metr dlouhá, spatřil výsledek masakru.

Po úbočí kopce leželo v podivných smrtelných polo-hách roztroušeno všech dvě stě deset mužů z pěti rot, kromě zvědů a zběhů. Indiáni je v honbě za trofejemi o všechno obírali a také je podle příslušnosti k jednot-livým kmenům různě rituálně mrzčili. Sajeni jim řezali nohy, aby je mrtví nemohli pronásledovat, Siouxové zase kamennými kyji tříštili lebky a obličejy na kaši. Jiní mrt-volám hyzdili paže, nohy a hlavy.

O padesát metrů níž zvěd spatřil tělo George Arm-stronga Custeru, jenž byl až na bavlněné ponožky nahý a na slunci svítil jako kus mramoru. Kromě proražených ušních bubínků zatím zmrzačen nebyl. Tak ho také poz-dějí našli Terryho muži. Indiáni brali všechno i z kapes a sedlových brašen -samořejmě pušky a pistole včetně hojných zásob zby-lého střeliva, ale i váčky na tabák, hodinky v ocelových

267

pouzdrech, náprsní tašky s rodinnými fotografiemi, zkrát-ka vše, co mohlo představovat trofej. Pak přišly na řadu čepice, boty a uniformy. Úbočí se hemžila bojovníky a indiánskými squaw.

Na břehu stála skupinka poníků. Na jednoho z nich vysadili Craiga a pak ho v doprovodu dalších čtyř indiá-nů s cákáním přepravili na západní břeh. Když projíždě-li šajenskou vesnicí, vybíhaly z vigvamů ženy, aby na jediného živého vasičua vykřikly pár nadávek, ale když spatřily jeho orlí pero, zůstaly zticha. Je to přítel, anebo zrádce?

Skupina proklusala tábory kmene Sans Are a Mini-konžuů a dorazila až do vesnice Hunkpapů. V táboře propukla vřava.

Tito válečníci proti Custerovi na kopci nebojovali, ale předtím zahnali na útěk majora Rena. Ještě teď byli jeho zbývající muži obklíčení na kopci na druhé straně řeky a s nimi Benteen a kolona mul s nákladem. Vojáci se divili, proč jim Custer nejde z úbočí na pomoc.

Válečníci Cernonožců, Minikonžuů a Hunkpapů jez-dili sem a tam na ponících a mávali trofejemi, jež uko-řistili Renovým mrtvým. Tu a tam Craig zahlédl ve vzdu-chu i světly či zrzavý skalp. Obklopeni vřeštícími squaw dojeli až k vigvamů velkého medicína a soudce se-dícího býka.

Craigův oglalský doprovod vysvětlil, jak zněl příkaz splašeného koně, předal

Kvintet

zajatce a odjel zpět na kopec pátrat po dalších trofejích. Craiga drsně postrčili do vig-vamů, kde dostaly za úkol ho hlídat dvě staré squaw s noži v rukou.

Teprve dlouho po setmění pro něj poslali. Přišlo asi deset bojovníků a vyvlekli jej ze stanu. Zapálili ohně, v jejichž záři dosud pomalovaní válečníci vypadali hrů-zostrašně. Nálada se však už uklidnila, přestože ze vzdá-lenosti asi půldruhého kilometru se za vyvýšeninou s to-poly a odsud neviditelnou řekou ozývala ve tmě občasná

268

střelba, která naznačovala, že siouxové stále šplhají na útes k obrannému kruhu Renových mužů.

V celé bitvě na obou stranách obrovského tábora si-ouxové ztratili jedenatřicet mužů. Přestože se boje zúčast-nilo osmnáct set válečníků a jejich nepřátelé byli doslo-va rozprášeni, pociťovali tu ztrátu bolestně. Ve všech táborech oplakávaly vdovy své muže a matky syny a při-pravovaly je na velkou cestu.

Uprostřed vesnice Hunkpapů byl jeden oheň větší než ostatní a kolem něj sedělo dvanáct náčelníků. Nejvýznam-nější postavení zastával sedící býk. Bylo mu teprve čty-řicet, ale vypadal starší a jeho mahagonová tvář se ve světle ohně zdála ještě tmavší a vráscitější. Stejně jako splašený kuň se těšil velké úctě kvůli své slavné vizi o budoucnosti svého lidu a bizonů v prérii. Byla to víze neradostná - všechny viděl vyvražděné bílým mužem. Bylo o něm známo, že vasičuy nenávidí. Craiga hodili na zem asi dvacet metrů vlevo od náčelníka tak, aby na něj sedící býk přes oheň viděl. Všichni na něj notnou chvíli hleděli. Sedící býk pak vydal nějaký rozkaz, jemuž Craig nerozuměl. Jeden bojovník vytáhl z pochvy nůž a při-stoupil zezadu ke Craigovi. Ten očekával smrtící ránu.

Nůž mu však jen rozřízl provaz kolem zápěstí. Po čtyřiaadvaceti hodinách si mohl dát ruce konečně dopředu. Uvědomil si, žeje vůbec necítí. Začala mu do nich zno-vu proudit krev, která mu nejprve způsobila palčivé ští-pání a pak bolest. Nehnul ani brvou.

Sedící býk znovu promluvil, tentokrát k němu. Nero-zuměl mu, ale odpověděl šajensky. Všichni překvapením zašuměli. Do toho promluvil jeden z dalších náčelníků, Šajen jménem Dva měsíce.

„Velký náčelník se ptá, proč tě vasičuové připoutali ke koni a svázali ti ruce?“

„Spáchal jsem přestupek.“

„Byl to vážný přestupek?“ Dva měsíce pak po zby-tek výsledku dělal tlumočníka.

269

„Náčelník modrých kabátů mě chtěl pověsit. Zítra.“ „Co jsi jim udělal?“

Craig se zamyslel. Bylo to opravdu teprve včera ráno, kdy Braddock vyplnil vesnici vysokého losa? Začal touto událostí a skončil tím, že byl odsouzen k smrti oběšením. Povšiml si, že při zmínce o vigvamech vy-sokého losa Dva měsíce přikývl. Už to věděl. Craig se po každé větě odmlčel, aby ji mohl Dva měsíce přeložit do siouxštiny. Když domluvil, odehrála se krátká tlume-ná porada. Dva měsíce pak zavolal jednoho ze svých mužů.

„Jeď do naší vesnice. Přiveď vysokého losa a jeho dceru.“

Bojovník odběhl ke svému poníkovi, nasedl a odjel. Sedící býk pokračoval v kladení otázek.

„Proč jsi přišel bojovat proti rudému muži?“ „Řekli mi, že sem přišli proto, aby siouxové odstěho-va-li zpátky do rezervací v Dakotách. O zabíjení se ne-mluvílo, dokud Dlouhý vlas nezešílel.“

Proběhla další vzrušená porada. „Dlouhý vlas byl zde?“ zeptal se Dva měsíce.

Craigovi poprvé došlo, že indiáni ani nevěděli, proti komu bojují.

„Leží na úbočí na druhé straně řeky. Je mrtev.“ Náčelníci se opět chvíli radili a pak se rozhodilo ti-cho. Rada starších byla vážná věc a nebylo třeba spěchat.

Po půlhodině se Dva měsíce zeptal:

„Proč nosíš bílé orlí pero?“

Craig jim to vysvětlil. Před deseti lety, když mu bylo čtrnáct, se připojil ke skupině šajenských mladíků a všichni jeli společně do hor na lov. Měli luky a šípy, kromě Craiga. který si s sebou směl vzít Donaidsonovu sharpsku. Překvapil je starý grizzly, zlý zkušený medvěd, jenž už sice neměl skoro žádné zuby, ale zato měl tako-vou sílu v tlapách, že dokázal jediným mávnutím zabít člověka. Medvěd se s mohutným řevem vyřítíl z houštiny a zaútočil na chlapce.

270

V té chvíli požádal jeden z bojovníků za náčelníkem Dva měsíce o přerušení.

„Na ten příběh si vzpomínám. Stal se ve vesnici mého bratrance.“

U táborového ohně se nic necení víc nežli dobrý pří-běh. Indián byl proto vyzván, aby jej dopověděl, a siou-xové natahovali krky, aby slyšeli, co Dva

měsíce pře-kládá.

„Medvěd byl jako hora a běžel rychle. Sajenští chlapci utekli mezi stromy. Ale malý vasiču pečlivě zamířil a vystřelil. Kulka prolétla medvědovi pod tlamou a trefila ho do prsou. Vztyčil se na zadní, byl vysoký jako boro-vice. Umíral, ale stále postupoval kupředu.

Bílý chlapec vyhodil vystřelenou nábojnici a vložil další náboj. Pak vystřelil znovu. Druhá střela medvěda trefila do řvoucí tlamy, prošla mu lebkou a roztránila mozek. Medvěd už neudělal ani krok a upadl. Jeho vel-ká hlava spadla tak blízko, že medvědovy sliny a krev postříkaly chlapci kolena. Ale on se nepohnul.

Vyslali posly do vesnice. Přišli bojovníci s nosítky, stáhli zvíře z kůže a udělali z ní noční oděv pro otce mého bratrance. Potom uspořádali hostinu a dali chlapci nové jméno – Ten, co nebojácně zabil medvěda. A dali mu orlí pero muže, který je lovce. Tak se příběh vyprávěl v mé vesnici před sto měsíci, než nás odstěhovali do rezervace."

Náčelníci přikyvovali. Byl to dobrý příběh. Vtom při-jela skupina poníků a za nimi nosítka. Do světla ohně vstoupili dva muži, jež Craig neznal. Podle oblečení a spletených vlasů to byli Sajeni.

Jedním byl Malý vlk. Vypověděl, že byl zrovna na lovu východně od řeky, když spatřil, jak nad Rosebudem stoupá oblak kouře. Jel se tam podívat a našel ženy a děti zavražděné. Ve vesnici pak uslyšel, že se modrokabátní-ci vracejí, a tak je celý den a noc sledoval až do údolí, kde se nalézá tábor. Ale k velké bitvě přišel pozdě.

Druhým mužem byl vysoký los. Vrátil se z lovu, tepr-

271

ve až přešla hlavní kolona. Ještě stále truchlil nad svými zavražděnými ženami a dětmi, když přijela zpět jeho dce-ra. Byla raněná, ale naživu. Společně s dalšími devíti bo-jovníky pak jeli celou noc a den a hledali šajenský tá-bor. Dorazili těsně před bitvou a té se pak dobrovolně zúčastnili. On osobně chtěl na Custerově kopci zemřít a zabil pět vasičských vojáků, avšak všudypřítomný duch si ho k sobě nevzal.

Poslední byla vyslechnuta dívka na vlečných nosít-kách. Byla bledá a zranění a dlouhá cesta od Rosebudu jí působily bolesti, ale hovořila srozumitelně.

Vyprávěla o celém masakru a o velkém muži s pruhu na paži. Nerozuměla jeho jazyku, ale pochopila, co jí chce před smrtí udělat. Vyprávěla, jak jí muž v jelenicové kůži dal napít vody. pak se sám najedl, posadil ji na po-níka a poslal zpět k jejím lidem.

Náčelníci se poradili. Rozhodnutí přednesl sedící býk, ale přijali je všichni společně. Vasiču smí zůstat naživu, ale nemůže se vrátit ke svým. Buď by ho zabili, anebo by jim prozradil pozice Siouxů. Bude předán do péče vysokého losa, který s ním může zacházet jako se zajat-cem, anebo jako s hostem. Na jaře pak bude volný a může buď odejít, nebo zůstat se Sajeny.

Kolem ohně se ozývalo souhlasné mručení bojovní-ků. Rozsudek byl spravedlivý. Craig tedy odjel s vy-sokým losem, dostal přidělený vigvam a strávil noc se dvěma bojovníky, kteří ho hlídali. Ráno indiáni velký tábor zrušili a chystali se přestěhovat jinam. Zvědové, kteří se vrátili za rozbřesku, však přinesli zprávu, že na severu jsou další modrokabátníci, a tak se indiáni roz-hodli vydat na jih směrem k horám Bighorn, aby viděli, zda se vasičuové pustí za nimi. vysoký los přijal Craiga do svého klanu a choval se velkoryse. Indiáni chytili čtyři koně kavalerie a Craig si jednoho vybral. Prérijní indiáni si těchto zvířat příliš necenili; dávali přednost vytrvalým a silným poníkům.

272

Důvodem bylo, že málokterý kůň se dokázal přizpůso-bit krutým zimám v prérii. Potřebovali seno, jež indiá-ni neshromažďovali, a málokdy dokázali přežít zimu jen o lišejníku, mechu a vrbové kůře jako poníci. Craig si vybral na první pohled odolnou a statnou kaštanovou klišnu, která podle jeho soudu přežít mohla, a po-jmenoval ji Rosebud podle místa, kde našel šumící vánek.

Dobré sedlo sehnal snadno, protože indiáni je nepou-žívali, a když se našla jeho puška Sharps a lovecký nůž a on je poznal, dostal po jistém váhání zpět i je. V sedle svého mrtvého koně na kopci pak objevil střelivo do své sharpsky. Na úbočí už nezůstalo nic, co by se dalo vzít. Indiáni pobrali vše. co je zaujalo.

Nezajímaly je papíry bílého muže ani bílé listy, vlající v dlouhé trávě, kde zůstaly pohozeny. Mezi nimi byly i poznámky kapitána Williama Cookea o prvním výslechu Bena Craiga.

Balení vesnic zabralo celé dopoledne. Indiáni strhli vigvamy. zabalili nádoby a na četná nosítka naložili ženy, děti a zásoby. Odjíždět se začalo krátce po

poledni.

Mrtvé nechali na místě, uložené ve stanech, pomalo-vané na cestu na onen svět a oblečené do nejlepšího oděvu a čelenek z perí, jež odrážely jejich postavení. Podle tradice zůstaly na zemi roztroušeny všechny předměty z jejich domácnosti. Když toto všechno druhého dne objevili Terryho muži, kteří do údolí přišli ze severu, domnívali se, že Siouxo-vé a Sajeni odešli ve spěchu. Tak tomu však nebylo; roz-házet po zemi věci mrtvých byl běžný obyčej. Stejně je ukradnou. Prérijní indiáni vždycky tvrdili, že chtějí jen lovit, a nikoli bojovat. Craig ale věděl, že se armáda ze ztrát vzpamatuje a přijde se pomstít. Ne sice hned, ale určitě přijde. Velká rada sedícího býka to věděla také, a tak se kmeny během několika dní dohodly, že se rozdělí do menších skupin a rozptýlí se. To modrokabátníkům je-

273

jich úkol zkomplikuje a indiáni budou mít větší šanci zůstat v divočině přes zimu a nemuset se dát zahrnat do

dakotských rezervací, kde by v zimě div nezemřeli hla-dem.

Craig jel se zbytkem klanu Vysokého losa. Z deseti lovců, kteří ztratili ženy u Rosebudu, dva padli u Little Bighornu a dva byli zraněni. Jeden z nich, jenž měl na boku sečnou ránu, chtěl jet na koni. Druhý, který měl v rameni průstřel od springfieldky, jel na nosítkách. Vy-soký los a ostatních pět mužů si najdou nové ženy. Aby to měli snazší, spojili se s dvěma jinými rozšířenými ro-dinami, a vytvořili tak klan o zhruba šedesáti mužích, že-nách a dětech.

Když se dozvěděli, že se má hlavní skupina rozdělit, radili se kam jít. Většina indiánů odcházela na jih do wyomingu, kde se chtěli skrýt v horách Bighorn. Na názor se zeptali i Craiga.

„Tam modrokabátníci přijdou,“ řekl. Nakreslil klac-kem na zem řeku Bighom.

„Budou vás hledat tady na jihu a tady na východě. Ale znám jedno místo na západě. Jmenuje se pohoří Pryor. Vyrostl jsem tam.“

A vyprávěl jim o těchto horách.

„Nižší svahy jsou plné zvěře. Lesy jsou husté a přes jejich větve není vidět kouř z ohňů. Řeky jsou plné ryb a ve větší výšce jsou jezera také s mnoha rybami. Vasi-čuové tam nechodí.“

Klan souhlasil. Prvního července se oddělili od hlav-ní skupiny Sajenů a pod Craigovým vedením zamířili na severozápad do jižní Montany. Cestou se vyhnuli hlíd-kám generála Terryho, jež vyjížděly do okolí Bighornu, ale nikdy tak daleko na západ. V polovině července dora-zili k pohoří Pryor, kde byl přesně takový klid, jak říkal Craig.

Vigvamy byly kryty stromy a ze vzdálenosti třičtvrtě kilometru je nebylo vůbec vidět. Z nedaleké skály, které se dnes říká Crown Butte, viděla hlídka do dálky mnoha

274

kilometrů, ale nikdo za nimi nešel. Lovci z lesa nosili spoustu jelenů a bizonů a děti lovily v řece tlusté pstruhy. Šumící vánek byla mladá a zdravá. Její čistý průstřel se rychle zahojil a ona mohla opět běhat jako srnka. Craigovy oči se někdy setkaly s jejíma, když mužům přinášela jídlo, a srdce se mu vždycky roz-bušilo. Nedávala najevo, co cítí, a klopila oči, když si všimla jeho pohledu. Nemohl tušit, že kdesi hluboko v nitru pozvolna roztává a srdce jí div nevyskočí z hrudi, když se na ni jeho tmavomodré oči podívají. Na začátku podzimu se do sebe zamilovali. Ženy si toho všimly. Dívka se vracela od mužů uza-rdělá a přední strana jelenicové tuniky se jí dmula. Star-ší ženy se vesele chichotaly. Děvče už nemělo naživu matku ani tetu a squaw byly z jiných rodin. Měly však mezi dvanácti svobodnými, a tudíž žádoucími mladými válečníky syny. Přemýšlely proto, který z nich v této krásné dívce zažehl oheň. Pobízely ji, aby jim to pově-děla. než jí ho přebere jiná, ale ona prohlásila, že jsou to hlouposti.

V září opadalo listí a tábor se přemístil výš do skrytu jehličnatých stromů. V říjnu začaly být noci mrazivé. Lovilo se však dobře a poníci šhubali poslední travu. Pak se soustředili na mech, kůru a lišejníky. Rosebud se při-způsobila podmínkám jako poníci kolem ní. Craig navíc jezdil do prerie a vracel se s pytlek čerstvé trávy, nase-kané po chomáčích loveckým nožem.

Kdyby měla šumící vánek matku, mohla s vysokým losem promluvit ona, ale jelikož neměla nikoho, nako-nec řekla otci všechno sama. Strašně se rozzlobil.

Jak může na něco takového pomyslet? Vasičuové po-zabíjeli celou její rodinu. Tento muž se vrátí ke svým li-dem a to není místo pro ni. Navíc se již téměř uzdravil válečník, kterého u Little Bighornu trefila kulka do ra-mene.

Roztříštěné kosti mu srostly, i když ne rovně. Jmenoval se chodící sova a byl to

lečník. Měl se stát jedlím snoubencem. Zítra bude tato zpráva oznámena. A teď je konečné rozhodnutí.

Vysoký los byl zrnatý - Možná že ten bílý muž chová stejné city. Od nynější je třeba ho hlídat dnem a nocí. Ke svému se vrátit nechtějí; ví přece, kde indiáni táboří. Zůstane přes zimu, ale budou ho hlídat. A tak se také stalo. Craiga zničehonic přestěhovali do vigvamu jiné rodiny. Sdíleli ho s ním cialší tři svobodní bojovníci, kteří budou ve střehu, kdyby se v noci zkusil pohnout. Na konci října si právě šel přišla. Zrovna ležel a myslel na ni, když nějaký muž pomalu a tiše prořezal stěnu vigvamu. Potichu vstal a vykročil otvorem ven. Stála v měsíčním světle a dívala se na něj. Poprvé se objali a jejich těla zaplavilo palčivé líorko.

Odstoupila a pokynula mu - Sel, kam ho vedla, skrz stromy až na místo, kam z tábora nebylo vidět. Tam stála osedlaná Rosebud a na sedle měla stočený plášť z bízoní kůže. V dlouhém pouzdře u plece koně vězela jeho puška. Sedlová brašna byla napěchovaná jídlem a střelivem. Uvázán zde byl i strakatý poník. Craig se otočil, políbil ji a chladná noc se s ním zatočila. Zašeptala mu do ucha:

„Vezmi mě do svých hor. Bene Craigu, a udělej ze mě svou ženu.“

„Ted a navždy. Šumící vánku.“ Nasedli a vedli koně tiše mezi stromy, až byli mimo nebezpečí. Pak projeli osamělého balvanu a pustili se do prerie. Při východu slunce už byli zase v kopcích. Za rozbřesku je v dálce spatřila skupinka Vraních indiánů, která po Bozemanské stezce zahýbala na sever k Fort Ellis.

Sajeni se pustili za uprchlíky; bylo jich šest a jeli rychle - cestovali nalahko je s puškami přes rameno, toma-havky za pasem a přikrývkami pod sebou. Měli své rozkazy - snoubenku chodí sovy přivést živou. Vasiču má zemřít.

276

Skupina Vraních indiánů jela svižným tempem na sever. Jeden z nich byl toho léta v armádě a věděl, že modrokabátníci vypsalí vysokou odměnu za bílého zrádce; dost velkou, aby si za ni koupili mnoho koní a zboží.

Na Bozemanskou stezku však nikdy nedojeli. Třicet kilometrů jižně od řeky Yellowstone potkali nevelkou hlídku kavaleristů o počtu deseti mužů pod velením poručíka. Jeden bývalý zvěd pomocí gest vysvětlil, co viděli, a poručík to pochopil. Obrátil hlídku na jih k horám a s Vraními indiány jako průvodci se snažil najít stopu.

Tehdy v létě se zpráva o masakru Custer a jeho mužů po Americe rozšířila jako proud studeného vzduchu. Daleko na východě ve Filadelfii, městě bratrské lásky, se shromáždili nejvyšší postavení a nejmocnější muži národa a čtvrtého července 1876 oslavili prvních sto let nezávislosti. Zprávy ze západního pomezí jim připadaly neuvěřitelné, a tak bylo nařizováno věc neprodleně vyšetřit.

Vojáci generála Terryho prohledali po bitvě celý osudný kopec ve snaze najít pro katastrofu nějaké vysvětlení. Siouxové a Sajeni byli tou dobou už čtyřicet hodin pryč a Terry neměl chuť je pronásledovat. Zbylí muži majora Rena byli zachráněni, ale nevěděli nic víc než to, co viděli, než jim Custer zmizel z dohledu za horami.

Na úbočí kopce byl sebrán a uložen každický důkaz a rozkládající se mrtvá těla byla spěšně pohřbena. Mezi shromážděnými věcmi byly i listy papíru roztroušené v dlouhé trávě. Patřily k nim také poznámky kapitána Cookea.

Nikdo z těch, kdo stáli při výslechu Bena Craiga za Custerem, nepřežil, avšak krasopisné poznámky adjutanta byly výmluvné dost. Armáda potřebovala vysvětlení, proč ke katastrofě došlo, a nyní je měli - divochy někdo předem varoval, a proto byli dokonale připraveni. Nic netušící Custer vjel do obrovské pasti. A navíc měla armáda obětího beránka. Neschopnost nepřipadala v úvahu,

277

ale zrada ano. A tak byla vypsána odměna tisíc dolarů za mrtvého či živého zvěda.

Nebylo však po něm vidu ani slechu, dokud skupina Vraních indiánů uprchlíka nespatriila, jak v doprovodu

indiánské dívky mizí v posledních dnech října v horách Pryor.

Poručíkovi koně noc předtím odpočívali, napásali se a napojili. Byli čerství, a tak je hnál k jihu svižným tempem. V sázce byla jeho kariéra.

Hned po východu slunce dorazili Craig a Šumící vánek k soutěsce Pryor Gap mezi hlavním pohořím a osamocenou horou West Pryor. Soutěsku překročili, projeli

Kvintet

klusem kolem úpatí west Pryor a vjeli do divočiny. Byl to drsný kraj travnatých pohoří a roklí, jenž se táhl v délce asi sedmdesáti kilometrů západním směrem. Craig se nepotřeboval řídit podle slunce. Viděl svůj cíl v dálce, kde se pod chladným modrým nebem leskl v ranním slunci. Mířil do divočiny Absaroka, kde jako chlapec lovil se starým Donaldsonem. Byla to velmi nehostinná země, pustina s lesem a skalnatou náhomí plošinou, kde dokázal žít jen málokdo. Táhla se vzhůru až k pohoří Medvědího zubu.

I z té dálky viděl mrazivé vrcholky, které pohoří stře-žily - Hrom, Posvátnou a Kouzelnou horu a Medvědí zub. Tam se člověk s dobrou puškou dokázal ubránit i celému vojsku. U potoka se zastavil, aby zpocená zvířata vypila pár doušek vody. a pak pokračoval nezměněným tempem dál k vrcholům, jež jako by

přítloukaly nebe k zemi. Třicet kilometrů za nimi jelo šest válečníků vykloněných k zemi a hledalo stopy ocelí okovaných kopyt. Jeli rychlým klusem, který šetřil energii poníků a dal se udržet i několik mil.

Padesát kilometrů za uprchlíky pak o něco severněji hledala stopu hlídka kavalerie. Našli ji v poledne západně od hory West Pryor. Vraní zvědové najednou zarazili

275

koně a obstoupili kousek půdy vyprahlé sluncem. Uka-zovali na stopy ocelových koňských podkov a těsně za nimi neokovaného poníka. Nedaleko byly stopy dalších pěti až šesti poníků.

„Takže máme konkurenci,“ zamumlal poručík. „No nevádí.“

A dal rozkaz pokračovat na západ, i když koně už začali být unavení. O půl hodiny později, když v nížině dojeli k jedné vyvýšenině, vyndal dalekohled a prozkou-mal obzor před sebou. Po uprchlících nebylo ani stopy, ale spatřil obláček prachu a pod ním šest postaviček na strakatých pěnících klusajících k horám.

Sajenští poníci už byli také unaveni, ale indiáni vě-děli, že vyčerpaná musí být i zvířata uprchlíků před nimi. Válečníci poníky napojili v říčce Bridger hned pod nově založenou vesnicí téhož jména a dopřáli jim půlhodino-vý odpočinek. Jeden z bojovníků pak s uchem u země zaslechl dusot kopyt, a tak znovu nasedli a pokračovali v cestě. Po asi půldruhém kilometru jejich vůdce uhnul ke straně, skryl válečníky za pahorek, vyplížil se na něj a rozhlédl se.

Asi o pět kilometrů dál spatřil kavalerii. Sajeni nevě-děli o papírech roztroušených po úbočí, ani o odměně vypsané na hlavu uprchlého vasičua.

Usoudili proto, že modrokabátníci pronásledují je, protože jsou mimo rezer-vaci. A tak je pozorovali a vyčkávali.

Když hlídka kavalerie dojela k místu, kde se stopy rozdělovaly, zastavila se a vraní zvědové sesedli z koní. aby prostudovali značky v půdě. Sajeni viděli, jak vraní indiáni ukazují k západu a hlídka kavalerie pokračuje tím-to směrem.

Sajeni tedy jeli souběžně podél nich a sledovali mod-rokabátníky stejně, jako Malý vlk sledoval Custeru k Rosebudu. Uprostřed odpoledne je však zahlédl jeden Vraní indián.

„Sajeni!“ zvolal Vraní zvěd. Poručík pokrčil rameny.

279

„To je jedno, ať si loví. Máme svou kořist.“ A tak obě skupiny pronásledovatelů ujížděly dál až do noci. Vraní indiáni sledovali stopu a Sajeni sledovali hlíd-ku. Když slunce zapadlo za vrcholky hor, oběma skupi-nám začalo být jasné, že musejí nechat koně odpočinout. Jestli pojedou dál, zvířata se pod nimi jednoduše zhrou-tí. Navíc byl terén stále drsnější a stopu šlo sledovat čím dál obtížněji. V temnotě a bez luceren to bylo nemožné.

Patnáct kilometrů před nimi to věděl i Ben Craig. Rosebud byla velká a silná klisna, ale měla už za sebou osmdesát kilometrů s mužem v sedle a nákladem a v ne-rovném terénu. Šumící vánek nebyla příliš zdatný jezdec, a tak byla i ona na pokraji sil. Utábořili se proto u Med-vědího potoka, východně od nového městečka Red Lodge, ale nezapálili oheň. aby jej nikdo nespatrił.

Po setmění prudce klesla teplota. Zabalili se do bizo-ního pláště a děvče během okamžiku tvrdě usnulo. Craig nespál - to může později. Vylezl z pláště, zahálil se do červené přikrývky a hlídal dívku, kterou miloval.

Nikdo nepřišel, ale Craig vstal už před rozbřeskem. Zhltnul další kus sušeného masa z antilopy a kukuřičný chléb, který Šumící vánek odnesla ze svého vígvamu, a zapili vodou z potoka. Pak vyjeli. I pronásledovatelé vstali hned, jak jim první světlo ukázalo stopu. Byli pat-náct kilometrů za nimi a doháněli je; nemohli mu odpus-tit, co provedl. Craig si byl jist, že po něm půjdou Saje-ni, ale o kavalerii neměl ani tušení.

Kvintet

Terén byl těžší a postup pomalejší. Věděl, že jeho pro-následovatelé je začnou dohánět, a potřeboval je zdržet matením stop. Po dvou hodinách v sedle dojel uprchlíci k soutoku dvou říček. Nalevo se z hor valil kamenitý potok, který Craigovi jako cesta do divočiny připadal neschůdný. Přímě před nimi ležel západní potok, jenž byl mělký a méně kamenitý. Sesedl, uvázal poníka za uzdu k sedlu a vedl Rosebud sám. Sešel se svou malou kolonou z břehu v úhlu, který 280 jako by vedl ke kamenitému potoku, vstoupil do vody a pak se vrátil a prošel druhým potokem. Ledová voda mu ochromovala nohy, ale šel přes oblázky a říčním pís-kem vytrvale ještě tři kilometry. Potom se otočil doleva k horám a vyvedl zvířata z vody do hustého lesa. Terén nyní prudce stoupal mezi stromy a bez sluneč-ního svitu mrzlo. Šumící vánek byla zahalena v příkrývce a jela bez sedla krokem. O pět kilometrů dál došla k vodě kavalérie a zastavila se. Vraní indiáni jim ukázali stopy, které očividně vedly proti proudu kamenitého potoka, a poručík po poradě se svým seržantem hlídce nařídil sledovat falešnou stopu. Když zmizeli, došli k oběma potokům Sajeni. Nemuseli do vody, aby skryli své stopy. Zvolili však správný po-tok a pustili se klusem proti proudu. Na druhém břehu pak hledali znamení, že koně vyšli z vody a vydali se do hor. Po třech kilometrech našli na kousku měkké půdy na druhé straně konečně stopu. S cákáním potok přebrodili a vjeli do lesa. Craig v poledne dorazil k místu, jež si pamatoval z jedné lovecké výpravy o mnoho let dříve - k rozlehlé a otevřené náhorní plošině zvané Stříbrná pláň, která končila v horách. Nevěděli to sice, ale byli v nadmořské výšce přes tři a půl tisíce metrů. Z okraje skal viděl dolů k potoku, podél kterého jel. Po jeho pravici byly v místě, kde se potoky rozdělovaly, nějaké postavy. Dalekohled neměl, ale v řídkém vzdu-chu je viděl pozoruhodně dobře. Spatřil, že postavy ne-celý kilometr od něj nejsou Sajeni, ale deset vojáků se čtyřmi Vraními zvědy. Byla to vojenská hlídka, která se vracela po proudu kamenitého potoka, když zjistila svůj omyl. Tehdy si Ben Craig uvědomil, že armáda ho do-sud pronásleduje za to, že osvobodil indiánskou dívku. Vyndal z pouzdra svou sharpsku, vložil jediný náboj, našel si kámen jako operu a zamířil dolů do údolí.

281

„Míř na koně," říkal vždycky starý Donaidson. „V tomhle terénu se člověk bez koně musí vrátit." Zamířil tedy na čelo důstojníkovy koně. Stiskl spoušť a výstřel zazněl horami s ozvěnou jako burácející hrom. Kulka zasáhla poručíkova koně do plece těsně pod hla-vou. Zhroutil se jako pytel a důstojník s ním. Při pádu si vyvrtl kotník. Vojáci se rozprchlí po lese, s výjimkou seržanta, kte-rý se vrhl na zem za postřeleného koně a snažil se poru-číkovi pomoci. S koněm byl amen, ale mrtvý nebyl. Ser-žant ukončil jeho trápení ranou z pistole a pak dovlekl důstojníka ke stromům. Další výstřely už nepřišly. V lese na svahu Sajeni sesedli z poníků na koberec jehličí z borovic a zůstali na zemi. Čtyři z nich ukořistili Sedmé kavalerii springfieldky. ale jako všichni prérijní indiáni neuměli mířit. Věděli, co mladý vasičí dokáže se svou sharpskou a na jakou vzdálenost. Začali se plížit vzhůru, což jejich postup zpomalilo. Jeden ze šestice šel za nimi a vedl všech šest poníků, Craig rozřezal jednu příkrývku na čtyři kusy a uvázal je Rosebud kolem kopyt. Látka mezi ocelovými podko-vami a kameny sice dlouho nevydrží, ale aspoň takových pět set metrů skryje škrábance na skále. A pak se pustil klusem přes náhorní plošinu jihozápadním směrem k horám. Přes Stříbrnou pláň to bylo sedm kilometrů a nebylo se na ní kde skrýt. Po třech kilometrech se horal ohlédl a spatřil, jak na hřeben nad skalnatým prahem vyjíždějí malé body. Klusal dál. Zasáhnout ho nemohli a chytit také ne. O pár minut později se tam objevily další body - ka-valeristé, kteří provedli koně lesem a rovněž dorazili na skálu, avšak půldruhého kilometru východně od Sajenů. Potom Craig dorazil k jakési propasti. Takhle vysoko ještě nikdy nebyl a vůbec netušil, že zde nějaká je. Říká se jí Vidlice a je příkrá a úzká: po obou úbočích rostou borovice a na dně se valí ledová říčka. Craig se

282

otočil, pustil se po okraji strže a hledal nějaké místo, kde by byly břehy mírnější a daly se přejít. Našel je ve stínu Hromové hory, ale ztratil půl hodiny.

Kvintet

Hnal sebe i koně až na hranici možností. Svedl je dolů do soutěsky a vyvedl vzhůru na druhou stranu, až na poslední skalnatý úsek zvaný Pekelná plošina. Když z rokle vyjel, hvízdla mu kolem hlavy kulka. Z druhé strany strže spatřil jeden voják pohyb mezi stromy. Crai-govo zpoždění nejen umožnilo pronásledovatelům, aby ho dohnali, ale navíc jim ukázal, kudy propast překročit. Před ním bylo ještě asi pět kilometrů plochého terénu, který končil u příkrých stěn hory Rearguard. Mezi jejími roztroušenými skalisky a jeskyněmi ho už žádný člověk na světě nepolapí. V řídkém vzduchu pocítovali oba lidé i zvířata nedostatek kyslíku, ale Craig postupoval stále stejným tempem. Brzy se setmí a oni se ztratí ve skalách a stržích mezi Rearguardem, Posvátnou horou a Medvědí zubem. Tam nedokáže sledovat stopu nikdo na světě. Za Posvátnou horou bylo rozvodí a za ním už to bylo až do Wyomingu z kopce. Pak opustí svět nepřátel, stanou se mužem a ženou a budou až do smrti žít v divočině. Když den pobledl, zanechali Ben Craig a Šumící vánek své pronásledovatele vzadu a zamířili ke svahům Rearguardu.

Za soumraku vyšplhali nad skalnatou plošinu a došli až na hranici sněhu a ledu do míst, kde sníh z vrcholů nikdy nemizí. Tam našli plochou skalní římsu velkou asi padesát krát dvacet metrů, na které byla hluboká jeskyně. Vchod zastiňovalo několik posledních borovic.

Když se setmělo, Craig sem dovedl i pokulhávající koně, kteří hned začali pod stromy oškubávat jehličí z borovic. Byla velká zima, ale uprchlíci měli svůj bizoní plášť.

Zvěď vtáhl do jeskyně i sedlo a zbylou přikrývku, nabil pušku, položil ji vedle sebe a pak v jeskyni u jejího ústí rozprostřel bizoní kůži. Craig a Šumící vánek na ni

283

ulehli a on přes ně přetáhl i druhou polovinu. Uvnitř to-hoto pouzdra se jim vrátilo přirozené lidské teplo. Dívk-a se k němu začala sunout.

„Bene,“ zašeptala, „udělej ze mě svou ženu. Teď hned.“

Začal jí po dychtivém těle vytahovat jelenicovou tu-niku.

„To, co děláš, je špatné.“

Vysoko v horách panuje naprosté ticho, a i když byl hlas starý a slabý, zazněla slova v šajenštině zcela zřetelně a jasně.

Craig stanul v mžiku u ústí jeskyně s puškou v ruce. Byl bez kožené košile, v mrazivém chladu až do pasu nahý.

Nechápal, jak to. že muže neviděl dřív. Seděl se zkrí-ženými nohama pod borovicemi na okraji ploché skály. Na nahé tělo mu spadaly ocelově šedé vlasy a tvář měl vráscitou a scvrklou jako spálený vlašský ořech. Byl nesmírně starý a zbožný – kmenový šaman, jenž chodí na osamělá místa kvůli vidění, meditacím a hledání ces-ty z nejistoty.

„Tys promluvil, svatý?“ Zvěď jej oslovil zdvořilým titulem, jakého se užívalo pro moudré osoby vysokého věku. Nedokázal uhodnout, odkud muž pochází. Netušil ani, jak mohl vyšplhat tak vysoko. A už vůbec si neuměl představit, jak šaman dokáže přežít takovou zimu bez jakékoli pokrývky těla. Věděl jen, že někteří z těch, kdo mají vidění, se vzpírají veškerým známým zákonům.

Ucítil, že vedle něj v ústí jeskyně stanula i Šumící vánek.

„Je to špatné v očích člověka i Mehiji, všudypřítomného ducha,“ pravil stařec. Měsíc dosud nevyšel, ale hvězdy svítily v čírem a sží-ravě ledovém vzduchu tak jasně, že široká skalní římsa tonula v bledém světle. Craig viděl odraz hvězd i v star-cových očích, jež se na něj zpod stromu upíraly.

284

„A proč, svatý?“

„Je zaslibena jinému. Její nastávající bojoval stateč-ně proti vasičuům. Těší se velké úctě. Nezasluhuje si ta-kové jednání.“

„Ted je to ale moje žena.“

„Bude tvoje žena, muži hor. Ale ještě není. Všudypří-tomný duch promlouvá. Měla by se vrátit ke svým lidem a svému nastávajícímu. Když to udělá, jednoho dne zase budete spolu a ona bude tvou ženou a ty jejím mužem. Navždy. Tak praví Mehija.“

Vzal ze země vedle sebe klacek, opřel se o něj a vstal. Nahou kůži měl tmavou a starou a poznamenanou chla-dem. Chránila jej pouze bederní rouška a mokašiny. Otočil se a pomalu se vydal borovicemi dolů po stezce, až jim zmizel z dohledu. Šumící vánek se obrátila ke Craigovi. Po tvářích jí kanuly slzy, ale umrzaly dřív, než stekly na bradu.

„Musím se vrátit ke svým lidem. Je to můj osud.“

Craig se s ní nepřel. Nebylo by to k ničemu. Připravil jí poníka a ona si obula

Kvintet

mokasíny a zahalila se do příkrýv-ky. Naposledy ji objal. vysadil ji na poníka a podal jí uzdu. Šumící vánek zvíře tiše odvedla na začátek stezky.

„Vánku, jenž tiše šumí!“ zavolal. Otočila se a ve světle hvězd se na něj zadívala.

„Budeme spolu. Jednou. Tak to bylo řečeno. Dokud poroste tráva a potečou řeky. budu na tebe čekat.“

„Já na tebe taky. Bene Craigu.“

A zmizela. Craig hleděl na nebe, dokud mráz nezačal štípat příliš. Pak zavedl Rosebud hluboko do jeskyně a připravil jí plnou náruč jehličí z borovic. Potom si vtáhl bizoní kůži hlouběji do tmy, zabalil se do jejích záhybů a usnul. Vyšel měsíc. Bojovníci ji spatřili, jak se k nim blíží přes skalnatou pláň. Šumící vánek viděla dole pod okrajem rokle, kde rostly borovice, dva ohně a od toho vle-vo zaslechla tlumený křik sovy. Zamířila tedy tam.

285

Neřekli ani slovo. To udělá její otec Vysoký los. Měli však stále své rozkazy. Vasiču, jenž znesvětil jejich pří-bytky, musí zemřít. Čekali na rozbřesk.

V jednu hodinu v noci zahalily pohoří Medvědího zubu husté mraky a teplota začala klesat. Muži u obou ohňů se roztráslí zimou a ještě víc se schoulili do při-krývek, ale nepomáhalo to. Zanedlouho se úplně probu-dili a přiložili na oheň, ale teplota klesala dál.

Sajeni i bílí muži prožili řadu zim v nehostinných Dakotách a věděli, jak dokáže zima vypadat v nejkru-tější období. Nyní však byl teprve poslední den října -příliš brzy. Přesto teplota tolik poklesla. Ve dvě ráno za-čalo hustě sněžit, jako by padla bílá stěna. V táboře ka-valerie povstali Vraní zvědové.

„Odjíždíme,“ řekli důstojníkovi. Ten měl sice bolesti v kotníku, ale věděl, že prémie za uprchlíka a jeho do-padení promění jeho život v armádě.

„Je zima, ale brzy bude svítat,“ řekl jim.

„Tohle není obyčejná zima,“ odpověděli. „Tohle je zima dlouhého spánku. Žádný oděv proti ní neochrání. Vasiču, kterého hledáte, je už mrtev. Anebo zemře ještě před východem slunce.“

„Tak jedle,“ řekl jim důstojník. Stopovat se tu už stej-ně nedalo. Jeho kořist byla na hoře, která se ještě před sněžením trpytila v měsíčním světle.

Vraní indiáni nasedli na koně a odjeli po úbočí a přes Stříbrnou pláň do údolí. Když odjížděli, jeden z nich vydal pronikavý výkřik nějakého nočního ptáka.

Sajeni jej slyšeli a podívali se na sebe. Byl to varov-ný pokřik. A tak zaházeli oheň sněhem, nasedli na koně a i s dívkou odjeli. Teplota klesala dál.

Asi ve čtyři hodiny ráno přišla lavina. Padala z hor a tlačila před sebou přes plošinu silnou sněhovou pokrýv-ku. Postupující stěna se syčením klouzala k vidlici, a než spadla do strže, vzala s sebou všechno. Zbývající muži a koně nemohli uhnout; mráz je přikoval tam, kde leželi

286

a stáli. Sníh zaplnil potok a vidět zůstaly jen vršky bo-rovic.

Ráno se mraky rozestoupily a vrátilo se slunce. Kra-jina byla celá bílá. Zvířata v horských a lesních norách věděla, že přišla zima a je čas uložit se k zimnímu spánku.

A ve vysokohorské jeskyni spal horal, zabalen do svého bizoního pláště.

Když se probudil, nemohl si vzpomenout, kde je, jak se to někdy stává. Ve vesnici Vysokého losa? Vždyť neslyší, že by squaw chystaly ranní jídlo. Otevřel oči a vyhlédl ze záhybů bizoní kožešiny. Spatřil drsné zdi jeskyně a náhle se mu vybavily všechny vzpomínky. Posadil se a snažil se hlavu očistit od posledních tem-ných zákoutí spánku.

Všiml si, jak se venku trpytí zasněžená skalnatá řím-sa. Do pasu nahý vyšel ven a nasál krásně voňavý ranní vzduch.

Z jeskyně vyšla i Rosebud s dosud svázanýma před-níma nohama, jak ji zanechal, a začala okusovat mladé jehličí borovic na kraji skalnaté římsy. Ranní slunce měl po pravici a severně před sebou vzdálené prerie v Mon-taně.

Přešel na ploché římse dopředu, lehl si na zem a po-díval se dolů k Pekelné plošině. Z vidlice nevycházel žádný kouř. Zdálo se, že jeho pronásledovatelé jsou pryč.

Vrátil se do jeskyně a oblékl si jelenicový oblek a pá-sek. vzal si lovecký nůž, vrátil se k Rosebud a rozvázal jí přední nohy. Tiše zaržála a přitulila se mu hlavou k ra-meni. Pak si uvědomil něco podivného.

Ty jemně zelené výhonky, které klisna spásala, byly přece jarní. Rozhlédl se. Tém několika posledním odol-ným borovicím, jež v této nadmořské výšce přežívaly, rostly ke slunci bledězelené pupeny. Ohromně si uvě-

287

domil, že zřejmě mrazivou zimu prospal zimním spán-kem jako divoká zvěř. Slyšel, že je to možné. Starý Donaldson mu jednou vyprávěl o stopaři, jenž takto prezimoval v medvědí jes-kyni a nezemřel. Spal celou zimu vedle medvědích mlá-dat, dokud nepřišlo jaro.

V sedlových brašnách našel poslední kus masa usu-šeného na větru. Dalo se kousat jen s obtížemi, ale při-nutil se je sníst. Místo vody si vzal hrst prašanu, roze-hrál jej v dlaních na vodu a pak si olízal ruce. Věděl, že sníh se jíst nemá.

V brašnách měl také svou stopařskou čepici z teplé liščí kožešiny, a tak šiji nasadil na hlavu. Osedlal Rose-bud, zkontroloval pušku i všech zbylých dvacet nábojů, zasunul ji do pouzdra a přichystal se k odjezdu. Třebaže byl bizoní plášť, jenž mu zachránil život, těžký, svinul ho a připevnil za sedlo. Když už v jeskyni nic nezbylo, vzal Rosebud za uzdu a pustil se s ní dolů po stezce na náhorní planinu.

Nebyl ještě zcela rozhodnut, co udělá, ale věděl, že v níže položených lesích bude spousta zvěře. Dobře si tam může žít i člověk, který jen klade pasti. Pomalým krokem přešel první plošinu. Očekával z kraje propasti nějaký pohyb, ba dokonce výstřel, ale nic se nestalo. Ani když došel k rozsedlině, nic nenasvědčovalo tomu, že by se jeho pronásledovatelé vrátili a pátrali po něm dál. Nemohl vědět, co ohlásili Vraní indiáni -všichni modrokabátníci zahynuli ve sněhové vánici a je-jich kořist je také jistě mrtvá.

Našel znovu cestu do vidlice a z ní nahoru ven. Slun-ce vystoupilo výš a Craig krácel přes stříbrnou pláň, dokud se nevyhouplo celých třicet stupňů nad obzor. Začalo mu být teplo.

Pak šel borovicovým lesem dolů až do míst, kde začaly růst listnaté stromy. Tam se poprvé utábořil. Bylo poledne. Z pružných větvíček a asi metrového motouzu, 288

který měl v sedlové brašně, vyrobil past na králíky. Tr-valo hodinu, než první nic netušící hlodavec vystrčil hla-vu z nory. Zabil ho a stáhl, pak za pomoci troudu a kře-sacího kamene v krabičce rozdělal oheň a pochutnal si na pečení. Na kraji lesa potom tábořil a celý týden sbíral síly. Měl hojnost čerstvého masa a uměl lovit i pstruhy v čet-ných potocích. K pití mu stačila voda.

Koncem týdne se rozhodl, že odjede do prerie. Bude cestovat v noci a ve dne se skrývat. Vrátil se do pohoří Pryor, postaví si tam srub a zůstane tam. Pak se může poptat, kam odešli Sajeni, a čekat, až bude šumící vá-nek volná.

Nepochyboval, že k tomu dojde, neboť tak to bylo řečeno.

Osmou noc tedy osedlal koně a z lesa odjel. Zamířil podle hvězd na sever. Byl čas úplňku a země tonula v jeho bledé záři. První noc šel a ve dne tábořil ve vy-schlém řečišti potoka, kde ho nikdo nemohl vidět. Teď už oheň nerozdělával a jedl jen maso, které si vyudil ještě v lese.

Další noc zabočil na východ, kde leželo pohoří Pry-or, a pak překročil jakýsi dlouhý černý a tvrdý pás, kte-rý se táhl podél něj. Těsně před úsvitem přešel druhý, ale dál už žádný nebyl. Nato vstoupil do divočiny, kterou bylo obtížné projít, ale kde bylo snadné se skrýt.

Jednou spatřil ve světle měsíce tiše postávat dobytek a pomyslel si, jak hloupý musí být osadník, který své stádo nechá bez dozoru. Vraní indiáni budou mít pěknou hostinu, až je najdou.

Čtvrtého dne uviděl na své pouti pevnost. Tábořil na pahorku, a když vyšlo slunce, zahlédl pevnost na úpatí hory west Pryor. Hodinu ji zkoumal a hledal známky života; zatroubení trubky nesené větrem či kouř z vo-jenské polní kuchyně. Ale nikde nic. Když slunce vystou-pilo výš, stáhl se do stínu křoví a usnul.

U večere přemýšlel, co má dělat. Krajina kolem byla

289

divoká a osamělý cestovatel byl neustále v nebezpečí. Je jasné, že pevnost postavili teprve nedávno. Ještě loni na podzim tu nestála. Takže armáda převzala kontrolu i nad kmenovým územím Vraních indiánů. Ještě před rokem byly nejbližšími pevnostmi Fořt Smith východně od Big-hornu a Fořt Ellis na severozápadě na Bozemanské stez-ce. K té druhé jít nemohl; tam by ho poznali. Pokud však v nové pevnosti nesídlila ani Sedmá ka-valerie, ani muži pod Gibbonovým velením, nebyl dů-vod, proč by ho tam měl někdo od vidění znát. Pokud by udal falešné jméno... Osedlal Rosebud a rozhodl se, že novou pevnost v noci prozkoumá a zůstane nespátn.

Dorazil k ní v měsíčním svitu. Na stožáru nevlála vlaj-ka žádné jednotky a

Kvintet

uvnitř nebylo vidět světlo, ani slyšet žádný lidský zvuk. Ticho mu dodalo odvahy, a tak dojel až k hlavní bráně. Byla na ní dvě slova. V prvním rozpoznal „Fort“, neboť je už předtím viděl a věděl, jak vypadá. Na druhé slovo si nevzpomínal. Začínalo písmem -nem, jež se skládalo ze dvou svislých čar a jakési příč-ky. Zvenčí visel na vysoké dvojité bráně řetěz a zámek, který pevnost uzamykal.

Obešel s Rosebud čtyřmetrové palisádové zdi z kůlů. Proč by si armáda postavila pevnost a pak ji opustila? Byla přepadena a zničena? Jsou všichni uvnitř mrtví? Ale jestli ano, proč visí na bráně zámek? O půlnoci se po-stavil v sedle, natáhl se a zachytil se prsty o palisádu. O několik vteřin později už byl na ochozu, jeden a půl metru pod ochrannou zdí a víc než dva metry nad pro-stranstvím v pevnosti. Pohlédl dolů.

Rozeznal ubikace pro důstojníky a vojáky, stáj a ku-chyň, zbrojnici i nádrž na vodu, obchod a kovárnu. Bylo tam všechno, ale opuštěné- s puškou připravenou k výstřelu sestoupil potichu po schodech dolů a začal pevnost zkoumat. Rozhodně byla nová. Dalo se to poznat podle truhlářské dílny a čerstvých stop po pile na trámech. Kancelář velitele byla zamče-

290

na, ale všechno ostatní se otvíralo při pouhém doteku. Byla tam noclehárna pro vojáky a druhá pro pocestné. Nikde však v zemi nenašel žádné latríny, což bylo div-né. Naproti hlavní bráně byla u zadní stěny malá kaple a vedle ní v hlavní hradbě dveře, zajištěné zevnitř břev-nem.

Závoru odstranil, vyšel ven, obešel hradby a pak do pevnosti zavedl Rosebud. Potom dveře zase zajistil. Vě-děl, že pevnost by nikdy sám neubráníl. Kdyby ji napadla skupina indiánů na válečné stezce, přelezli by bojovníci hradby stejně snadno jako on. Pevnost mu však mohla na chvíli posloužit jako základna, dokud se mu nepodaří zjistit, kam odešel klan vysokého losa.

Ve dne pak prozkoumal stáj. Byla v ní stání pro dva-cet koní, veškerá výstroj a krmivo, jaké mohl člověk potřebovat, a v korytě venku čerstvá voda. Sundal Ro-sebud sedlo a rázně ji vyhrbelcoval tuhým kartáčem, zatímco klisna si při tom pochutnávala na ovsu v truhlíku.

V kovárně našel plechovku maziva a vyčistil si jím pušku, až se kov i dřevěná rukojeť jen blýskaly. Obchod mu zase přenechal lovecké pasti a příkrývky. Z těch si vyrobil pohodlné hnízdo na rohovém kavalci ve srubu, který měl sloužit projíždějícím pocestným. Jediné, čeho zde nebylo dost, bylo jídlo. V obchodě však nakonec našel sklenici s bonbony, a tak je snědl k večeři.

První týden utekl rychle. Ráno vždycky vyjel položit pasti a něco ulovit a odpoledne chystal kožešiny zvířat, které později vymění za jiné zboží. Čerstvého masa měl. Kolik potřeboval, a v divočině znal několik rostlin, z je-jichž listů se dala uvařit výživná polévka.

V obchodě objevil kostku mýdla, a tak se nahý vy-koupal v nedalekém potoce. Voda ho osvěžila, byť byla ledová. Trávy pro koně byl všude dostatek. V kuchyni našel misky a cínové talíře. Nanosil si do pevnosti su-ché spadané zimní dřevo na oheň a ohřál si vodu na ho-lení. Jednou z věcí, které si odnesl z Donaidsonovy cha-

291

ty, byla stará břitva, kterou nosil v úzkém ocelovém pouz-dře. Byl překvapen, jak bylo holení s mýdlem a horkou vodou snadné. V pustině nebo na pochodu s armádou

musel z nutnosti používat studenou vodu a holit se bez mýdla.

Jaro přešlo v časně léto, ale stále nikdo nepřicházel. Craig začal přemýšlet, koho by se zeptal, kam odešli Sajeni a kam odvedli šumící vánek. Teprve potom se mohl vydat za nimi. Báł se však jet na východ k Fort Smith anebo na severozápad k Fort Ellis, kde by ho za-ručeně poznali. Jestli zjistí, že ho chce armáda pořád

oběsit, bude si říkat Donaidson a doufat, že ho nikdo neodhalí.

Byl v pevnosti právě měsíc, když konečně přišli ná-vštěvníci. On byl však zrovna v horách klást pasti. Bylo jich osm a přijeli ve třech dlouhých ocelových rourách, jež se pohybovaly na otáčejících se černých kotoučích se stříbrnými středy, ale které netáhli žádní koně.

Jeden z mužů byl jejich průvodce a ostatních sedm bylo jeho hosty. Průvodce se jmenoval profesor John Ingles a byl vedoucím katedry západoamerických dějin na Bozemanské univerzitě v Montaně. Jeho hlavním hos-tem byl jeden mladší senátor státu Montana, který přijel až z Washingtonu. Dále skupinu tvořili tři zákonodárci z města Helena a tři úředníci z ministerstva školství. Pro-fesor Ingles odemkl visací zámek a skupina vstoupila do pevnosti a zvědavě a se zájmem se rozhlížela.

Kvintet

„Pane senátore a vážení pánové, dovoluji, abych vás přivítal ve Fort Heritage," pravil profesor. Zářil radostí. Byl jedním z těch šťastlivců, kteří oplývají dobrou náladou a beznadějně milují činnost, kterou se živí. Jeho práce - studium starého amerického Západu a jeho podrobné historie - pro něj byla celoživotní posedlostí. Věděl úplně všechno o Montaně za starých časů, o válce v prérii i o indiánských kmenech, jež zde válčily a lovily. O Fort Heritage deset let snil, dokud si ji nevyškemral na stov-

292

kách zasedání nejružnějších komisí. Dnešní den byl pro něj vrcholným okamžikem onoho desetiletí.

„Tato pevnost a obchodní stanice je až do nejmenšího a posledního detailu přesnou replikou toho, jak takové místo vypadalo za nesmrtelného generála Custerova. Na všechny podrobnosti jsem osobně dohlížel a za jejich autenticitu se mohu osobně zaručit."

Vodil skupinu po dřevěných srubech a ostatních budovách a vysvětloval, jak celý projekt vznikl, když jej předložil Montanské historické společnosti a kulturní nadaci; jak se pak našly finanční prostředky v nevyužitém fondu uhelných daní, jež trust spravoval, a jak mu po jistém přesvědčování byly přiděleny.

Vyprávěl jim, že stavba je naprosto dokonalá - ze dřeva místních lesů, jak bývalo zvykem - a že i hřebíky jsou původního typu a nejsou z oceli, protože se snažil o co největší věrnost.

S překypujícím nadšením, které bylo nakažlivé i pro jeho hosty, vyprávěl:

„Fort Heritage bude významný a hluboce smysluplný výchovný zážitek pro děti a mladé lidi nejen z Montany, ale i z okolních států, jak doufám. Domluveny jsou už autobusové výpravy až z Wyomingu a Jižní Dakoty. Venku na okraji rezervace vraních indiánů máme dva-cetiakový výběh s pastvinou pro koně, a až bude sezóna, posekáme trávu a vezmeme si seno na krmení. Odborníci trávu pokosí, jak se to dělalo kdysi. Návštěvníci uvidí, jak se zde na pomezí žilo před sto lety. Ujišťuji vás, že je to projekt v celé Americe unikátní."

„Mně se to líbí, a dokonce velmi," prohlásil senátor. „Ale bude tu nějaký personál?"

„To je právě vrchol všeho, pane senátore. Tohle není žádné muzeum, ale fungující pevnost ze sedmdesátých let devatenáctého století. Finanční prostředky umožňují, aby zde přes léto bylo zaměstnáno až šedesát mladých lidí, a to i o celonárodních svátcích a zejména o všech

293

školních prázdninách. Personál budou tvořit hlavně mladí lidé z nejružnějších hereckých škol v největších městech v Montaně. Zatím byla reakce studentů, kteří si zde přejí přes léto pracovat a zároveň posloužit dobré věci, pozoruhodná. V současnosti máme šedesát dobrovolníků. Já sám budu major Ingles z Druhé kavalerie a budu v pevnosti velet. Budu mít seržanta, desátníka a osm vojáků, což budou studenti, kteří umějí jezdit na koni. Zvířata si pronajmeme u sympatizujících rančérů.

Pak zde bude i několik mladých žen, jež budou hrát roli kuchařek a pradel. Budou nosit šaty přesně stejné jako tehdy. Další studenti herectví budou hrát horské sto-paře, prýjní zvědy a osadníky, kteří směřují na západ a chystají se přejít Skalnaté hory.

Také se k nám uvolil připojit jeden opravdický kovář, takže návštěvníci uvidí, jak se kovájí koně. Já sám poведу bohoslužby v pevnostní kapli, která stojí tamhle a kde budeme zpívat dobové kostelní písně. Dívky budou mít samozřejmě vlastní noclehárnu, ale i skupinovou gardedámu v podobě asistentky z mé katedry Charlotty Bevinové. Vojáci budou bydlet v jedné ubytovně, civilisté v druhé. Ujišťuji vás, že jsme nepřehlédli jediný detail."

„Jistě tu však budou také věci. Bez kterých se moderní člověk neobejde. Co třeba osobní hygiena nebo čerstvé ovoce a zelenina?" zeptal se kongresman z Heleny.

„Máte naprostou pravdu," zářil profesor. „Máme tři věci, které nebudou autentické. Nebudu mít v pevnosti žádné nabitě stříelné zbraně. Všechny pistole a pušky budou pouhé repliky, s výjimkou několika na slepé náboje, které však budou pod dohledem."

Pokud jde o hygienu, vidíte tamhle zbrojnici? Jsou tam stojany plné replik springfieldek, ale za falešnou zdí se skrývá skutečná koupelna s tekoucí teplou vodou, toaletami, vodovodními kohoutky, umyvadly a sprchami.

294

A tamhle v tom velikém náspu, kde se odchyťává dešťová voda, je podzemní rezervoár, ze kterého vede vodovodní potrubí. Násep má vzadu tajný vchod.

Kvintet

Vevnitř je plynová chladicí jednotka na skladování masa, zeleniny a ovoce. Je tam rovněž plyn v lahvích. Ale to je vše. Elek-trína tu není, máme pouze svíčky a petrolejové lampy."

Stáli u dveří noclehárny pro pocestné. Jeden z úřed-níků nahlédl dovnitř. „Zdá se, že tu máte nezvaného nájemníka," pozname-nal. Všichni se zahleděli na rohový kavelec s pokrýv-kami. Potom objevili i další stopy. Koňské výkaly ve stáji a doutnající popel v ohni. Senátor se hlasitě rozesmál.

„Zdá se, že někteří návštěvníci se už nemohou do-čkat!" zvolal. „Třeba vám tu přebývá nějaký opravdový horal."

Všichni se tomu zasmáli.

„Ale vážně, pane profesore. Je to úžasné dílo. Jsem si jist, že se mnou všichni souhlasí. Patří vám upřímné blahopřání. Je to pro náš stát velký přínos."

A s tím odjeli. Profesor za sebou zase zamkl hlavní bránu a přemýšlel o rozesílaném kavalci a koňských vý-kalech. Všechna tři vozidla se vydala stejnou cestou zpět po nerovném terénu k dlouhému asfaltovému pásu, je-muž se říkalo dálnice číslo 310. Tam pak zatočili na se-ver k Billingsu a letišti.

Ben Craig se z kladení pastí vrátil o dvě hodiny poz-ději. První známkou toho, že jej někdo vyrušil v jeho samotě, bylo, že dveře v hlavní palisádě nedaleko kaple byly zavřené zevnitř. Věděl, že je nechal zavřené, ale jen na závoru. Ať už to udělal kdokoli, odešel buď hlavní bránou, anebo je dosud uvnitř.

Zkontroloval velká vrata, ale ta byla stále zamčená. Venku byly podivné stopy, jimž nerozuměl, jakoby od kol vozů, ale širší a s jakýmsi klikatým vzorem.

S puškou v ruce přešel ke zdi, ale po hodině zkoumá-ní dospěl spokojeně k názoru, že tam nikdo není. Otevřel

295

tedy dveře, zavedl dovnitř Rosebud, ustájil ji a nakrmil a pak znovu prozkoumal stopy na hlavním prostranství. Byly tam otisky obuvi a těžkých horských bot a další klikaté vzorky, ale žádné stopy koní. A venku před brá-nou žádné otisky bot nebyly. To bylo velice podivné.

Dva týdny nato přijel stálý personál. Craig byl opět venku a kladl na úpatí hor pastí.

Byla to úctyhodná kolona. Tři autobusy, čtyři automo-bily s náhradními řidiči kvůli odvozu a dvacet koní ve velkých stříbrných přívěsech. Když všechny vyložili, vozidla zase odjela.

Personál se už v Billingsu převlékl do kostýmů, jež náležely jejich rolím.

Všichni s sebou měli vak s ná-hradním oděvem a osobními potřebami. Profesor vše zkontroloval, aby nikdo nevězí nic „moderního". Povo-leny nebyly ani elektrické spotřebiče nebo přístroje na baterie. Někteří lidé se neradi loučili se svými tranzisto-ry, ale taková byla dohoda. Ani moderní knihy vydané v současném století nebyly povoleny. Profesor Ingles tr-val na tom, že je důležité se vrátit o celých sto let zpát-ky úplně, a to jak kvůli dokonalé autenticitě, tak z psy-chologických důvodů.

„Časem skutečně uvěříte, že jste to, co jste - horalo-vé z pomezi, kteří prožívají významné období v dějinách Montany," řekl jim.

Studenti herectví, kteří se dobrovolně přihlásili nejen na letní brigádu, ale také kvůli získání vědomostí, jež se jim budou hodit v budoucím povolání, pak několik ho-din s rostoucím nadšením zkoumali nové prostředí.

Civilní dělníci, podkovář, obchodníci, kuchaři, zvědo-vé a osadníci z východu obývali druhou největší nocle-hárnu. Osmi děvčatům přidělila vlastní ubikaci slečna Bevinová. Pak přijely dva préríjní vozy kryté bílým plát-nem a tažené silnými koňmi a zaparkovaly poblíž hlav-ní brány. Budou pro budoucí návštěvníky sloužit jako hlavní atrakce.

296

Opoledne se už chýlilo ke konci, když Ben Craig necelý kilometr od pevnosti přitáhl Rosebud uzdu a se stále větším neklidem si prohlížel hradby. Brána byla do-kořán. Z dálky uvnitř rozeznal dva préríjní vozy a lidi, kteří přecházeli sem a tam. Na stožáru nad bránou vlála vlajka Unie. Rozeznal dvě modré uniformy. Čekal už řadu týdnů, až se bude moci někoho zeptat, kam odešli Sajeni anebo kam byli odvedeni, ale teď si nebyl jist, jestli to má udělat.

Po půlhodině přemýšlení vjel nakonec do pevnosti. Projel bránou právě ve chvíli, kdy se jí dva vojáci chys-tali zavřít. Zvědavě se na něj podívali, ale neřekli nic. Craig sesedl z koně a zamířil s Rosebud ke stáji. V po-lovíně cesty byl zastaven.

Slečna Chariotte Bevinová byla milá, dobromyslná a americky pohostinná, světlolvasá, upřímná a spořádaná. Měla pihovatý nos a široký úsměv. Právě tím obdařila Bena Craiga.

Kvintet

„Dobrý den přeji.“

Na čepici bylo příliš horko, a tak zvěd jen přikývl.

„Dobrý den, paní.“

„Patříte k naší skupině?“

Jako profesorova asistentka a zároveň postgraduální studentka se projektu účastnila od samého počátku, a tak byla i u mnoha pohovorů, jež vedly ke konečnému výběru účastníků. Tohoto mladíka si však nepamatovala.

„Řekl bych, že ano, paní,“ řekl cizinec.

„Anebo byste spíš chtěl?“

„Tak asi.“

„Víte, je to trochu nezvyklé, když nepatříte k per-sonálu. Ale je už příliš pozdě, než abyste strávil noc v prérii. Můžeme vám nabídnout nocleh. Zaveďte svého koně do stáje a já zatím promluví s majorem Inglesem. Mohl byste přijít za půl hodiny k veliteli?“

Odešla přes prostranství k velitelství a zaklepala na dveře. U psacího stolu seděl profesor v kompletní uni-

297

formě majora Druhé kavalerie a studoval administrativ-ní materiál.

„Posaďte se, Charlie. Už se mladí lidé zabydleli?“ zeptal se.

„Ano a máme taky jednoho navíc.“ „Co prosím?“

„Jednoho mladíka na koni. Je mu něco přes dvacet. Zrovna přijel z prerie. Vypadá jako nějaký místní dobro-volník, který se přihlásil na poslední chvíli. Rád by se k nám přidal.“

„Nejsem si jist, zda ještě někoho můžeme vzít. Máme plný stav.“

„Abych řekla pravdu, přivezl si vlastní výstroj. Koně, důkladně špinavý jelenicový oblek i sedlo. Dokonce má

na něm i pět svinutých zvířecích kůží. Očividně se snažil.“ „A kde je teď?“

„Ve stáji s koněm. Řekla jsem mu, ať sem za pár mi-nut přijde. Napadlo mě, že byste se na něj mohl aspoň podívat.“

„No dobrá.“

Craig neměl hodinky, a tak čas odhadoval podle zá-padu slunce. Zmýlil se jen o pět minut. Zaklepal a byl vyzván, aby vstoupil. John Ingles si mezitím zapnul ka-zajku uniformy a posadil se za stůl. Charlie Bevinová stála vedle něj.

„Chtěl jste se mnou mluvit, pane majore?“ Profesora okamžitě zarazila mladíkova autentičnost. Svíral čepici z liščí kožešiny. Měl upřímnou a poctivě vyhlížející oříškově snědou tvář s pevným pohledem modrých očí. Kaštanové vlasy, už mnoho týdnů nestří-hané, měl vzadu staženy koženým řemínkem do ohonu, vedle kterého mu viselo jediné orlí pero. Jelenicový ob-lek byl dokonce i nerovnoměrně ručně zastehován tak, jak to profesor kdysi viděl u originálů.

„Nuže, mladý muži, tady Charlie mi řekla, že byste se k nám rád připojil a nějaký čas s námi zůstal?“

298

„Ano, pane majore, to bych rozhodně chtěl.“

Profesor se rozhodl. Provozní fond měl jisté rezervy pro případ „nepředvídaných událostí“. A tak mladíka mezi nepředvídané události zařadil. Přitáhl si k sobě dlou-hý formulář, vyndal pero s ocelovým hrotem a namočil v kalamáři.

„Dobrá, tak mi o sobě něco povězte. Jméno?“

Craig zaváhal. Zatím nic nenaznačovalo, že by ho zde někdo poznal, ale při vyslovení jména by si mohli vzpo-menout. Major byl však obtioustlý a poněkud bledý. Vypadal, že do hor na pomezí právě přijel. Třeba na vý-choď o událostech loňského léta ještě neslyšeli.

„Craig, pane. Ben Craig.“

Vyčkával. Nezaznamenal žádný náznak, že by jeho jméno majorovi něco říkalo. Obtíoustlý velitel napsal krasopisně: Benjamin Craig.

„Adresa?“

„Prosím, pane?“

„Kde bydlíte, synku. Odkud pocházíte?“

„Tady odsud, pane.“

„Ale tady je prerie a pak divočina.“

„Ano, pane. Narodil jsem se a vyrostl v horách, pane majore.“

„Dobrý bože!“ Profesor již slyšel o rodinách žijících v divočině v chatrčích z dehtové lepenky, ale spíš se to stávalo v lesích skalnatých hor v Utahu, Wyomingu a Idahu. Pečlivě napsal: „Bez stálého bydliště.“

„Jméno rodičů?“

„Oba jsou mrtvi, pane.“

„To je mi líto.“

„Už je to patnáct let.“
 „A kdo vás vychoval?“
 „Pan Donaldson, pane.“
 „A ten bydlí kde?“
 „Taky už zemřel. Zabil ho medvěd.“
 Profesor položil pero. Zatím ještě nikdy neslyšel, že

299

by medvěd někoho zabil, i když si někteří turisté s odpadky po pikniku počínají pozoruhodně neopatrně. Šlo jen o to, vyznat se dobře v divočině. Nicméně tento pohledný mladík zjevně nikoho neměl.

„Máte nějaké příbuzné?“

„Prosím, pane?“

„Koho bychom měli kontaktovat v případě... že by se vám něco stalo?“

„Nikoho, pane. Vůbec nikoho.“

„Aha. Datum narození?“

„Padesát dva. Konec prosince, myslím.“

„Takže vám bude pětadvacet?“

„Ano, pane.“

„Dobrá. Číslo sociální pojistky?“

Craig vyvalil oči. Profesor si povzdychl.

„Ach bože, zdá se, že jste nějak unikl pozornosti. Dobrá tedy, podepište se sem.“

Otočil formulář, přisunul mu ho přes stůl a podal mu pero. Craig šije vzal.

Neuměl přečíst slova „podpis ža-datele“, ale volné místo bylo výmluvné dost.

Předklonil se a udělal svou značku. Profesor si od něj vzal papír a nevěřicně se na něj zahleděl.

„Bože můj svatý, bože můj svatý..." Natočil papír tak, aby jej viděla i Charlie.

Podívala se na inkoustový kří-žek ve vyznačené kolonce.

„Charlie, jako pedagog bych řekl, že máte letos v létě ještě jeden drobný úkol navíc.“

Usmála se na něj svým širokým úsměvem.

„Ano, pane majore, taky bych řekla.“

Bylo jí pětatřicet, měla za sebou jedno nepřilíš šťast-né manželství a neměla žádné děti. Mladík z divočiny jí připadal jako naivní, nevinné a zranitelné dítě. Bude po-třebovat její ochranu.

„Dobře," pravil profesor Ingles. „A teď. Bene, běžte a ubytujte se, pokud jste to dosud neučinil, a pak za námi přijďte ke stolům na večeři.“

300

Jídlo mají dobré, myslel si zvěd. Bylo ho hodně. Po-dávali je na smaltovaných cínových talířích. Jedl pomo-cí loveckého nože, lžíce a skrojku chleba. Několik lidí se u stolu pod vousy usmívalo, ale on si toho nevšímal.

Mladí muži, s nimiž bydlel v noclehárně, se chovali přátelsky. Zřejmě byli všichni z měst, o kterých nikdy neslyšel a která, jak předpokládal, se rozkládala na vý-chodě. Byl to však únavný den a na čtení neměli jiné světlo než svíce, a tak je rychle sfoukli a usnuli.

Bena Craiga sice nikdo neučil zvědavosti vůči bliž-nímu, ale dnes si povšímal, že mladíci kolem něj jsou v mnoha ohledech zvláštní. Byli to údajně zvědové, kro-titelé koní a stopaři, ale o svém povolání toho očividně věděli velmi málo.

Vzpomněl si však na čerstvé nováč-ky pod Custerovým velením, kteří toho znali tak málo o koních, puškách a indiánech z velkých prérií. A tak si řekl, že se toho zřejmě za ten rok, kdy žil u Sajenů ane-bo sám, mnoho nezměnilo.

Uběhly dva týdny, kdy se všichni zabydlovali a zkou-šeli role. Pak měly začít jezdit první skupiny návštěvní-ků. V podstatě šlo o to uvést pevnost do perfektního sta-vu, nacvičit každodenní úkony a vyslechnout přednášky majora Inglese, jež většinou pronášel venku.

Craig o tom všem nic nevěděl, a tak se chystal zase vyjet na lov. Projížděl zrovna přes hlavní prostranství směrem k bráně, která byla každý den dokořán, když na něj zavola mladý kovboj jménem Brad.

„Co to máš. Bene?“ A ukázal na pouzdro z ovčí kůže, které viselo Craigovi u levého kolena před sedlem.

„Pušku," odpověděl Craig.

„Můžu se podívat? Jsem do zbraní blázen.“

Craig vyndal sharpsku ze sedla a podal mu ji. Brad byl u vytržení.

„Páni, to je nádhera! Opravdická starožitnost. Co je to?“

„Sharps dvaapadesát.“

301

„To je neuvěřitelné. Netušil jsem, že se dělají repliky i takových pušek.“ Brad puškou zamířil na zvon na rámu nad hlavní bránu. Na tento zvon se zuřivě zvonilo, když stráž zahlédla nepřátele anebo někdo nějaké ohlásil. Varovným zvonením pak vyzvala pracovní skupiny mimo pevnost k okamžitému návratu. Brad stiskl spoušť.

Zrovna se chystal říct „bum“, když to sharpska udělala za něj. Zpětný náraz s ním mrští na zadek. Kdyby byla těžká kulka trefila rám zvonu, byla by jej roztrátila. Zasáhla jej však z šikmého úhlu a odsvištěla. Zvon přesto vydal kovový zvuk, jenž zastavil veškerou činnost v pevnosti. Z kanceláře se vyřítil profesor.

„Co to bylo, u všech ran?“ zavolal. Pak spatřil Brada na zemi s těžkou puškou v ruce. „Co to tam děláte, Bradě?“

Brad se vyškřábal na nohy a vysvětlil, co se stalo. Ingles se zarmouceně podíval na Craiga.

„Bene, asi jsem vám to zapomněl říct, ale na této základně platí zákaz používání střelných zbraní. Budu vám muset pušku zamknout do zbrojnice.“

„Zákaz všech střelných zbraní, pane majore?“

„Všech. Alespoň těch opravdových.“

„Ale co Siouxové?“

„Siouxové? Pokud vím, tak žijí v rezervacích v Se-verní a Jižní Dakotě.“

„Ale vždyť se mohou vrátit, pane majore.“

Profesor to považoval za vtip. Obdařil Bena shovívavým úsměvem.

„Samozřejmě že se mohou vrátit. Ale řekl bych, že letos v létě ne. A dokud se nevrátí, bude tahle puška pod zámkem ve zbrojnici.“

Čtvrtého dne byla neděle a všechen personál se zúčastnil ranní bohoslužby v kapli. Žádného kaplana nemě-li, a tak bohoslužbu vedl major Ingles. Uprostřed přešel k pultíku a chystal se přečíst předepsanou část z Bible.

302

Velkou knihu měl otevřenou na příslušné stránce a založenou záložkou.

„Naše dnešní část je z Izajáše, kapitola jedenáct, verš šestý. Prorok zde hovoří o době, kdy na zemi nastane Boží mír.“

„Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzlem odpočívát. Tele a lvice i žirny dobytek budou spolu a malý hoch je bude vodit.“

„Kráva se bude popásat s medvědicí, jejich mláďata budou odpočívát spolu, lev...“

Na tomto místě chtěl profesor obrátit stránku, ale dva listy rýžového papíru se mu slepily a on se zarazil, protože text najednou nedával smysl. Zatímco bojoval s roz-paky, ozval se z třetí řady uprostřed mladý hlas:

„... lev jako dobytče bude žrát slámu. Kojenec si bude hrát nad derou zmiže, bazilišku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě. Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, neboť zemi naplní poznání Hos-podina, jako vody pokrývají moře.“

V kapli se rozhostilo ticho, jak všichni shromáždění s otevřenými ústy zírali na postavu v potřísněném jele-nicovém obleku a s orlím perem ve vlasech. John

Ingles konečně našel zbytek textu.

„Ano, přesně tak. Zde končí první část.“

„Já tomu mladíkovi opravdu nerozumím,“ řekl po obědě Charlottě ve své kanceláři.

„Neumí číst ani psát, ale umí nazpaměť celé pasáže z Bible, které se naučil jako dítě. Je divný, nebo jsem divný já?“

„Ničeho se neobávejte, myslím, že už jsem ho odha-dla,“ řekla. „Narodil se rodičům, kteří se rozhodli žít v izolaci v divočině. Když zemřeli, adoptoval ho neofi-ciálně a pravděpodobně i protizákonně mnohem starší osamělý muž, který ho vychoval jako vlastního syna. Nemá žádné vzdělání. Zná ale dokonale tři věci: Bibli, kterou ho naučila matka, jak se vyznat ve zbytku divo-činy a dějiny starého Západu.“

303

„Ale kde se naučil ty?“

„Nejspíš od toho staríka. koneckonců, pokud zemřel ve věku nějakých osmdesáti let teprve před třemi lety, narodil se ještě před koncem minulého století. Tehdy zde bylo všechno ještě značně primitivní. Musel chlapci vy-právět, co si pamatoval anebo co mu o starých časech na pomezí povídali pamětníci.“

„Ale jak to, že ten mladík hraje tak dobře svou roli? Nemůže být nebezpečný?“

„Ale ne,“ řekla Charlie, „ani trochu. Jen tak fantazí-ruje. Je přesvědčen, že má právo klást pasti a lovit, jak se mu zlíbí, jako tomu bylo za starých časů.“

Kvintet

„A předstírá to?"

„Ano, ale to přece děláme všichni."

Profesor se hlasitě rozesmál a plácl se do stehů.

„No samozřejmě, to přece děláme všichni. Když jemu to ale jde tak dokonale!"

Charlie vstala.

„Protože tomu věří. Je z nich nejlepší herec. Klidně mi ho přenechejte.

Dohlédnu, aby nepřišel k nějaké újmě. Náhodou po něm už pokukují dvě děvčata."

V noclehárně Benu Craigovi ještě pořád připadalo divné, že jeho společníci se na spaní svlékají do krátkých kalhot z bavlny, zatímco on raději spí v obvyklém bílém spodním trikotu s dlouhými rukávy a nohavicemi až ke kotníkům. Po týdnu vznikl problém a někteří mladíci si o něm promluvili s Charlie.

Ta Craiga vyhledala poté, co splnil zvláštní úkol a při-vlekl velký kus borovice, osekával větve sekýrou s dlouhým topůrkem a našťípával polínka do kuchyně.

„Bene, mohu se tě na něco zeptat?"

„Jistě, paní."

„Tykej mi a říkej mi Charlie."

„Dobře, paní Charlie."

„Bene, koupeš se někdy?"

„Koupu?"

304

„Ano. Jestli se někdy svlékneš a umyješ si celé tělo, a ne pouze ruce a obličej."

„Ale jistě, paní. Pravidelně."

„To ráda slyším. Bene. A kdy jsi to udělal napo-sledy?"

Zamyslel se. Starý Donaldson ho naučil, že je nutné se koupat pravidelně, ale v potocích, kudy odtával sníh, tomu nebylo třeba nijak zvlášť holdovat.

„No, nedávno. Minulý měsíc."

„Toho jsem se obávala. Myslíš, že bys to mohl udě-lat zase? Teď hned?"

O deset minut později ho spatřila, jak vyvádí ze stáje plně osedlanou Rosebud.

„Kam jedeš. Bene?"

„Vykoupat se, paní Charlie. Jak jste říkala."

„Ale kam?"

„Do potoka. Kam jinam?"

Každý den z pevnosti vycházel do prerie, aby v dlouhé trávě vykonal své tělesné funkce. Obličej, paže a ruce si myl v korytu pro koně. Zuby si udržoval bílé a čisté roz-třepenou vrbovou větvičkou, což dokázal i za jízdy.

„Uvaž si koně a pojď se mnou."

Zavedla ho do zbrojnice, odemkla ji klíčem u pasu a vpustila ho dovnitř. Za stojany se springfieldkami za-jištěnými řetězem byla zadní stěna. Tam našla v otvoru tlakový mechanismus a otevřela jím tajné dveře. Za nimi byla další místnost vybavená umývadly a vanami.

Když byl Craig dva roky ve Fort El lis, viděl tam vany na horkou vodu, ale ty byly ze dřeva. Tyhle byly ze smalt-tovaného železa. Věděl, že vany se musí plnit spoustou kbelíků horké vody, která se nosí z kuchyně, ale Charlie otočila podivným knoflíkem po straně a kouřící voda se vyřinula sama od sebe.

„Bene, za dvě minuty se vrátím a chci najít všechny tvoje šaty kromě jelenicového oděvu, který potřebuje do čistírny, před dveřmi. Pak bych chtěla, aby sis vlezl do

305

vany s kartáčem a mýdlem a celý ses vydrhl. A pak bych chtěla, aby sis vzal tohle a umyl sis tím vlasy."

A podala mu lahvičku zelené tekutiny, která voněla po borovicových výhoncích.

„A nakonec bych chtěla, aby sis oblékl nějaké spodní prádlo a košili, které najdeš tamhle v těch policích. Až budeš hotov, přijď zase ven, ano?"

Udělal, co mu řekla. Ještě nikdy se v horké vaně ne-koupal a zjistil, že je to příjemné, i když mu dělalo potí-že přijít na to, jak fungují kohoutky, a skoro místnost vytopil. Když byl hotov a měl vlasy umyté šamponem, byla voda matně šedá. Našel na dně otvor se zátkou a dí-val se. Jak voda odtéká.

Z přihrádek v rohu si vybral krátké bavlněné kalhoty, bílý nátělník a teplou kostkovanou košili, oblékl se, vple-tl si orlí pero do černých vlasů a vyšel ven. Čekala na něj. Na slunci stála židle. Charlie s sebou měla nůžky a hřeben.

„Nejsem žádná odbornice, ale aspoň něco," prohlási-la. „Posaď se."

Ostříhala mu kaštanové vlasy a nechala jen dlouhý pramen s perem.

„Teď je to lepší," řekla, když skončila. „A hezky vo-níš."

Dala židli zpátky do zbrojnice a zamkla. Očekávala vřelé díky. ale zvěd vypadal zachmuřeně, ba dokonce nešťastně.

Kvintet

„Charlie, paní, šla byste se se mnou projít?“ „Ale jistě. Bene. O co jde?“
Ve skrytu duše byla tím nápadem nadšena. Třeba teď začne tento záhadný a podivný produkt divočiny konečně chápat. Prošli branou. Craig ji vedl přes prérii k po-toku. Byl zamlklý a zamyšlený. Charlie potlačila touhu ticho přerušit. K potoku to bylo asi půldruhého kilometru a trvalo jim to dvacet minut. Prérie voněla trávou zralou k sečení a mladík několi-krát zvedl pohled k pohoří Pryor, jež se tyčilo na jihu.

306

„Je hezké být venku a dívat se na hory,“ poznamenala.
„Je to můj domov,“ řekl a zase zmlkl. Když došli k potoku, posadil se na kraj vody. Charlie si urovnala záhyby bavlněných šatů a posadila se proti němu.

„O co jde. Bene?“

„Můžu se vás na něco zeptat, paní?“

„Charlie. Ano, samozřejmě.“

„A nebudete mi lhát?“

„Nebudu ti lhát. Bene. Řeknu ti pravdu.“

„Který je rok?“

To ji ohromilo. Doufala v něco objeveného, třeba něco o vztazích s ostatními mladými lidmi ze skupiny. Zahle-děla se do jeho modrých očí a zamyslela se... Byla o de-set let starší než on. ale...

„Přece 1977, Bene.“

Pokud očekávala neutrální příkývnutí, tak toho se jí nedostalo. Mladík sklonil hlavu mezi kolena a zakryl si rukama tvář. Ramena v jelenicové kůži se mu začala chvět.

Charlie viděla plakat muže jen jednou. Bylo to vedle vraku havarovaného automobilu na dálnici z Bozemanu do Billingsu. Přehoupla se na kolena a položila mu ruce na ramena.

„Copak je. Bene? Co je na tom špatného?“

Ben Craig už v životě pocítil strach – když stál tváří v tvář medvědovi nebo na úbočí nad Little Bighornem. Nikdy to však nebyl takový strach jako tahle úděsná hrůza.

„Já jsem se narodil,“ řekl pomalu, „v roce 1852.“

Charlie to nepřekvapilo. Věděla, že je tu nějaký pro-blém. Objala ho, přitiskla si ho na hrud a pohladila ze-zadu po hlavě.

Byla to moderní mladá žena a děvče své doby. O po-dobných věcech už četla.

Polovinu mladých lidí na Zá-padě lákají mystické filozofie Východu. Zнала teorie

307

o převtělování anebo alespoň o víře v ně. Četla o pocitech déjá vu, které měli někteří lidé – tedy že už někdy dáv-no žili.

Byl to problém, ale tento pocit sebeklamy se řešil už v minulosti a řešil ho i v současnosti vědní obor zvaný psychiatrie. Existovali lékaři, poradny i terapie.

„To nic. Bene,“ mumlala a kolébala ho jako dítě. „To nic. Všechno bude zase v pořádku. To nevádí, že tomu věříš. Strávíš s námi tady v pevnosti léto a budeme žít tak, jak se žilo před sto lety. Na podzim se se mnou můžeš vrátit do Bozemanu a já najdu lidi, kteří ti pomo-hou. Budeš v pořádku, Bene, věř mi.“

Přemohl ji soucit s tímto ztrápeným mladíkem z hor. Vyndala z rukávu bavlněný kapesník a osušila mu tvář.

Pak se vrátili do pevnosti. Charlie upokojoval pocit, že má na sobě moderní spodní prádlo a po ruce moderní léky pro případ řezných ran, zhmožděnin či nemocí, a cítila se bezpečně při vědomí, že nemocnice v Billingsu je odsud helikoptérou jen několik minut daleko. A tak začala nacházet zalíbení v dlouhých bavlněných šatech, prostém životě i běžné každodenní činnosti v životě pev-nosti na pomezí. Také už věděla, že zcela určitě napíše doktorskou práci.

Přednášky „majora“ Inglese byly pro všechny povin-né. Kvůli teplému červnovému počasí probíhaly na pro-stranství, kde se konaly nástupy a kde před ním studenti seděli na lavicích srovnaných za sebou. Major měl ve-dle sebe stojan na obrazový materiál. Když začal před-nášet o historii starého Západu, byl ve svém živlu.

Po deseti dnech dospěl k období války v prériích. Za ním stály na stojanu zahalené veliké fotografie hlavních siouxských náčelníků. Ben Craig zjistil, že hledí na zvět-šeninu sedícího býka, i když to byla fotografie pořízená až v pozdějších letech. Tento hunkpapský medicínman se nakonec uchýlil do Kanady, ale pak se vrátil a vydal sebe i zbytek svého lidu napospas americké armádě.

Podoben-

308

ka na stojanu byla vyfotografována těsně předtím, než byl zavražděn.

„Avšak nejzvláštnější ze všech byl náčelník Oglalů Splašený kůň,“ vyprávěl

Kvintet

profesor. „Z důvodů, jež znal pouze on sám, se nikdy v životě nenechal od bílého muže vyfotografovat. Byl přesvědčen, že by mu fotoaparát vzal duši. Proto je jediný bez podobenky a my se nikdy ne-dozvíme, jak vypadal.“

Craig otevřel ústa a zase je zavřel.

Při jiné přednášce zase profesor podrobně popisoval vojenské tažení, jež vedlo až k bitvě u Little Bighornu. Tehdy se Craig poprvé dozvěděl, co se stalo majoru Re-novi a jeho třem rotám, a že kapitán Benteen se vrátil z divočiny a přidal se k nim na obléhaném kopci. Craig byl rád, že většinu z nich zachránil generál Terry.

Na poslední přednášce profesor vyprávěl, jak byly v roce 1877 shromážděny roztroušené skupiny Siouxů a Sajenů a odvedeny zpět do rezervací. Když se John Ingles zeptal, zda má někdo nějaké otázky. Craig zvedl ruku.

„Ano, Bene?“ Profesora potěšilo, že může odpovědět jedinému ze svých žáků, jenž nikdy nepřekročil práh základní školy.

„Pane majore, je někde nějaká zmínka o klanovém náčelníkovi, který se jmenuje Vysoký los, anebo o bo-jovníkovi jménem Chodící sova?“

To profesora přivedlo do rozpaků. Měl na fakultě to-lik knih na toto téma, že by jimi naplnil nákladní auto-mobil, a obsah většiny z nich měl v hlavě. Očekával jed-nodušší otázku. Zapátral v paměti.

„Ne. Jsem přesvědčen, že o nich nikdo neslyšel, a ne-zmínili se o nich ani žádní pozdější svědkové z řad pré-rijních indiánů. Proč se ptáš?“

„Slyšel jsem, že se Vysoký los oddělil od hlavní sku-piny, vyhnul se hlídkám Terryho a přezimoval právě tady v pohoří Pryor, pane.“

309

„Já jsem nic takového neslyšel. Jestli tomu tak bylo, určitě ho pak na jaře i s jeho lidmi našli. Musel by ses zeptat v Lamě Deer, to je středisko Severní sajenské re-zervace. Mohl by to vědět i někdo na Memoriál College v Duli knife.“ Ben Craig si název zapamatoval. Na podzim se do Lamě Deer vypraví, ať je to kdekoli, a zeptá se.

První návštěvníci přijeli o víkendu. Pak už skupiny jezdily téměř denně.

Přijížděli většinou autobusy a někteří i soukromými automobily. Některé vedl učitel, jiné tvořily rodiny. Všechny však parkovaly na vyhrazeném prostranství mimo do-hled o nějaký kilometr dál a odtamtud je k hlavní bráně vozily préríjní vozy kryté plachtou. To patřilo k taktice profesora Inglese - návštěvníci se měli „dostat do nálady“.

Fungovalo to. Děti, které ve skupinách převládaly, byly nadšeny jízdou préríjním vozem, jež byla pro vět-šinu z nich něčím novým, a posledních dvě stě metrů k bráně si představovaly, že jsou opravdickými osadní-ky na pomezí. Vyskakovaly z vozů ve vzrušeném zá-stupu.

Craig dostal za úkol zpracovávat zvířecí kůže vypnu-té na slunci na rámech. Solil je a vydělával a připravoval k zjemnění a napuštění. Vojáci pilně cvičili, kovář dmy-chał měchy ve své kovárně, děvčata v dlouhých bavlně-ných šatech prala oděvy ve velkých dřevěných korytech a „major“ Ingles vodil návštěvníky od jedné skupiny ke druhé a vysvětloval každou jednotlivou činnost a proč jí bylo v préríi třeba.

Byli tam dva indiánští studenti, kteří pózovali jako přátelští indiáni žijící v pevnosti coby stopaři a průvodci. Byli tam pro případ, že by vojsko muselo v naléhavé si-tuaci pomoci osadníkům, kdyby je v préríi přepadli in-diáni na válečné stezce, kteří uprchlí z rezervace. Nosili bavlněné kalhoty, modré bavlněné košile, šerpu v pase a pod cylindry paruku z dlouhých černých vlasů.

Nejob-

310

líbenější atrakcí však byli očividně kovář a Ben Craig, který vydělával kožešiny.

„Chytil jste je do pasti?“ zeptal se ho jeden chlapec ze školy v Heleně.

„Jo.“

„A máte na to povolení?“

„Co jestli mám?“

„Proč nosíte ve vlasech pero, když nejste indián?“

„Dal mi ho jeden Sajen.“

„A proč?“

„Za to, že jsem zabil grizzlyho.“

„To je úchvatný příběh,“ prohlásila učitelka.

„Ale není,“ poznamenal chlapec. „vždyť je to herec jako ti ostatní.“

Vždycky když přijel nový vůz s návštěvníky, hledal mezi nimi Craig záplavu černých vlasů, známý výraz tváře či velké černé oči. Ale nepřijela. Červenec

přešel v srpen.

Craig požádal o tři dny volna, aby si zajel do divoči-ny. Vyrázil za úsvitu. V horách našel planou višň, vzal sekeru, kterou si vypůjčil z kovárny, a pustil se do práce. Usekl, stáhl a očistil prut na luk, který pak napjal provázkem z pevnosti, neboť neměl zvířecí šlachy.

Šípy vyrobil z tuhých a pružných mladých prutů ja-sanu. Směr jim dodala koncová pera nepozorného kro-cana. U potoka našel pazourky, ze kterých opracoval a vytesal hroty šípů. Sajení i Siouxové vždycky použili pazourkové nebo železné hroty, jež vpravili do roz-štěpu ve špičce šípu a upevnili nesmírně jemným vláknem z kůže.

Indiáni se však víc než železa obávali pazourku. Železné hroty se daly odstranit spolu s šípem, ale pazourky se většinou ulomily a zanechaly po sobě hlubokou, bolestivou a obvykle smrtelnou ránu. Craig takové šípy vyrobil čtyři. Třetího rána jedním z nich skolil srnce.

Když se vrátil do pevnosti, měl zvíře s šípem dosud

311

zabořeným v srdci přehozené přes sedlo. Odnesl je do kuchyně, zavěsil, vykuchal, stáhl a rozčtvrtl a nakonec před zraky ohromených přihlížejících návštěvníků z města předal kuchaři třicet kilo srnčího masa. „Vařím snad špatně?“ zeptal se šéfkuchař.

„Ale ne, dobře. Chutná mi třeba ten sýrový koláč s ba-revnými kousky.“

„Ten se jmenuje pizza.“

„Jen jsem si říkal, že by nám přišlo k chuti něco čer-stvého masa.“

Když si zvěd umýval ruce a předloktí v korytě pro koně, vytáhl kuchař zakrvácený šíp a pospíchal s ním na velitelství.

„To je nádherný umělecký kus,“ pravil profesor Ingles, když si jej prohlížel.

„Viděl jsem je samozřej-mě v muzeu. Dokonce i ta koncová pera z krocana jas-ně svědčí o tom, že je to šajenská práce. Kde jste ho vzal?“

„Tvrdí, že jej vyrobil sám,“ řekl kuchař.

„Vyloučeno. Nikdo dnes už takhle nedokáže oštípat pazourek.“

„No, má takové čtyři,“ konstatoval kuchař. „A tenhle vězel tomu zvířeti přímo v srdci. Dneska máme čerstvou srnčí pečení.“

Personál ji snědl připravenou na ohni před palisáda-mi a všem moc chutnala.

Profesor sledoval přes oheň Craiga, jak si z většího kusu opečeného masa ukrajuje plátky svým loveckým nožem ostrým jako břitva, a vzpomněl si na Charlottino ujišťování. No snad, ale měl své pochybnosti. Nemohl by být tento podivínský mladík přece jen nebezpečný? Po-všiml si, že teď už se snaží divochovu pozornost upoutat hned čtyři jeho studentky, ale Craig byl stále jakoby du-chem nepřítomný.

Uprostřed měsíce začalo Bena Craiga přemáhat zou-falství. Část jeho osobnosti se však dál snažila věřit, že

312

mu všudypřítomný duch nelhal a nezahlavil ho. Uvalil na dívku, kterou Craig miluje, také kletbu života? Nikdo z veselé party kolem něj netušil, že Ben Craig se už rozhodl. Jestliže do konce léta nenajde lásku, pro kterou uposlechl šamanovu žádost, vrátí se do hor a vlastní ru-kou za ní odejde do říše duchů.

Tyden nato projely bránou opět dva kryté vozy a jejich vozkové zastavili zpoceně tahouny. Z prvního vozu vy-skákal houf malých rozrušených dětí. Craig zastrčil do pochvy nůž, s nímž zrovna obtahoval kámen, a popošel blíž. Jedna z učitelek základní školy k němu stála otoče-na zády. Až do půlky zad jí spadala záplava vlasů čer-ných jako uhl.

Otočila se. Napůl Japonka, napůl Američanka, kulatý dětský obličej. Zvěd se obrátil a odešel. Náhle v něm vzkypěl hněv. Zastavil se, pozvedl k nebi zaťaté pěsti a vykřikl:

„Lhal jsi mi, Mehijo! Lhal jsi mi, starce! Rekls mi, že mám čekat, a pak jsi mě uvrhl do téhle pustiny, opuš-těného člověkem i Bohem!“

Všichni na hlavním prostranství mezi budovami se zarazili a civěli na něj. Před ním zrovna přecházel jeden z „krotkých“ indiánů. I ten se obrátil.

Zpod cylindru na něj hleděl stařecký obličej, scvrklý a hnědý jako spálený vlašský ořech, starý jako skály v pohoří Medvědího zubu a rámovaný pramínky vlasů bílých jako sníh. Šaman měl v očích nekonečný smutek. Pomalu zavrtěl hlavou. Pak zvedl oči a beze slova mla-dému zvědovi pokynul s pohledem upřeným kamsi za něj.

Craig se znova otočil, nic nespatriil a podíval se zpět. Zpod klobouku na něj hleděl jeho přítel Brian Heavy-shield, jako by ho měl za sílence. Craig se zase obrátil k bráně.

Také z druhého vozu vystoupili lidé. Zástup malých dětí se vyrojil okolo učitelky. Džíny, kostkovaná košile,
313

baseballová čepice. Sklonila se, aby od sebe oddělila dvě poštuchující se děti, a pak si rukávem otřela čelo. Zava-dila o kšilt čepice a sundala si ji. Až k pasu jí spadla záplava černých vlasů. Znepokojena pocitem, že ji ně-kdo pozoruje, se k němu obrátila. Oválný obličej, obrov-ské tmavé oči. Šumící vánek. Nedokázal se ani pohnout. Nemohl promluvit. Věděl, že by měl něco říct, jít k ní, prostě cokoli. Ale nešlo to, a tak na ni jen hleděl. Rozpačitě se zarděla, podívala se jinam a začala shánět děti k začátku prohlídky. O hodinu později došli pod vedením průvodkyně Charlie ke stájím.

Ben Craig právě hřebelcoval Rosebud. Věděl, že přijdou. Bylo to na cestě. „Tady máme ustájené koně.“ vysvětlovala Charlie. „Někteří patří kavalerii, jiní zase horalům, kteří zde žijí anebo tudy jen projíždějí. Tady Ben právě pečuje o svou klišnu Rosebud. Ben je lovec, stopař, zvěd a horal.“

„Já chci vidět všechny koně,“ vrísklo jedno z malých dětí.

„Dobře, drahoušku, podíváme se na všechny koně. Jenom jim nechoď moc blízko ke kopytům, ať tě nekop-nou,“ upozornila dítě Charlie a pak školáky zavedla hlou-běji do stáje. Craig a dívka osaměli.

„Omlouvám se, že jsem na vás tak zíral, paní,“ řekl. „Jmenuju se Ben Craig.“

„Ahoj. Já jsem Linda Pickettová.“ Napráhla ruku. Uchopil ji. Byla teplá a malá. Jakou si ji pamatoval. „Můžu se vás na něco zeptat, paní?“ „To říkáte každé ženě paní?“ „Řekl bych, že jo. Tak mě to naučili. Je to špatně?“

„Jen trochu moc zdvořilé. Jako z dávných časů. Co jste se mě chtěl zeptat?“

„Pamatujete se na mě?“ Svrátila čelo.

„Myslím že ne. Už jsme se někdy viděli?“ „Kdysi dávno.“

314

Zasmála se. Byl to smích, který si pamatoval od ohňů v táboře vysokého losa.

„Tak to jsem asi byla hodně malá. Kde to bylo?“

„Pojďte, ukážu vám to.“

A vyvedl zmatené děvče ven. Za dřevěnou palisádou se na jihu tyčilo pohoří Pryor.

„Víte, jaké jsou to hory?“

„Pohoří Medvědího zubu?“

„Ne, to je dál na západě. Tohle je pohoří Pryor. Tam jsme se poznali.“

„Ale já jsem nikdy v pohoří Pryor nebyla. Když jsem byla malá, jezdila jsem s bratry kempovat, ale tam ni-kdy.“

Otočil se a zadíval se na její milovanou tvář.

„Vy jste teď učitelka?“

„Ano. Na základní škole v Billingsu. Proč?“

„Přijedete ještě někdy?“

„To nevím. Ještě sem od nás mají jet další skupiny. Možná že mě pošlou s nimi. Proč?“

„Chci, abyste přijela. Prosím. Musím vás zase vidět. Řekněte, že přijedete.“

Šlečna Pickettová se opět začervenala. Byla příliš krásná, než aby jí chlapci často nedělali návrhy. Obvyk-le je odbývala smíchem, který byl dostatečně výmluvný, ale nikoho neurážel. Tento mladík byl ale zvláštní. Neli-chotil jí ani se vyzývavě neusmíval. Tvářil se vážně, upřímně a nestrojeně. Zahleděla se mu do poctivých tmavomodrých očí a najednou se v ní něco pohnulo. Ze stáje vyšla Charlie s dětmi.

„Nevím,“ řekla dívka. „Budu o tom přemýšlet.“

Hodinu nato byla i se svou skupinou pryč.

Trvalo týden, než přijela znovu. Jedna z jejích kole-gyň ve škole odvolala účast kvůli nemoci nějakého pří-buzného. V doprovodu skupiny tak vzniklo volné místo a ona se přihlásila. Bylo horko a Linda měla na sobě jen potištěné bavlněné šaty.

315

i.
1."

.3 s

Craig už předtím poprosil Charlie, aby se podívala na rozpis návštěvníků, kdy zase přijede základní škola z Billingsu.

„Někdo se ti tam líbí, Bene?“ zeptala se šibalsky. Nebyla zklamaná, protože jí bylo jasné, že by mu vztah s nějakou rozumnou dívkou nesmíme pomohl při asimi-laci ve skutečném světě. Těšilo ji, jak rychle se učí číst a psát. Dala mu

Kvintet

už na čtení dvě jednoduché knihy a on je slovo za slovem přeslabikoval. Říkala si, že až skončí podzim, mohla by mu ve městě najít bydlení a práci v ně-jaké kanceláři nebo restauraci, kde by mohl dělat třeba číšníka. Ona bude zatím psát doktorskou práci o jeho uzdravení.

Čekal, až z vozu vystoupí všechny děti i učitelky. „Půjdete se mnou, slečno Lindo?“ „Ale kam?“

„Ven do prerie. Abychom si mohli povídat.“ Namítla, že děti potřebují její péči, ale jedna starší kolegyně na ni nápadně mrkla a zašeptala, že si může na svého nového obdivovatele udělat klidně volno, jestli chce. Chtěla.

Odešli daleko od pevnosti a našli si shluk kamenů ve stínu stromů. Craig měl jazyk jako svázaný.

„Odkud jste. Bene?“ zeptala se s vědomím, že je pla-chý. Docela se jí to líbilo. Pokývnul směrem ke vzdáleným horám.

„Vy jste vyrostl tam v těch horách?“ Znovu přikývl.

„Ale kam jste chodil do školy?“

„Do žádné jsem nechodil.“

Snažila se tu informaci strávit. Prožít celé dětství lo-vem a kladením pastí a nikdy nechodit do školy... Bylo to příliš zvláštní.

„V horách musí být úžasný klid. Žádná doprava, rá-dio, televize.“

Netušil, o čem to mluví, ale usoudil, že asi o věcech, které dělají hluk - jiný než šumění stromů a křik ptáků.

316

„Jsou tam zvuky svobody,“ řekl. „Povězte mi, slečno Lindo, slyšela jste někdy o Severních Sajenech?“

Překvapilo ji to, ale byla ráda, že změnili téma hovoru.

„Samozřejmě. Moje prababička z matčiny strany byla Sajenka.“

Prudce k ní otočil tvář, až mu orlí pero zatančilo v hor-kém vzduchu, a upřel na ni prosebné tmavomodré oči.

„Povězte mi o ní. Prosím.“

Linda Pickettová si pamatovala, jak jí jednou v dětství babička ukázala starou fotografii vrásčité stařeny, své matky. I v pokročilém věku svědčily velké oči, jemný nos a vystouplé lícní kosti o tom, že stařena na vybledlém černobílém snímku bývala kdysi velmi krásná. Dívka mu pověděla, co věděla a co jí vyprávěla její zesnulá babič-ka, když byla Linda malá.

Sajenka měla kdysi za muže bojovníka, kterému po-rodila chlapečka. Asi tak v roce 1880 se však muž i syn stali v rezervaci obětí epidemie cholery. O dva roky poz-ději si navzdory nesouhlasu bílých spoluobčanů vzal mladou vdovu za ženu místní kazatel. Byl švédského původu, velký a světlavý. Měli spolu tři dcery, z nichž nejmladší byla babička slečny Pickettové. Narodila se v roce 1890.

Ta se pak samozřejmě provdala za bělocha a měla syna a dvě dcery. Mladší děvče se narodilo v roce 1925. Když bylo Mary necelých dvacet let, odešla si hledat práci do Billingsu a začala dělat úřednicí v nové Farmer's Bank.

U vedlejšího okénka pracoval vážný a svědomitý po-kladník jménem Michael

Pickett. Vzali se v roce 1945. Lindin otec nešel do války .pro silnou krátkozrakost. Lin-da měla čtyři starší bratry, všechny světlavé. Ona sama se narodila v roce 1959. Zrovna jí bylo osmnáct.

„Nevím, proč jsem se narodila s tak černými vlasy a tmavýma očima, když ani maminka, ani tatínek je ne-mají. To je všechno. A teď vy.“

317

Craig pobídku ignoroval.

„Máte na pravé noze znamení?“

„Mateřské? Jak to proboha víte?“

„Prosím vás, ukažte mi je.“

„Ale proč? To je soukromá věc.“

„Prosím.“

Na chvíli zaváhala, ale pak si vytáhla bavlněnou sukni a odhalila štíhlé zlaté stehno. Byly tam pořád. Dva stažené dolíčky po kulce vojáka u říčky Rosebud. která najedno straně stehno trefila a druhou vylétla ven. Dív-ka si rozladěně zase stáhla sukni.

„Ještě něco?“ zeptala se sarkasticky.

„Ještě jednu věc. Víte, co v šajenštině znamená emos-est-se-hdeT‘

„Proboha ne.“

„Znamená to vánek, jenž tiše mluví. Šumící vánek. Mohu vám říkat šumící vánek?“

„Nevím. Asi ano. Když vám to udělá radost. Proč vlastně?“

„Protože tak jste se kdysi jmenovala. Protože jsem o vás snil. Protože jsem na vás čekal. Protože vás miluji.“

Kvintet

Začervenala se do temně růžová a vstala.

„To je bláznovství. Nic o mně nevíte a já o vás taky ne. Kromě toho jsem zasnoubená a budu se vdávat.“

Vyrazila zpět k pevnosti a už s ním nepromluvila. Bojovala s vlastním svědomím a tisíckrát si řekla, že je blázen a cvok, který nemá rozum. Jenže v duchu stále viděla ten upřímný pohled modrých očí. Jež se upíraly do jejích. Měla by tomuto zamilovanému mladíkovi říct, že nemá smysl, aby se ještě někdy viděli, přesvědčovala sama sebe. A namlouvala si, jak to udělá.

Jednou v neděli, týden před začátkem školy, si sedla do výletního autobusu, který odjížděl z centra města na konečnou na parkovišti u pevnosti. Craig jako by věděl, že přijede. Čekal na hlavním prostranství jako každý den a vedle něj stála osedlaná Rosebud.

318

Pomohl jí do sedla za sebe a vyjeli do prerie. Rosebud cestu k potoku znala. U trýpytivé vody sesedli a on jí vyprávěl, jak mu zemřeli rodiče, když byl malý, a jak se ho ujal horal a vychoval ho jako vlastního. Vysvětlil jí, že místo školy s knihami a mapami se učil. Jaké stopy dělá v divočině které zvíře, jaký křik vydává který pták a jaký tvar a typické znaky má který strom.

Ona mu zase vysvětlila, že její život je úplně jiný. upjatý a konvenční, naplánovaný a předemjasný. Ze její snoubenec pochází z dobré a nesmírné zámožné rodiny a může jí dát vše, co žena potřebuje a chce, jak jí vysvětlila matka. Nemá proto smysl...

V tom okamžiku ji políbil. Nejdřív ho chtěla odstrčit, ale když se jejich rty setkaly, její paže ztratily sílu a bezmocně klesly Craigovi kolem krku.

Ústa mu nepáchla alkoholem ani zatuchlými doutníky, jako když ji líbal snoubenec. Také ji neosahával po těle. Cítila z něj pouze vůni jelenicové kůže. ohně a borovic.

Celá zmatená se od něj odtrhla a rozběhla se k pevnosti. Sel za ní, ale už se jí nedotkl. Rosebud přestala ukusovat trávu a vydala se za nimi.

„Zůstaň se mnou. Šumící vánku.“

„Nemůžu.“

„Jsme si souzeni. Tak to bylo kdysi dávno řečeno.“

„Nemůžu ti odpovědět. Musím o tom přemýšlet. Je to šílenství. Jsem zasnoubená.“

„Řekni mu, že musí počkat.“

„To je vyloučeno.“

Z brány zrovna odjížděl prerijský vůz na parkoviště. Linda změnila směr a nastoupila. Ben Craig nasedl na Rosebud a pustil se za vozem.

Na parkovišti cestující vystoupili a nasedli do autobusu.

„Šumící vánku.“ zavolal, „přijedeš zase?“

„Nemůžu, budu se vdávat za jiného.“

319

Několik starších dam nesouhlasně pohlédlo na divoce vyhlížejícího mladíka na koni, který zřejmě tuto mlouvítku obtěžuje. Pneumatické dveře se se zasyčením zavřely a řidič nastartoval.

Rosebud vyděšeně zaržála a vzepjala se na zadní. Autobus se dal do pohybu a zrychloval na hrboлатé silnici, jež vedla až na dálnici s asfaltovým povrchem. Craig Rosebud pobídl a pustil se za autobusem. Kůň přešel z klusu do cvalu, jak vozidlo přidávalo plyn.

Klisna byla z monstra vedle sebe bez sebe hrůzou. Prskalo na ni a burácelo. Pak zesílil vítr a cestující v autobusu zaslechli volání.

„Šumící vánku, pojd se mnou do hor a buď mou ženou!“

Řidič pohlédl do zpětného zrcátka, spatřil rozšířené nozdry a zdívočelé oči koně a šlápl na plyn. Autobus sebou na nerovné cestě cuknul a škubnul. Několik starších dam vykřiklo a chytilo své baculaté potomky. Linda Pickettová vstala ze sedadla u okna a stáhla okénko.

Autobus cválajícímu koni pomalu ujížděl. Rosebud zachvátila panika, ale důvěřovala pevnému stisku nohou kolem svých žeber a rukám na uzdě. Z okna se vyklonila tmavá hlava. Vzduchem zavířil její odpověď:

„Dobře, Bene Craigu, ano!“

Jezdec přitáhl uzdu a ztratil se jí z dohledu v oblacích prachu.

Dopis napsala pečlivě, neboť nechtěla vyvolat výbuch hněvu, který už znala; jen se snažila, aby její rozhodnutí vyznělo lítostivě, ale jednoznačně. Když dopsala čtvrtou verzi, podepsala se a dopis odeslala. Týden se nic nedělo. Pak proběhla krátká a nesnesitelná schůzka.

Michael Pickett byl oporou místní společnosti a pre-zidentem a generálním ředitelem Farmer's Bank v Bil-lingsu. Kariéru zahájil jako skromný pokladník

těsně před útokem na Pearl Harbor a vypracoval se až na zástupce

320

ředitelé. Jeho pracovitosti, svědomitosti a lpění na tradičních hodnotách si všiml i sám zakladatel a majitel banky, starý mládenec bez příbuzných. Když tento pán odcházel na odpočinek, nabídl banku k odkoupení Michaelu Pickettovi. Chtěl, aby někdo pokračoval v započaté tradici. Pickett si půjčil finanční prostředky a banku koupil. Časem všechny dluhy splatil. Koncem šedesátých let však nastaly problémy: nesplacené půjčky, zablokované hypotéky, špatné úvěry. Pickett byl nucen banku otevřít burzovnímu trhu a shromáždit kapitál nutný k její záchraně prodejem akcií. Krizi se podařilo zažehnat a banka zase získala hotovost.

Týden poté, co došel dopis jeho dcery adresátovi, byl pan Pickett nikoli pozván, ale předvolán na schůzku s otcem snoubence na jejich impozantním ranči Bar-T na březích řeky Yellowstone, jihozápadně od Billingsu. Už se znali ze zasnub v jídelně klubu chovatelů dobytka.

Bankéř byl zaveden do obrovské pracovny s naleštěnou dřevěnou podlahou a nákladným obložením zdí. Vyzdobených nejrůznějšími trofeji, zarámovanými diplomy a hlavami býků. Muž za drahým psacím stolem nevstal ani nepozdravil. Ukázal jen na jedinou prázdnou židli, která stála proti němu. Bankéř se posadil a rančer se na něj beze slova zahleděl. Panu Pickettovi bylo nepříjemně.

Domníval se, že ví, proč tu je.

Rančer a magnát v jedné osobě si dal na čas. Rozbalil si velký doutník značky Cohiba. Zapálil si ho, a když z něj potáhl, přisunul bankéři přes stůl jediný list papíru. Pickett si jej přečetl - byl to dopis jeho dcery.

„Je mi to líto,“ pravil. „Řekla mi to. Věděl jsem, že ten dopis napsala, ale neviděl jsem ho.“

Rančer se naklonil kupředu, pozdvihl výstražně prsta upřel na něj rozzlobené oči ve tváři velké jako půlka hovězí kýty a orámované kovbojským kloboukem, který jeho majitel nesundával ani v pracovně.

„Nepřichází v úvahu.“ prohlásil. „To nepřichází v úva-

321

hu, jasný? Žádná holka nikdy nic takového mému klu-kovi neudělá.“

Bankéř pokrčil rameny.

„Jsem stejně zklaman jako vy,“ řekl. „Ale mladí lidé... si to někdy rozmyslí.“

Oba jsou mladí a snad i trochu unáhlení.“

„Promluvte s ní. Řekněte jí, že udělala velkou chybu.“

„Už jsem s ní mluvil. Její matka taky. Chce to zasnoubení zrušit.“

Rančer se opřel a rozhlédl se po místnosti. Přemýšlel, jak daleko to dotáhl od dob, kdy byl jen obyčejným honákem krav.

„S mým klukem ne.“ prohlásil. Vzal si dopis a přistrčil Pickettovi přes stůl složku papírů. „Asi byste si měl přečíst tohle.“

William „Big Bili“ Braddock to skutečně dotáhl daleko. Jeho dědeček přišel na Západ z Bismarcku v Severní Dakotě, kde se narodil, byť jako nemanželské dítě. Jednomu vojákovu kavalerie, jenž padl v boji na prérii. Dědeček dělal celý život prodavače v obchodě a nikdy nedosáhl vyššího postavení, ale také nebyl nikdy propuštěn. Braddockův otec krácel v jeho skromných šlápějích, ale vnuk si našel práci na dobytkařském ranči.

Chlapec byl velký, zdatný a rozený rváč se sklony řešit spory pěstmi; a to skoro bez výjimky k vlastnímu prospěchu. Ale byl také chytrý. Po válce vycítil rodící se příležitost - mrazicí vůz, jenž dokáže dopravit prvotřídní montanské hovězí na vzdálenost stovek mil od místa, kde bylo vypěstováno.

Začal tedy na vlastní pěst podnikat jako nákladní dopravce. Pak přidal i porážení zvířat a porcování masa a na konec ovládl všechny masné obory, počínaje chovem dobytka na ranči a konče opékáním masa. Vymyslel si vlastní obchodní značku, Big Bill's Beef, Hovězí velkého Billa, štavnaté maso z přírodních pastvin na váš stůl. Když za-

322

čal chovat dobytek, což byl poslední chybějící článek jeho hovězího řetězce, byl z něj už velký magnát.

Ranč Bar-T koupil před deseti lety, přestavěl ho a udělal z něj

nejimpozantnější sídlo na řece Yellowstone. Manželka, poddajná ženuška a na

pohled téměř neviditelná, mu dala jediného syna, který však byl jen stěží

jablkem spadlým ze stromu. Kevinovi bylo přes dvacet a byl to rozmazlený a

zpovykavý mladík, který se bál otce. Ale Big Bili svého potomka slepě miloval -

pro syna nebylo nic dost dobré.

Když Michael Pickett dočetl papíry, byl celý bledý a rozechvělý.

„Nechápu,“ řekl.

„Vždyť je to snad jasný, Pickette. Celej tejden jsem skupoval akcie a teď mám snad každou, kterou jste v tomhle státě vlastnil. To znamená, že jsem většinovej vlastník. Ta banka je moje a stálo mě to pěkněj balík. Kvůli vaší dceři. Je hezká, to uznávám, ale trochu pito-má. Nevím, kdo je ten druhej. se kterým se seznámila, a je mi to fuk, ale vy jí řeknete, aby ho pustila k vodě.

Takže napíše mýmu synovi, že udělala chybu. Jejich zasnoubení trvá dál.”

„Ale co když ji nepřesvědčím?”

„Tak jí oznámíte, že bude mít na svědomí váš totální krach. Vezmu si vaši banku, váš dům, vezmu si všech-no. co máte. Řekněte jí, že si v tomhle kraji už nebudete moct dát na dluh ani kafe. Jasný?”

Michael Pickett odjížděl po příjezdové cestě na dál-nici jako zlomený člověk. Věděl, že Braddock nežertuje. Už se tak k lidem, kteří ho rozhněvali, zachoval dřív. Také se mu dostalo upozornění, že svatba se musí konat už do poloviny října, tedy do měsíce.

Rodinná porada byla nepříjemná. Matka dceru střída-vě obviňovala a střídavě přemlouvala. O co jí proboha jde? Tuší vůbec, co způsobila? Manželství s Kevinem Braddockem jí rázem přinese věci, o které jiní usilují celý

323

život – krásný dům. obrovské pozemky, kde mohou vy-růstati děti, nejlepší školy i postavení ve společnosti. Jak tohle všechno může zahodit kvůli pošetilemu poblázně-ní k nějakému nezaměstnanému herci, který si na prázd-ninové brigádě hraje na horského zvěda?

Na poradu pozvali i dva její bratry, kteří bydleli a pracovali nedaleko. Jeden navrhl, že zajede do Fort Heritage a s tím dotěrným chlapem si promluví jako muž s mužem. Oba mladíci se obávali, že pomstychtivý Brad-dock se postará, aby i oni přišli o místo. Bratr, jenž ho-vořil, byl státním zaměstnancem a Braddock měl v He-leně vlivné přátele.

Její rozrušený otec si čistil silné brýle a vypadal ne-šťastně. Právě jeho neštěstí nakonec Lindu Pickettovou přesvědčilo. Přikývla, vstala a odešla do svého pokoje. Tentokrát napsala dopisy dva.

První byl Kevinu Braddockovi. Přiznala, že se poše-tile a dětinsky zahleděla do mladého kovboje, s nímž se seznámila, ale že to již skončilo. Že byla hloupá, když mu předtím napsala to. co mu napsala. Prosí ho za od-puštění, přeje si, aby jejich zasnoubení platilo dál. a těší se, že se koncem října stane jeho ženou.

Druhý dopis adresovala panu Benu Craigovi ve Fort Heritage. Bighorn County. Montana. Oba dopisy odešly ve stejný den.

Navzdory posedlosti po autenticitě udělal profesor Ingles ještě dva ústupky modernosti. Třebaže v pevnosti nebylo telefonní vedení, měl v kanceláři radiotelefon na nabíjecí kadmiové a niklové baterie. A chodila jim i pošta. Billingská pošta slíbila, že bude dopisy pro personál pevnosti doručovat do kanceláře dopravního podniku, jenž jim vozil návštěvníky. Ten zase přislíbil naložit ři-di-či každého autobusu pytel s poštou. A tak Ben Craig dopis dostal o čtyři dny později.

Snažil se ho přečíst, ale dělalo mu to problémy. Díky Charliiným hodinám už znal dobře velká písmena a uměl

324

dokonce přečíst i malá tiskací, ale dívčin rukopis nezvlá-dl. Odnal proto dopis Charlie, která si jej přečetla a pak se na něj lítostivě podívala.

„To je mi líto. Bene. Je to od té dívky, která se ti líbí, od Lindy.”

„Prosím, přečtete mi ho. Charlie.”

„Milý Bene.” četla. „Před dvěma týdny jsem udělala něco nesmírně pošetileho.

Když jsi na mě volal z koně a já jsem Ti odpověděla z autobusu, řekla jsem.

myslím, že se můžeme vzít. Doma jsem si pak uvědomila, jak jsem hloupá. Jsem totiž zasnoubená s milým mladým mužem, kterého znám už řadu let. Zjistila jsem.

že toto zasnoubení zkrátka nemohu jen tak zrušit. Budeme se příští měsíc brát. Popřej mi prosím do budoucna hodně štěstí, stejně jako já je přeji Tobě. Políbek na rozlouče-nou Ti posílá Tvoje Linda Pickettová.”

Charlie složila dopis a podala jej Benovi. Craig hle-děl zamyšleně na hory.

Charlie napráhla ruku a položila ji na jeho.

„Je mi to líto. Bene. To se stává. Některé lodě dlou-ho na vodě nevydrží. Zřejmě se do tebe dětinsky zakou-kala a úplně ji chápu. Ale rozhodla se zůstat se svým snoubencem.”

Craig o lodích nic nevěděl. Hleděl na své hory a pak se zeptal:

Kvintet

„Kdo je její snoubenec?"

„To nevím. Nemluví o něm."

„Mohla byste to zjistit?"

„Bene, nebudeš dělat žádné potíže, viď?"

Kdysi byli do Charlie také zamilováni dva muži. Dě-lalo jí to docela dobře. Ale to už bylo dávno. Nechtěla, aby se její nezkrotný mladý chráněnců pustil do pěstní-ho souboje kvůli nějaké žábě, která třikrát přijela do pev-nosti a zahrála si s jeho křehkými city.

„Ne. Charlie, žádné potíže. Jsem jen zvědavý."

„A nepojedeš se do Billingsu práť?"

„Charlie, chci jen to, co mi patří před člověkem i všu-dypřítomným duchem. Tak to bylo kdysi řečeno."

Mluvil zase v hádankách, a tak trvala na svém.

„Ale nemyslíš tím Lindu Pickettovou?"

Zvykal stéblo trávy. Na chvíli se zamyslel.

„Ne, Lindu Pickettovou ne."

„Slibuješ, Bene?"

„Slibuji!"

„Uvidím, co se dá dělat."

Ve škole v Bozemanu měla Charlie Bevinová kama-rádku, která se později stala novinářkou a teď pracovala v Billings Gazette. Zavolala jí a poprosila o rychlé pře-hlédnutí společenských oznámení, zda mezi nimi není náhodou zmínka o zasnubách jistě Lindy Pickettové. Dlouho to netrvalo.

O čtyři dny později přišel Charlie poštou novinový výstřižek z počátku léta. Pan a paní Pickettovi a pan a paní Braddockovi s potěšením oznamují zasnoubení dcery Lindy se synem Kevinem. Charlie zvedla obočí a hvízdla. Není divu, že to děvče nechce takové zasnou-bení zrušit.

„To je určitě syn Big Billa Braddocka," řekla Crai-govi. „Víš přece, toho krále hovězích steaků." Zvěd zavrtěl hlavou.

„No jo," povzdychla si Charlie odevzdaně. „Ty si lo-víš steak sám. Bez povolení. Bene, ten jeho otec je fakt hodně bohatý. Má obrovský pozemek severně odsud u Yellowstoneu. Znáš tu řeku?"

Craig přikývl. Projel každický centimetr jejího jižní-ho břehu s generálem Gibbonem - z Fořt Ellis až k sou-toku s řekou Tongue východně od Rosebudu.

Odtamtud se pak vrátili.

„A můžete zjistit, kdy ta svatba bude. Charlie?"

„A pamatuješ na svůj slib?"

„Ano. Lindu Pickettovou ne."

„Správně. Tak co máš za lubem? Malé překvapení?"

326

„Mhm."

Charlie tedy zatelefonovala ještě jednou. Září přešlo v říjen a počasí zůstalo pěkné a teplé. Z dlouhodobé před-povědi vyplývalo, že bude opravdové indiánské léto a slunečné počasí vydrží až do konce měsíce.

Desátého přijelo s turistickým autobusem i jedno vy-dání Billings Gazette. Když už teď zase byla škola, pří-liv návštěvníků rychle slábl.

V novinách od kamarádky našla Charlie celý sloupek od autorky společenské rubriky. Přečetla jej Craigovi.

Autorka líčila nadcházející svatbu Kevinu Braddoc-ka a Lindy Pickettové jako napínavý příběh. Obřad se bude konat dvacátého října na fantastickém ranči Bar-T jižně od Laurel Town. Vzhledem k tomu, že počasí zřej-mě vydrží, bude obřad proveden na drahém pěstěném trávníku ve dvě hodiny odpoledne za přítomnosti pozvané skupiny hostů, složené z místní společenské smetánky a obchodní elity státu Montana. A tak to pokračovalo až na konec stránky. Ben Craig přikyvoval a všechno si za-pamatoval.

Druhého dne k nim na hlavním prostranství promlu-vil velitel posádky. Letní akce ve Fořt Heritage se na zimu přeruší 21. října. Byla mimořádně úspěšná a pe-dagogové i zákonodárci z celého státu jim posílají jedno blahopřání za druhým.

„Ty čtyři dny do uzavření pevnosti tu bude spousta náročné práce." řekl profesor Ingles svému mladému týmu. „Platy a mzdy se budou vyplácet den před kon-cem. Musíme to tu před odjezdem všechno uklidit, uskladnit a připravit na zimu."

Charlie si pak vzala stranou Bena Craiga.

„Bene, chýlí se to tady ke konci," pravila. „Až bude po všem, můžeme všichni zase nosit svoje normální šaty. Aha, vlastně tvoje normální šaty jsou asi tyhle. Nicmé-ně dostaneš hromádku dolarů. Můžeme odjet do Billingsu a koupit ti nějaké

vatovaných bund na zimu. A pak bych chtěla, abys se mnou odjel do Bozemanu. Najdu ti hezké bydlení a před-stavím tě lidem, kteří ti mohou pomoci."

..Dobře, Charlie." řekl.

Toho večera zatukal na dveře profesorovi. John Ing-les seděl u psacího stolu. V rohu sálala bachratá kamna na dřevo a přehřívala chladný večerní vzduch. Profesor přivítal návštěvníka v jelenicové kůži vřele. Tento mla-dík na něj udělal hluboký dojem svými znalostmi divo-činy i starých časů v tomto kraji a prakticky ani jednou za celou dobu nevypadl z role. Kdyby měl k takovým vědomostem ještě vystudovanou vysokou školu, mohl by mu profesor najít práci rovnou na univerzitě.

..Bene, můj milý chlapče, co pro vás mohu udělat?"

Očekával, že mu bude moci udělit nějakou otcovskou radu do života.

..Měl byste mapu. pane majore?"

..Mapu? Bože můj. Ale ano, to asi mám. Mapu jaké oblasti?"

..Těhle prosím, okolí pevnosti a severně od Yellow-stonu.pane."

„To je dobrý nápad. Vždycky je užitečné vědět, kde se člověk nalézá a jak vypadá okolí. Tady je."

Rozprostřel mapu na psacím stole a pustil se do vy-světlování. Craig už viděl mapy vojenských tažení, ale ty byly většinou prázdné a byly na nich pouze značky stopařů a zvědů. Tahle byla plná čar a barevných skvrn.

..Tady na severní straně hory West Pryorje naše pev-nost a proti ní na severu řeka Yellowstone a na jihu po-hoří Pryor. Tady je Billings a tady Bozeman, odkud po-cházím."

Craig projel prstem stopadesátikilometrový úsek mezi oběma městy.

..To je Bozemanská stezka?" zeptal se. „Přesně tak. takhle se jí říkalo. Teď je to ale samo-zřejmě asfaltová dálnice."

328

Craig netušil, co je to asfaltová dálnice, ale pomyslel si, že by to mohl být ten dlouhý černý tvrdý pruh. který viděl v měsíčním světle. Na mapě s velkým měřítkem byly i desítky menších měst a na jižním břehu Yellow-stonu byl na soutoku s říčkou Clark's Creek zanesen i ranč Bar-T. Usoudil, že je to trochu na západ od přímky ve-doucí z pevnosti severním směrem, celkem asi třicet ki-lometrů daleko. Poděkoval majorovi a mapu mu vrátil.

V noci 19. října odešel Ben Craig brzy na kutě - hned po večeri. Nikomu to nepřípadalo divné. Všichni chlap-ci celý den uklízeli, cidili kovové součástky, aby odola-ly zimním mrazům, a ukládali nástroje do ochranných skříněk, odkud se zase příští rok na jaře vyndají. I ostatní nocležníci šli spát okolo desáté a rychle usnuli. Nikdo si nevšiml, že jejich druh leží pod příkrývkou zcela oble-čený.

O půlnoci vstal, nasadil si svou liščí čepici, svinul dvě pokrývky a potichu odešel. Nikdo ho neviděl, jak jde ke stáji, vchází dovnitř a sedlá Rosebud.

Předtím se posta-ral, aby se nažrala dvojité dávky ovsa. a měla tak

dvoj-násobnou sílu. Bude ji potřebovat.

Když byla osedlaná, nechal ji tam, vnikl do kovárny a vzal si věci. které si den předtím vyhlédl - sekeru s pouzdrem, které se dalo připnout na pásek, páčidlo a kovové kleště.

Páčidlem vypučil závoru a visací zámek na zbrojnici a kleštěmi se rychle vypořádal s řetězem propleteným kolem lučičků spouště pušek. Byly to všechno repliky kromě jedné. Vzal si svou sharpsku z roku 1852 a odešel.

Odvedl Rosebud k zadním dvířkům u kaple, sundal závoru a vyšel ven. Pod sedlem měl obě pokrývky a za ním svinutý bizoní plášť. Puška v pouzdře mu visela před levým kolenem, zatímco u pravého měl toulec z nevy-dělané kůže se čtyřmi šípky. Luk se mu houpal na zádech. Nasedl, teprve když koně tiše odvedl asi tři čtvrtě kilo-metru od pevnosti.

Takto horal a zvěd Ben Craig. jediný, kdo přežil ma-sakr u Little Bighomu. vystoupil z léta Páně 1877 a vkro-čil do poslední čtvrtiny dvacátého století. Podle polohy měsíce usoudil, že jsou asi dvě hodiny ráno. Měl dost času na to. aby došel těch třicet kilome-trů k ranči Bar-T krokem, a tak Rosebud šetřil. Našel na nebi Polárku a zamířil o pár stupňů na západ od severní-ho směru, který hvězda ukazovala.

Prérie se proměnila v zemědělskou půdu a tu a tam mu v cestě vadily i sloupy, mezi nimiž byly napjaté drá-ty. Přestípl je kleštěmi a jel dál. Překročil

Kvintet

hranici mezi okresy Bighorn a Yellowstone, ale to nevěděl. Za svítání dojel až k břehům říčky Clark's Creek a pustil se po-dél jejího točitého toku na sever. Když se na vršku kop-ců na východě objevilo slunce, spatřil dlouhý pruh zářivě bílého plotu z látek a železných tyčí s nápisem: „Ranč Bar-T. Soukromý pozemek. Vstup zakázán.“ Písmena rozluštil a jel dál, dokud nenarazil na soukromou silnici vedoucí k hlavní bráně.

Bránu rozeznal už na vzdálenost skoro jednoho kilo-metru a za ní obrovský dům obklopený nádhernými chlě-vy a stájemí. U brány byla přes silnici pruhovaná závoja a strážní domek. V okénku svítila tlumená lampička. Stá-hl se o další skoro kilometr zpět ke shluku stromů, sun-dal Rosebud sedlo a nechal ji odpočívát a popásat se na podzimní trávě. Zbytek dopoledne pak odpočíval i on, ale nespál; byl stále ve střehu jako divoké zvíře.

Autorka společenské rubriky ve skutečnosti podcení-la okázalost, s jakou se Big Bili Braddock chystal vystro-jit svému synovi svatbu.

Trval na tom, že synova nastávající musí absolvovat zevrubnou lékařskou prohlídku jejich rodinným lékařem, a poníženému děvčeti nezbylo, než se podvolit. Když Big Bili Braddock četl kompletní zprávu, zvedl obočí.

„Cože ta holka je?“ zeptal se lékaře. Doktor se podí-val. kam ukazuje Billův prst tlustý jako párek.

o o; k .).")()

„Aha. o tom není pochyb. Zcela nedotčena.“

Braddock se potouchle zašklebil.

„To má Kevin teda kliku. A co ostatní věci?“

„Vůbec nic jí není. Je to velmi krásná a zdravá mladá žena.“

Peníze vynaložené na nejmódnější architektky a de-koratéry, jací se dali sehnat, proměnily vilu v pohádkový zámek. Na půlhektarovém trávníku, asi dvacet metrů od plotu oddělujícího pozemek od prerie, vyrostl oltář. Před ním stála v řadách za sebou pohodlná křesla pro tisíc hostů a uprostřed byla ulička, kudy měla zamilovaná dvojice přijít. První měl jít Kevin v doprovodu svého svědka a pak za nimi za zvuků Mendeissohna přijde ona s tím svým přihlouplým otcem.

Hostina se měla konat na švédských stolech za křes-ly. Big Bili na ničem nešetřil. Byly zde pyramidy křišťá-lových skleniček a moře francouzského šampaňského takových značek, že se budou všichni divit. Rozhodl se totiž, že ani ten nejexkluzivnější host u něj nenajde jedi-nou chybičku.

Ze Seattlu si nechal poslat arktického humra, kraby a ústřice v ledu. Pro ty, kdo dávali přednost něčemu sil-nějšimu než šampaňskému, tu byly bedny whisky Chi-vas Regál. Když se noc před svatbou Big Bili vyškrábal do své postele s nebesy, starosti mu dělal pouze jeho syn. Chlapec byl už zase opilý a bude ráno potřebovat hodi-nu ve sprše, aby se dal dohromady.

Novomanželé se měli po svatbě převlékat k odjezdu na soukromý ostrov na Bahamách, kde stráví líbáanky. a Braddock pro hosty nachystal vedle zahrady pravé ro-deo z Divokého Západu. Herci byli stejně jako číšníci a ostatní personál najati. Jediní, koho si Braddock nena-jímal, byla ochranka.

Byl posedlý svou osobní bezpečností, a tak si vydržo-val vlastní soukromou armádu. Kromě tří čtyř mužů, kte-ré měl stále po boku, pracovali ostatní na ranči jako kov-

331

bojové, ale měli za sebou výcvik ve střelbě i praxi v boji a uměli na slovo poslouchat rozkazy. Byli za to placeni.

Na svatbu jich všech třicet navelel do těsné blízkosti domu. Dva obsluhovali strážní budku u hlavní brány. Po jeho boku bude osobní stráž v čele s jedním bývalým „zeleným baretem“. Zbývající muži budou převlečeni za komorníky a vrátné.

Celé dopoledne proudila na pozemek usedlosti zápla-va limuzín a luxusních autobusů, jež měly za úkol vy-zvedávat hosty na letišti v Billingsu a přivážet je k hlavní bráně, kde byli zkontrolováni a vpuštěni dovnitř. Craig to všechno pozoroval z pečlivého úkrytu. Těsně po po-ledni přijel kněz a po něm muzikanti. Jinou bránou pak projela kolona firmy, která zajišťo-vala pohoštění, a herci z rodea, ale ti byli mimo dohled. Nedlouho po jedné hodině začali hudebníci ladit nástro-je. Craig to zaslechl a osedlal koně.

Obrátil Rosebud hlavou k otevřené prerii a jel podél obvodového plotu, dokud mu strážní budka nezmizela z očí. Pak se obrátil čelem k bílým latkám a přešel z klusu do cvalu. Rosebud viděla, jak se plot blíží, upravila tempo a přeletěla jej. Zvěd se ocitl na velké pastvině, asi půl kilometru od chlěvů. Páslo se tam stádo vzácných býků s dlouhými rohy.

Na protější straně pole Craig našel bránu do komple-xu chlěvů, otevřel ji a

Kvintet

nechal ji tak. Když projížděl ko-lem chlívů a přes dvory ozdobené praporky, zastavili ho dva hlídači.

„Ty asi patříš k tomu kabaretu, ne?“

Craig se na ně podíval a přikývl.

„Tak to jedeš špatně. Jeď tamhle dolů a uvidíš ostatní vzadu za barákem.“

Craig zamířil do aleje, tam počkal, až hlídači zmizí, a zase se obrátil. Vydal se za hudbou. Svatební pochod nepoznal.

U oltáře stál se svým svědkem Kevin Braddock

332

v zářivě bílém smokingu. Byl o dvacet centimetrů men-ší a pětadvacet kilogramů hubenější než jeho otec, měl úzká ramena a široké boky. Tváře mu zdobilo několik uhrů, k nimž měl sklony a které částečně zakrýval pudr jeho matky.

Paní Pickettová a Braddockovi rodiče seděli v první řadě, oddělení uličkou. Na jejím druhém konci se obje-vila Linda Pickettová zavěšená do otce. V bílých hedváb-ných šatech až na zem od Balenciagy z Paříže byla nad-pozemsky krásná. Obličej však měla bledý a strnulý a hleděla kupředu bez úsměvu.

Tisíc hlav se k ní otočilo, když se vydala k oltáři. Za hosty stály sevřené řady servírek a číšníků, kteří se na ni také dívali. A za nimi se objevil osamělý jezdec.

Michael Pickett zanechal dceru vedle Kevina Brad-docka a pak se posadil vedle své ženy. Právě si osušova-la oči. Kněz zvedl pohled i hlas.

„Nejdražší hosté, dnes jsme se zde shromáždili, aby-chom tohoto muže a tuto ženu doprovodili do posvátné-ho svazku manželského,“ řekl, když dozněl svatební po-chod. Jestli spatřil v uličce padesát metrů před sebou jezdce, byl možná překvapen, ale nedal to na sobě znát. Kůň postoupil o několik kroků dopředu a odstrčil asi deset číšníků. Dokonce i tučet členů ochranky rozmístě-ných po obvodu trávníku civělo na dvojici před knězem.

Kněz pokračoval:

„... do jehož svátosti se tito dva přítomní nyní chys-tají vstoupit.“

Paní Pickettová nepokrytě vzlykala. Braddock na ni vrhl pohled. Kněze překvapilo, že se nevěstě v každém oku objevila slza a obě jí pak pomalu stékaly po tváři. Usoudil, že ji asi přemohla radost.

„A proto se ptám: může-li někdo uvést nějaký pádný důvod, proč by se tito dva lidé nemohli před zákonem spojit, nechť promluví, nebo ať mlčí navždy.“

Pozdvihl pohled od textu a usmál se na shromážděné.

333

„Já! Nevěsta je zaslíbena mně!“

Hlas byl mladý a silný a dolehl i do nejvzdálenější části trávníku. Kůň vyrazil kupředu. Číšníci odletěli stra-nou. Dva členové ochranky se vrhli na jezdce. Oba do-stali kopanec do obličeje a upadli do posledních dvou řad mezi hosty. Muži křičeli, ženy ječely a kněz měl ústa ote-vřená do písmene O.

Rosebud přešla během několika vteřin z klusu do cva-lu. Jezdec jí přitáhl uzdu a držel levou rukou. Pravou sáhl dolů, uchopil štíhlý pas v hedvábí a vytáhl dívku do sedla. Okamžik před ním visela, ale pak se vyhoupla za něj, přehodila nohu přes svinutý bizoní plášť a objala Craiga rukama.

Kůň vyrazil podél první řady. Zlehka přeskočil bílý plot a odcválal pryč přerýjní travou vysokou až k pasu. Výjev na trávě se proměnil v totální zmatek.

Všichni hosté stáli, křičeli a vřeštěli. Zpoza rohu na pěstěný trávník přicválalo stádo dlouhorohých býků. Je-den z Braddockových mužů, jenž seděl v řadě dál od svého pána. proběhl kolem kněze, vytáhl pistoli a pečlivě zamířil na mizejícího koně. Michael Pickett ze sebe vy-razil hlasité „ne-e-e“ a vrhl se na pistolníka. Popadl ho

za paži a stočil mu ji k nebi. Z pistole vyšly při zápase tři rány.

Víc už nepotřebovali ani shromáždění, ani býci; všichni se splášili. Padaly židle a tácy s humry a kraby se převrhly a vysypaly na trávník. Starosta města proletěl pyramidou vzácného křišťálu a snesl se k zemi v drahé spršce střepů.

Kněz se schoval pod oltář a setkal se tam s ženichem.

Na hlavní silnici parkovaly dva hlídkové vozy míst-ního šerifa, v nichž seděli čtyři policisté. Měli zde na starosti dopravu a dostali i pozvání na malý oběd. Za-slechli výstřely, a tak odhodili hamburgery a rozběhli se k trávníku.

Na jeho okraji jeden porazil prchajícího číšníka. Po-padl ho za bílou kazajku a postavil na nohy.

334

„Co se to tady sakra děje?“ dožadoval se. Ostatní tři zírali s ústy dokořán na ten bláze-nec. Starší důstojník vyslechl číšníka a řekl jednomu z kolegů:

„Doběhni do auta a řekni šerifovi, že tu máme pro-blém.“

Kvintet

Šerif Paul Lewis obvykle v sobotu odpoledne v kan-celáři nebyval, ale dnes chtěl ještě před začátkem nové-ho týdne vyřídit nějaké papírování. Bylo dvacet minut po druhé, když dovnitř nahlédla hlava sloužícího policisty.

„Na ranči Bar-T je nějaký problém.“

Držel v ruce telefon.

„Víte přece, na Braddockově svatbě. Volá Ed. Ze přej unesli nevěstu.“

„Cože? Přepoj mi ho sem!“

Na přístroji bliklo červené světélko, jak policista ho-vor přepojil, a šerif chňapl po sluchátku.

„Ede. tady Paul. Co to sakra vykládáš za pitomosti'^“

A zaposlouchal se do hlášení svého podřízeného o dění na ranči. Jako všichni strážci veřejného pořádku nesnášel únosy. Zaprvé to byl ohavný zločin, většinou proti manželkám a dětem bohatých, a zadruhé přestupek proti federálnímu zákonu - takže se na něj jako supi vrh-nou chlapíci z FBI. Za celých třicet let. kdy sloužil v Carbon County, a deset let z nich. kdy zde dělal šerifa. zažil tři případy zajetí rukojmích, z nichž se všechny vyřešily bez ztrát na životech, ale únos tu neměli nikdy. Předpokládal, že je řeč o bandě gangsterů s rychlými vozy, či dokonce helikoptérou.

„Jeden jezdec na koni? Nezbláznil ses? A kam jel?... Přes plot do prerie? No dobře, asi měl někde schované auto. Zavolám na pomoc do dalších okresů a zašpérujeme silnice. Hele, Ede, vyzpovídej každého, kdo něco viděl:

jak se tam ten chlápek dostal, co udělal, jak se ty holky zmocnil a jak zdrhnul. A pak mi zase zavolej.“

Půl hodiny telefonicky sháněl posily a zařizoval, aby na všech hlavních silnicích v Carbon County stály hlíd-

kove vozy - na severu, na jihu, na východě i západě. Dopravní policisté měli zkontrolovat každický automo-bil a každický nákladák. Hledali krásnou černovlásku v bílých hedvábných šatech. Těsně po třetí zavolal z vozu na ranči Bar-T opět Ed.

„Začíná to bejt pěkně divný, šéfe. Máme skoro dva-cet výpovědí očitých svědků. Ten jezdec se dostal do-vnitř, protože si všichni mysleli, že patří k show rodea Divokýho Západu. Měl na sobě semišovej oblek a jel na velký kaštanový klisně. Na hlavě měl stopařskou liščí čepici, vzadu na hlavě péro a na zádech luk.“

„Luk? Jakej luk?“

„Normální luk, ze kterýho se střílejí šípy, šéfe. Ale bude to ještě divnější.“

„To už snad ani nejde. Tak pokračuj!“

„Všichni svědkové tvrdí, že když se přihnál k oltáři a sáhl po ty holce, ona se k němu natáhla. Přej to vypa-dalo, že ho zná, a když skákali přes plot. objímala ho. Kdyby se ho nedržela, spadla by a byla by teď tady.“

Šerifovi se mocně ulevilo. Takže při troše štěstí ne-jde o únos, ale o útěk.

Začal se usmívat.

„A jsou si tím všichni jisti, Ede? Nepraštil ji, neomrá-čil, nehodil šiji přes sedlo a neodvezl násilím?“

„Zřejmě ne. Mimochodem tady napáchal obrovský škody. Svatební obřad v hajzlu, rozmašírovaná hostina, nasranej ženich a nevěsta v trapu.“

Šerifův úsměv se ještě zvětšil.

„No to je teda hrůza.“ konstatoval. „A víme. kdo to byl?“

„Možná. Nevěstin otec tvrdí, že jeho dceři se líbil je-den z těch mladejch herců, který přes léto dělaj horaly ve Fořt Heritage. Víte o tom, ne?“

Lewis o pevnosti věděl dobře. I jeho dcera tam vzala na jednodenní výlet jeho vnoučata a těm se to strašně lí-bilo.

„Dokonce kvůli němu zrušila zasnoubení s Kevinem

336

Braddockem. Ale rodiče ji přesvědčili, že je cvok, a tak to zase vzala zpátky.

Přej se jmenuje Ben Craig.“

Zrovna když se šerif Lewis chystal spojit s Fořt He-ritage, zavolal profesor Ingles.

„Možná to není důležité,“ spustil, „ale jeden z mých mladých svěřenců v noci utekl.“

„Ukradl něco, pane profesore?“

„Ne, ne, nic takového. Má vlastního koně i vlastní šaty. Ale má také pušku. Tu jsem mu na dobu letní akce zabavil. Teď vnikl do zbrojnice a zase si ji vzal.“

„Má na ni povolení?“

„Řekl bych, že to slovo v životě neslyšel. Je to milý chlapec, ale trochu podivín. Narodil se a vyrostl v pohoří Pryor. Jeho rodiče byli asi horalé. Nikdy nechodil do školy.“

„Poslyšte, pane profesore, tohle může být vážné. Mohl by ten mladík být

nebezpečný?"

„Ne, to doufám ne.“

„Co ještě má u sebe?“

„Lovecký nůž a taky nám chybí sekera. A pak má ještě šajenský luk a čtyři šípy s pazourkovým hrotem.“

„Jako starožitnosti, které vám sebral?“

„Ne, ty si vyrobil sám.“

Šerif pomalu počítal do pěti.

„Není to náhodou Ben Craig?“

„Ano, jak to víte?“

„Zkuste nám ještě pomoci, pane profesore. Měl něja-ké pletky s jednou hezkou mladou učitelkou z Billingsu, která přijela do pevnosti na prohlídku?“

Zaslechl, že se profesor radí s někým v místnosti, kdo se jmenuje Charlie.

„Ano, vypadá to, že k takové dívce opravdu pocítil hlubokou náklonnost. Myslel si, že i ona k němu, ale teď zrovna slyším, že se s ním v dopise rozešla. Vzal to dost špatně. Dokonce si zjišťoval, kde a kdy se bude konat její svatba.“

Doufám, že se někde nezesměšnil.“

337

„To ani ne. Jenom ji ukradl od oltáře.“

„Můj ty bože!“

„Poslyšte, mohl by přisednout z koně do auta?“

„To ne, u všech svatých. Neumí řídit. V životě v autě neseděl. Zůstane na svém milovaném koni a bude kem-povat v divočině.“

„A kam půjde?“

„Skoro určitě do pohoří Pryor. Celý život tam lovila kladl pasti.“

„Děkuju, pane profesore, hodně jste nám pomohl.“

Zrušil silniční zátarasy a zavolał pilotovi okresní he-likoptéry, aby vzlétl a prozkoumal terén. A potom čekal na nevyhnutelný telefonát Big Billa Braddocka. Šerif Paul Lewis byl dobrý strážce veřejného pořádku - klidný, rozhodný, ale laskavý. Raději lidem pomáhal, než je zavíral, ale zákon je zákon a on jej neváhal uplatnit.

Jeho dědeček byl vojákem kavalérie, který zahynul v prérii a zanechal po sobě ve Fort Lincoln vdovu s malým synkem. Válečná vdova se pak vdala za jiného vojáka, jehož přeložili na západ do Montany. Jeho otec v tomto státě vyrostl a dvakrát se oženil. Z prvního manželství v roce 1900 měl dvě dcery. Po manželčině smrti se oženil znovu a ve zralém věku čtyřiapadesáti let se v roce 1920 stal otcem jediného syna.

Šerifu Lewisovi bylo osmapadesát a za dva roky měl odejít do penze. Až v ní bude, zná v Montaně a Wyomingu jistá jezera, kde se bude věnovat pstruhům. Na svatbu pozván nebyl a ani se nesnažil pátrat po důvodu. V posledních letech on nebo jeho muži čtyřikrát vyšetřovali opilecké rvačky Kevina Braddocka. V každém případě dostali barmani bohaté odškodné a rozhodli se, že trestní oznámení nepodají. Šerif měl vcelku pochopení pro mladíky a jejich pěstní souboje, ale méně ho měl, když jednou Braddock mladší zbil barmanku jen proto, že odmítla vyhovět jeho poněkud nezvyklým choutkám.

338

Šerif ho tehdy zavřel do šatlavu a byl by vznesl obvinění sám, ale děvče najednou změnilo názor a vzpomnělo si, že ve skutečnosti spadlo ze schodů. Byly zde ještě další věci, které však šerif nikdy nikomu nesdělil. Před třemi lety mu volal jeden kamarád od městské policie v Heleně. Chodili spolu kdysi na policejní akademii.

Kolega mu vyprávěl, jak jeho muži udělali záťah v nočním klubu. Bylo to kvůli drogám. Policie si zapsala jména a adresy všech přítomných. Jedním byl Kevin Braddock. Jestli u sebe nějaké drogy měl, včas se jich zbavil a policie ho musela pustit. Jenže ten klub byl výhradně pro homosexuály.

Zazvonil telefon. Byl to osobní právník Big Billa Braddocka, pan Valentino.

„Možná jste už slyšel, co se tady dneska odpoledne stalo, šerife. Několik minut potom byli na místě vaši muži.“

„Slyšel jsem, že ne všechno šlo podle plánu.“

„Buďte tak laskav a nechte si svou blahosklonnost, šerife Lewisi. Došlo zde k brutálnímu únosu a ten kriminálník musí být dopaden.“

„Já vás slyším, pane doktore. Mám ale celý štos výpovědí hostů a obsluhujícího personálu, ze kterých vyplývá, že ta slečna při nasedání na koně spolupracovala a že měla v minulosti s tím mladíkem, s tím jezdcem, poměr. Takže mi to spíš připadá jako útěk.“

„Nevymlouvejte se, šerife. Kdyby si to děvče přálo zrušit zasnoubení, nic by mu

Kvintet

v tom nezabránilo. Ten kri-minálník tu holku odvlekl fyzickým násilím. Spáchal přestupek už tím, že sem vlezl, kopl dva muže pana Brad-docka do obličeje a napáchal impozantní a zlovolné ško-dy na soukromém majetku. Pan Braddock proti němu hodlá vznést obvinění. Přivlečete toho chuligána, anebo to máme udělat my?" Šerif Lewis neměl rád, když mu někdo vyhrožuje.
„Doufám, že vy ani váš klient nepomýšlíte na to, že
339

byste vzali zákon do svých rukou, pane doktore? To by od vás bylo krajně nemoudré."

Právnick šerifovu výhrůžku ignoroval.

„Pan Braddock si dělá velké starosti o bezpečnost své snachy. Má vcelku právo jít po ní pátrat."

„Byl svatební obřad dokonán?"

„Cože jestli byl?"

„Jsou syn vašeho klienta a slečna Pickettová podle zákona manželé?" „No..."

„V tom případě to není snacha vašeho klienta. Není s ním v žádném příbuzenském poměru."

„Pokud vám nedáme jiné informace, je stále snouben-kou syna mého klienta. A ten si bude počínat jako zain-tereso-vaný občan. Takže přivedete toho chuligána?"

Ješ-tě je tu samozřejmě Helena."

Šerif Lewis si povzdychl. Věděl dobře, jaký vliv má Bili Braddock na některé zákonodárce v hlavním městě státu. Ale ani toho se nebál. Jenže tenhle mladý Ben Craig se nepochybně dopustil různých přestupků.

„Jakmile ho najdou, budu tam," prohlásil. Položil slu-chátka a napadlo jej, že by možná bylo moudřejší být u těch zamilovaných hrdliček dřív, než je najdou Brad-dockovi zbrojnoši. Vtom mu zavolal pilot helikoptéry. Byly už skoro čtyři a do západu slunce a setmění zbýva-ly dvě hodiny.

„Jerry, prosím tě, najdi si ranč Bar-T. Potom leť na jih směrem k pohoří Pryor. Hledej pozorně, vpředu před sebou i po obou stranách."

„A co vlastně hledám, Paule?" zeptal se hlas v te-lefonu.

„Jedinýho jezdce, ktere-j míří na jih, nejspíš k horám. Na koni za ním sedí holka v bílých svatebních šatech." „Děláš si srandu?"

„Vůbec ne. Nějakej otrapa na koni vyfoukl snouben-ku synovi Billa Braddocka přímo od oltáře."

340

„Tak ten je mi sympatickej," pravil policista z letiště v Billingsu.

„Najdi mi ho, Jerry."

„Klídek. Jestli tam je, najdu ho. Konec."

O pět minut později byl už pilot nad rančem Bar-T a mířil k jihu. Držel se v třech stech metrech; dost nízko na to, aby dobře viděl každého pohybujícího se člověka pod sebou, ale dost vysoko, aby dohlédl do dálky pat-nácti kilometrů na-levo i na-pravo.

Vpravo viděl dálnici číslo 310 a železniční trať vedou-cí na jih k vesnici Warren a dál přes nížiny do wyomin-gu. Před sebou měl vrcholky pohoří Pryor. Pro případ, že by se jezdec pokusil uniknout pozor-nosti a uhnul na západ a překročil silnici, požádal šerif Lewis dopravní policii, aby projížděla třístadesítku a sle-dovala obě strany dálnice, zda nad prérijní travou nezpo-zoruje trup jezdce.

Big Bili Braddock nezahálel. Nechal personál, aby uklidil zmatek na trávníku, a v doprovodu ochranky za-mířil rovnou do své kanceláře. Nikdy nevynikal dobrou náladou, ale přítomní ho ještě nikdy neviděli tak bezmez-ně vzteklého jako teď. Chvilí seděl za stolem beze slova. Kolem něj byl tucet mužů, kteří čekali na jeho rozkazy.

„Tak co podnikneme, šéfe?" zeptal se konečně jeden z nich.

„Přemejšlej!" zavrčel rančer. „Mysli! Je sám a na koni a s těžkým nákladem. Má omezenej dosah. Kam asi za-míří?"

Bývalý zelený bareť jménem Max prostudoval nástěn-nou mapu okresu.

„Na sever ne. Musel by překročit řeku Yellowstone a ta je moc hluboká. Takže na jih. Že by zpátky do ty umělé pevnosti v horách?"

„Přesně tak. Chci deset ozbrojenejch chlapů na ko-ních. Jeďte na jih a rozestupte se na šířku asi osmi kilo-metrů. Jeďte jako blázni a chyťte ho."

341

Když všech deset kovbojů sedělo v sedlech, pronesl k nim venku ještě proslov.

„Všichni máte vysílačky. Budeme ve spojení. Jestli ho uvidíte, zavolejte ostatní

Kvintet

na pomoc. Až ho obklíčíte, vem-te mu tu holku. Kdyby seji pokusil ohrožovat, anebo vás, víte, co máte dělat. Snad je vám jasný, co myslím. Chci zpátky tu holku a nikoho jiného. Jeďte!"

Deset jezdců vyjelo hlavní branou, udělalo rozestupy a dalo se do cvalu. Uprchlík měl čtyřicetiminutový ná-skok, ale vezl dva jezdce a náklad, pušku a těžkou bizo-ní kožešinu.

V ranči podal Braddockovi hlášení právník Valentino. „Zdá se, že šerif si z toho moc těžkou hlavu nedělá. Ale pátrání nakonec vyhlásí. Rozmístí na silnicích hlíd-ky a nejspíš vyšle i helikoptéru," oznámil mu.

„Nechci, aby se k němu dostal první," vyštěkl Brad-dock. „Ale chci vědět, jaký má informace. Maxi, jdi k vy-sílačce. Chci mít přístup na všechny policejní kanály v okrese. Odposlouchávat čtyřiaadvacet hodin denně. Ať někdo vzlítne i v my helikoptéře, předhoní chlapy na koních a najde toho grázla. Ať je ten vrtulník k němu navede. Ale budeme potřebovat víc než jeden, takže na-jměte ještě dva další na letišti. Dělej, hoď sebou!"

Mýlili se všichni. Profesor, šerif i Braddock. Horal nezamířil do pohoří Pryor. Věděl, že se to příliš nabízí.

Asi osm kilometrů od ranče zastavil, sundal ze sedla přikrývku a zahalil do ní šumící vánek. Pokrývka byla jasně rudá, ale svítivou bělost šatů zakryla. Nikdy v ži-votě však neslyšel o helikoptérách. Po zastavení zamířil šikmo na jihozápad k místu, kde si pamatoval, že na jaře přešel dlouhý pruh černého asfaltu.

Půldruhého kilometru před sebou viděl sloupy a mezi nimi natažené dráty. Ty mu vadily v rozhledu všude, kam oko dohlédlo. Bylo to telefonní vedení, jež běželo i nad buriingtonskou železniční tratí podél dálnice.

V půl čtvrté volal z vrtulníku značky Sikorsky Jerry.

342

„Paule, neříkal jsi, že ten jezdec je sám? Tady dole je jich totiž celá armáda." Braddockovi pronásledovatelé, pomyslel si šerif.

„Co přesně vidíš, Jerry?"

Ve vysílačce zapraskalo.

„Napočítal jsem nejmiň osm jezdců. Cválají v lajně na jih. Na první pohled zaměstnanci ranče. A jedou na-lehko. Pak je tu taky ještě jedna helikoptéra. Je nad ho-rama, blízko ty pevnosti."

Lewis tiše zaklel. Na okamžik zatoužil být ve vrtul-níku a netrčet v kanceláři.

„Jerry, jestli jsou ti uprchlíci vpředu, pokus se k nim dostat první. Jestli se k tomu klukovi dostanou dřív ti Braddockovi neurvalci, nezbuďte z něj ani mastnej flek."

„Jasný, Paule. Jdu hledat dál."

Do dveří na ranči nahlédla hlava muže, který obslu-hoval vysílačku.

„Pane Braddocku, přímo nad naším týmem je šerifův vrtulník."

„Ocítej svědek," prohlásil Max.

„Ať kluci pátrají dál," odsekl Braddock. „Všechny případný soudní spory urovnáme pozdějc."

Šerif Lewis byl nakonec rád, že zůstal v kanceláři a koordinoval pátrání, když pět minut před pátou zazvo-nil další telefon. Vzrušený hlas vykřikl: „Mám je!"

„Identifikujte se."

„Vůz Tango jedna. Na třistadesítce. Zrovna přešel dálnici a míří na jihozápad."

Zahlédl jsem ho, než zajel za stromy."

„Kde na třistadesítce?"

„Asi sedm kilometrů severně od Bridgeru."

„Potvrďte, že sledovaný je západně od dálnice," naří-dil policistovi Lewis.

„Potvrzuju, šerife."

„Zůstaňte na dálnici pro případ, že by ji zase přešel a vrátil se."

343

„Konec."

Šerif Lewis prostudoval nástěnnou mapu. Když bude jezdec pokračovat zvoleným směrem, narazí na další trať a mnohem větší mezistátní dálnici číslo 212, která protí-ná hory a vede do Park County ve Wyomingu.

Na mezistátní dálnici hlídkovaly dva policejní vozy. Požádal je proto, aby se přemístily o něco jižněji a sle-dovaly, jestli se někdo nepokouší silnici překročit z vý-chodu na západ. Potom zavolał svému pilotovi.

„Jerry, už ho vidíš. Západně od tebe. Zrovna přešel třistadesítku a jede na jihozápad. Můžeš se tam přesu-nout? Je asi sedm kilometrů severně od Bridgeru."

Ted je už zase ve volném terénu."

Kvintet

„Jasně, Paule, ale budu mít za chvíli problémy s pa-livem a taky se stmívá." Šerif se znovu podíval na vesničku Bridger.

„V Bridgeru je přistávací dráha. Leť až na doraz a pak přistán tam. Možná budeš muset zůstat přes noc. Zavo-lám to Janey."

To všechno slyšeli i na ranči. Max prostudoval mapu. „Takže nejede do pohoří Pryor. To je moc na ráně. Míří do divočiny a pohoří Medvědího zubu. Chce se dostat přes hory do Wyomingu a tam se ztratit. To je chytrý. To bych udělal taky."

Braddockova obsluha vysílačky řekla deseti jezdcům, aby zabočili na západ, přešli dálnici a začali pátrat tam. Souhlasili, ale neřekli, že těch dvacet kilometrů štváli koně takovým tempem, až jim hrozí zhroucení. A taky se snášela tma.

„Měli bychom na mezistátní poslat dvě auta s chla-pama," řekl Max. „Bude ji muset přejet, jestli chce do divočiny."

A tak vypravili dvě velká terénní vozidla s dalšími osmi muži.

Ben Craig se přiblížil k mezistátní dálnici, vylez] na menší vyvýšenině na strom a překážku prozkoumal. Byla

344

na jakémsi náspu nad prérií a podél ní vedla další trať železnice, odnož burlingtonské dráhy. Tu a tam po ní přešlo nějaké vozidlo na sever nebo na jih. Všude ko-lem něj byla pustina, drsná krajina plná potoků, skal a préríjní trávy, kterou nikdo nespásal a která sahala koni až po břicho. Slezl ze stromu a ze sedlové brašny vynal balíček s ocílkou a křesacím kamenem.

Z východu vanul lehký vánek, a když se oheň rozho-řel, roznesl jej až do vzdálenosti půldruhého kilometru a přiblížil k silnici. Ke stmívajícímu se nebi se valila oblaka kouře. Vítr je nesl na západ rychleji než postupu-jící požár a silnice v něm docela zmizela.

Hlídkové vozidlo spatřilo o sedm kilometrů dá] na sever kouř a zajelo se podívat, co se děje. Když kouř zhoustl a potměl, policisté zastavili, ale pozdě. Během několika vteřin je zahalil oblak. Nezbylo jim než zacou-vat zpět. Kloubový kamion, jenž mířil na jih do Wyomingu, se snažil vyhnout zadním světlům vozu ze všech sil. Jak-mile je řidič spatřil. Brzdy mu fungovaly dokonale a ka-mion opravdu zastavil. Přívěs za ním však už takové štěs-tí neměl.

Kloubové kamiony jsou velmi přizpůsobivé, ale jen dokud se do sebe nezaseknou. Přívěs narazil do kamio-nu a oba vozy se otočily kolem své osy a zablokovaly dálnici v obou směrech. Vzhledem k tomu, že po obou stranách silnice byl sráz, nebyla ani možnost překážku objet.

Hlídku ještě stačila jednou zavolat vysílačkou, než musela vůz opustit a běžet k řidičům kamionu, kteří stá-li na silnici vedle příkrovu kouře.

Zpráva stačila. K jihu zanedlouho vyrazily hasičské vozy i odtahová služba. Trvalo to celou noc, ale za sví-tání byla silnice už zase průjezdná. Zprávy vyslané do Wyomingu zastavily veškerou dopravu směřující z hor na jih. Na dálnici uvízli na noc jen ti, kdo už byli na cestě.

345

V nastalém zmatku překlusal dálnici v kouři nevidě-ný jezdec a zamířil do divočiny na západě. Muž měl přes tvář šátek a děvče, jež sedělo za ním, se chránilo přikrýv-kou.

Západně od dálnice jezdec sesedl z koně. Svaly lesk-noucí se kůže Rosebud se chvěly únavou a do bezpečí lesa to bylo ještě patnáct kilometrů. Šumící vánek se posunula do sedla před sebou, ale vážila o polovinu míň než její milý.

Z ramen jí sklouzla pokrývka a ona v soumraku bíle zazářila. Vlasy se jí uvolnily z účesu a spadly až k pasu. „Kam jedeme. Bene?"

Místo odpovědi ukázal k jihu. V posledních paprscích zapadajícího slunce se vrcholky pohoří Medvědího zubu tyčily nad lesem jako plameny a strážci jiného a lepšího života.

„Přes hory do Wyomingu. Tam nás nikdo nenajde. Postavím ti srub a budu pro tebe lovit zvěř a ryby. Bu-deme volní a budeme žít navěky."

Na to se usmála, neboť ho velmi milovala. věřila mu a byla opět šťastná.

Braddockovu osobnímu pilotovi nezbylo než se vrá-tit. Měl málo paliva a země pod ním byla už v příliš vel-ké temnotě, než aby dokázal rozeznat detaily. Přistál na ranči s posledními kapkami v nádrži.

Deset jezdců se na vyčerpaných koních dobelhalo do vesničky Bridger a požádalo o nocleh. Najedli se v míst-ním bistru a pak ulehli do vlastních přikrývek, jež měli pod sedlem.

Kvintet

Jerry s šerifovou helikoptérou přistál na dráze v Bridgeru a manažer místního letiště mu nabídl lůžko k pře-spání. Na ranči převzal plánování akce bývalý zelený baret. Deset mužů soukromé armády uvízlo v Bridgeru se schvácenými koňmi a dalších osm zůstalo dřepět v autě na zablokované dálnici. Obě party zůstanou tam, kde

346

jsou. celou noc. Maxovi zbýval Bili Braddock a dvanáct mužů. Byl ve svém živlu - organizoval vojenské tažení jako ve Vietnamu. Stěnu zdobila velká mapa kraje. „Plán číslo jedna," vysvětloval. „Odříznout průsmyk - doslova. Přesně tady je hluboká průrva nebo soutěska, která protíná pohoří směrem k Wyomingu. Říká se jí Kamenitý potok. Vedle je dálnice, která se tu kroutí a kli-katí až na jižní konec soutěsky. Ten pitomec se možná pokusí projet po jejím travnatém okraji a vyhnout se horám po obou stranách. Jakmile zlikvidují tu blokádu na mezistátní, musí si naši kluci pospíšet právě sem, předhonit všechno, co jim stojí v cestě, a sledovat tuhle pohraniční silnici. Když se ten kluk objeví, vědí co dělat." „Souhlasím," zavrčel Braddock. „Ale co když se po-kusí projet v noci?" „To nejde, pane. Ten jeho kůň musí už sotva stát na nohou. Nejspíš asi přešel silnici, protože směřuje do lesa a pak do hor. Jak vidíte, musí proniknout do prostoru Custerova národního lesoparku, pak vyjít do kopce, pře-kročit soutěsku zvanou Západní vidlice a vyšplhat na tuhle náhorní plošinu jménem Strříbrná pláň. A tady při-jde na řadu plán číslo dvě.

Najmeme si dvě helikoptéry a poletíme nad ním. Ces-tou vyzvedneme těch deset chlapů z Bridgeru. Ty pak na plošině vysadíme do rojnice. Až vyjde z lesa na skalna-tou pláň, bude z něho skvělej terč, protože chlapi budou schovaní za skalisky na druhý straně."

„Beru," prohlásil Braddock. „Co dál?"

„Plán číslo tři, pane. My ostatní za svítání vjedeme na koních za ním do lesa a poženeme ho nahoru na plo-šinu. V každém případě si na něj uděláme hon jako na divoký zvíře."

„A co když se do nás v lese pustí?"

Max se šťastně usmál.

„Ale, pane, já mám výcvik pro přežití v džungli. A ještě jsou tu tři nebo čtyři kluci, co byli taky ve Viet-

347

namu. Ať jdou všichni s námi. Jestli se nám pokusí v lese postavit, je můj."

„A jak tam dolů dostaneme koně, když je silnice za-blokovaná?" zeptal se jeden z mužů.

Max projel prstem po tenké čáře na mapě.

„Je tady taková malá vedlejší cesta. Vede z billingské dálnice asi pětadvacet kilometrů, pak kus pustinou a končí u Red Lodge, přímo u ústí Kamenitého potoka. Přivezeme je sem v noci v přívěsech. Za svítání chlapi nasednou a půjdou po něm. A teď bych navrhoval, aby-chom se šli na čtyři hodiny prospat a o půlnoci vstali."

Braddock souhlasně přikývl.

„Ještě jedna věc, majore. Já jedu s várna a Kevin taky. Je nejvyšší čas vidět konec chlapa, kterej mě dneska tak ponižil."

Šerif Lewis měl také mapu a došel k podobným zá-věrům. Požádal o spolupráci městečko Red Lodge a to mu slíbilo, že bude mít za úsvitu tucet čerstvých a osed-laných koní. Jerry ve stejné době natankuje a bude při-praven vzlétnout. Zkontroloval, jak pokračuje likvidace následků požáru na mezistátní dálnici, a dozvěděl se, že silnice bude ve čtyři ráno zase průjezdná. Požádal, aby první pustili jeho dva vozy. Tak bude v Red Lodge už v půl páté.

Dobrovolníky našel bez problémů, třebaže druhý den byla neděle. Dělat policistu v klidném okrese někdy zna-mená nedostatek vzrušujících událostí a takový hon na člověka většinou dokáže rozproudit krev. Kromě Jerry-ho měl šerif v záloze ještě jednoho soukromého pilota s hornoplošníkem a na pronásledování po zemi bude mít s sebou deset mužů. To by mělo na jednoho jezdce sta-čit. Dlouze a zadumaně se zahleděl na mapu.

„Hlavně, prosím tě, nejezdí do toho lesa, chlapče," zamumlal si pro sebe. „Tam by ses hledal opravdu blbě."

Zatímco si tak pro sebe mluvil, Ben Craig a šumící vánek už byli na kraji lesa a mizeli mezi stromy. Pod

348

příkrovem smrků a borovic byla černočerná tma. O ne-celý kilometr dál se Craig utábořil. Sundal z unavené Rosebud sedlo, dívku, pušku i pokrývky. Klisna našla mezi stromy pramínek čerstvé vody a štavnaté borovi-cové jehličí, a tak

Kvintet

odpočívala a nabírala nové síly.

Zvěd nerozdělal oheň a šumící vánek ani žádný ne-potřebovala. Stočila se do bizoní kůže a usnula. Craig vzal sekeru a zmizel. Byl pryč šest hodin. Když se vrátil, na hodinu si zdríml a potom zrušil tábořiště. Věděl, že někde před ním je potok, kde před dávnými časy zdržel kavalerii i Sajeny. Chtěl se dostat na druhou stranu dřív, než budou jeho pronásledovatelé na dostřel.

Rosebud byla sice svěžejší, ale z maratónu předchozího dne se ještě zcela nezotavila. Vedl ji tedy za uzdu. Přestože si odpočinula, síly jí docházely a oni měli do bezpečí hor ještě mnoho kilometrů.

Sel asi hodinu a směr odhadoval podle hvězd nad vrcholky stromů. V dálce na východě ozářilo oblohu nad posvátnými dakotskými Černými horami růžové slunce. Dorazil k první soutěsce, jež mu stála v cestě, ke strmé propasti jménem Západní vidlice.

Věděl, že už tady byl. Přes propast vedla cesta; jen kdyby ji tak dokázal najít! Trvalo mu to hodinu. Rosebud se napila chladné vody a pak se všichni s klouzáním vyškrábali po druhém břehu nahoru.

Craig nechal Rosebud znovu odpočinout. Zatím si našel úkryt, z něhož viděl dolů k potoku. Chtěl vidět, kolik mužů po něm jde. Budou mít čerstvé koně, to je jisté, ale jedna věc je jiná. Tihle pronásledovatelé mají podivné plechové krabice, které létají po obloze jako orlové pod vířícími křídly a rvou jako losí samec v říji. Viděl ty létající krabice včera nad prérií.

Jak havarijní služba slíbila, vyklidila mezistátní dálnici těsně po čtvrté hodině ráno. V doprovodu dálniční dopravní policie se až na začátek řady propletly změtí uvízlých vozidel dva automobily šerifa Lewise a vyrazily

349

k městečku Red Lodge vzdálenému pětadvacet kilometrů na jih.

O osm minut později je nebezpečně rychle předjely dva velké terénní vozy.

„Mám jít po nich?“ zeptal se řidič policejního vozu.

„Nech je bejt,“ mávnul šerif rukou.

Terénní vozy se prohaly probouzejícím se městečkem a zamířily do kaňonu, kde dálnice vedla podél ka-menitého potoka.

Rokle se zužovala a její svahy byly čím dál srážněj-ší. Končily rovným stopadesátimetrovým spádem do potoka na pravé straně. Po levé byla hladká stěna zalesněné hory. Zatačky následovaly stále rychleji jedna za druhou.

Do páté z nich zahrnul první vůz příliš rychle, a tak jeho cestující příliš pozdě spatřili na silnici spadlý strom. Řidič strhl volant k jižní straně, ale všechna čtyři kola zůstala na severní. Ve voze bylo pět mužů s deseti nohama. Čtyři se zlomily a s nimi i tři ruce a dvě klíční kos-ti. Jeden muž si vykloubil pánev. Řidič druhého vozu měl dvě možnosti - buď strhnout volant doprava a zřítit se do řeky, anebo doleva do skal-ní stěny. Zvolil levou stranu. Ze střetu vyšla vítězná hora.

O deset minut později se na dálnici dopotácel nejméně zraněný muž pro pomoc, když ze zatačky vyjel první nákladní automobil vysvobozený z dopravní zácpy. Brzdily mu ještě pořád fungovaly perfektně. Zastavil včas, jenže obě části kamionu se do sebe zaklesly. Jakoby v tichém protestu proti tak nedůstojnému zacházení se přívěs pomalu sesul na bok.

Šerif Lewis se skupinou sedmi policistů přijel do Red Lodge, kde na něj čekal místní kolega s řadou vypůjčených koní. Byli s ním i dva policejní strážci národního parku. Jeden z nich na kapotě automobilu rozprostřel mapu a popsal jim Custerův národní lesopark.

„Les rozděluje na dvě poloviny, východní a západní,

350

tahle říčka zvaná Západní vidlice,“ vysvětloval. „Na téhle straně jsou cesty a tábořiště pro turisty. Když potok překročíte, ocitnete se v opravdické divočině. Jestli to váš muž udělal, budeme za ním muset tam. Nedá se tam jet autem, a proto máme koně.“

„Jak hustý je tam porost?“

„Dost,“ řekl strážce. „Zvlášť když je teplo a stromy mají ještě listí. Pak následuje jehličnatý les a za ním skalnatá náhomí plošina, která vede až k vysokým horám. Může tam ten váš muž přežít?“

„Podle toho, co jsem slyšel, se narodil a vyrostl v divočině.“ povzdychl si šerif.

„To nevádí, máme moderní techniku,“ vložil se do řeči druhý strážce.

„Helikoptéry, pátrací letouny a vysílačky. Najdeme vám ho.“

Skupina se zrovna chystala vystoupit z auta a vydat se na cestu, když přišla zpráva z šerifovy kanceláře. Byl to vzkaz od operátora na letišti v Billingsu.

Kvintet

„Mám tady dvě helikoptéry, které chtějí do vzduchu," řekl muž z kontrolní věže. Znal se s šerifem Lewisem už dlouho. Chodili spolu na pstruhy a pojila je i silnější pouta.

„Byl bych je pustil, jenže si je najal Bili Braddock. Napsali, že letí do Bridgeru. Jerry říká, že tam máte ně-jaký problém. Něco kvůli té svatbě na ranči Bar-T? Ranní zprávy jsou toho plné."

„Zdrž je. Dej mi deset minut."

„Jasně." A čekajícím pilotům oznámil: „Povolení ke startu se odkládá. V prostoru je jiný letoun."

Šerif Lewis zavolal znovu Jerryho a řekl mu o skupině ozbrojených jezdců, kteří uprchlíky pronásledují z ranče směrem na jih. Tak daleko od domova je logicky zastih-ne tma a oni budou muset strávit noc na otevřené prérii anebo v Bridgeru. Kdyby se však museli vrátit zpátky na ranč, mohli by pak jet na odpočatých koních. Požádal, aby ho spojili s jiným známým, který byl šéfem Fede-

351

rální správy vzdušného prostoru v Heleně. Probudili ho doma v posteli.

„To teda musí bejt hodně důležitý, Paule. Strašně rád si v neděli přispím."

„Mám menší problém se dvěma uprchlíky, kteří se rozhodli vydat do divočiny Absaroka. Jedu tam s partou policajtů a dvěma strážci národního parku, abych je při-vedl zpátky. Je tady ale taky pár znepokojenejch obča-nů, kteří si z nich chtějí udělat živý terče. Taky po tom půjdou novináři. Nemohl bys dneska do ty divočiny za-kázat vstup?"

„Samozřejmě."

„Na billingském letišti čekají na start dvě helikoptéry."

„Kdo je v Billingsu na řídicí věži?"

„Chip Anderson."

„Nech to na mně."

O deset minut později dostaly helikoptéry z věže hlá-šení:

„Omlouváme se za zpoždění. Letoun v prostoru je pryč. Můžete letět, ale nesmíte do bezletové zóny Fede-rální správy vzdušného prostoru."

„Do jaké bezletové zóny?"

„Do celé divočiny Absaroka až do výšky tisíc pět set metrů."

V otázkách vzdušného prostoru a bezpečnosti leto-vého provozu platí pouhé vyslovení názvu federální správy jako zákon. Najatí piloti neměli chuť přijít o licenci. Vypnuli motory a vrtule helikoptér se pomalu dotočily.

Big Bili Braddock a jeho zbývajících deset mužů do-razili na místo ještě před svítáním od severozápadu po vedlejší silnici, která vedla do nedalekého Red Lodge. Osm kilometrů od městečka vyvedli na kraji lesa z pří-věsů koně, zkontrolovali zbraně, nasedli a zmizeli mezi stromy.

Braddock měl s sebou přenosné vysílačky a byl v kon-

352

taktu s rádiovou obsluhou na ranči. Když příkrov poros-tu prosvětlił úsvit, dozvěděl se, že deset jeho mužů se zranilo u mezistátní dálnice u kamenitého potoka a dalších deset že uvízlo v Bridgeru, protože nejsou vr-tulníky, které by je přes hlavy uprchlíků dopravily na skalnatou náhorní plošinu. Majorovy plány číslo jedna a dvě byly pasé.

„Dostaneme ty hajzly sami," zavrčel dobytkář. Jeho syn, jemuž to v sedle moc nešlo, si přihnul z láhve u pasu. Skupina vjela do lesa v půlkilometrových rozestupech a pátrala na zemi po čerstvých stopách kopyt. Po třiceti minutách stopu jeden z mužů našel - Rosebudino kopy-to a před ním otisk lidské nohy v něčem, co mohl být mokasín. Muž zavolal vysílačkou ostatní. Dál už pokračovali ve skupině. O půldruhého kilometru za nimi jel šerif Lewis a jeho parta. Bystrým očím strážců národního parku to trvalo kratší dobu - deset minut.

„Kolik koní ten muž má?" zeptal se jeden z nich.

„Jen jednoho." řekl Lewis.

„Tady je ale víc stop," prohlásil strážce. „Nejmíň čtverý."

„Zatracené] chlap." utrousil šerif. Zavolal vysílačkou do kanceláře a požádal, aby ho spojili s doktorem Valen-tinem v jeho soukromé rezidenci.

„Můj klient má nesmírnou starost o bezpečnost té mladé dámy. šerife. Možná že dal dohromady pátrací skupinu. Ujišťuji vás, že na to má plné právo."

„Pane doktore, jestli se těm mladým něco stane, tře-ba jestli bude někdo z nich zabít, budu nejdřív vyšetřo-vat vraždu. Řekněte to laskavě svému klientovi."

A vypnul vysílačku dřív, než mohl právník něco na-mítnout.

„Ale Paule, ten kluk unesl děvče a navíc má pušku." zabručel zástupce šerifa Tom Barrow. „Možná že bude-me muset nejdřív strílet a pak teprve klást otázky."

353

„Máme štos výpovědí, že ta holka mu na koně vyskoči-la sama," odsekl Lewis.
„Nechce se mi odbouchnout něja-kýho kluka jen kvůli tomu, že nadělal hromadu střepů."

„A kopl dva lidi do ksichtu."

„Dobře, kopl dva lidi do ksichtu."

„A založil v prérii požár a zavínil uzavření mezistát-ní dálnice."

„No dobře, seznam nám trochu narůstá. Ale je v ho-rách s hezkou holkou, unaveným koněm a puškou z roku 1852. Jo, a s lukem a šípy. My máme moderní techniku, on nemá nic. Měj ten nepoměr na paměti a sleduj stopu."

Ben Craig ležel nespátřen v porostu a díval se, jak k potoku přijíždějí první jezdci. Na pět set metrů roze-znal dominantní postavu Big Billa Braddocka i jeho mnohem menšího syna, který se vrtěl v sedle, aby ulevil odřenému zadku. Jeden z mužů vedle Braddocka na sobě neměl jezdecký oděv, ale maskovací vojenskou unifor-mu, vysoké boty do džungle a barety.

Cestu po příkrém svahu k vodě ani nahoru na druhou stranu hledat nemuseli. Stačilo jim jít po Rosebudiných stopách a Craig věděl, že to tak bude. Šumící vánek ne-mohla ve svých bílých hedvábných pantofličkách pořád-ně chodit a Rosebud neuměla zakrýt vlastní stopy v měkké půdě.

Díval se, jak sestupují do čiré vody a tam zastavují, aby se napili a opláchlí unavené tváře.

Šípy nikdo neslyšel ani netušil, odkud se vzaly. Když mezi stromy na druhém břehu vystřelily pušky, byl už lukostřelec pryč. V měkké obuvi, která nezanechávala stopy, proklouzl lesem ke koni a své dívky a všichni po-kračovali vzhůru k horám.

Šípy našly svůj cíl, pronikly měkkým masem až ke kosti a jejich hroty z pazourků se odlomily. Skolily dva muže, kteří teď křičeli bolestí. Vietnamský veterán Max se vyřítíl do protisvahu, praštil sebou na zem a pátral v porostu, v němž zmizel útočník. Nespátřil vůbec nic.

354

Braddockovi muži pomohli raněným zpět cestou, kte-rou přijeli. Ranění celou dobu křičeli.

„Musíme je odsud dostat, šéfe," prohlásil jeden z členů ochranky. „Potřebujou do nemocnice."

„Dobře, ať nasednou a jedou," prohlásil Braddock. „Nemůžou nasednout, šéfe, a nemůžou ani jít." Nezbyvalo než nařezat pár větví a vyrobit dvoje no-sítka. Když byla hotová, museli je další čtyři muži nést. Braddockova parta tak přišla o šest mužů a hodinu času, ale nakonec se shromáždila na druhém břehu pod ochra-nou pušky majora Maxe. Čtyři nosiči se začali trmácet lesem zpět. Nevěděli, že snadnější by byla indiánská vleč-ná nosítka, jež by jim navíc ušetřila muže.

Šerif slyšel přestřelku a obával se nejhoršího. Ale v tak hustém lese by bylo pošetilé pouštět se do klusu, proto-že by mohli potkat kulku druhé skupiny. Pak narazili na muže s nosítka, kteří se vraceli po stezce vyšlapané toli-ka koňmi.

„Co se jim sakra stalo?" vyptával se šerif. Braddoc-kovi vojáci mu to popsali.

„Utekli?" „Jo. Major Max hned přebrodivl potok, ale ten chlap byl v trapu."

Nosiči pokračovali v cestě k civilizaci a šerifova sku-pina pospíchala k potoku.

„A vy se můžete klidně přestat usmívat." vyštěkl na své muže šerif, kterému už s mladým horalem docházela trpělivost. „Nikdo tenhle boj nevyhraje lukem a šípy. Pro-boha, vždyť máme rok devatenáct set sedmdesát sedm."

Oba ranění muži, které právě viděli, leželi na nosítkách na břichu a z levé strany zadku jim kolmo k nebi trčel šajenský šíp s krocáním peřím. Šerifovi muži s klouzáním překlápýtali přes potok, přitahující koním uzdy. Pak se shlukli na druhém břehu. Tady už nebudou tábořiště pro turisty. Tohle byla krajina z dob, kdy svět byl ještě mlád. Ale tři sta metrů nad porostem měli nad sebou Jerryho

v helikoptéře. Prohledával divočinu, až našel skupiny jezd-ců překračující potok. To mu zúžilo pole pátrání. Uprch-líci tedy musí být někde před svými pronásledovateli, nahoře na rozhraní vedoucím k horám anebo blízko něho. Měl ale problémy s některými přístroji. Kvůli hustým stromům nemohl pořádně chytit vysílačku šerifa Lewi-se. Ten pilota slyšel, ale nerozuměl, co říká. V přístroji praskala statická elektřina a slova se ztrácela.

Jerry říkal:

„Mám ho. Zahlídl jsem ho."

Zahlédl jediného koně vedeného za uzdu a v jeho sed-le postavu dívky v

Kvintet

přikrývce. Uprchlíci právě přecházeli nevelkou lesní mýtinu, když se helikoptéra přehnala po obloze a naklonila se. aby pilot co nejlépe viděl dolů. Na okamžik je zastihla na nechráněném místě. Bylo to však pouze na vteřinu - hned nato zase zmizeli mezi stromy.

Ben Craig pohlédl příkrovem stromů vzhůru na mon-strum, jež mu řvalo a řinčelo nad hlavou.

„Muž uvnitř řekne lovcům, kde jsi.“ řekla šumící vánek.

„A jak to v tom hluku uslyší?“ zeptal se.

„To je jedno. Bene. Mají svoje metody.“

Horál měl taky jednu. Vytáhl z pouzdra svou starou sharpsku a vsunul do ní dlouhý a těžký náboj. Aby Jerry lépe viděl, klesl až na pouhých dvě stě metrů nad zem. Zůstal na místě, naklonil předeek stroje o kousek dolů a hledal další malou mýtinu, kterou by uprchlíci mohli přecházet. Muž pod ním pečlivě zamířil a vypálil.

Těžký kus olova protrhl podlahu, prošel pilotovi mezi roztaženými stehny a udělal roztřepenou díru v kulatém stropu za jeho obličejem. Vrtulník opsal divoký kruh, naklonil se k jedné straně a pak vystřelil vzhůru. Neza-stavil se, dokud nebyl kilometr daleko a kilometr vysoko.

Jerry křičel do mikrofonu:

„Paule, ten kretén mi prostřelil stroj! Udělal mi díru nad hlavou! Letím pryč!

Musím do Bridgeru zkontrolo-

356

vat rozsah poškození. Kdyby trefil soukolí vrtule, byl bych v prdeli. Do hajzlu!

Už se s ním nemazli!”

Šerif z toho všeho neslyšel nic. Zaslechl jen vzdále-ný výstřel staré pušky a viděl, jak helikoptéra provedla na modrém nebi baletní číslo; a pak viděl, jak odlétá

k obzoru.

„Hlavně že máme tu techniku,” zamumlal jeden ze strážců parku.

„Nechtě si to,” poznamenal Lewis. „Ten kluk v tom umí chodit. Jedeme dál. Pušky mějte připraveny a oči a uši dokořán. Tohle je regulérní pronásledování.”

Výstřel z pušky však slyšel ještě jeden lovec, který byl mnohem bliž - asi tři čtvrtě kilometru od Craiga. Max totiž navrhl, že půjde napřed na průzkum.

„Svého koně vede. šéfe. a to znamená, že já můžu bejt rychlejší. Neuslyší mě.

Až budu moct vystřelit, můžu ho sejmout, i když holka bude pár metrů od něj.”

Braddock souhlasil. Max proklouzl a vydal se tiše kupředu, od úkrytu k úkrytu, oči upřené před sebe i do stran, a při tom se snažil, aby se porost ani nepohnul.

Výstřel z pušky mu přesně určil směr, jímž se měl vydat - asi tři čtvrti kilometru dopředu a lehce doprava. Začal se ke Craigovi přibližovat.

Ben Craig zase zasunul pušku do pouzdra a pokračoval v chůzi. Ještě asi tři čtvrti kilometru, než se les rozestoupí a před nimi bude skalnatá stříbrná pláň.

Nad stromy viděl, jak se hory blíží. Věděl, že své pronásle-dovatele zdržel, ale nezastavil. Jsou pořád za ním.

Vysoko ve stromech nad ním vykřikl nějaký pták. Craig ho znal a znal i ten křik, opakované tok-tok-tok, jež sláblo, jak se pták vzdaloval. Odpověděl mu stejným křikem další. Bylo to jejich varovné volání. Nechal tedy Rosebud chvíli pást. poodešel asi dvacet metrů z cesty, kterou vyšlapávala koňská kopyta, a pospíchal mezi bo-rovicemi zpět.

Max poskakoval od úkrytu k úkrytu a sledoval koňské

357

stopy až k mýtině. V šeru mezi stromy nebyl ve své mas-kovací vojenské uniformě a se začerněným obličejem vůbec vidět. Prozkoumal mýtinu a ušklíbl se. když se uprostřed zaleskla mosazná nábojnice. Takový nejspíš trik! Není ovšem tak hloupý, aby si ji hned běžel pro-hlédnout a koupil při tom kulku skrytého střelce. Věděl, že tam určitě je. Tahle nastražená návnada je jasný dů-kaz. Centimetr po centimetru prohlížel pozorně listoví na druhé straně.

A pak spatřil, jak se pohnula větvička. Byla na vel-kém a hustém keři na druhé straně mýtiny. Listím sice pohupoval vánek, ale stejným směrem. Tahle větev se hýbala opačně. Když se na keř zahleděl, rozeznal ve výšce asi sto osmdesáti centimetrů nad zemí slabou žlu-tohnědou skvrnu. Z předchozího dne si pamatoval, že jezdec má na hlavě stopařskou liščí čepici.

Měl s sebou svou oblíbenou zbraň, karabinu M-16;

s krátkou hlavní, lehkou a absolutně spolehlivou. Max ji pravým palcem potichu nastavil na automatický režim a vystřelil. Vyprázdnil do křoví polovinu zásobníku; žlu-tohnědá skvrna zmizela a pak se znovu objevila na zemi, kam

Kvintet

spadla. Teprve teď vyběhl z úkrytu.

Sajení nikdy nepoužívali kamenné válečné kyje. Měli raději tomahavky, jimiž mohli sekát nalevo i napravo rovnou z koňského hřbetu anebo je přesně a rychle vrhat.

Letící sekyrka trefila majora do pravého bicepsu, pro-sekla mu sval a roztránila kost. Z necitelné ruky mu vy-padla karabina. Pohlédl s bledou tváří na ránu a vytáhl tomahavk z paže. Když se mu z rány vyhnula jasně rudá krev, sevřel si levou rukou místo nad ní, aby proud za-stavil. Potom se obrátil a utíkal, kudy přišel.

Zvěd pustil z levé ruky patnáctimetrový řemen, kte-rým pohyboval větvičkou, vzal si zpátky tomahavk a bě-žel zpátky za koněm.

Braddock se synem a zbývajícími třemi muži našli majora, jak se opírá o strom a zhluboka dýchá.

358

Šerif Lewis a jeho parta slyšeli střelbu z karabiny, ten den už podruhé. Byla to úplně jiná rána než z jednoranné pušky muže na útěku, a tak zrychlili tempo.

Starší z obou strážců národního parku prohlédl Maxovi roztráštěnou paži, pravil: „Škrtidlo," a otevřel lékárničku.

Zatímco mu ošetřoval těžce poškozený sval a kost, šerif poslouchal Braddockův popis toho, co se stalo. Za-hleděl se na rančera s opovržením.

„Měl bych vás všechny zatknout." štěkl. „Kdybychom nebyli tak příšerně daleko od civilizace, taky bych to udělal. Teď od toho dáte pracky pryč a už se do toho nebudete míchat!"

„Dotáhnu tuhle věc až do konce!" odsekl Braddock. „Ten barbar mému synovi ukradl holku a vážně mi zra-nil tři chlapy..."

„Který tady vůbec neměli co dělat. Já toho kluka při-vedu a vznesu proti němu obvinění, ale nechci tady vi-dět žádný smrtelný úrazy. Takže mi teď odevzdáte zbra-ně, a to hned a všechny!"

Na zem se sneslo několik pušek. Policisté je posbíra-li a vzali mužům pistole. Šerif se obrátil ke strážci ná-rodního parku, který se snažil majorovi spravit paži.

„Co si o tom myslíte?"

„Musí co nejrychleji pryč," prohlásil strážce. „Může jet s doprovodem zpátky do Red Lodge, ale je to třicet kilometrů a v prostředku má Západní vidlici. Je to ná-ročná cesta a nemusel by to zvládnout."

„Před námi je stříbrná pláň. Tam by měly fungovat vysílačky. Mohli bychom mu zavolat helikoptéru."

„Co byste radil?"

„Tu helikoptéru," odpověděl strážce. „Potřebuje s tou rukou co nejdřív na operaci, jinak o ni přijde."

A tak jeli dál. Na mýtině našli odhozenou karabinu a nábojnici. Strážce národního parku ji pečlivě prostudoval.

„Střelil pazourkové šípy, hází tomahavkem, má pušku na bizony. Co je ten chlápek sakra zač, šerife?"

359

„Myslel jsem si, že to vím," řekl Lewis, „ale teď už ne." „Rozhodně to není nezaměstnaný herec," pozname-nal strážce.

Ben Craig stál na kraji lesa a hleděl přes lesklou skal-natou pláň. Osm kilometrů k poslednímu skrytému po-toku; další tři přes Pekelnou plošinu a pak posledního půldruhého kilometru po svahu k horám. Pohládl Rose-bud po hlavě a sametových nozdrách.

„Ještě poslední úsek, než zapadne slunce," řekl jí. „Ještě jedna cesta a budeme volní."

Nasedl a pobídl koně do cvalu přes planinu. Deset minut po něm k ní dorazili pronásledovatelé. Ben Craig byl už jenom skvrna půldruhého kilometru daleko.

Na volném prostranství opět fungovala vysílačka. Šerif Lewis se spojil s Jerryem a dozvěděl se o osudu vr-tulníku. Jerry byl na letišti v Billingsu a vypůjčil si větší helikoptéru značky Bell Jetranger.

„Přileť s ní sem, Jerry. Toho ostřelovače se neboj. Je už mimo dostřel přes kilometr daleko. Máme tady jeden naléhavěj odvoz. A co ten civilista-dobrovolník, co má Piper Čub? Řekni mu, že ho potřebuju. Hned teď. Ať při-letí na stříbrnou pláň, ale ať neklesá pod patnáct set me-trů. Řekni mu, ať hledá samotného jezdce, ktere-j míří k horám."

Bylo už po třetí hodině a slunce se rychle klonilo k horám na západě. Až zapadne za Horu duchů a Med-vědí zub, setmí se během okamžiku.

První dorazil Jerry se svým vrtulníkem. Rvoucí stroj se zjevil na modrém nebi a

Kvintet

přistál na skalní plošině. Je-den policista pomohl majorovi dovnitř a nastoupil s ním. Policejní pilot odstartoval do billingské nemocnice a cestou vysílačkou dojednával povolení k přistání na automobilovém parkovišti, operaci pro majora a připra-vený tým úrazové ambulance.

Zbývající jezdci se pustili přes plošinu. „Je tam jeden schovaný potok, o kterém asi neví,”

360

popojel k šerifovi starší strážce národního parku. „Říká se mu vidlice. Je v hluboké a úzké strži s příkrými sva-hy. Nahoru a dolů vede jen jediná cesta, kterou projde i kuň. Bude mu trvat celou věčnost, než ji najde. Tam ho můžeme obklíčit a dopadnout.”

„A co když bude čekat mezi stromy s namířenou puš-kou? Nechci si nic dokazovat a přijít o někoho z vás.”

„Tak co uděláme?”

„Jen klid,” řekl Lewis. „Z hor se nedostane a do wy-omingu taky ne, když ho budeme sledovat ze vzduchu.”

„Pokud nepůjde v noci.”

„Má vyčerpanýho koně a holku v bílejch hedvábnejch svatebních pantoflíčkách. Nemá už moc času a nejspíš to ví. Mějte ho pořád na očích tak na půldruhýho kilo-metru a čekejte na sledovací letadlo.”

Jeli dál a vzdálenou postavičku měli na dohled. Sle-dovací letadlo přiletělo těsně před čtvrtou. Mladého pi-lota museli odvolat z práce v Billingsu, kde prodával v obchodě s kempingovými potřebami. Začaly se rýso-vat špičky stromů na příkrých svazích vidlice.

V šerifově vysílačce se s praskáním ozval pilotův hlas.

„Co chcete vědět?”

„Před námi je jedinej jezdec, kterej má v sedle za se-bou holku zabalenou v dece. Vidíte ho?”

Piper Čub ve výšce zatočil k potoku.

„Jasně. Dole je úzký potok a jezdec vjíždí mezi stro-my.”

„Zůstaňte v dostatečný vzdálenosti. Má pušku a vý-borně střelí.”

Viděli, jak Piper Čub stoupá a krouží tři kilometry před nimi nad potokem.

„Ted jsem moc vpravo, ale vidím ho pořád. Sesedl z koně a vede ho dolů k potoku.”

„Na druhou stranu se nedostane,” sykl strážce národ-ního parku. „Ted ho můžeme obklíčit.”

361

Dali se do cvalu. Braddock, jeho syn a zbývající tři pistolníci s prázdnými pouzdry na zbraně cválali za nimi.

„Zůstaňte mimo dostřel,” varoval šerif znovu pilota. „Může na vás z úkrytu mezi stromy vystřelit, když bu-dete moc blízko. Přesně to udělal Jerryemu.”

„Jerry byl jenom dvě stě metrů vysoko,” zapraskal hlas pilota. „Já dělám sto dvacet uzlů v tisíci metrech. Mimochodem, zdá se, že cestu ven našel. Už vylézá na Pekelnou plošinu.”

Šerif vrhl pohled na strážce a odfrknul si. „Člověk by řekl, že tady už byl,” utrousil zmateně strážce.

„Vypadá to tak,” odsekl Lewis.

„Ale to určitě nemohl. Víme, kdo sem chodí.”

Skupina dojela až k okraji kaňonu, ale stěna z borovic jim zakrývala výhled na vyčerpaného muže, který vlekl koně a jeho břímě na protější svah.

Strážce znal jedinou cestu k potoku, ale stopy po Rosebudiných kopytech naznačovaly, že jejich kořist ji zná rovněž. Když vyjeli na plošinu, byla dvojice na útě-ku už zase jenom skvrnou v dálce.

„Začíná se stmívat a dochází mi palivo,” řekl pilot. „Musím se vrátit.”

„Ještě jeden okruh,” požádal ho šerif. „Kde je ted?” „Už je u hory. Zase sesedl a vede koně. Šplhají po severní stěně. Vypadá to ale, že kuň už nemůže. Celou cestu klopýtá. Řekl bych, že při západu slunce ho dosta-nete. Přeju dobrý lov, šerife.”

Piper se na tmavnoucím nebi obrátil a s řevem zamí-řil zpět do Billingsu.

„Jedeme dál, šéfe?” zeptal se jeden z policistů. Šerif Lewis zavrtěl hlavou. Byl tu řídký vzduch a nedostatek kyslíku, všichni namáhavě dýchali a noc se rychle blížila.

„Ve tmě ne. Utáboříme se a pojedeme dál až za sví-tání.”

Rozbili tábor mezi posledními stromy nad potokem,

362

čelem k horám na jihu, jež se zdály v ubývajícím světle tak blízko, jako by

Kvintet

vyrůstaly přímo za postavami mužů a koní na skalnaté plošině. Vybíhali si silné a teplé kabáty z ovčí kůže a navlékli si je. Pod stromy našli spoustu starých uschlých větví, jež se zakrátko rozhořely jasným a teplým plamenem. Na šerifův návrh se Braddock, jeho syn a zbývající tři muži utábořili o sto metrů dál.

Neplánovali strávit noc tak vysoko na náhomí plošiny, a proto si s sebou nevzali podložky na spaní ani jídlo. Seděli kolem ohně zahalení v koňských houních, opírali se o sedla a večereli sladké tyčinky. Šerif Lewis hleděl do plamenů.

„Co chceš dělat zítra, Paule?“ zeptal se ho Tom Bar-row.

„Půjdu na tu horu sám. Beze zbraně. Vezmu si bílou vlajku a megafon. Pokusím se ho přemluvit, aby slezl, i s tou holkou.“

„To může být riskantní. Je divoký a nebezpečný,“ vložil se do řeči strážce.

„Dneska mohl zabít tři chlapy,“ uvažoval šerif. „Mohl, ale nezabil. Musí mu bejt jasný, že tu holku tam nahore v obležení neubrání. Řekl bych, že na strážce veřejného pořádku s bílou vlajkou strílet nebude. Nejdřív mě vy-slechne. Za pokus to stojí.“

Horu zahálila mrazivá temnota. Ben Craig s pobízením a prosbami vyvlekl a vystrkal Rosebud posledním úsekem nahoru a dovedl ji až na plochou skalní římsu před jeskyní. Kuň tam stál se zamženými očima a celý se chvěl, když mu jeho pán z hřbetu sundával dívku.

Craig šumícímu vánku pokynul ke staré medvědí jeskyni, odvázal bizoní plášť a rozprostřel jej. Odepnul toulec se zbylými dvěma šípy, sundal si luk a všechny věci položil vedle sebe. Pak odepjal pouzdro s puškou a položil zbraň vedle luku. A nakonec uvolnil řemen a sundal koni sedlo s dvěma brašnami.

363

Kaštanová klisna bez zátěže udělala pár kroků k zakrsným stromkům a suchému listí pod nimi. Nato se jí zadní nohy podlomily a Rosebud si kecla na zem. Pak jí selhaly i přední nohy a převálila se na bok.

Craig si klekl k její hlavě, vzal si ji na klín a hladil ji po nozdrách. Rosebud tichounce zaržála a pak jí statečné srdce vypovědělo službu.

Mladík byl také bez sebe únavou. Dva dny a dvě noci nespál, moc toho nesnědl a ujel či ušel skoro sto padesát kilometrů. Přesto však ještě musel udělat pár věcí, a tak se připlížil k okraji.

Vyhledl přes římsu a spatřil pod sebou a pak ještě o kus dál na severu dva ohně pronásledovatelů. Nalámal větve a stromky a rozdělal oheň v místě, kde kdysi seděl stařec. Plameny ozářily římsu, jeskyni i bíle oděnou postavu jediné dívky, kterou kdy miloval a bude milovat navždy.

Otevřel sedlové brašny a připravil jídlo, které přinesl z pevnosti. Seděli vedle sebe na bizoním plášti a jedli jedinou potravu, kterou spolu kdy sdíleli a měli sdílet.

Věděl, že bez koně je závod téměř u konce. Jenže starý šaman mu slíbil, že tato dívka bude jeho ženou; tak pravil všudypřítomný duch.

Dole v nížině si muži pozvolna přestali povídat a umlkli. Seděli beze slova a s tvářemi ozářenými plameny hleděli do ohně.

V řídkém vzduchu vysokých hor panovalo dokonalé ticho. Z hor zavanul slabý vítr. ale ticho neporušil. Pak se cosi ozvalo.

Zvuk k nim donesla noc a vítr z hory. Byl to výkřik, táhlý a jasný, který vydal ženský hlas.

Nebyl to však výkřik z bolesti nebo neštěstí, ale kolísavý a nestejněměrný křik v extázi, jež se vzpírá popisu či opakování.

Policisté se na sebe podívali, pak sklonili hlavu na prsa a šerif viděl, jak se otřásají smíchy.

O sto metrů dál vstal Bili Braddock od ohně a jeho

364

muži se snažili vyhnout jeho pohledu. Zadíval se na horu a jeho tváří zmítal vztek a nenávist.

O půlnoci začala klesat teplota. Nejdřív si muži mysleli, že se jen ochlazuje, protože jsou ve vysoké nadmořské výšce a řídkém vzduchu. Zachvěli se a přitáhli si ovčí kožichy k tělu. Zima jim však pronikla i přes džíny a oni se schoulili blíž u ohně.

Bylo pod nulou a teplota klesala dál; policisté se podívali na oblohu a spatřili, že hory začínají zahalovat husté mraky. Vysoko na stěně hory Rearguard uviděli oheň jako tečku; pak jim zmizel z dohledu.

Všichni byli obyvatelé Montany, uvyklí krutým zimám, ale na takový chlad bylo deset dní před koncem října příliš brzy. V jednu hodinu v noci strážci národního

Kvintet

parku odhadovali, že je dvacet pod nulou, a teplota po-řád klesala. ve dvě byli všichni vzhůru. Na spánek neby-lo ani pomyšlení a muži si začali dýchat na ruce a podu-pávat, aby rozproudili krev. Nanesili další hromady větví na oheň, ale nepomohlo to. Do ohně začaly se syčením padat první sněhové vločky, které jeho teplo dusily.

Starší strážce přešel s drkotajícími zuby k šerifu Lewi-sovi.

„Tak si s Calem říkáme, že bychom se měli přestě-hovat do Custerova lesoparku,“ řekl.

„A bude tam tepleji?“ zeptal se šerif.

„Mohlo by.“

„Co se to hergot děje?“

„To byste mě asi měl za cvoka, šerife.“

„No tak to se mnou zkuste.“

Sněžení zhoustlo, hvězdy zmizely a na ně se snášela bílá divočina.

„Na tomhle místě hraničí území Vraních indiánů a So-šonů. Před mnoha lety, ještě než sem přišel bílý muž. tady bojovali a umírali válečníci. Indiáni věří, že tady v těch horách dodnes sídlí jejich duchové. Myslí si. zeje to tady začarované.“

365

„Rozkošná tradice. Ale co s tím má společného to zatracený počasí?“

„Říkal jsem, že to zní bláznivě. Indiáni tvrdí, že ně-kdy tohle místo navštěvuje i všudypřítomný duch a při-naší s sebou zimu dlouhého spánku, kterou žádný člo-věk nepřežije. Je to samozřejmě jen nějaký podivný klimatický jev, ale řekl bych, že by bylo dobré odsud vypadnout. Jestli tu zůstaneme, do svítání zmrzneme.“ Šerif Lewis se zamyslel a pak přikývl. „Osedlejte koně,“ nařídil.

„Odjíždíme. Řekněte to Braddockovi a jeho mužům.“

Strážce se za několik minut opět vynořil z vánice. „Přej se nanejvejš schová u potoka a dál se ani nehne.“ Zimou se chvějící šerif, strážci a policisté znovu pře-kročili potok a vrátili se na koních přes stříbrnou pláň do hustého borovicového lesa. Mezi stromy byla teplota na nule. Rozdělalí další ohně a zůstali naživu.

V půl páté ráno se bílý příkrov nad horou roztrhl a vy-dal se do nížiny; jako zpěněná přílivová vlna, která se jako stěna převalí přes balvan, se vlil do úzké strže s potokem a naplnil ji až po okraj. Asi kilometr uprostřed stříbrné pláně se konečně zastavil a nebe se začalo vyjasňovat.

O dvě hodiny později stanul na kraji lesa šerif Paul Lewis a zadíval se k jihu. Hory byly bílé. východ ružo-věl příslibem nového jasného dne a obloha měla tmavo-modrou barvu, která dostávala světlemodrý nádech od-stínu kachního vejce. Celou noc zahříval na těle vysílačku, a tak mu fungovala.

„Jerry,“ zavolal, „potřebujeme tě tady s tím Jetrange-rem, a rychle! Měli jsme tu vánici a nevypadá to dob-ře... Ne, teď jsme zase na kraji lesa, odkud jsi včera od-vážel toho žoldáka. Najdeš nás tady.“

Čtyřmístný vrtulník se s vířením vynořil z místa, kde vycházelo slunce, a posadil se na chladnou, ale nezasně-ženou skálu. Lewis nacpal dozadu dva policisty a sám se vyšplhal vedle pilota.

366

„Leť zpátky k té hoře.“

„A co ten ostrostřelec?“

„Myslím, že teď zrovna nikdo střílet nebude. Budou mít kliku, jestli jsou vůbec naživu.“

Helikoptéra nabrala směr, kterým skupina jela před-chozí den. vidlici vyznačovaly pouze vrcholky několika borovic a modřínů. Po pěti mužích dole ve strži nebylo ani stopy. Letěli tedy dál směrem k hoře. Šerif hledal místo, kde viděl jako bod na nebi oheň. Pilot byl nervózní a zůstával v uctivé dálce a výšce; dnes se nesnášel do pouhých dvou set metrů.

První to uviděl Lewis. Inkoustově černý otvor v horské stěně, ústí jeskyně, a před ním zasněženou skalní římsu, jež byla dost široká i pro Jetranger.

„Posad to tam, Jerry.“

Pilot se opatrně snesl a při tom sledoval, zda se mezi balvany nic nehýbe, zda na něj nikdo nemíří a zda nevy-šlehně výstřel z pušky na starodávný střelný prach. Nic se však nepohnulo. Helikoptéra dosedla na římsu, ale lopatky vrtule se dál otáčely, aby stroj zůstal připraven k úniku.

Šerif Lewis vyskočil s nachystanou pistolí. vysoukali se i policisté s puškami; seskákali na zem a zamířili na vchod do jeskyně. Nikde se nic nehýbalo. Lewis zavolal:

„Vyjděte ven s rukama nahoře! Nikdo vám neublíží.“

Kvintet

Žádná odpověď. Nikde se nic nepohnulo. Prokličko-val ke straně ústí do jeskyně a nahlédl dovnitř.

Na zemi ležel nějaký balík a víc nic. Se stále stejnou obezřetností vkročil dovnitř, aby tu věc prozkoumal. Ať už to bylo cokoliv - patrně nějaká zvířecí kůže -, bylo to zetlelé a ztrouchnivělé stářím. Kožešina už slezla a kůže držela jen na vláčkách. Zvedl plesnivou kůži a odhodil ji.

Ležela pod ní ve svých bílých hedvábných svatebních šatech a na ramena jí spadala záplava vlasů pokrytých jinovatkou, jako by spala o svatební noci v manželské posteli. Ale když na ni sáhl, byla studená jako mramor.

367

Strážce pořádku zastrčil pistoli do pouzdra, přestal se dívat po eventuelním střelci, popadl dívku do náruče a vyběhl s ní ven.

„Sundejte ty ovčí kožichy a zabalte ji do nich!“ vykřikl na své muže. „Strčte ji dozadu a zahrívejte vlastní-mi těly!“

Policisté si strhli vlastní teplé kabáty a zahalili ji. Je-den pak s děvčetem v náruči vlezl na zadní sedadlo a začal jí třít ruce a nohy. Šerif nacpal druhého muže na přední sedadlo a zařval na Jerryho:

„Dovez ji na kliniku v Red Lodge! Rychle! Zavolej jim, že vezeš skoro smrtelný případ podchlazení! Celou cestu měj zapnutý topení na maximum! Třeba je ještě nějaká malinká šance. A potom se vrať pro mě.“

Díval se, jak Jetranger s burácením mizí za skalní plošinou a obrovským hustým lesem, který vedl z di-vočiny ven. Potom prozkoumal jeskyni a římsu před ní.

Když skončil, našel si balvan, usedl na něj a zadíval se k severu, kde byl neuvěřitelný výhled.

Na klinice v Red Lodge se dívce věnovali lékař se sestrou. Sundali jí svatební šaty a zahrívali ruce a nohy. paže i hrud. Její povrchová teplota byla pod hladinou omrzi in a vnitřní byla v nebezpečné zóně.

Po dvaceti minutách zachytil doktor slabounký tlukot mladého srdce, jež bojovalo o život. Dvakrát se zastavi-lo a on dvakrát jeho činnost obnovil masáží hrudního koše. Tělní teplota začínala stoupat.

Jednou přestala dýchat a doktor do ní vpravil vlastní dech, aby její plíce zase probudil k činnosti. Teplota v místnosti byla jako v sauně a na maximum hřály i elektrické pokrývky, jimiž měla omotány dolní kon-četiny.

Po hodině se jí zachvěla víčka a ze rtů začala odchá-zet modrá barva. Sestra zkontrolovala vnitřní teplotu -byla už mimo nebezpečnou zónu a stále stoupala. Srdce ní rytus se ustálil a zesílil.

36.8

Půl hodiny nato otevřela šumící vánek velké tmavé oči a její rty zašeptaly:

„Bene?“

Doktor odříkal krátkou modlitbičku jako výraz díky starému Hippokratovi a všem ostatním, kdo byli před ním.

„Já jsem Luke, ale to je jedno. Už jsem si málem za-čínal myslet, že nám umřete, děvchenko.“

Šerif ze svého balvanu sledoval, jak se k němu blíží Jetranger. V nehybném vzduchu ho viděl už z dálky ně-kolika kilometrů a slyšel, jak se rozzlobené vrčení vrtu-le zahryzává do atmosféry. V horách byl tak neskutečný klid! Když Jerry dosedl, šerif Lewis pokynul policistovi na předním sedadle.

„Vyndej dvě deky a pojď sem.“ vykřikl na něj, když se lopatky vrtule zastavily.

Jakmile k němu policista při-šel, napřáhl ruku a řekl:

„Jeho vem taky.“

Mladík ohnul nos.

„Ale, šerife...“

„Jen ho vem. Kdysi to byl člověk. Zaslouhuje si křes-tanský pohřeb.“

Kostra koně ležela na boku. Každický kousek kůže. masa. svalstva i šlach už dávno sežrala divá zvěř. Pryč byl i ocas a hřívá, které zřejmě posloužily jako materiál na stavbu hnízd. Jen v čelistech vězely zuby. zpevněné tuhou préríjní pící. Uzda ztrouchnivěla skoro na prach. ale v chrupu se dosud leskl kousek oceli.

Hnědá kopyta zůstala nedotčena a na nich i čtyři pod-kovy, jimiž koně kdysi dávno okoval kovář kavalerie.

Kostra muže ležela o několik metrů dál na zádech, jako by muž zemřel ve spánku.

Z jeho šatů nezbylo té-měř nic a na žebrech mu visely jen cáry shnilé jelenico-vé kůže. Policista roztáhl pokrývku a začal na ni přemis-ťovat všechny kosti až do poslední. Šerif se otočil k věcem, jež kdysi patřily jezdcí.

Kvintet

Ve větru a počasí tolika ročních období zbyla ze sed-la a řemene jen hromádka ztrouchnivělé kůže a stejně dopadly i sedlové brašny. Mezi tou změtí se však blýs-kalo několik mosazných nábojů. Ty si šerif Lewis vzal.

V pochvě pošíité korálky, která se na dotyk rozpadla, byl také lovecký nůž zhnědlý rzí. To, co kdysi bývalo pouzdrem z ovčí kůže na pušku, rozklotali ptáci, ale puška ležela na mrazu. Byla za ta léta ucpaná rzí, ale stále to byla puška.

Nejvíc ho překvapily tomahavk a dva šípy v toulci, vyrobené z větví plané višně, na obou koncích zašpičá-tělé a se zářezem na provázek. Tyto věci vypadaly jako nové. Byla tam také spona na pásek a k ní připevněný dlouhý pruh tuhé staré kůže, jenž přestál všechny přírodní živly.

Šerif to všechno posbíral, zabalil do druhé pokrývky, naposledy se rozhlédl, zda na místě něco nezůstalo, a nastoupil do vrtulníku. Policista už byl i s druhým ba-líkem vzadu.

Naposledy Jetranger vzlétl na nebe a vydal se v ran-ním slunci přes dvě plošiny k zelené mase národního lesoparku.

Šerif Lewis pohlédl dolů na vidlici zasypanou sně-hem. Bude muset poslat výpravu, která přinese mrtvoly, protože si byl jist, že nikdo nezůstal mezi živými. Podí-val se na skály a stromy a přemýšlel o mladíkovi, jehož přes tuto nehostinnou zem pronásledoval.

Z výšky patnácti set metrů dohlédl na pravé straně až ke kamenitému potoku a viděl, že po mezistátní dálnici už zase proudí doprava a že spadlé borovice a havarované vozy jsou odklizeny ze silnice. Pak přeletěli nad Red Lodge a Jerry vysílačkou zkontroloval policistu, který tam zůstal. Hlásil, že dívka je na jednotce intenzivní péče, ale srdce jí bije.

Když letěli podél dálnice domů, spatřil šerif asi šest kilometrů severně od Bridgeru sto akrů spálené prerie.

O dalších třicet kilometrů dál si pak prohlédl pečlivě upravené trávníky a dlouhorohé byky na ranči Bar-T.

Vrtulník přeletěl řeku Yellowstone a dálnici vedoucí na západ do Bozemanu a začal klesat. Byli na letišti v Billingsu.

„Muž se rodí z ženy, avšak jeho životu je vyměřen jen krátký čas.“

Byl konec února a na hřbitově v Red Lodge panova-la krutá zima. Na jeho vzdáleném konci zel čerstvě vy-kopáný hrob a nad ním na překřížených tyčích spočíva-la prostá borovicová rakev.

Kněz byl zachumlán v kabátě, aby mu nebyla zima, a dva hrobníci si krátili čekání tleskáním a zahřívali ruce v rukavicích. V nohách hrobu stál jediný smuteční host ve sněhových botách a vatovaném kabátě, ale bez čepi-ce. Dívce spadala na ramena záplava havraních vlasů.

Na druhém konci hřbitova stál pod tisem vysoký muž a přihlížel, ale blíž nepřistoupil. Měl na sobě ovčí kožich a na něm vepředu připnutý odznak svého úřadu.

Byla to podivná zima, uvažoval muž pod stromem. Ovdovělá paní Braddocková, které se zřejmě spíš ulevi-lo, než aby truchlila, zanechala života v odloučení a pře-vzala vedení podniku Braddock Beef lne. Dala si udělat nový účes a začala se líčit, nosit módní šaty a chodit na večírky.

V nemocnici navštívila dívku, s níž se málem oženil její syn. Oblíbila si ji a nabídla jí na ranči srub, kde ne-musela platit nájem, a práci osobní sekretářky. Dívka přijala obojí. Jako dar pak paní Braddocková vrátila panu Pickettovi většinový podíl v bance.

„Půda k půdě, popel k popelu, prach k prachu,“ pro-zpěvoval kněz. Na černé hřívě přistály ve větru dvě sně-hové vločky a spočinuly tam jako květy šípkové růže. Hrobníci uchopili provazy, odkopli tyče a spustili ra-

371

kev do hrobu. Potom ustoupili a opět vyčkávali s pohle-dem upřeným na lopaty v hromadě čerstvé hlíny.

Patologové v Bozemanu si dali načas, ale zjistili, co se dalo. Dospěli k závěru, že kosti s určitostí patřily muži vysokému skoro sto osmdesát centimetrů, jenž nepochyb-ně vynikal velkou fyzickou silou.

Na kostech nebyly stopy po zlomeninách, ani jiné známky poranění, jež mu mohly způsobit smrt. Ta podle patologů tudíž nastala následkem klimatických podmínek.

Zubaře překvapily mužovy zuby - rovné, bílé a pra-videlné, bez jediného kazu.

Podle nich odhadli jeho věk na něco přes dvacet let.

Vědci se chopili i věcí nelidského původu. Uhlíkový test ukázal, že organické látky jako jelenice, kůže a kožešina pocházejí přesně z poloviny sedmdesátých let devatenáctého století.

Kvintet

Nevyřešenou záhadou však byl toulec, šípy, luk a to-mahavk. Stejně zkoušky prokázaly, že tyto věci jsou po-měrně nedávného původu. Nakonec se tedy vědci smíři-li s vysvětlením, že jeskynní nedávno navštívila skupina indiánů a zanechala v ní trofeje pro muže, jenž zemřel velmi dávno. Lovecký nůž byl vyčištěn a restaurován a jeho stáří bylo určeno podle kostěné rukojeti. Pak byl věnován pro-fesoru Inglesovi, který si ho vystavil ve své univerzitní pracovně. Šerif si zase vyprosil starou pušku. I ta prošla odborným restaurováním a visela mu teď na zdi za psa-cím stolem. Vezme si ji s sebou do penze.

„V jisté vědomí vzkříšení a posmrtného života, amen.“

Hrobníci byli zproštěni dalšího čekání a znovu si roz-proudili krev házením hlíny do hrobu. Kněz prohodil pár slov s jedinou pozůstalou, poplácal ji po paži a pospíchal do tepla své fary. Dívka se nepohnula.

Po jediné a vzácně neinformativní výpovědi děvčete v nemocnici se pronásledování únosce vytratilo do ztra-cena. Tisk spekuloval, že muž asi v noci z hor odjel, zmizel ve wyomingské divočině a nechal dívku v jeskyni napospas smrti.

Hrobníci zaházeli hrob, rychle jej obložili kameny a zasypali čtyřmi pytli žlutohnědého štěrku.

Pak si na pozdrav dívce ťukli do čepice, vzali lopaty a odešli. Vysoký muž se pomalu vydal k hrobu a stanul děvčeti zezadu po boku. Dívka se nepohnula.

Věděla, že je tam i kdo to je. Sundal si čepici a držel ji v ruce u pasu.

„Nikdy jsme vašeho přítele nenašli, slečno Picketto-vá,“ řekl.

„Ne.“

Držela před sebou květinu – jedinou rudou růži na dlouhém stonku.

„Řekl bych, že už ani nenajdeme.“

„Ne.“

Vzal jí růži z prstů, přikročil k hrobu, sehnul se a po-ložil ji na kamínky. V hlavách stál dřevěný kříž, jež vě-novali dobří občané městečka Red Lodge.

Jakýsi místní umělec do dřeva před natřením vypálil rozžhaveným železem slova:

ZDE LEŽÍ HORAL Z POMEZÍ, JENŽ ZEMŘEL V HORÁCH ASI V ROCE 1877 KDO TO BYL. VÍ JEN BŮH NECHŤ ODPOČÍVÁ V POKOJI

Muž se napřímil.

„Mohu pro vás něco udělat? Nepotřebujete odvézt domů?“

„Ne, děkuji. Mám tady svoje auto.“

Nasadil si čepici a cvrknul do ní na pozdrav.

„Hodně štěstí, slečno Pickettová.“

A odešel. Před hřbitovem měl zaparkovaný vůz ozna-

373

ceny znakem okresní policie. Zvedl oči. Na jihozápadě se třpytily vrcholky pohoří Medvědího zubu.

Dívka zůstala o chvíli déle. Potom se obrátila a vydala se k bráně.

Dostihl ji slabý větřík z hor, profoukl jí dlouhý vato-vaný kabát a odhalil dmoucí se břicho ve čtvrtém měsíci těhotenství.

374

OBSAH

Veterán (přel. R. Podaný)

Zázrak (přel. R. Podaný)

Občan (přel. R. Podaný)

Jak na věc (přel. G. Zbavitelová) . . Šumící vánek (přel. G. Zbavitelová)

Z anglického originálu Tne Veterán přeložili Richard Podaný a Gita Zbavitelová. Redigovala Alena Benešová. Obálku navrhl Miloslav Dismán.

Vydala Euromedia Group k. s. – Knižní klub v Praze roku 2001 jako svou 1691 publikaci. Odpovědná redaktorka Eva Lapáčková. Technický redaktor David Dvořák. Počet stran 376.

Sazbu zhotovila Knižní sazba Hogen. s. r. o.. Horní Jiřetín. Tisk Tlačiarne BB. spol. s r. o.. Banská Bystrica. Vydání první.